

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Savaş AYDIN

Alman Dizilerinde Göçmen Temsili: Dogs of Berlin Örneği

Radyo Televizyon ve Sinema Ana Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

Antalya, 2020

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Savaş AYDIN

Alman Dizilerinde Göçmen Temsili: Dogs of Berlin Örneği

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Mustafa SAMİ MENCET

Radyo Televizyon ve Sinema Ana Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

Antalya, 2020

Akdeniz Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne,

Savaş Aydın'ın bu çalışması, jürimiz tarafından Radyo Televizyon ve Sinema Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Programı tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Doç. Dr. Tugay ARAT (İmza)

Üye (Danışmanı) : Dr. Öğr. Üyesi Mustafa Sami MENCET (İmza)

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Metin EKEN (İmza)

Tez Başlığı: Alman Dizilerinde Göçmen Temsili: Dogs of Berlin Örneği

Onay : Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Tez Savunma Tarihi : 08/07/2020

Mezuniyet Tarihi : 06/08/2020

(İmza)
Prof. Dr. İhsan BULUT
Müdür

AKADEMİK BEYAN

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Alman Dizilerinde Göçmen Temsili: Dogs of Berlin Örneği” adlı bu çalışmanın, akademik kural ve etik değerlere uygun bir biçimde tarafımda yazıldığını, yararlandığım bütün eserlerin kaynakçada gösterildiğini ve çalışma içerisinde bu eserlere atıf yapıldığını belirtir; bunu şerefimle doğrularım.

Savaş AYDIN

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU
BEYAN BELGESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

ÖĞRENCİ BİLGİLERİ	
Adı-Soyadı	Savaş AYDIN
Öğrenci Numarası	20175256005
Enstitü Ana Bilim Dalı	Radyo Televizyon ve Sinema
Programı	Radyo Televizyon ve Sinema
Programın Türü	(X) Tezli Yüksek Lisans () Doktora () Tezsiz Yüksek Lisans
Danışmanın Unvanı, Adı-Soyadı	Dr. Öğr. Üyesi Mustafa SAMİ MENCET
Tez Başlığı	Alman Dizilerinde Göçmen Temsili: Dogs of Berlin Örneği
Turnitin Ödev Numarası	1359939558

Yukarıda başlığı belirtilen tez çalışmasının kapak sayfası, giriş, ana bölümler ve sonuç kısımlarından oluşan toplam 199 sayfalık kısmına ilişkin olarak, 20/07/2020 tarihinde tarafımdan Turnitin adlı intihal tespit programından Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları'nda belirlenen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan ve ekte sunulan rapora göre, tezin/dönem projesinin benzerlik oranı;

alıntılar hariç % 3,

alıntılar dahil % 8'dir.

Danışman tarafından uygun olan seçenek işaretlenmelidir:

(x) Benzerlik oranları belirlenen limitleri aşmıyor ise;

Yukarıda yer alan beyanın ve ekte sunulan Tez Çalışması Orijinallik Raporu'nun doğruluğunu onaylarım.

() Benzerlik oranları belirlenen limitleri aşıyor, ancak tez/dönem projesi danışmanı intihal yapılmadığı kanısında ise;

Yukarıda yer alan beyanın ve ekte sunulan Tez Çalışması Orijinallik Raporu'nun doğruluğunu onaylar ve Uygulama Esasları'nda öngörülen yüzdelerle sınırlarının aşılmasına karşın, aşağıda belirtilen gerekçe ile intihal yapılmadığı kanısında olduğumu beyan ederim.

Gerekçe:

Benzerlik taraması yukarıda verilen ölçütlerin ışığı altında tarafımda yapılmıştır. İlgili tezin orijinallik raporunun uygun olduğunu beyan ederim.

20/07/2020

Dr. Öğr. Üyesi Mustafa SAMİ MENCET

İÇİNDEKİLER

GRAFİKLER LİSTESİ	ii
TABLolar LİSTESİ	iii
KISALTMALAR LİSTESİ	vi
ÖZET	vii
SUMMARY	viii
ÖNSÖZ	ix
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

TELEVİZYON TEMSİL VE KİMLİK

1.1 Televizyon	4
1.1.1 Televizyon Toplum ve Kültür	4
1.1.2 Televizyon Anlatısı ve Program Türleri	8
1.1.3 Bir Tür Olarak Televizyon Dramaları	11
1.1.4 Televizyon ve İzleyici	16
1.2 Temsil	20
1.2.1 Temsil Kavramı	20
1.2.2 Temsil ve Dil	23
1.2.3 Temsil ve Kültür	28
1.2.4 Temsil ve Medya	35
1.3 Kimlik	40
1.3.1 Kimlik Kavramı	40
1.3.2 Geleneksel Dönem ve Kimlik	45
1.3.3 Kimlik ve Modernizm	46
1.3.4 Kimlik ve Postmodernizm	50

İKİNCİ BÖLÜM

GÖÇ OLGUSU VE ÖTEKİ ALMANYA'DA GÖÇMENLİK

2.1 Bir Ötekileştirme Pratiği Olarak Oryantalizm	56
2.2 Almanya'nın İşçi Göçü Tarihi	68
2.3 Göç Olgusu Göçmen Kimliği ve Almanya	70
2.4 Çok Kültürlülük Kavramı ve Almanya'da Yansımaları	73
2.5 Almanya Göç İstatistikleri	76
2.6 Alman Dizilerinde Göçmen Temsili	76

2.6.1 Türkisch Für Anfaenger	76
2.6.2 Alle Lieben Jimmy	77
2.6.3 Alarm Für Cobra 11	77
2.6.4 Four Blocks	78

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

DOGS of BERLİN DİZİSİNDE GÖÇMEN TEMSİLİ

3.1 Araştırmanın Amacı, Önemi, Problemi, Soruları	79
3.2 Araştırmanın Kapsamı ve Sınırlılıkları	79
3.3 Araştırmanın Sahası	80
3.4 Araştırma Deseni, Verilerin Toplanması ve Analizi.....	80
3.5 Bulgular ve Yorumlar	83
3.5.1 Erol Birkan	83
3.5.2 Emre Birkan	85
3.5.3 Dilara Birkan	87
3.5.4 Sevim Birkan.....	89
3.5.5 Rafika Masaad.....	91
3.5.6 Aykut Kubat	93
3.5.7 Canberk Karaca	95
3.5.8 Orkan Erdem	97
3.5.9 Enfal Erdem	99
3.5.10 Pusat Erdem	101
3.5.11 Quayns Joundabi	103
3.5.12 Murad Issam.....	105
3.5.13 Maissa Issam	107
3.5.14 Karsten Nguyen.....	109
3.5.15 Raphael Bou Penga	111
3.5.16 Leon Bou Penga	113
3.5.17 Lisa Bou Penga	115
3.5.18 İmam	117
3.5.19 Can	119
3.5.20 Ferit	121
3.5.21 Murathan Canavar	123
3.5.22 Uğur.....	125
3.5.23 Tomo Kovac.....	127
3.5.24 Dario.....	129
3.5.25 Stipe.....	131

3.5.26 Spati.....	133
3.5.27 Hâkim Tarık Amir.....	135
3.5.28 Kareem Tarık Amir.....	137
3.5.29 Raif Tarık Amir.....	139
3.5.30 Kamila.....	141
3.5.31 Fahd.....	143
3.5.32 Wahid.....	145
3.5.33 Djamal.....	147
3.5.34 Daher Tarık Amir.....	149
3.5.35 Malik Zafir.....	151
3.5.36 Faris.....	153
3.5.37 Sabir.....	155
3.5.38 Abdel Nasser.....	157
3.5.39 Genel Özelliklerle İlgili Veriler.....	159
3.5.40 Suç Kategorisi İle İlgili Veriler.....	165
3.5.41 Fiziksel Görünümle İlgili Veriler.....	167
SONUÇ.....	170
KAYNAKÇA.....	174
ÖZGEÇMİŞ.....	183

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 3.1 Göçmenlerin Toplam Özellik Dağılımı	159
Grafik 3.2 Göçmen Karakterlerin Cinsiyet Dağılımı	159
Grafik 3.3 Kadın Karakterlerin Özellik Dağılımı.....	159
Grafik 3.4 Erkek Karakterlerin Özellik Dağılımı.....	160
Grafik 3.5 Karakterlerin Etnik Köken Dağılımı.....	160
Grafik 3.6 Türk Karakterlerin Özellik Dağılımı.....	160
Grafik 3.7 Lübnanlı Karakterlerin Özellik Dağılımı	161
Grafik 3.8 Hırvat Karakterlerin Özellik Dağılımı	161
Grafik 3. 9 Diğer Etnik Köken Karakterlerin Özellik Dağılımı	161
Grafik 3.10 Göçmenlerin Meslek Dağılımı.....	162
Grafik 3.11 Göçmenlerin Ruh Halinin Dağılımı	162
Grafik 3.12 Toplumsal Kurallara Uyuma Durum Dağılımı	162
Grafik 3.13 Yerli Halk İle Diyalog Durum Dağılımı	163
Grafik 3.14 Göçmenlerin Etnik Dil Konuşma Durum Dağılımı	163
Grafik 3. 15 Göçmenlerin Aile İlişkileri Durum Dağılımı.....	163
Grafik 3.16 Göçmenlerin Yaşadıkları Mekanların Durum Dağılımı	164
Grafik 3.17 Göçmen Karakterlerin Ait Olduğu Ekonomik Sınıf Dağılımı	164
Grafik 3.18 Göçmen Karakterlerin Suç Kategorisi Durum Dağılımı.....	165
Grafik 3.19 Göçmen Karakterlerin Suç Kategorisi Özelliklerinin Durum Dağılımı	165
Grafik 3.20 Kadın Karakterlerin Suç Kategorisi Özelliklerinin Dağılımı.....	165
Grafik 3.21 Erkek Karakterlerin Suç Kategorisi Özelliklerinin Dağılımı.....	166
Grafik 3.22 Türk Karakterlerin Suç Kategorisi Özelliklerinin Dağılımı.....	166
Grafik 3.23 Lübnanlı Karakterlerin Suç Özelliklerinin Dağılımı.....	166
Grafik 3.24 Hırvat Karakterlerin Suç Özelliklerinin Dağılımı.....	167
Grafik 3.25 Diğer Etnik Köken Karakterlerin Suç Özelliklerinin Dağılımı	167
Grafik 3.26 Yaş Özelliklerinin Dağılımı	167
Grafik 3.27 Göçmenlerin Boy Özelliklerinin Dağılımı.....	168
Grafik 3.28 Göçmen Karakterlerin Kilo Özelliklerinin Dağılımı	168
Grafik 3.29 Göçmen Karakterlerin Saç Özelliklerinin Dağılımı.....	168
Grafik 3.30 Göçmen Karakterlerin Sakal Özelliklerinin Dağılımı.....	169
Grafik 3.31 Göçmen Karakterlerin Bıyık Özelliklerinin Dağılımı.....	169
Grafik 3. 32 Göçmen Karakterlerin Ten Rengi Özelliklerinin Dağılımı.....	169

TABLolar LİSTESİ

Tablo 2.1 1991-2017 Göç İstatistikleri.....	76
Tablo 3.1 Erol Birkan ve Kategoriler Tablosu	83
Tablo 3.2 Erol Birkan Diğer Kategoriler Tablosu.....	84
Tablo 3.3 Emre Birkan Kategoriler Tablosu	85
Tablo 3.4 Emre Birkan Diğer Kategoriler Tablosu	86
Tablo 3.5 Dilara Birkan Kategoriler Tablosu.....	87
Tablo 3.6 Dilara Birkan Diğer Kategoriler Tablosu.....	88
Tablo 3.7 Sevim Birkan Kategoriler Tablosu.....	89
Tablo 3.8 Sevim Birkan Diğer Kategoriler Tablosu.....	90
Tablo 3.9 Rafika Massaad Kategoriler Tablosu	91
Tablo 3.10 Rafika Masaad Diğer Kategoriler Tablosu.....	92
Tablo 3.11 Aykut Kubat Kategoriler Tablosu	93
Tablo 3.12 Aykut Kubat Diğer Kategoriler Tablosu	94
Tablo 3.13 Canberk Karaca Kategoriler Tablosu.....	95
Tablo 3.14 Canberk Karaca Diğer Kategoriler Tablosu.....	96
Tablo 3.15 Orkan Erdem Kategoriler Tablosu	97
Tablo 3.16 Orkan Erdem Diğer Kategoriler Tablosu	98
Tablo 3.17 Enfal Erdem Kategoriler Tablosu	99
Tablo 3.18 Enfal Erdem Diğer Kategoriler Tablosu	100
Tablo 3.19 Pusat Erdem Kategoriler Tablosu	101
Tablo 3.20 Pusat Erdem Diğer Kategoriler Tablosu	102
Tablo 3.21 Quayns Joundabi Kategoriler Tablosu	103
Tablo 3.22 Quayns Joundabi Diğer Kategoriler Tablosu	104
Tablo 3.23 Murad Issam Kategoriler Tablosu.....	105
Tablo 3.24 Murad Issam Diğer Kategoriler Tablosu.....	106
Tablo 3.25 Maissa Issam Kategoriler Tablosu	107
Tablo 3.26 Maissa Issam Diğer Kategoriler Tablosu	108
Tablo 3.27 Karsten Nguyen Kategoriler Tablosu.....	109
Tablo 3.28 Karsten Nguyen Diğer Kategoriler Tablosu.....	110
Tablo 3.29 Raphael Bou Penga Kategoriler Tablosu	111
Tablo 3.30 Raphael Bou Penga Diğer Kategoriler Tablosu	112
Tablo 3.31 Leon Bou Penga Kategoriler Tablosu	113

Tablo 3.32 Leon Bou Penga Diğer Kategoriler Tablosu	114
Tablo 3.33 Lisa Bou Penga Kategoriler Tablosu	115
Tablo 3.34 Lisa Bou Penga Diğer Kategoriler Tablosu	116
Tablo 3.35 İmam Kategoriler Tablosu	117
Tablo 3.36 İmam Diğer Kategoriler Tablosu	118
Tablo 3.37 Can Kategoriler Tablosu	119
Tablo 3.38 Can Diğer Kategoriler Tablosu	120
Tablo 3.39 Ferit Kategoriler Tablosu	121
Tablo 3.40 Ferit Diğer Kategoriler Tablosu	122
Tablo 3.41 Murathan Canavar Kategoriler Tablosu.....	123
Tablo 3.42 Murathan Canavar Diğer Kategoriler Tablosu.....	124
Tablo 3.43 Uğur Kategoriler Tablosu	125
Tablo 3.44 Uğur Diğer Kategoriler Tablosu	126
Tablo 3.45 Tomo Kovac Kategoriler Tablosu.....	127
Tablo 3.46 Tomo Kovac Diğer Kategoriler Tablosu.....	128
Tablo 3.47 Dario Kategoriler Tablosu.....	129
Tablo 3.48 Dario Diğer Kategoriler Tablosu.....	130
Tablo 3.49 Stipe Kategoriler Tablosu	131
Tablo 3.50 Stipe Diğer Kategoriler Tablosu	132
Tablo 3.51 Spati Kategoriler Tablosu	133
Tablo 3.52 Spati Diğer Kategoriler Tablosu	134
Tablo 3.53 Hâkim Tarik Amir Kategoriler Tablosu.....	135
Tablo 3.54 Hâkim Tarik Amir Diğer Kategoriler Tablosu.....	136
Tablo 3.55 Kareem Tarik Amir Kategoriler Tablosu.....	137
Tablo 3.56 Kareem Tarik Amir Diğer Kategoriler Tablosu.....	138
Tablo 3.57 Raif Tarik Amir Kategoriler Tablosu.....	139
Tablo 3.58 Raif Tarik Amir Diğer Kategoriler Tablosu.....	140
Tablo 3.59 Kamila Kategoriler Tablosu.....	141
Tablo 3.60 Kamila Diğer Kategoriler Tablosu.....	142
Tablo 3.61 Fahd Kategoriler Tablosu.....	143
Tablo 3.62 Fahd Diğer Kategoriler Tablosu.....	144
Tablo 3.63 Wahid Kategoriler Tablosu	145
Tablo 3.64 Wahid Diğer Kategoriler Tablosu.....	146
Tablo 3.65 Djamal Kategoriler Tablosu	147

Tablo 3.66 Djamal Diğer Kategoriler Tablosu.....	148
Tablo 3.67 Daher Tarik Amir Kategoriler Tablosu.....	149
Tablo 3.68 Daher Tarik Amir Diğer Kategoriler Tablosu.....	150
Tablo 3.69 Malik Zafir Kategoriler Tablosu	151
Tablo 3.70 Malik Zafir Diğer Kategoriler Tablosu	152
Tablo 3.71 Faris Kategoriler Tablosu.....	153
Tablo 3.72 Faris Diğer Kategoriler Tablosu.....	154
Tablo 3.73 Sabir Kategoriler Tablosu	155
Tablo 3.74 Sabir Diğer Kategoriler Tablosu	156
Tablo 3.75 Abdel Nasser Kategoriler Tablosu	157
Tablo 3.76 Abdel Nasser Diğer Kategoriler Tablosu.....	158

KISALTMALAR LİSTESİ

- DİA Devletın İdeolojik Aygıtları
EUI Avrupa Üniversitesi Enstitüsü
İHH İnsani Yardım Vakfı
MFA Türkiye Cumhuriyeti Dışışleri Bakanlığı

ÖZET

Temsil kavramı bir anlamlandırma sürecidir. Dilin düşünceyle kurduğu dolaylı ilişkinin sergilendiği bir pratiktir. Bu pratik medya metinlerine uygulandığında, anlam kimliklerin oluşturulması ile sağlanmaktadır. Özellikle televizyon dizileri görüntünün ve sesin bir arada kullanılması, geniş bir kitleye hitap etmesi, karakterlerin ve olayların istenildiği gibi kurgulanması açısından etkili medya metinleri olmakla beraber temsil pratiğinin sıklıkla sergilendiği alanlardır.

Araştırmanın problemi, Netflix’de yayınlanan Dogs of Berlin dizisinde göçmenlerin olumsuz bir biçimde sunulmasıdır. Araştırma sahası olarak Alman yapımı, Dogs of Berlin dizisi seçilmiştir. Çalışmanın amacı, Netflix’de yayınlanan Dogs of Berlin dizisinde, göçmenlerin hangi değer ve yargılarla temsil edildiğini ortaya koymak ve medya metinlerinin insanların anlamları olan kimlikleri nasıl inşa ettiği veya inşa edilmiş kimlikleri yeniden nasıl sunduğunu açıklayan çalışmalara kültürler arası iletişim perspektifinden katkı sağlamaktır. Bu çerçevede araştırmanın kapsamı Dogs of Berlin dizisi ve dizide yer alan otuz sekiz göçmen karakterdir. Araştırmanın yöntemi nitel bir desene sahiptir. Verilerin analizi için betimsel analiz tekniği kullanılmıştır ve dizideki temsil kodları oluşturulan kategoriler bağlamında değerlendirilmiştir. Buna göre dizide yer alan otuz sekiz göçmen karakter suç, toplumsal uyum, ruh hali, meslek, aile ilişkileri, mekân, sınıf, diğer kategorileri oluşturularak, bu kategorilerdeki olumlu ve olumsuz durumları incelenmiştir. Elde edilen bulgular göçmen temsili bağlamında tartışılmış, Stuart Hall’un temsil ve Edward Said’in oryantalizm kavramlarından yararlanılmıştır. Sonuç bölümünde, dizide yer alan göçmen karakterlerin temsil edildiği değerlere yer verilmiştir. Buna göre göçmen karakter, esmer, bıyıklı, kirli sakallı, toplumsal kurallara uymayan, topluma faydası olmayan mesleklerle uğraşan, suç işleyen, öfkeli bir ruh haline sahip, gettoda yaşayan ve alt sınıfa ait bir birey olarak temsil edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Dogs of Berlin, Temsil, Göçmen, Oryantalizm, Netflix

SUMMARY

REPRESENTATION OF IMMIGRANT IN THE SERIES GERMANY: THE CASE of DOGS of BERLIN

The concept of representation is a process of meaning. It is a practice in which the indirect relationship of language with thought is displayed. This practice can be provided by creating identities of meaning when applied to media texts. Especially television series are effective media texts in terms of using image and sound together, appealing to a wide audience, and editing the characters and events as desired; in addition, they are areas where representation practice is frequently exhibited.

The issue that is focused on this research is how immigrants are presented in a negative way in the Netflix series called the Dogs of Berlin. The German-made Dogs of Berlin series was chosen as the research area. The aim of the study is to reveal what values and judgments of immigrants are represented in the Dogs of Berlin series published on Netflix, and to contribute from an intercultural communication perspective to the studies that explain how media texts construct or re-present the identities that give meaning to people. In this context, the scope of the research is the Dogs of Berlin series and thirty-eight immigrant characters which are represented in the series. The method of this research has a qualitative pattern. Descriptive analysis technique is used to analyze the data and the representation codes in the series are evaluated in the context of the created categories. Crime, social cohesion, mood, occupation, family relations, environment, class and others are created as categories and all of the thirty eight characters are analysed by their favorable and unfavorable behaviours in these categories. The findings of the study are discussed by the immigrant representation, in the process of the discussion the concept of “representation” by Stuart Hall and the concept of “orientalism” by Edward Said are utilized. In the conclusion, the values represented by the immigrant characters in the series are included. In the series, the immigrant character is represented as someone who is brunette by color and has dirty beard and is engaged in professions that don’t have any benefit to society and commits crimes and is angry mode all the time and lives in the ghetto.

Keywords: Dogs of Berlin, Representation, Immigrant, Orientalism, Netflix

ÖNSÖZ

Lisans ve Yüksek Lisans eğitimim süresince hem akademi alanında hem de hayatın diğer alanlarında yardımını, desteğini, ve bilgisini benden esirgemeyen, danışmanım, hocam ve aynı zamanda bir ağabeyim olan Doktor Öğretim Üyesi Mustafa Sami MENCET'e, ne zaman yanlarına gitsem, beni asla geri çevirmeyen, güler yüzle karşılayan, akademik deneyim ve bilgilerini benden asla esirgemeyen Profesör Doktor Levent YAYLAGÜL ve Doçent Doktor Sibel KARADUMAN'a, eğitim hayatım boyunca üzerimde emeği olan, öğreten, öğrenmeme vesile olan tüm hocalarıma minnettarım ve bir teşekkürü borç bilirim.

Beni büyüten, bugünlere getiren, hayatın her anında destek olan, maddi ve manevi olarak her zaman yanımda olan annem Maviş Aydın ve babam İbrahim Aydın'a en içten duygularıyla teşekkür ederim. Bu çalışmaya başladığım zamanlarda, 2019 yılında üzücü bir iş kazasında kaybettiğim, benim için baba yarısı, bir ağabey, bir dost olan amcam Osman Aydın'a minnetimi belirtmek isterim, ruhu şad, mekânı cennet olsun inşallah.

GİRİŞ

Temsil, doğada bulunan şeylere anlam verme onları sunma ve takdim etme işidir. Temsil edilen ortamdan uzaktadır ve temsil eden, o anda ortamda bulunmayan nesne, kişi, varlık vb. şeylerin bir sunumunu, takdimini yapmaktadır. Onun yerini almaktadır. Bu çalışmada temsil kavramının işleyişi, medya ürünleri olan televizyon dizileri kapsamında ele alınmıştır. Araştırma sahası olarak Netflix’de yayınlanan Dogs of Berlin dizisi seçilmiştir. Çalışmanın ana amacı, göçmenlerin dizide hangi kalıplar ile temsil edildiğini ortaya çıkarmak, bu temsillerin olumlu veya olumsuz yanlarını ortaya koymaktır.

Çalışmanın ilk kısmında televizyonun toplumsal işlevi ve ilişkileri açıklanmıştır. Bu ilişkinin etkinlik derecesi ve alanı ortaya konulmuş, aynı zamanda televizyon anlatısının özellikleri, program türleri ve özellikle izleyici üzerinde büyük bir etkisi olan drama yapımların dinamiklerine değinilmiştir. Daha sonra temsil kavramı medya çalışmaları ile sınırlı olmak üzere açıklanmaya çalışılmış ve Stuart Hall’un medya temsilleri üzerine olan kavramsal haritası paylaşılmıştır. Temsil pratiğinin çalışması için gerekli olan düşünce ve dil ilişkisinin diyalektik süreci, dilbilime Saussure’ün getirdiği yapısalcı anlayışın düşünsel haritası, Pierce ve Jakobson’un dil ve temsil üzerine düşünceleri temsil pratiğinin işleyişini göstermek için açıklanmıştır. Temsil işinin nasıl gerçekleştiği açıklandıktan sonra kültür kavramı ve kültürün yapısalcı geleneğe çözümüne, özellikle Levi-Strauss’un mit ve anlam üzerine çalışmaları çerçevesinde ele alınmıştır. Kültürün, insan ile doğa ilişkilerini temsil yoluyla nasıl doğallaştırdığına değinilmiş, temsil sürecinin medya aygıtları ve iktidar tarafından kullanılma biçimi anlatılmaya çalışılmıştır. Gramsci’nin hegemonya kavramı, Althusser’in devletin ideolojik ve baskı aygıtları kavramları medyanın temsil sürecini nasıl yansıttığı ve anlamı oluşturduğunu göstermesi açısından önemlidir. Medya, doğada var olan şeyleri veya insan ilişkilerini doğrudan yansıtmamakta, onları belirli bir bakış açısıyla kodlamakta ve temsiller aracılığıyla sunmaktadır. Birinci kısmın son bölümünde insanları temsil eden, onların anlamlı hale gelmesini sağlayan kimlik kavramı ele alınmış, geleneksel, modern ve postmodern dönemde kimliğin ne anlama geldiği, onu oluşturan dinamiklerin neler olduğu ve insanları bu kimlikleri edinme süreci açıklanmıştır. Böylece ilk kısımda temsilin, dil, ideoloji, düşünce, medya ve kimlik ile olan ilişkisi ortaya koyulmuştur.

İkinci bölümde öncelikle Avrupa’nın Doğuyu temsil etme biçimi olan ve Edward Said’in kavramsallaştırdığı oryantalizm sözcüğü açıklanmış, bu sözcüğün insanlığın ilk anlarından itibaren bir Avrupalı’nın kafasında Doğulu’yu nasıl çizdiği, hangi şemaları ve pratikleri kullanarak temsil pratiğini yerine getirdiğine değinilmiştir. Göçmenlerin medyada

temsilini anlamak için Avrupalı'nın tarihsel bir Doğulu yaratma süreci olan oryantalizmi anlamak ve açıklamak önemlidir. Daha sonra dizinin coğrafyasını ve ana kültürünü oluşturan Almanya'nın kısa bir göç tarihine, özellikle İkinci Dünya Savaşı'ndan sonraki işçi göçlerine değinilmiştir. Bu göçler sonrası oluşan Alman toplumu ve buradaki göçmenlerin durumu sayısal verilerle açıklanmaya çalışılmış ve bu göçmenlerin sosyal durumu ve tarihleri hakkında kısa bilgi verilmiştir. Göçmen karakterlerin yer aldığı Alman yapımı diziler hakkında bilgi verilmiştir. İkinci bölüm istatistiklerle desteklenmiştir.

Üçüncü bölümde araştırmanın amacı, önemi, problemi, kapsamı, sınırlılıkları, araştırma sahası, yöntemi, verilerin toplanma ve analiz biçimi açıklanmıştır. Araştırmanın problemi Dogs of Berlin dizisinde göçmenlerin olumsuz bir biçimde sunulmasıdır. Araştırmanın ana sorusu "Alman dizilerinde göçmenler nasıl temsil ediliyor?" şeklindedir. Bu ana soru çerçevesinde çalışmanın alt soruları;

1. Alman dizilerinde göçmen karakterler suç söz konusu olduğunda hangi değerler ile temsil edilmektedir?
2. Alman dizilerinde göçmen karakterler toplumsal uyum konusunda nasıl temsil edilmektedir?
3. Alman dizilerinde göçmen karakterler aile ilişkileri, ruh halleri ve yaşadıkları mekanlar çerçevesinde nasıl sunulmaktadır?
4. Alman dizilerinde göçmen karakterlerin sosyo ekonomik durumları hangi değerler ile temsil edilmektedir?

Çalışmanın amacı, göçmenlerin olumsuz değerler ile sunulduğunu ortaya koymak ve bu olumsuz sunumun içeriğini betimlemektir. Kapsam Dogs of Berlin dizisi ve dizide yer alan otuz sekiz göçmen karakterdir. Nitel bir desene sahip olan araştırmada, verilerin toplanması ve analizi için betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Dizide yer alan otuz sekiz göçmen karakter suç, toplumsal uyum, ruh hali, meslek, aile ilişkileri, mekân, sınıf, diğer kategorileri oluşturularak, bu kategorilerdeki olumlu ve olumsuz durumları incelenmiştir. Her bir karakterin olumlu ve olumsuz özellikleri sayılmış ve yüzdelik olarak hesaplanmıştır. Elde edilen veriler tablo ve grafikler ile kategoriler çerçevesinde değerlendirilmiş ve sınıflandırılmıştır. Sonuç kısmında, araştırmanın ana sorusu ve alt soruları, elde edilen veriler çerçevesinde yorumlanmıştır.

Çalışmada göçmenlerin belirlenen kategorilerde olumsuz temsil edilmesinin betimlenmesine ek olarak karakterlerin etnik köken ve cinsiyet temelinde temsilinin farklılaşması söz konusudur. Erkek karakterlere, kadın karakterlerden sayı ve süre bakımından daha fazla yer verilmiştir. Etkinlik söz konusu olduğunda, kadın karakterler pasif bir

görünümde resmedilirken, erkek karakterler aktif bir görünümde resmedilmiştir. Etnik köken çerçevesinde karakterlerin sunumları incelendiğinde, olumsuz temsil oranı en yüksek etnik köken Araplar olarak öne çıkmaktadır. İkinci olarak Hırvatlar daha sonra Türkler ve son olarak da diğer etnik kökenler gelmektedir. Araplar etkileşime geçtiği Alman kültürünün değerlerini tam anlamıyla reddederken, Hırvatlar kültürel değerlerden daha çok Alman yasalarını reddetmekte ve çığnemektedir. Diğer etnik köken vatandaşlar, kendi kültürel ve etnik kimliğini en üst düzeyde bastırmıştır. Alman toplumu ile uyuma en yakın seviyededir. Türk etnik kökene sahip vatandaşlar, göçmen kimliğinin yanında, Almanya'yı ikinci bir vatan olarak görme eğilimindedir. Dizide Alman kültürüne uyumlu Türklerin sunumu, uyumsuz olan diğer Türk karaktere göre daha olumlu sunulmuştur. Alman kültürünü benimseyen Türk etnik kökene sahip karakterler dizide genellikle polis veya devletin herhangi bir alanında memur olarak sunulmuş ve suça karışma oranı düşük olarak temsil edilmiştir. Türklerin bu sunumun arka planında, Almanya ile Türkiye'nin tarihsel ilişkileri, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra gerçekleşen işçi göçü ve bu göçmenlerin ikinci, üçüncü kuşaklarının Almanya'da yetişmesi ve bu kültüre uyum sağlaması yatmaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

TELEVİZYON TEMSİL VE KİMLİK

1.1 Televizyon

1.1.1 Televizyon Toplum ve Kültür

“Televizyon kelimesi Grekçe “uzak” anlamına gelen tele ve Latince “görme” anlamına vidi kelimelerinin birleştirilmesi ile yapılmış olup “Uzaktan Görme” anlamına gelmektedir. Constantine Perski, terimi 1900’lerde ilk ortaya atan kişilerdendir. Günümüzde birçok toplum kendi dillerinde karşılığı olmasına rağmen bu kelimeyi kullanmaktadır. Televizyonu anlamak için onun hem kültürel hem de teknolojik boyutuna bakmak gereklidir. Elektronik bir sistem ile ses ve görüntüyü aktararak insanların haberleşmesini sağlaması, televizyonun teknolojik boyutudur. Bu boyutu ile kendinden önceki kitle iletişim araçları olan sinema ve radyonun bir birleşimidir. Radyonun anındalığını, sinemanın ekranı ve sesini bünyesinde barındırmaktadır. Ancak günümüz kapitalist sisteminde televizyon, teknolojik bir araç olmaktan çok daha ötesidir. Teknolojik boyutunun ötesinde, ona ikincil bir işlev kazandıran şey kültürel boyutudur. Kültürel boyut, kullanılan kitle iletişim aracının toplumda ve kişide meydana getirdiği etkiler ve değişimlerdir. Değişimin en iyi özetleyen benzetme McLuhan’ın “küresel köy” benzetmesidir. Televizyonun gelişimi ile insanların birbiri olan etkileşiminin artması, kendi yerel köylerinden çıkmadan küresel ölçekte çevresinden haber alabilmesi, toplumsalın gerçeği ve hayatı yaşama biçimlerinde büyük değişiklikler oluşturmuştur. Televizyonun etkileri ise toplumdan ziyade kişileri şekillendiren bir süreçtir. Her araç kendi pratiği ile birlikte doğmuş ve kişilerin onunla vakit geçirmesine bağlı olarak, her kişide, belli bir kullanım deneyimi oluşturmuştur. Bu deneyimlere kişisel etkiler denilebilir. Kültürel boyutun üzerine konumlandığı zemin etki boyutudur. Bu süreç hem medya kaynağını hem de çizgi iletişim modelinin son halkısında olan alıcıyı etkilemektedir.

Televizyonun toplumsal olarak yerini betimleyebilmek ve kavrayabilmek için sanayi devrimi ile başlayan kırsaldan kente yığınlar halinde göçün olduğu, geniş ailelerin yıkılıp yerine çekirdek ailelerin kurulduğu, kadının, erkeğin ve çocukların toplumsal rollerinin, yaşanılan çevrenin, çevreyle ilişkisinin değiştiği yıllara gitmek ve televizyon ile medyanın toplumsal yerine bakmak gerekmektedir. Sanayi devrimi ilk olarak İngiltere’de başlamış daha sonra tüm dünyaya yayılmıştır. Sanayi devrimi ile yeni toplumsal sınıflar, toplumsal iş bölümleri ve toplumsal kimlikler oluşurken, kentlerin nüfusu artmış, insanlar kitleler hainde şehirlere göç etmiştir. Bu göç ve nüfusun kentlerde yoğunlaşması, kitlelerin kontrolünü, uysallaşmasını gerektirmiştir. İletişim çalışmaları açısından bu devrimin önemi, kitlelerin oluşan yeni sistem

içerisinde hiçbir sorun çıkarmadan, sistem ile uyumlu bir şekilde kontrol edilmelerini sağlamak için kitle iletişim araçlarının kullanımından ileri gelmektedir. 1920'lerdeki Avrupa ve Amerika'daki siyasal ve ekonomik koşullara uygun bir şekilde propaganda ve kamuoyu bilinçlendirme yoluyla kitleleri yönetme, sosyal bilimlerin ana gündem maddesini oluşturmuştur (Erdoğan ve Alemdar, 2005: 44). Sanayi devrimi ile kentlere göç eden insanlar, sadece mekân değiştirmemiş aynı zamanda hayatı algılama şekillerini, boş zaman etkinliklerini, alışkanlıklarını ve kültürlerini de değiştirmişlerdir. İnsanlar geleneksel olan halk kültüründen, kapitalist sistemin ürettiği popüler kültür/kitle kültürüne doğru eksen kayması yaşamıştır.

Adorno (2001: 98), popüler kültürün halk kültürü ile eşdeğer tutulamayacağını, dinamiklerini halktan almadığını, kapitalist ekonominin devamı için gündelik hayatın sürmesini sağlayan yapay bir yakıt olduğunu belirtir. Erdoğan (2004: 3-4) popüler kültürün, halkın kültürü olarak açıklanmasına şu yanıtı verir; nasıl ki fabrikada çalışan işçinin “bizim fabrika” dediği yer onun değil, fakat onu orada olmasını şekillendiren koşul ise, popüler kültür içinde kendisinin sandığı o kültür, ona ait değildir. Medyanın en temel özelliklerinden biri kültür üretimidir; üretilen bu kültür bir taraftan içinde yaşadığı toplumdan parçalar barındırırken diğer taraftan kendi kendini teknoloji ile üretme özelliğine sahiptir. Popüler kültürün dağıtımı da medya aracılığıyla yapılmaktadır. Özellikle televizyon daha icat edildiği ilk zamandan beri popüler kültür ürünlerinin, üretimi, dağıtımı ve tüketiminde önemli rol oynamaktadır. Televizyon medyası, bireyin sembolik çevresini oluştururken, aynı zamanda onu ikna etme yeteneğine de sahiptir (Van Dijk, 1995: 10). Endüstrinin yarattığı popüler kültür içinde, fikirlerin dağıtımının yapıldığı can alıcı bir konumda bulunmaktadır. Popüler kültür içerisinde genel olarak kitle iletişim araçlarının, özel olarak televizyonun fonksiyonları; haber verme, eğitme, eğlendirme, mal ve hizmetlerin tanıtma, ikna etme ve harekete geçirme olarak sıralanmaktadır (Aziz, 1981: 51). Bu fonksiyonları ile televizyon günümüzün kültürel üretim aracı olarak konumlanmıştır.

Televizyon günümüz toplumlarında olayları yorumlarken bizim için bir çeşit süzgeç görevi görmektedir. Televizyon, toplumsal normları, sağduyuyu, bireyin toplumdaki konumunun gerektirdiği davranış kalıplarının nasıl olması gerektiğini göstermekte ve toplumsal bir form oluşturmaktadır. (Mills, 2000: 264). Burada televizyon eski zamanlarda dinin toplumda gördüğü görev olan toplumsallaştırıcı etkiyi göstermekte ve bireyin içinde bulunduğu toplum ile uzlaşmasını sağlamaktadır. Televizyon, iletişim ortamlarımızı, bilgiye ulaşma şeklimizi kendinden önceki kitle iletişim araçlarına göre belirgin bir şekilde değiştirmiştir. Televizyon, bireyleri yarattığı düş dünyasının içine çekmekte, yaşamları devrimleri, isyanları insanların ellerinden alıp, onları yeniden kodlayıp anlamlandırarak geri vermekte böylece

toplumun tüm ayrımlarını ve çelişkilerini ekranda manüple etmektedir. Bireylere teknolojik bir aktiflik sunarken, toplumsal ruh anlamında onları pasifleştirip, umursamaz hale getirmektedir. Fiske ve Hartley (2003: 65-66), televizyonun günümüz modern dünyasının ozanı olduğunu belirtmekte ve geleneksel ozan ile benzerliklerini; sözlü ve görsel bir kültüre sahip olma, genel alıcıya hitap eden merkezi bir konumda bulunma, sunduğu gerçeklik yapısı ile izleyici arasında bir arabulucu görevi görme, kültürel bir konumlanma için mit üretme ve tüm üretilen ve korunan değerlerin kişiden kişiye nesilden nesille aktarılmasını sağlama, şeklinde açıklamaktadır. Geleneksel toplumlarda ozan, statükonun bir koruyucusu, içinde bulunduğu kültürden hem etkilenen hem de onu etkileme yoluyla eklemleyerek yeniden üreten, toplumsal bilincin diğer kuşaklara aktarılmasını sağlayan bir görev görmektedir. Günümüzde ise televizyon bu işlevleri daha ileri taşıyarak yapmaktadır. Geleneksel ozanın toplumun mitlerini eserlerinde yansıtması, onları birer hikâye formatında anlatması ve bu yolla yeniden üretmesi gibi televizyonda modern mitler üreterek (örneğin; birey, aile,) sunmaktadır. Bu üretilen mitler toplumda güç sahibi olan, onun üzerinde hegemonya kuran kişi, grup veya yapılara hizmet etmektedir. De Fleur, televizyonun ürettiği mitler ve bunun gerçeklik ile olan ilişkisi üzerine, Amerikan iş dünyası ile televizyonda yansıtılan meslekleri karşılaştırdığı bir çalışma yapmıştır. De Fleur, analiz ettiği dizilerde karakterlerin büyük çoğunluğunun prestijli bir meslek sahibi olduğunu görmüş ancak gerçek iş dünyasına yöneldiği zaman, yüz kişiden sadece on tanesinin prestijli bir meslek sahibi olduğu sonucuna ulaşmıştır. De Fleur (1964: 69-70) bu durumu; televizyonun en az sahip olunan meslekleri, en yaygın ve arzu edilen meslekler olarak sunması şeklinde açıklamıştır. Bu çalışma, kapitalist sistemde iş ile ilgili bir mitin kapitalist düzen içinde medya aracılığıyla nasıl çalıştığını ve onlarca kez üretildiğini göstermektedir. Televizyonun dünyasına göre, toplumun çoğunluğu prestijli bir işte çalışıp refah içinde yaşamaktadır, ancak gerçek, kapitalist sistemdeki hiçbir toplumda bu şekilde değildir. Burada dikkat edilmesi gereken nokta, televizyonun tamamen bir yalan makinası olmadığı, daha ziyade var olan toplumsal olgu veya olayları kendi prizmasında bir kırılmaya uğrattıktan sonra, statükonun yanında olacak şekilde konumlandırmasıdır. Bir başka deyişle, televizyon içinde bulunduğu kültürü olduğu gibi değil, olması gerektiği gibi yansıtmakta bunu gerçekleştirirken de bir bütün olan kültürel gerçekleri atomlarına ayırmakta ve sonra tekrar birleştirmektedir. Televizyonun dünyasının içinde onu doğalmış gibi görünmesini sağlayan gerçekten parçalar bulunmaktadır. Televizyonda mesleklerin cinsiyet temelli temsili üzerine olan bir diğer araştırmada, Dominick ve Rauch reklamları incelemişler kadın ve erkeklerin hangi mesleklere sahip olduklarını listelemişlerdir. Buna göre, kadınların yaklaşık yüzde altmışı ev hanımı rolünde yansıtılmış ve

genelde güç ilişkisinin negatif yönünde temsil edilmişlerdir (Dominick ve Rauch, 1972: 262-263).

Marshall Fishwick (1972: 2-3), ikonları, resimlerin ve fikirlerin üç boyutlu hale dönüşmesi olarak tanımlamış, içsel inançları dışsal ifadelere dönüştürme yoluyla günlük hayatı anlamlı kıldığını belirtirmiş ve ikonları, toplum için anlamsal yola çıkış noktaları olarak görmüştür. Oskay (2014: 238) popüler kültürün yarattığı ikonlar sayesinde işlediğini belirtmiş, bu ikonların ise zamanı ve mekânı ortadan kaldırdığını söylemiştir. Geleneksel dönemde bu ikonların çıkış noktası dini çerçeveler iken günümüz dünyasında kapitalizm ve onun kültürel araçlarıdır. Popüler kültür özü itibarıyla bir ikonlar sistemidir. Bu ikonların dolaşımını ve yeniden üretimini, kitle iletişim araçları vasıtasıyla medya sağlamaktadır. İkonların görevi kitlelerin gerçek ile hayal dünyası arasında yolculuk yapmasını sağlamak, tüketimin zevk ve mutluluk getirdiğine inandırmak ve yaratılan illüzyonun devamlılığını sağlamaktır. Kitle iletişim araçları topluma sunduğu ikonlar ile onların kimlerle özdeşleşeceklerini söylemekte, örneğin James Bond karakteri ya da Madonna veya kadın dergilerin sunduğu ikinci bir kadın tipi, daha sonra bu özdeşleşmeyi tamamlamak için hangi ürünleri satın alacağını belirtmektedir. Medya aracılığıyla var olan bu ikonların bir tarihi, geçmişi ve yarını bulunmamakta, görevini tamamladıktan sonra sahneden çekilmektedir. Hegemonik güçler, kitleleri önce kapitalist sistem denilen hapisaneye koymakta, onları bu hapisanede maksimum seviyede çalıştırmaktadır. Mahkûmların fiziksel ve psikolojik sağlığı için belli aralıklar ile izinler verilmektedir. Mahkûmların kaçmaya çalışmamaları ve isyan etmemeleri için ise onlara bir meşgale sunmaktadır. Bu meşgale göre, hapisanenin anahtarı ikon denilen sürekli biçim ve yer değiştiren bir nesnedir ve bulabilen özgürlüğüne kavuşacaktır. Mahkûmlar hapisanede çalışma saatleri dışında bu anahtarı aramakla meşgul olmaktadır. Sürekli bu anahtarı aramak, her buldukları anahtara benzeyen biçimsiz form ile kapıyı açmayı denemek veya yahut bunun ucundaki özgürlük düşüncesi, mahkûmların boş zaman pratiği olmuş ve onlara bir rahatlama sağlamıştır. Bu benzetme daha da süslendirebilir ancak ikonun popüler kültür ve kapitalist sistem içindeki görevini anlamak açısından yeterlidir. İkon burada anahtardır. Medya ise bu anahtarın en başta üretimini, sonra dağıtımını yapmaktadır. Televizyon ikonik göstergelerin insanlara sunulduğu ve kitle toplumunun üretildiği bu sayede popüler kültürün kendini yeniden ürettiği bir araç, bir zemindir. Bu özgürlüğe kavuşma hikayesinde oluşan durumu Bennett (1972: 91), şu şekilde açıklamaktadır; “Mahkûmlar sözde özgürlüğü kazanmak istiyor ancak gidecek bir yerleri yok”. Bennett’in tespiti günümüz popüler kültürü içinde yaşayan insanın içine düştüğü boşluğu özetlemektedir.

Özetle televizyon kendinden önceki kitle iletişim araçlarına göre toplumu dönüştürmede ve ona nüfuz etmede daha etkili bir araçtır. Yazınsal medya ile karşılaştırıldığında sözlü ve görsel bir aygıt olması onu öne çıkarmaktadır. Sesi ve görüntüyü kullanan diğer iletişim araçlarına göre ise daha pratik, modern, kapsayıcı ve eğlencelidir. Popüler kültürün değerlerini kitlelere ulaştırmada ve insanları içinde yaşadığı çevreyi anlamlandırmasında, etkin bir araçtır. İnsanların kapitalist sistemin iş dünyası ve günlük sıkıntıları nedeniyle bir bardak gibi dolmaktadır. Televizyon sunduğu içerikler ile dolan bu bardağın boşaltılmasını sağlamak ve bardağın yeniden doldurulabilmesi için gerekli ortamı hazırlamaktadır. Televizyon ve toplum ilişkisi diyalektik bir ilişkidir.

1.1.2 Televizyon Anlatısı ve Program Türleri

Raymond Williams (2003: 11), televizyonu çeşitli teknolojik ilerlemeler sayesinde icat edilmiş, eğlence ve haberleşme amacıyla kullanılan, ancak zamanla sosyolojik ve kültürel açıdan toplumu belirgin şekilde değiştiren bir alet olarak tanımlamaktadır. Daha önce de değindiğimiz gibi televizyon kendinden önceki araçların teknolojik özelliklerini barındırmakla birlikte keline has yeni özellikler de eklemiştir. Anlatı yapısı incelendiğinde sesin ve görüntünün sunum ve kullanım şekli, bu eklemlenin farklı yönünü oluşturmaktadır. Radyo, sinema ve tiyatrodan aldığı özellikleri eklemiştir, sesin ve görüntünün aynı anda canlı olarak izleyicilere ulaşmasını sağlamıştır. Sinemadan aldığı ekranı küçük dar bir ölçeğe indirmiş, böylece kendi görüntü formatını ve çekim ölçeklerini oluşturmuş, aynı zamanda bu ekran darlığı kişi ve karakterlerin ön plana çıktığı bir anlatım dili oluşmasını sağlamıştır. Sinema filmleri tek bölümlük anlatı yapılarına sahipken, televizyonun ürettiği medya içerikleri bir çok bölümden oluşmaktadır. McLuhan kitle iletişim araçlarını sıcak ve soğuk araçlar diye ikiye ayırmıştır. Buna göre aktarılan enformasyonun en az seviyede yoruma ihtiyaç duyduğu araçlar sıcak olarak adlandırılmış, aktarılan enformasyonun izleyici tarafından yorumlanmasında, izleyicinin katılımının yüksek olduğu araçlar ise soğuk araçlar olarak adlandırılmıştır (McLuhan, 1994: 23). Örneğin radyo sıcak bir iletişim aracıdır, çünkü tek bir duyuya hitap etmek, kullanımı sırasında aktardığı enformasyon yorumlanmaya ihtiyacı az olduğu için kullanıcı katılımı da düşük seviyede kalmaktadır. Televizyon ve telefon ise soğuk kitle iletişim araçlarıdır. Birçok duyuya hitap etmekte, katılımcının daha fazla yorumlamasını gerektirmektedir. Bu durum izleyici konumlandırırken, aynı zamanda cihazın kendi anlatım dilini oluşturmada etkili bir faktördür.

Williams (1990: 83-85-88), televizyonun en karakteristik özelliğinin yayın akışı olduğunu belirtmekte, yayın akışını belli bir amaca hizmet eden küçük parçaların bir araya

getirilmesi olarak tanımlamakta ve bu birleştirmenin sekanslar ve akış yolu ile birbirleriyle etkileşime girdiğini söylemektedir. Yayın akışı televizyon tekniğinin anadilidir. Bu dil sayesinde televizyon izleyicisi ile gün boyu konuşmakta, onun ilgisini uyandırmakta ve böylece sürekli bir beklenti hali yaratarak kendisine bağlamaktadır. Yayın akışı sayesinde bir kişi farklı program türlerini ne zaman izleyeceğini bilmekte, aynı gün içerisinde farklı program türleri deneyimlemektedir. Televizyon yayın akışı sayesinde, programların içeriğini, reklamların ne zaman yayınlanacağını düzenlerken, bir taftanda izleyicinin ilgisini sürekli canlı tutmaya çalışmaktadır. Televizyon birbiri üzerine bindirilen ardışık sahneler ile kelimelerini oluşturmakta, yayın akışı ile ise cümleler kurmaktadır. Postman yayın akışı ile ilgili olarak “ve şimdi de...” deyimini kullanmakta, bu deyim hiçbir şeyle bağlantısı olmayan aksine, her şeyi her şeyden ayıran bir bağlaç olarak tanımlamakta ve bu niteliğiyle süreksiz, kesik kesik anlatımların özlü bir metaforu haline geldiğini belirtmektedir (Postman, 2019: 113-114). Bu deyim televizyonun anlatı dilinde daha demin bu programda, bu bölümde, ne yaşadysanız yaşadınız, hazır olun ve buradaki her şeyi unutun, bir sonrakine geçiyoruz anlamına gelmekte, televizyonun ana çalışma mantığını ortaya koymaktadır. Bir başka deyişle, daha demin insanların vahşice katledildiği bir haber, azılı bir katilin yaptıklarını anlatan bir belgesel, iki kişinin romantik aşkını anlatan bir dizi veya benzer şeyler izlemiş olabiliriz, ancak bu kelimeyi duyduğumuz zaman, her şey o programın içinde kalmakta ve akış yeni bir duygu ile sıradaki içerikle devam etmektedir. Televizyonun ana anlatı yapısı tam olarak bu şekilde ele alınabilir.

Televizyon bu yayın akışını belli formatlar ve türler aracılığıyla sağlamaktadır. Özellikle radyodan miras olarak aldığı soap opera, yarışma ve haber programları ya da diğer araçlardan alıp kendi yapısına dönüştürdüğü durum komedisi, dramatik ve müzikal programları gibi formatlar ile bu akışı devam ettirmektedir (Mutlu, 2008: 42). Yayın akışı içerisine koyduğu bu programları sunarken de kişi ve karakterlerin kendimize yakın hissetmemiz ve yaratılan evrenin içine girmemiz için ön plan denilen tekniği kullanmakta, bu teknik ekrandaki kişinin bizde samimiyet ve yakınlık duygusu oluşturmalarını sağlamaktadır. Böylece salonumuzun ortasına aldığımız kutunun içindeki karakterleri aynı zamanda ailemizin birer bireyleri konumuna da getirmiş oluruz. Artık televizyon kişileri ailemizden biridir ve bu karakterlerle özdeşlemekten çok onu yakın bir dost gibi görürüz.

Postman’ın değindiği, televizyonun anlatısının bir başka özelliği de sürekli dikkatimizi bağlayacak görüntü akışının sağlanması ve hangi tema, format ya da program olursa olsun, eğlence anlayışının ön planda olmasıdır. Görüntülerin çok hızlı akması ve sürelerinin kısa olması izleyiciyi bir görüntü yağmuruna tutmakta, seyirciyi sürekli bir hipnoz halinde bırakarak onları devamlı müşterisi haline getirmektedir. “Eğlence, televizyondaki her türlü söylemin üst-

ideolojisi ve neyin gösterildiğinin ya da hangi bakış açısının yansıtıldığının hiçbir önemi yoktur; her şeyin üstünde tutulan varsayım, hepsinin bizim eğlenmemiz ve haz almamız gözetilerek sunulmasıdır” (Postman, 2019: 102). Kısaca televizyon anlatısı, yayın akışı içerisine yerleştirilmiş belli programların, belli formatları ile bize sürekli eğlenceli hale getirilmiş görüntüler sunmakta, bunu yaparken kendi içinde oluşturduğu karakterleri belli açılarla samimi bir görünüme sokmakta, ilgimizi sürekli akan görüntülerle canlı tutup gösterilen olay hakkında düşünme fırsatı vermeyip, izleyiciyi kendi evrenine çekmektedir. Devamlı müşteri haline gelen seyircinin üzerinde bir otorite kurmaktadır. Bu otoritenin en büyük özelliği, izleyiciyi sadece kendine bağımlı haline getirmek değil aynı zamanda televizyonun sunduklarını gerçekler olarak kabul etmeye başlamasıdır. Bu gerçekler toplumu ilgilendiren bir haber, bir tarihi olay, bir coğrafyanın görünümü veya bir ürünün özellikleri olabilmektedir.

Daha öncede değindiğimiz gibi, televizyon içerik olarak birbirinden bağımsız ancak yayın akışı ile birbirine bağlanmış programlar aracılığıyla anlatı oluşturmaktadır. Bu programlar sinemada ve radyoda olduğu gibi belli türlerden oluşmaktadır. Bu program türleri; haber, çocuk, eğlence, güncel-aktüel, müzik, eğitim, kültürel, dini, spor programları ve dramalar şeklinde sıralanabilir. Tod Gitlin (1994: 534), televizyon söz konusu olduğunda tür kavramını genel kategoriler şeklinde tanımlamakta ve kavramın esnekliğine vurgu yapmaktadır. Tür, belli formatlara ayrılmaktadır. Bu formatlar sayesinde izleyici televizyonun karşısına geçtiği zaman kendisini nasıl bir duysal durumun beklediğini tahmin edebilmektedir. Tür ve format, izleyici ve yapımcı için, bir ön belirleyici görevi görmektedir (Neale, 2015: 46). Üzerinde daha önceden anlaşılmaya varılmış, kimse için sürpriz bir karşılaşmanın olmayacağı, karakterlerin ve olay örgüsünün önceden yapılan bu anlaşılmaya göre şekilleneceği, tür ve formatlar aracılığıyla garantiye alınmaktadır. İzleyici aşağı yukarı ne izleyeceğini bilerek ekran başına geçmekte, yapımcı da ne yapacağını bilir şekilde içeriği ve biçimi ayarlamaktadır. Türler arasındaki çizgi belli yerlerde çok net olabilirken, belli yerlerde muğlâk kalmakta veya birbirleri ile çakışmakta ve böylece alt türler oluşmaktadır. Televizyon program türlerinin yapısı doğrultusunda düz veya dolaylı anlatım tarzları kullanılmakta, metinlerin içerikleri hazırlanırken öykü veya mit üretme yöntemlerinden yararlanılmaktadır (Türkoğlu, 2006: 137).

Genel olarak bu türlerin içeriklerinden ve işlevlerinden bahsedecek olursak; haber programları, çevremizde olup biteni yerel ve ulusal düzeyde takip ettiğimiz genel olarak her yaş kitlesine hitap eden program türleridir. Ulusal kanallarda anchorman dediğimiz izleyici kitle tarafından güvenilen, samimi bulunan kişilerin, prime time kuşağında veya bu kuşaktan bir önceki zamanda sunduğu ve gündemde olan önemli olayların aktarıldığı, kurmaca olmayan bir türdür. Kültürel programlar kategorisinde, genelde gezi programları, yazarların hayatını ve

eserini konu alan program türleri, şehirdeki veya ülkedeki kültürel etkinliklerin konuşulduğu programlar vb. şeyler bulunmakta, böylece insanın içinde bulunduğu sosyal ortamın bugünü, dünü ve yarını hakkında bilmesini sağlamaktadır. Eğitim programları, insanların öğrenmek istediği herhangi bir olguyu, olayı, davranışı ve zihinsel etkinliği konu alan, içeriğe göre yaş kitlesi değişen, insanları bilgilendiren ve eğitime işlevi gören programlardır. Dini programlar, insanların içinde bulunduğu sosyal ortamda var olan inançların gereğini öğrendiği veya o dinin ritüelleri hakkında bilgi aldığı programlardır. Spor programları, spor dallarının herhangi birinde olan gelişmeleri, müsabakaları, gündeme dair yorumları, kimi zaman düz anlatı şeklinde gösteren, kimi zamanda tartışma formatında sunan programlardır. Çocuk programları, çizgi film, animasyon yapımlar gibi içeriklerden oluşmakta, çocukların eğlenmesini ve öğrenmesini sağlayan, bu kitleye hitap eden programlardır. Eğlence programları ise, talk showlar, magazin programları, yarışma programları, stand-up gösterileri vb. içeriklerden oluşan, hitap ettiği kitleyi saf bir şekilde eğlendiren, genel izleyiciye hitap eden bir türdür. Televizyon dramaları ise, genelde bir öykü etrafında dönen, izleyicide çeşitli duygulanımlar oluşmasını sağlayan yapıtlardır. En yaygın hali, seriler, seriallar ve süren seriallar şeklinde sıralanabilir. Aralarındaki ayrımın çok net olmaması ile birlikte; serilerin anlattığı öykü tek bölümde başlayıp bitmekte, serialların iki veya üç hafta sürmekte, süren serialların ise öykünün kesin bir sonu bulunmamakta ve dizi sürdükçe devam etmektedir (Creeber, 2001: 35).

1.1.3 Bir Tür Olarak Televizyon Dramaları

Karşılıklı konuşmalara dayalı, televizyon, tiyatro, sinema formatına uygun, orijinal bir metne veya edebi bir eser temel alınarak hazırlanmış tek bölüm, dizi veya seri şeklinde yayınlanan televizyon programlarına drama denmektedir. Drama bir öykü, hikâye veya masal anlatmakta, bunu yazı yoluyla değil, televizyon aygıtının görsel çalışma prensibi ile yapmaktadır. Dramalar, bugün ki haline gelene kadar kitap, tiyatro ve radyo aşamalarından geçmiş, özelliklerini bu mecralarda kazanmış ve en sonunda görüntü teknolojisinin ilerlemesi ile televizyona uygun bir format haline gelmiş ve en başat formatlarından biri olmuştur. Örneğin Amerika’da ilk zamanlar on beş dakikalık bölümler şeklinde yayınlanan bir drama türü olan pembe diziler, daha sonra otuz dakikalık formata geçmiş, yıl 1971’e geldiğinde hafta içleri gün başına 571 dakika yayınlanmaya başlanmış ve bir kişi haftada ortalama iki saat pembe dizi izler hale gelmiştir (Katzman, 1972: 201-202). Televizyon dramaları görüntülü öykü anlatmaya dayandığı için onun özelliklerine geçmeden Rus dilbilimci Vladimir Propp’un 1928 yılında yayınladığı Morfologiya Skazki (Masalın Biçimbilimi) adlı eserinde, yüz Rus masalını inceleyerek ortaya çıkardığı yapı ve anlatı şemasını incelemek yerinde olacaktır. Ortaya çıkan

bu şema, masalın üzerindeki örtüyü kaldırarak, hikâyesi ne kadar farklı olursa olsun, tüm masalların aynı yapı ve anlatı öğelerini takip ettiğini göstermektedir. Propp, masalın değişmez ögesinin kişilerin işlevleri olduğunu belirtmekte, olağan üstü masallarda bu işlevlerin sınırlı olduğunu, işlev sıralamasının tüm masallarda aynı olduğunu ancak hepsinin, her zaman, bir arada bulunmadığını ve olağanüstü masalların her zaman aynı biçime bağlandığını söylemektedir. Propp'un ortaya çıkardığı şemanın otuz bir maddesi şu şekildedir;

- Evden veya içinde bulunan toplumdan birinin herhangi bir nedenle uzaklaşması.
- Kahramanın herhangi bir engel veya yasakla karşılaşması.
- Yasak olan eylemin gerçekleştirilmesi.
- Kahramanın düşmanı onun hakkında bir şeyler öğrenmeye çalışır.
- Düşman bilgileri toplar.
- Saldırgan kahramanı kandırmaya çalışır.
- Kahraman kısa süreliğine de olsa düşmana kanmıştır.
- Saldırgan hedefine aileden birini alır ve eylemini gerçekleştirir.
- Eksik olanın fark edilmesi ve kahramanın gönderilmesi.
- Kahraman harekete geçmeye karar vermiştir.
- Kararını uygulayarak evden ayrılır.
- Kahraman bir sınav veya sınama sonunda başışçı ile tanışır.
- Kahraman daha sonra ona yardımcı olacak kişiye ilk tanışmada tepki gösterir.
- Kutsal nesne kahramana başışlanır.
- Kahraman başından beri ulaşmak istediği yere bir yardımcı veya kılavuz

aracılığıyla gider ya da götürülür.

- Düşman ve kahraman karşı karşıya gelir.
- Kahraman onu hedefine yakınlaştıracak özel bir işaret edinir.
- Saldırgan yenilir, kahramanımız zafer kazanır.
- Böylece başlangıçtaki eksiklik yok edilir.
- Kahraman yardıma ihtiyaç duyar ve yardım edilir.
- Kahraman belli bir süre izlenir.
- Kahramanın tekrar yardımına koşulur.
- Kahraman şekil değiştirerek, kimliğini gizleyerek hedefe varır.
- Sahte kahraman bir süre gerçek kahramanla karıştırılır.
- Kahramana zor bir iş teklif edilir.
- Zor görev yerine getirilir.

- Kahraman tanınır.
- Sahte kahraman fark edilir.
- Kahraman tekrar biçim değiştirebilir.
- Fark edilen sahte kahraman cezasını çeker.
- Kahraman tüm zorlukları yener, mutlu bir şekilde evlenir ve tahta çıkar. (Propp, 2009: 25-66).

Propp, aynı zamanda masaldaki karakterlerin eylem alanlarını da şu şekilde listelemiştir:

- Düşmanın eylem alanı: Çatışma, kötülük, izleme ve kahramana düşmanın çıkarabileceği her türlü zorluğu kapsar.
- Bağışçının eylem alanı: Kutsal nesnenin korunması ve daha sonra kahramana devredilmesini kapsar.
- Yardımcının eylem alanı: Kahramanın zor görevi başarması, konum değiştirmesi, eksik olan nesneyi gidermesi, izlenme aşamasında yardım görmesi ve şekil değişme aşamalarını kapsar.
- Aranılan kişi ve onun ailesinin eylem alanı: Zor görevi önerme, özel işaretin benimsenmesini tavsiye etme, sahte kahramanı deşifre etme, gerçek kahramana inanmak, sahte kahramanın cezasını vermek ve kahraman ile evlenmeyi kapsar.
- Gönderenin eylem alanı: Tek görevi kahramanı göndermektir.
- Kahramanın eylem alanı: Amacı eksikliği gidermektir. Bağışçıya karşı tepki gösterme ve evlenmek işlevlerini yerine getirir.
- Düzmece kahramanın eylem alanı: Asılsız savlar ortaya atmak, bağışçıya karşı her daim negatif tepki gösterme ve olumsuz bir arayış için yola çıkma (Propp 2009: 79-80).

Böylece herhangi bir masalda ya da öyküde karakterlerin eylem alanları ve hikâyenin aşamaları formülleştirilmiştir. Bizim konumuz açısından Propp'un bu saptamaları, televizyon dramlarının ana çıkış noktasının öykülere dayanmasıdır. Dramalar, diziler ve seriallerden oluşmaktadır. Dizi, her bir bölümün öyküsünün, diğer bölümden bağımsız bir şekilde, kendi içinde kurulduğu, drama türüken; serialler bir ana öykü etrafında gelişen olaylar ve onların da etrafında gelişen yan öyküler ile diğer bölümlerle bir bağıntı içerisinde ilerleyen drama türünü oluşturmaktadır. Dizi ve serial arasındaki en büyük ayrım, dizide bir olay başlayıp bölüm sonunda çözüme kavuşurken, serial de ana öykü, diğer bölümlerle sürekli olarak bağlantılı şekilde ilerlemekte, herhangi bir bölüm öykünün her zaman en merak uyandıran kısmında bitirilip, diğer bölüm için insanlarda merak uyandırmaktır. Dizi ve serial arasındaki çizgi televizyonun ilk yıllarında çok belirgin olarak fark ediliyor olsa da günümüzde giderek muğlaklaşmaktadır. Çelenk (2005: 291), dizi ve serialların alt türlerini; dedektif dizileri,

polisierler, hastane melodramları, bilim kurgu ve fantezi dizileri, durum komedileri, pembe diziler ve televizyon filmleri olarak sıralamaktadır.

Televizyon dramlarında en önemli noktalardan biri karakter yaratım sürecidir. Yaratılan bu karakter, öykünün ilerlemesini sağlarken, aynı zamanda izleyiciyi de öyküye bağlayacak olması açısından önemlidir. Genel olarak sınıflandırma karakterin mesleklerine göre yapılmaktadır. Doktor, polis, avukat vb. sınıflandırmalar, karakterin öykü içindeki konumunu belirlerken, aynı zamanda öykünün de neleri temsil edeceğini belirlemektedir. Televizyon profesyonelleri, iyi oluşturulmuş bir karakterin, dramayı oluşturan diğer unsurlardan daha önde geldiğini bilmektedir. Northrop Frye karakterleri, izleyicinin özelliklerini normal değer baz alarak, zekâ durumuna ve olayları denetleme durumuna göre gruplandırmaktadır. Bu gruplar; mitsel, lider, ironik, romantik ve standart şeklindedir (Frye, 1990: 33-34).

Mitsel karakter, içinde bulunduğu ortamdaki diğer insanlardan, izleyiciden daha üstün yeteneklere sahip, ilahi olan bir konumda bulunurken, olayları ve koşulları denetleme yetisi en üst seviyededir, bu karakterler genellikle mitlerde var olmaktadır. Romantik karakter, çevresine ve izleyiciye göre olaylar üzerindeki yetisi ve zekâsı üstündür ancak form olarak insan biçiminde bulunmaktadır, buradaki üstünlük göreceli olmakla beraber karakter bir şövalye, yenilmez bir savaşçı, bir matematik dehası veya dünyanın en iyi bilgisayar uzmanı olabilmektedir. Lider karakter ise olağanüstü güçleri bulunmamakla beraber, çevresine göre herkesten daha fazla iradeye sahip, otoriteye uygun, herkesten daha fazla konuşma özgürlüğüne sahip lider vasıflı bir yapıdadır, epik ve tragedya kahramanları bu karakterlere örnek verilebilir. Standart karakter, sıradan insanlarla her bakımdan aynı seviyede bulunmakta, genelde komediya ve gerçekçi kurmacalar da bulunmaktadır. İronik karakter ise, denetim ve zekâ bakımından izleyiciden ve çevresinden düşük seviyede bulunmakla beraber amaçlı ve kasıtsız olarak ikiye ayrılmakta, amaçlı ironik karakter, bu durumu karşıdaki karakterin çözmek için yaparken, kasıtsız ironik karakter bunu farkında olmadan yapmaktadır. Mitsel karaktere Iron Man filminde Robert Downey Jr. oynadığı Tony Stark karakteri örnek verilebilir; karakter demir zırhını kuşandığı zaman normal bir insanın sahip olamayacağı özellikler ile donanmaktadır. Kasıtsız ironik karaktere Çocuklar Duymasın dizisinin Selami karakteri örnek verilebilir; Selami her ne yaparsa yapsın, her zaman yaptığı işi, eline yüzüne bulaştırmakta, kabahatli olmakta ancak günün sonunda yine affedilmekte ve hakkı teslim edilmektedir. Standart karaktere, Arka Sokaklar dizisinin Hüsni Çoban ve Suat Çoban karakterleri örnek verilebilir; her bölüm ailelerinin ve hayatlarının getirdiği gündelik sıkıntılarla uğraşıp tecrübe kazansalar da eski davranış kalıplarından kopamazlar. Lider karaktere Kurtlar Vadisi dizisinin başrolü Polat Alemdar örnek verilebilir: karakter hangi zorlukla karşılaşsa karşılaşsın asla pes

etmemekte ve diğer bölümlere hep zafer kazanarak geçmektedir. Romantik karaktere ise Mr. Robot dizisinin başrolü Eliot Anderson örnek verilebilir. Frye'ın ortaya koyduğu bu karakter tipleri dramalardaki karakterleri anlamamız açısından önemlidir.

Dramanın kategorisinin bir alt türü olarak sınıflanan komedi yapımlarının, kökeni radyo programlarına kadar dayanmaktadır. Komediler hafif, eğlenceli, günlük yaşamın temsiline ve onun küçük sorunlarına değinen, orta sınıf karakterlerin yer aldığı, genelde tek mekânda geçen, iki kişinin aksiyonlarına dayanan yapımlardır (Neale ve Krutnik, 2001: 11-12-193-194). Geçmiş antik çağlara dayanan komedi formatı televizyonun diline evirildiği zaman daha çok durum komedisi olarak karşımıza çıkmaktadır. Feuer (2005: 110) formatın özelliklerini; yarım saatlik bölümler, mizaha dayanan anlatı, ikiden daha fazla oyuncu, farklı mekanlar ve haftalık sorunun çözümünün iki üç bölüme yayılması olarak sıralamaktadır. Durum komedilerinin hedeflediği kitle genellikle orta-sınıf ailelerdir, karakterler bölüm başında karşılaştığı sorun yüzünden arzularına veya korkularına yenik düşer, bu sorunun üstesinden gelmenin bir yolunu bulur ve tecrübeleriyle bölüm başındaki haline geri dönmektedir. Durum komedilerinin amacı insanları saf bir şekilde eğlendirmekken, karakterlerin dünyayı kurtarma gibi bir derdi bulunmamakta, gündelik hayat içinde karşılaşılabilecek saçma olaylar dizini ile bunu yapmaya çalışmaktadır. Ülkemizde Tatlı Hayat, Çocuklar Duymasın, Dadı gibi diziler bu türün özelliklerini taşımaktadır.

Pembe diziler, otuz-altmış dakika arası süren, günlük olarak yayınlanan, fiziksel olarak çekici ve genç karakterlerden oluşan, öykünün aksiyondan çok kişiler arasındaki kriz ve diyaloglarla ilerlediği, iç mekânların kullanıldığı, öykülerin genelde bir çözüme kavuşmadan, iç-içe geçmiş bir şekilde devam ettiği, orta sınıfın sıkıntılarını ele alan yapıtlardır (O'Donnell' 2007: 121). Pembe dizilerin kökeni 1930'lara dayanmakla birlikte ilk pembe dizi 1950 yılında NBC kanalında yayınlanan The First Hundred Years isimli dizidir. Toplumu olduğu gibi yansıtmayı amaçlayan pembe diziler, bu sayede izleyicilerin karakterler ile özdeşleşerek sürekli bir takipçi haline gelmesini sağlamak amacındadır. Genel olarak mekân kullanımı ev içi olduğu için kadınlar öykünün ana odak merkezinde bulunmakta, iyi karakterin fedakâr, cefakâr bir anne veya eş olduğu, kötü karakterin dedikoducu, fitneci, evli erkekleri baştan çıkartan tipler olarak temsil edildiği bir evrene sahip yapıtlardır. Erkekler ise genelde ikincil planda kalmaktadır. Televizyon endüstrisi açısından çekim maliyeti en düşük türlerden biri olmakla beraber, izlenme oranı açısından gayet iyi dereceler almaktadır. Rubin (1985: 243) pembe dizi izleme motivasyonlarını eğlence, alışkanlık, rahatlama, sosyal fayda, problemlerden kaçma, yeni şeyler keşfetme ve röntgencilik olarak sıralamaktadır.

Çıkış yeri Amerika ve onun toplumsal formasyonu olan bilim-kurgu türü, egemen sınıfın, kendi sisteminde muhakkak bir gün çıkacak sorunları (işsizlik, kirlilik, sağlık, isyan) kaynağını, dışarıya, doğa üstü güçlere dayandırdığı bir türdür (Oskay, 2014: 28). Ülke nüfusunun farklı ırk ve topluluklardan sürekli olarak artması, bilim kurgu metinlerinde dünyayı dışarıdan tehdit eden bir canavar, uzaylı vb. metaforlarla temsil edilmiş, çözüm için birlik, beraberlik ve teknolojinin süper gücü önerilmiş, bunu konuda da dünyada birinci sırada olan Amerika, dünyayı kurtaran güç olarak metinlerde öne çıkmaktadır. Bilim kurgu eserleri dünyanın daha iyi bir haline geleceği görüntüsü çizerken, tam tersi şekilde bir distopya da çizebilmektedir. İlk olarak edebi eserlerde yazılmaya başlanan bu tür, sinema ve televizyon içinde uygun bir format oluşturmuştur. Fahrenheit 451, Otostopçunun Galaksi Rehberi, 1984 vb. edebi eserler bu türe örnek gösterilebilir. Televizyon formatının özellikleri; otuz-altmış dakikadan oluşan, haftada bir yayınlanan bölümlerden oluşmakta, zaman dilimi günümüzden ileri veya geri olarak işlenmekte, gerçeküstü olayların ve nesnelerin olduğu bir evren yaratılmakta, ana karakterler her bölümde bulunurken yan karakterler sürekli değişmekte, çevre felaketleri, nükleer tehlike, ırkçılık ve çok kültürlülük gibi konular ele alınmaktadır (O'Donnell 2007: 120).

Polisiye anlatı türü, suç, suçlu, maktul ve polis olmak üzere temelde bu dört öğeye dayanmaktadır (Özsoy, 2011: 190). Olay örgüsü bir suçun işlenmesi ile başlar, bunun sonucunda bir ortaya bir maktul çıkar, polis veya dedektif ipuçları ve kanıtları birleştirerek suçluya ulaşmaya çalışır ve anlatının sonunda polis suçluyu yakalayarak, adalete teslim etmektedir. Edebi eser olarak Arthur Conan Doyle'nin yazdığı Sherlock Holmes adlı eser, bu türe gösterilecek en iyi örneklerdendir. Şehrin bir yerinde bir suç işlenir, Holmes suçlunun peşine düşer, kanıtlarını ve ipuçlarını birleştirir, doğru ile yanlış arasında gider, gelir ve en sonunda Holmes, üstün yetenek ve becerileri ile suçlunun kim olduğunu çözüp, adalete teslim eder. Tür televizyon formatına evirildiğinde ise haftalık, otuz-altmış dakika süren bölümler şeklinde yayınlanan, iç ve dış mekânların ayırt edilmeksizin kullanıldığı genelde karakol, suç mahalli, mahkeme gibi kurumlarda geçen, adalet, düzen, hukuk gibi kavramların ön plana çıktığı, yan karakterlerin ana karakter ile sürekli bir çatışma içinde olduğu, haline gelmektedir. Yılan Hikâyesi, Arka Sokaklar ve Behzat Ç dizilerini bu türe örnek olarak gösterebiliriz.

1.1.4 Televizyon ve İzleyici

İzleyici kelimesi, medya kuramları öncüleri tarafından kitle iletişiminin basit ardışık modelinde (kaynak-kanal-mesaj-alıcı-etki) “alıcı” kavramı ile eşdeğer tutulmuş ve medyaya maruz kalan veya istekli gibi özellikler ile tanımlanmışlardır (McQuail, 2010: 397). Burada

alıcı genel bir terim olarak alınmış, bunu bireysel olarak değerlendirmekte mümkündür. İzleyici kavramı gerek medya kurumları ve profesyonelleri tarafından gerekse medya kuramcıları tarafından her zaman tartışmalı bir kavram olmuştur. Kitle iletişim araçlarının ilk yayılmaya başladığı zamanlardan beri bu tartışma özellikle medyanın izleyici üzerindeki etkisi, izleyicinin medyaya bakışı, medya karşısındaki konumu gibi noktalara odaklanmıştır. Jensen ve Rosengreen (1990: 208), izleyici belli bir formasyonda konumlandırıran beş araştırma geleneğini şu şekilde sıralamıştır; etkiler araştırması, kullanımlar ve doyumlar araştırması, edebi eleştiri, kültürel çalışmalar ve alımlama analizi. İzleyicinin konumu pasif bir anlayıştan aktif bir anlayışa doğru ilerlerken, mesajın izleyici üzerindeki etkisi de güçlüden zayıfa doğru ilerlemiştir. İlk zamanlar anlık, doğrudan ve spesifik özelliklere sahip olan mesajın etkisi, daha sonraları, uzun sürede kendini belli eden ve dolaylı yollarla işlevini yerine getirmeye çalışan bir karaktere bürünmüştür.

Medya alanında izleyici üzerindeki ilk çalışmalar, izleyicinin pasif konumda bulunduğunu, medyadan gelen mesajların gönderenin amacı dâhilinde, izleyiciyi, Laswell’inde belirttiği gibi sihirli bir mermi ile tam on ikiden vurduğu şeklindedir. Wright (1975: 79) bu dönemin anlayışını hipodermik iğne modeli açıklamaktadır. Buna göre kitle iletişim aracının gönderdiği mesaj izleyicide doğrudan etki yapıyor mu, yapmıyor mu, buna bakılmaktadır. Birey içinde bulunduğu ortamda mesaja takılır, mesaj izleyicinin üzerinde ya etki göstermekte, davranış değişikliğine neden olmakta ya da herhangi bir belirti göstermemektedir. Bu yaklaşım aynı zamanda sosyolojik kökenli bir yaklaşımdır ve izleyicinin içinde bulunduğu ortamı veya kültürü iletişim sürecinin ana ögesi olarak almaktan ziyade bir değişken olarak almaktadır. Bu döneme izleyici-medya etki araştırmalarının ilk dönemi denilmekte ve medya kusursuz bir propaganda aracı görevi görmektedir. Özellikle İkinci Dünya Savaşı öncesi Adolf Hitler’in üstün Alman ırkı vaadiyle milyonları peşinden sürüklemesi, Goebbels’in ikna tekniklerini medya aracılığıyla uygulaması sayesinde olmuştur. Bu bizim, medyanın ilk dönemlerde hipodermik iğne modelini nasıl etkin kullandığını anlamamız açısından iyi bir örnektir.

Kitle iletişim araçlarının, izleyici konumlandırma şekillerinden bir diğeri de tüketici formasyonudur. Bu formasyonda amaç reklamı yapılan ürünü izleyiciye satmak ya da satın alması için gerekli tutumu oluşturmaktır. McQuail (1975: 79), kitlenin anlamının aynı zamanda pazar kavramı ile eş tutulduğunu belirtmiş ve bunun televizyon ile beraber gelişen bir durum olduğunu söylemiştir. Günümüz televizyon yayıncılığı, kamu yayıncılığından ticari yayıncılığa doğru evrilmiş, Amerikan televizyon yayıncılık sistemi örnek alınmaya başlanmıştır. Amerikan televizyon yayıncılığının anlayışı ilk andan itibaren ticari kaygılar üzerine konumlanmış ve izleyici her şeyden önce bir tüketici olarak görülmüştür. Ang (1991: 21)

sistemin mantığını, en çok ilgi çekecek programı yapmak ve kitle ile reklam veren arasındaki bağlantıyı sağlamak şeklinde açıklamaktadır. Browne (1984: 178), ticari televizyon yayıncılığını, kitle ile reklam veren arasındaki etkileşimi metinleştirme süreci olarak tanımlamaktadır. Medya profesyonellerinin işi, sürecin kar maksimizasyonun sağlaması için bu metinleşmiş ilişkiyi sürekli kontrol etmek ve seyircinin ilgisini daima diri tutmaktır. Programın kültürel, sosyolojik veya bilgilendirici olmasının bir önemi yoktur, Amerikan televizyon yayıncılık sistemi için tek gerçek izleyicinin programı beğenmesi ve en çok izleyiciye ulaşmaktır. Avrupa televizyon yayıncılığı daha çok kamu yayıncılığı çerçevesinde izleyicilerini konumlandırmaktadır. Birincil amaç, kültürel bir sorumluluğu üstlenme ve sosyal devlet anlayışının gereğini yerine getirmektir. Williams (1976: 131), Avrupa'nın yayıncılık anlayışının "paternal" kalıplar ile örtüştüğünü söylemektedir. Bu sistem vicdanlı bir otoriter sistem olmakla beraber, kitlelere otoritesinin devamı için hegemonik mesajlar yaymaktadır. Sihirli şırınga sisteminde izleyici bir av olarak düşünülürken, ticari televizyon sisteminde tüketici olarak düşünülmüştür. Kamu yayıncılığı sisteminde izleyici, saygıdeğer ve itaatkâr yurttaş olarak konumlandırılmıştır.

Elihu Katz, "insanlar medya ile ne yapıyor?" sorusunu gündeme getirerek, kullanımlar ve doyumlar yaklaşımının temelini atmıştır. Katz'ın çalışmalarına Jensen, Rosengreen, Denis McQuail, Jay G. Blumler, J. G. Brown gibi araştırmacılar katkıda bulunmuşlardır. Bu çalışmalara göre insanlar, medyayı fiziksel ve psikolojik olarak belli ihtiyaçlarını gidermek için kullanmaktadır. Bunlar; oyalanma, kaçış, eğlenme, sosyalleşme, var olan kimliğini pekiştirme, bilgi edinme olarak sıralanabilir (McQuail, 1997: 70). Fiske ve Hartley (2003: 53) bu ihtiyaçları üç maddede; sosyal dünyayı anlama ihtiyacı, anladığı bu sosyal dünyada hareket etme isteği, günlük sıkıntılardan ve gerginliklerden fantezi dünyasına kaçma isteği, sıralamaktadır. Teoriye göre, izleyiciye medyanın sunduğu evrende bir özgürlük verilmiştir. Ayrıca teori dünyadaki tüm medya kullanıcılarını standart bir çerçeveye oturtmuş, kültürel, ekonomik, iktidar çevrelerinden bağımsız tutmuştur. Morley (1992: 48), teorinin sosyolojik bağlamdan kopuk, psikolojik sebeplere dayalı bir yapıda olduğunu söyleyerek eleştirmiştir.

İzleyicinin bir amaç doğrultusunda medya kullanımı tartışmalara yeni bir boyut getirmiş, izleyici sonsuz pasiflikten çıkarmış olsa da, etki araştırmalarının ilk dönemlerinde sihirli mermi metaforu ile örneklenen etki konusu tam olarak cevaplanamamıştır. Kültürel çalışmalar geleneği bu sorunun cevabını aramış ve Hall'un kodlama-kodaçımı kuramı, medya mesajının veya içeriğinin izleyici üzerindeki etkisini anlama konusunda yeni bir yol açmıştır. Hall, izleyicilerin medyayı bir doyum sağlamak için kullandığını reddetmemiş, izleyicilerin medya içerikleri karşısındaki konumunu ve bu içerikleri nasıl anlamlandırdığını açıklamıştır.

Hall bu süreci, medya mesajlarının belli bir kodlamaya sahip olduğunu, gönderenin şifrelerini, isteklerini veya tutumlarını taşıdığını belirtmekte, bu içerikle karşılaşan izleyicinin egemen, tartışmalı veya muhalif bir okuma yaptığı şeklinde açıklamakta; egemen okuma; mesajı gönderenin tutum ve düşüncelerini olduğu gibi kabul etme anlamına gelirken, tartışmalı okuma; mesajın içerdiği değer ve tutumların bazılarını alıp, bazılarını reddetme anlamına gelmekte, muhalif okuma; istenilen tutum ve davranışın tam tersi yönde bir okuma anlamına gelmektedir (Hall, 2006: 170-173). Genel olarak izleyicinin kuramsal olarak tanımlaması bu süreçlerden geçmiş, pasif bir konumdan başlayan yolculuk, izlediğini bir amaç ile izleyen ve izlediğinden çıkaracağı anlamları kendi seçen bir izleyiciye doğru evrilmiştir. Fiske (1999: 239) semiyotik demokrasi kavramı ile, televizyonu semiyotik deneyim olarak konumlandırır ve televizyon metinlerinin çok anlamlı bir yapıda olduğunu, kalıp paketler sunmadığını, bir özgürlük alanı olduğunu belirtmektedir.

Televizyon karşısında izleyicinin konumu için ne bir tam pasiflik ne de tam bir aktiflik durumdan bahsedilebilir. İzleyici elindeki kumanda ile istediği kanalı açmakta özgür, içerikleri istediği gibi değerlendirmekte özgür, ancak şeylerin ekranda nasıl temsil edileceğini, iyi ve kötünün hangi değerlere göre ekranda gösterileceği gibi konularda pasif kalmaktadır. Örneğin ekranda suç anlamına gelen bir davranışın neye göre suç olarak tanımlandığı veya neyin iyi ya da kötü olduğu, iyinin kim olduğu veya kötünün kim olduğu gibi konular izleyicinin kontrolünde değildir. İzleyici burada kendisine sunulan içerikler, anlamlar ve mesajlar evreninden birilerini seçmek zorunda bırakılmaktadır.

Televizyon mesajlarının etkileri üzerine çalışma yapan bir diğer araştırmacı da Gerbner'dir. Gerbner'in yaklaşımı, eleştirel bir bakış açısı ile deneyselliği birleştirebilmiş nadir bir yaklaşımdır. Kültürel göstergeler ve ekme kuramında Gerbner, televizyon kullanımının uzun dönem etkilerini ortaya koymaktadır. Gerbner (vd., 1986: 19-20), yetiştirme kuramı teorisinde, televizyon kullanımının bireye, içinde yaşadığı toplumun popüler değerlerini, her gün farklı programlarda tekrarlama yoluyla ektiğini söylemekte ve bunun bir davranış değişikliğinden çok algı ve tutumlarda etkisini gösterdiğini belirtmektedir. Örneğin insanlar şiddet dolu bir içerik izlediğinde, gidip sokakta karşına ilk çıkan insana şiddet uygulamamakta ya da her gün cinayet işlememekte, sadece dış dünyanın şiddet ile dolu olduğunu düşünmeye başlamaktadır. Gerbner ve arkadaşları, Amerikan drama yapımlarında yaş dağılımının gerçek nüfusa oranla nasıl temsil edildiğini ortaya çıkarmak için 1968-1978 yılları arasında, prime time ve hafta sonu gündüz kuşağında yayınlanan drama yapımları, her bir bahar döneminde bir haftalık bölümleri alıp analiz etmişlerdir. Çalışma boyunca bin üç yüz altmış beş program, on altı bin sekiz yüz seksen sekiz karakter incelemişlerdir. Buna göre, gerçek nüfusta yüzde otuz

olan genç nüfus sembolik Amerika’da yüzde sekiz çıkmış, yüzde on biri oluşturan yaşlı nüfus yüzde iki çıkmıştır. Ayrıca çalışmada gerçek nüfus dağılımında, çok daha düşük olmasına rağmen orta yaş grubu, yüzde elliden daha fazla çıkmıştır. Çalışmanın sonuçlarına göre yaratılan tutamlar; yaşlı insanlar hakkında olumsuz değerler ön plana çıkmış, kadınların erkeklerden daha önce yaşlılığa girdiği belirtilmiştir. (Gerbner vd., 1980: 47). Gerbner televizyona izleme süresi daha uzun olan katılımcıların, bu değerleri daha çok benimsediğini, bir başka deyişle, zihinlerindeki gerçek Amerika algısının sembolik Amerika ile değişme şiddetinin daha fazla olduğunu belirtmiştir. Televizyon izleyicilerin sembolik çevrelerini oluşturmaktadır. Bunu ekrana getirdiği imgelerle yapmaktadır. İzleyici televizyon ile ne kadar vakit geçirirse gerçek dünyasından kopup sembolik dünyaya gitmesi o kadar hızlı olacaktır.

Anders (1957: 359), televizyonun yarattığı insan tipini; “milyonlarca aynı birey ancak birbirlerinden yalıtılmış” şeklinde açıklamaktadır. İzleyici için televizyon izleme süreci McQuail’inde belirttiği gibi bir kaçış sürecidir, tüm gün dış dünyada olan birey, dış dünyanın sıkıntılarını, tasalarını bir kenara bırakmakta ve kendi içine çekilmekte ve televizyon başında kendi iç dünyasında macera dolu bir yolculuğa çıkmaktadır.

İzleyicilerin televizyon dünyasına en çok kendini kaptırdığı kurmaca ile gerçeğin çizgilerini karıştırdığı yapımlar drama yapımlardır. Drama yapımları karşısında izleyicinin eğimi, karakterler ile özdeşleşme ya da onları aileden bir olarak görme şeklindedir. Böylece anlatılan öykü boyunca izleyici, karakter ile sürekli olarak içli dışlı olacak ve öykünün içinde karakterlerin deneyimini kendi deneyimi gibi yaşayacaktır. İzleyiciler drama yapımları ile diğer tüm türlere göre daha fazla takip etmekte, daha fazla samimiyet kurmaktadır. Bu da etki düzeyi açısından bakıldığında zaman dramaların izler-kitle üzerinde en etkili türlerden biri olduğu gerçeğini ortaya çıkarmaktadır. Ülkemizde bunun en güzel örneği, Kurtlar Vadisi dizinin bir karakteri olan “Süleyman Çakır’ın” rol gereği dizide öldüğünde izler-kitlenin gıyabında cenaze namazı kılması gösterilebilir. Dramada temsil edilen olaylar, olgular izleyicide, içinde yaşadığı toplum hakkında değerler ve tutumlar ekebilmektedir. Gerekli samimiyeti bir tür olarak sağlamışlardır ve Gerbner’in de belirttiği gibi, kişilerin dünya ve yaşadığı çevre hakkındaki düşüncelerinin şekillenmesinde etkili olmaktadır.

1.2 Temsil

1.2.1 Temsil Kavramı

Temsil kavramı, birçok anlama sahip, ele alındığı disipline göre anlamı değişen bir kavramdır. Felsefe, mimarlık, tıp, sosyoloji, psikoloji, hukuk, edebiyat ve iletişim gibi disiplinlerde kullanılmakta ve temelde ortak bir noktaya işaret etmesine rağmen ele alınış ve

arka bağlam olarak farklılık gösteren bir kavramdır. Söz konusu medya metinleri olunca kavramı dil bilimi ve iletişim disiplinleri açısından incelemek yararlı olacaktır. “Temsil üçlü bir ilişkiyi dile getirir; bir şeyin ya da birinin, bir şey ya da biri tarafından başka birine temsili ya da sunumu (Mutlu, 2017: 315). The Shorter Oxford’a göre iki anlama sahip olan kavram ilk olarak bir şeyi hayal veya benzetme yoluyla betimleme veya tasvir etmek, ikinci olarak “Sembolleştirme, yerine geçme ya da ikame etme, örneği olma” şeklinde açıklanmıştır (Varol, 2016: 11). Temsil anlamın üretilip kültür içinde dolaşıma sokulduğu sürecin oluşmasında büyük bir etkidir. Aristoteles temsili, insanların zihinlerindeki kavramları belirli işaretlere çevirme ve daha sonra onları isteğinde değiştirmesi olarak ele almış, sürecin doğal olan bir yapıya sahip olduğunu ve insan olmanın gereğinin bir sonucu olduğu fikrindeyken, Plato ise temsilin gerçek olandan geldiğini, içinde gerçek olandan maddeler barındırdığına vurgu yapmıştır (Mitchell, 1995: 14-15). Burada dikkat edilmesi gereken nokta temsilin gerçek ile olan ilişkisidir. Temsil eden, temsil ettiği kavramı birebir karşılamakta mıdır yoksa onun birçok görünümünden biri midir? Bir temsil, dile getirdiği gerçeği ne kadar aktarabilmektedir?

Webb (2009: 1-15) gerçekliğin işaretler, söylemler ve metinler yolu ile aktarıldığını bu süreçte yeniden üretildiğini, gerçeğin bir aynası olmaktan ziyade bir yorumu olduğunu söylemiştir. Bir kavramı veya olguyu anlatırken her anlatma davranışı, kavramın başka bir temsili ve yorumu haline gelmekte ve gerçek birçok kez yeniden üretilmektedir. Gordon Marshall (1999: 725), temsil kavramını açıklarken, herhangi bir ağaç resminin veya fotoğrafının gerçeğinin yerini almadığını, “o ağacın görünüşünün ya da onu temsil etme çabasındaki kişiye ifade ettiği şeyin yeniden kurulması” olduğunu belirtmektedir. Bu saptama, fotoğrafın resmin ya da metnin, ağacı temsil ederken gerçeğin öznel bir yorumunu oluşturduğunu söylemektedir. Bir başka örnek verecek olursak Danimarka’yı anlatan bir belgesel, daha önce orada bulunmayan biri için o bölgenin bir temsili ve yönetmenin gerçeği temsil etme çabasıyla geliştirdiği bir yorum olarak ele alınabilir. Bu durum aynı zamanda var olan gerçekliği yeniden inşa etmek anlamına gelmektedir.

Hall, düşünme ve hissetme eylemlerinin de birer temsil sistemi olduğunu belirtmektedir. Dış dünyada kendiliğinden bulunan şeyler bu yolla iç dünyamızda temsil edilmektedir. Klasik bakışa göre, materyal dünyada var olan şeyler kendiliğinden bir anlama sahiptir ve temsil edilmeleri ikinci planda kalmaktadır. Ancak sosyal ve beşerî bilimlerde ise anlamın ‘var olan değil’, üretilen bir şey olduğu kabul görmektedir. Sosyal inşacı yaklaşımın çıkış noktası olan bu görüşü göre temsil, anlamların oluşmasında etkin rol oynamakta ve kültür, olanın yansımaları veya bir yaşam şekline ziyade sosyal konuları veya tarihi olayları şekillendirmekte, ekonomi ya da doğal şeyler kadar önemli, esas süreç olarak

kavramsallaşmaktadır (Hall, 2017: 13). Örneğin doğada bulunan taş, kendiliğinden var olan bir şeydir. Biz bu taşları bir araya getirdiğimizde bir okul inşa edebiliriz ve bu onu kullanma biçimimizdir, okul hakkında hissettiklerimiz, düşüncelerimiz ise onu eğitim ve öğretim yeri yapmaktadır. Sosyal inşacı yaklaşımda, şeyler ve temsil arasındaki ilişkiyi bu yolla kurmakta, anlamın doğada sabit olmayan akışkan bir biçimde dolaştığını, temsil sürecinin tek yönlü bir iletim süreci değil, çok yönlü bir diyalog süreci olduğuna vurgu yapmaktadır. Anlamı, belirli zaman, dönem veya anda sabitleme çabası bu diyalogun sürekliliğini sağlamaktadır. Zihnimizde bulunan kavramları, kendisi de bir temsil sistemi olan dil yolu ile anlamlandırılmaktadır. Üretilen bu anlam, onları kullanan bireyler arasında sürekli olarak eşit olmayan bir şekilde değiş tokuş edilmektedir. Temsil süreci, şeyleri simgelenmesi için işaret dil ve görüntülerin kullanılmasını içermektedir.

Temsili bir anlamlandırma pratiği olarak ele alırsak, iki temsil sisteminden bahsedebiliriz. Birincisi, “her tür nesne, insan ve olayı, kafamızın içinde taşıdığımız bir dizi kavram ya da zihinsel olgular ile ilişkilendiren bir sistem, ikincisi ise kavramsal haritamız ve bu kavramları simgeleyen çeşitli diller şeklinde düzenlenmiş ya da sıralanmış bir dizi işaret sistemi” şeklindedir (Hall, 2017: 25-28). İlk sistem bizim dünyayı kavramamızı, yorumlamamızı sağlamaktadır. Bu sistemi kavramlar ve görseller haritasına benzetebiliriz. Bu kavramlar soyut veya somut olabilmektedir. İkincil sistemde önemli nokta, kavramlar arasında ilişkiler oluşturmak için çeşitli ilkeler kullanılmaktadır. Bunlar benzerlik, farklılık, sıralama (hangi kavram hangisini takip ediyor), nedensellik (ne neye sebep oluyor) gibi ilkeleridir. Burada dikkat edilmesi gereken, rastgele bir kavramlar topluluğundan değil, kendi içerisinde karmaşık ilişkiler oluşturacak bir biçimde kategorize edilmiş kavramlardan bahsedildiği olmalıdır. Bu benzerlik ve farklılık ilişkisinin işleyişine balık ve denizaltı örneğini verebiliriz. Balık suyun altında kalmakta ve yüzmektedir, denizaltı da suyun altında kalmakta ve yüzmektedir. Bu iki işlem onların benzerliklerini ortaya koyarken, farklılık birinin doğada kendiliğinden var olması, diğeri insan yapımı olmasından ileri gelmektedir.

Bu iki ayaklı temsil sürecinde, kavram haritaları birbirine yakın olan insanlar, yani aynı kültürü paylaşan, anlamı belli bir anda sabitleyebilmiş ve benzer kavram haritaları aracılığıyla dünyayı yorumlamaktadır. Temsil süreci, ilk olarak zihnimizdeki kavramlar haritası ikincil olarak da bu kavramları simgeleyen dil sistemi, burada dil geniş bir kapsamlı bir terim olarak ele alınmalı ile işlemektedir. Temsil süreci somut ve soyut şeyleri, işaretler yoluyla anlatmamızı sağlayan bir sistem olarak görev yapmaktadır.

Derrida, anlamı, dili yapı-bozuma uğratarak ortaya çıkarmaya çalışmıştır. “Differance” kelimesi Derida’nın dili yapı bozuma uğrattmak için kullandığı bir kelimedir. Kelimeyi farklılık

anlamına gelen “difference”nin yedinci sırada bulunan e harfini a yaparak elde etmiştir. Buna göre iki kelime okunuşta aynı iken, yazılışta farklılık içermektedir. Derrida bu yaptığı kelime oyunu üzerinden “difference” kelimesinin anlamını hem “erteleme” hem de “farklılık” anlamına getirmiştir. Böylece anlam sürekli ertelenmekte ve farkla belirlenmekte ancak hiçbir zaman sabitlenememektedir (Derrida, 1994: 48-56). Derrida’nın bu kelime oyunu temsil açısından ele alındığında birinci varlığa hiçbir zaman ulaşamama durumu ortaya çıkmaktadır. Bu durum bize Derrida’nın kavramı sürekli bir hareket içinde ele aldığını, zihinsel olanın kendisine varılamayacağını, ancak ikame yoluyla ulaşılabileceğini göstermektedir. Christopher Prendergast “The Triangle of Representation” adlı eserinde, temsil kavramını yeniden sunma ve yerine geçme bağlamında ele almaktadır. Yeniden sunma var olanın bir kopyasını yapma onu taklit etme anlamına gelirken, yerine geçme ise varlığın yerini almaya, onu ikame etmeye dayanmaktadır (Prendergast, 2000: 4-6). Temsilin bu iki işlevi arasındaki fark, ilkinde temsil edilen zamansal ve mekânsal olarak ortamda bulunma şansı varken, ikincisinin böyle bir şansı yoktur, temsilin gerçekleşmesi için temsil edilenin ortamda bulunmaması gerekmektedir.

1.2.2 Temsil ve Dil

Dil, sabit yapı ve kurallara bağlı, belli sayıda sözcükten, ekleme yolu ile sayısız anlamın türetilmesini sağlayan bir bütündür. (Chomsky, 1957: 13). Dil, bir uzlaşma, düşünme ve davranma biçimidir. Bloomfield (1984) Language isimli kitabında, dile davranışsal bir bakış açısıyla yaklaşmış ve insan alışkanlığının bir ürünü olduğunu belirtmiştir. Temsil sürecinin işleminin merkezinde dil yoluyla anlamlar yaratmamız yatmaktadır. Şeyler, kavramlar ve işaretler arasındaki ilişki anlamın yaratılması, dolaşması, sabitlenmesi ve değişmesini sağlamaktadır. Belli bir dili, kültürü veya kavramsal haritayı paylaşan insanlar, dil yoluyla üretilen anlamlar sayesinde diyalog kurmaktadır. Burada dikkat edilmesi gereken nokta, dünyada ve zihnimizde var olan kavramları, dil sistemi ile aktarırken simgeler işaretler ve kelimelerin bizim kullandığımız anlamı ile karşı tarafa nasıl geçtiği ve ortak bir anlamın çıkarılmasındaki süreci anlamaktır.

Görsel işaretler temsil ettiği kavrama benzemektedir ve bire bir aynısı olmasa da insanlar ortak bir paydada buluşabilmektedir. Örneğin bir koyun fotoğrafını herhangi bir kişiye gösterdiğimizde, dünyada binlercesi bulunan bu canlıyı, işaret ettiğimizi anlayabilecektir. Ancak gösterdiğimiz kişinin kavram haritasında bu canlı yok ise, daha önce hiç koyun görmemiş ise anlamın akışı bozulmaya uğrayabilir. Görsel işaretlerde bile anlamın aktarılması belirsizleşmeye uğrarken, yazılı veya sözel işaretler söz konusu olduğunda bu süreç daha da zorlaşmaktadır. Bu zorluk veya anlamın aktarılmasının güçleşmesi kullandığımız dil

sistemindeki işaretlerin rastlantısal ve keyfi olmasından ileri gelmektedir. Bir örnek verecek olursak, araba nesnesi Türkçede a-r-a-b-a harfleri gösterilmektedir. İngilizler ise bu kavramı c-a-a-r harfleri anlatmaktadır. İki kelimenin yazılışları farklı olsa da işlevleri aynıdır. Bu kelimeleri kullandığımızda karşımızdaki insan, bir motoru, dört tekeri olan ve bir yerden başka bir yere ulaşmamızı sağlayan aracı işaret ettiğimizi anlayacaktır. Saussure (1998: 111), bu olayı, dilbilimde nedensizlik ilkesi ile açıklamakta, nesnelerin anlamlarının kişide, şeyde ya da nesnenin kendisinde olmadığını, kelimenin kendisinin de bunu barındırmadığını söylemektedir. Bu örnekteki anlamı, dildeki kodlar sayesinde oluştururuz, zihnimizdeki kavramsal harita ile işaret sistemleri arasındaki ilişkiyi kodlar sayesinde düzenlemekteyiz. Anlam, kodlar sayesinde sabitlenmekte ve kültürün diğer üyeleri arasında aktarılmakta ve dolaştırılmaktadır. Bu kodlar kullandığımız günlük dilleri, Almanca, Çince, Fransızca gibi dillere denk gelmektedir. Zamanla öğrenilen kodlar daha sonra çocuklara aktarılmakta, doğduğunda biyolojik bir canlı olan çocuk, dil sistemini öğrenmesi ile kültür alanına giriş yapmakta ve bir özne haline gelmektedir. Bu kodları aynı şekilde yorumlayabilen, aynı kavramsal haritaya sahip olan insanlar aynı dili konuşabilmekte ve ortak bir dilde buluşabilmektedir.

Temsil işi, dil yoluyla anlam üretme ve bu anlamların belli kavramlar ile aktarılması, değiş tokuşundan ileri gelmektedir. Burada değinilmesi gereken diğer bir konu, dil yoluyla temsil işinin nasıl gerçekleştiğini açıklayan üç yaklaşımı açıklamaktır. Bu yaklaşımlar daha önce de değindiğimiz inşacı yaklaşım, yansıtıcı yaklaşım ve kasıtlı yaklaşımdır.

Yansıtıcı yaklaşım köklerini Platon'un sanat ve temsil arasındaki ilişki üzerine olan düşüncelerinden almıştır. Yansıtıcı yaklaşım temsil ettiği şey ile ayna ilişkisi kurmaktadır. (D'Hoker, 2004: 4-5). Bu teoriye göre şeylerin anlamı kendiliğinden bulunmakta ve yorumdan tamamen uzaktır. Bu yaklaşımın evreninde anlamlar, insanlar tarafından sabitlenmemekte, kendiliğinden sabitlenmiş halde bulunmaktadır. Taklit olayını ana odak noktasına oturtan yaklaşım, kısmen de olsa doğruluk payını içinde barındırmaktadır. Çünkü görsel işaretler, bir gülün veya koyunun fotoğrafı üç boyutlu olmasa da iki boyutlu bir şekilde nesneyi yansıtmaktadır.

Kasıtlı temsil teorisi ise, edebi bir anlayışa sahip olmakla beraber, sözcüklerin ve imgelerin anlamının tam da mesajı gönderenin niyet ettiği şekilde aktarılması ve anlamlandırılmasına dayanmaktadır. Her birey dünyayı farklı şekilde algılamakta ve yorumlamaktadır. İçinde yaşadığımız toplulukla ortak dil ve kavram haritamız olduğu için iletişim kurabilmekteyiz. Eğer her bireyin kavram haritasına göre iletişim kurmaya çalışırsak, herkesin bir kod sistemi, doğal olarak bir dili olurdu ve bu şekilde ortak bir kültürden bahsetmek

imkânsız hale gelebilirdi. Kişiden kişiye değişen anlam haritasını, özneliği merkezine alan bu yaklaşım kusurlu sayılmaktadır.

Köklerini modern dilbilimin anlayışından alan inşacı yaklaşım ise, kişiye ve şeye bağlı anlamların yerine, kültürel ve tarihsel olarak belirli zamanlarda ortaya çıkan, üretilen ve değişikliğe uğrayan anlamlardan ve pratiklerden söz etmektedir (Hall, 2017: 36). Bu yaklaşımda anlam, doğada kendiliğinden bulunan bir şey değildir ve inşa eden insandır. Burada materyal dünyanın varlığı yalanlanmamaktadır. Şeyler kendiliğinden yine vardır ama anlam belli bir kültürün içinde oluşmaktadır. Temsil, materyal olan doğa veya onun imgeleri ile ilişkilidir ancak anlamın oluşmasını sağlayan özelliği, temsilin düşünce ile ilgili olan kısmıdır. (Lauer, 1982: 10).

İnşacı yaklaşıma verilebilecek en iyi örneklerden biri, trafik ışıklarının kullanılmasıdır. Sarı, kırmızı ve yeşil renklerinden oluşan trafik lambalarında insanlar, kırmızı yanınca durmakta, sarı yanınca hazırlanmakta ve yeşil yanınca geçmektedir. Bu durumun doğanın bir kanunu değil, insanların içinde bulunduğu kültür tarafından ona aktarılan bir edimdir. Kırmızı doğada sadece bir renktir, kullanım şekline göre anlamı değişmektedir. Trafik ışıklarında dur anlamına gelirken, acil durum butonunda tehlike anlamına gelmektedir. Aynı şekilde yeşil rengi de farklı kavram ve anlamları işaret etmektedir. Trafik ışıklarında geç anlamına gelirken çevreci bir eylemde doğayı, kırsalı temsil edebilmektedir. Trafik sisteminde yeşil veya kırmızı rengin anlamları sabitlenmiştir. Aynı renk ve anlam haritasını paylaşan insanlar, yeşil yanınca geçmekte, kırmızı yanınca durmaktadır.

Fransız dilbilimci Saussure, dilin nasıl işlediğine dair düşünceleri ile klasik anlayış olan yansıtıcı, bir başka deyişle dilin, dünyanın bir yansıması olduğunu anlayışını yıkmıştır. Daha çok dilin biçimsel yönüyle ilgilenen Saussure, dilin sistemli bir yapısı olduğunu launge/parole, gösteren/ gösterilen kavramları ile açıklamıştır. Saussure kavramlarının temsil kuramı için önemi, dilin yansıtıcı bir araç olmaktan ziyade, inşacı bir araç olduğunu, temsilin dil yoluyla işlemedeki süreci anlatması açısından önemlidir. Saussure yaptığı bu ayrımlar dile yapısalcı bir bakış açısı getirmiş, anlamın maddenin kendisinden ya da kişiden değil, altta yatan dil sisteminden geldiğini anlamamıza yardımcı olmuştur. Saussure, anlamın oluşmasındaki ikili ve üçlü ilişkileri açıklayan ilk kuramcılardan biri olmuştur.

Saussure'ün ilk ayrımı launge ve parole kavramlarıdır. Burada launge (dil) kavramı, toplumsal bir yapıya işaret etmektedir. Dil, üzerinde uzlaşmış bir sistem, yaygın olarak kullanılan kurallar ve kodlar bütününden oluşmaktadır. Kişi ancak bu kural ve kodları kullanarak, içinde bulunduğu kültürdeki diğer insanlarla iletişim kurmaktadır. Parole (söz) kavramı da daha çok bireysel olarak dilin kullanımına özgüdür. Saussure (1998: 45-46) dil

ediminin toplumsal ile alakalı, bireyin yaratımından ve değiştirimden uzak olan bölümünü launge, bu bölümün bireysel kullanımını içeren kısmını ise parole olarak kavramlaştırmaktadır. Martinet (1998: 15-16) söz kavramını, bir bireyin dili kendine özgün kullanımı olarak ele almaktadır.

Barthes (2014: 31) launge kavramını, “her biri, hem bir şeye geçerliliği olan bir birim, hem de içinde ayrımsal olarak, başka bağlılaşık değerlerin yer aldığı daha geniş bir işlevin öğesi, terimi olan belli sayıdan öğeden oluşur.” şeklinde tanımlamaktadır. Barthes, aynı zamanda dilin toplumsal bir uzlaşmaya tabi olduğunu, bireyin tek başına yapacağı değişikliklere karşı dirençli olduğunu belirtmiştir.

Saussure’ün önerdiği bir diğer kavram ise gösteren-gösterilenden oluşan gösterge kavramıdır. Gösterge kendi dışında bir şeyi temsil eden ve dolaysıyla bu temsil ettiği şeyin yerini alabilecek nitelikte olan her çeşit biçim, nesne olgu vb. olarak tanımlanabilir (Rifat, 1996:9). Saussure (1998: 111) bütünü açıklamayı gösterge sözcüğüne, zihindeki kavramsal olan soyut olanın anlatılmasını gösterilen sözcüğüne, işitim imgesi olan, zihindekini temsil etme görevini ise gösterilen sözcüğüne vermiştir. Saussure gösterge kavramı ile gösteren ve gösterilen arasındaki bağlantısal ilişkiye değinmiştir. Örneğin “kapı” kelimesinin neden bir kapı kavramını temsil etmesi gerektiğine ilişkin zorunlu hiçbir neden bulunmamaktadır. Saussure bir diğer üzerinde durduğu ancak çalışmalarını tam anlamıyla tamamlayamadığı bir diğer kavramı ise gönderge kavramıdır. Gönderge kavramı, gösterenin temsil ettiği anlamın dışında başka bir anlama daha sahip olması olarak açıklanabilir; örneğin, kara bir kedinin şansızlık ve bahtsızlık anlamına gelmesi kara kedinin göndergesidir (Dağtaş, 2013: 134). Gönderge kavramı, Barthes’ın yan anlam/düz anlam ayrımında yan anlam kavramına denk gelmektedir.

Gösterge kavramını sadece gösteren ve gösterilen olarak ele olmak yanlış bir tutum olacaktır. Dilde anlam diğerlerinden farklılık ve bağıntılı olma esasına dayanmaktadır. Birinin başlangıcı diğerinin sınırını oluşurmaktadır. Anlamda kaymalar, gösterenin dâhil olduğu anlam sistemini etkilemektedir. Göstergede meydana gelecek bir anlam kayması onun dahil olduğu tüm sistemi etkilemektedir. Saussure tüm ögelerin birleşiminden daha fazlası olan sistemin, parçalardan daha önemli olduğu kanısındadır. Saussure (1998: 174-175) göre, bir gösterenin değeri sadece gösterilen ve gösterenin toplamı değil, o gösterge ile bağıntılı diğer kavramlar ile ortaya çıkmaktadır. Örneğin Fransızca “mouton” ile İngilizce “sheep” göstergelerinin değeri bir tutulmamalıdır. İngilizcede “sheep” canlı bir hayvana işaret ederken, “mutton” kasaplık ete işaret etmekte, Fransızcada ise “mouton” her iki ibareyi karşılamaktadır (Bayrav, 1998: 67). Bu iki kelimenin göstergesel değeri bir değildir ve Saussure işaret ettiği nokta tam olarak burasıdır. Kısaca bir gösterenin değerini belirleyen tek başına kendi varlığı

olmaktan ziyade dil ekosistemi içerisinde diğerlerinden farklılığıdır. Ona anlamını kazandıran bu farklılıktır.

Peirce üç başlık altında incelemektedir. Bunlar; ikon, endeks, semboldür. Buna göre; gösteren ile gösterilen arasında, neden-sonuç ilişkisi kurulabiliyorsa endeks, bir benzerlik ilişkisi varsa ikon, insanların anlaşmasına bağlı ve kültürden kültüre değişen bir ilişkisi varsa semboldür (Peirce, 1958: 372). İkon tipi göstergede, temsil eden ile edilen arasında bir benzerlik bulunmaktadır. Örneğin bir silgi resmi ile silgi arasındaki benzerlik bu tip bir göstergeye işaret etmektedir. Neden-sonuç ilişkisine dayanan endekssel göstergeye, bir yerde bir duman varsa orada ateş olduğu önermesini örnek gösterebiliriz. Sembolik göstergeye, selamlaşma ve vedalaşma eylemleri örnek gösterilebilir, bunlar topluluktan topluluğa değişen ritüellerdir ve insanların üzerinde ortak bir anlaşmaya varmasıyla anlam kazanır. Pierce aynı zamanda her göstergenin yorumlayıcı açısından farklı şekillerde anlamlandırılabilceğini söylemekte, göstergenin, yorumlayıcıyı, kendisi dışındaki bir şeyi, kendi açısından belirli bir biçimde yorumlamaya itmekte, böylece de sınırsız bir gösterge dizisi ortaya çıkmaktadır (Toklu, 2011: 20). Dilin bir temsil sistemi olduğunu söyleyen bir başka dilbilimci de Roman Jakobson'dur. Jakobson dilin ikame işlemini metafor ve metonomi kavramlarıyla açıklamaktadır. Metafor, bir kavramı anlatmak için başka bir nesneye benzetme yoluyla yapılan bir temsil sistemi iken, metonomi, anlatılmak istenen kavramın bir parçasının tüm kavramı kapsayacak şekilde kullanımıdır (Jakobson, 2003: 41-42). Jakobson'a göre bu temsil sistemleri dilin çalışmasını sağlamaktır. Bu sistemler anlatılmak istenen nesnenin bir bozuma uğratarak aktarmaktadır. Bozulmanın benzetme yoluyla yapılması metaforu oluştururken, bölme yoluyla yapılması metonomiyi oluşturmaktadır.

Saussure ve Pierce dili yapısalcı bir bakış açısından ele almış, dilde anlam üretim sürecindeki aşamaları açıklamaya çalışmışlardır. Anlamın dil yolu ile inşa edildiğini doğada kendiliğinden var olmadığını belirtmişlerdir. Özellikle Saussure çalışmaları, dili, anlam üretiminin merkezi olarak görmekte, dilin temsiller yoluyla işlediğini vurgulamaktadır. Dilbilimi açıklayarak, göstergebilimin, bilim olarak kabul edilmesine katkıda bulunmuş, daha sonra gelen araştırmacılar için modern dil bilimin temelini oluşturmuştur. Kendisinden sonra gelen Levi-Strauss ve Roland Barthes gibi araştırmacıların çalışmalarına temel oluşturmuş, dille ilgili ortaya koyduğu kavramlar ile kültür alanına geçiş yapılmasına, aslında kültürün de bir anlamlandırma pratiği olduğu ve dil gibi işlediği düşüncesine katkıda bulunmuştur.

1.2.3 Temsil ve Kültür

Dilbilimin alanında Saussure ve Pierce yaptığı çalışmalar, göstergebilimin temelini oluşturmaktadır. Göstergebilim herhangi bir göstergeler dizgesini, özleri ve sırları ne olursa olsun, kapsamayı amaçlar; imgeler, mimikler, müzik sesleri, nesneler, ritüeller ve bunların tüm karmaşık çağrışımları, uzlaşımları, ya da halkın eğlence biçimleri bu kapsamın içinde bulunmaktadır (Barthes, 1993: 27). Anlam oluşumu, anlam yaratmak, anlamlandırmak gibi soyut durumun dizgeleştirilmesi, açığa çıkarılması gibi konular anlamla ilgilidir ve anlamla ilgili her şey göstergebilimin alanına girmektedir (Guiraud, 1994: 28). Göstergebilim, dil aracılığıyla kültürün içine girmekte ve kültürün kapsama alanı içindeki her şey ve her kavramla ilgilenmektedir. Anlam yaratımı temsil aracılığıyla dilde üretilmekte, dil ise kültür aracılığıyla şekillenmektedir. Temsil kavramını anlamak için kültür kavramı ile olan ilişkisini incelememiz ve anlamamız gerekmektedir. Temsil sürecinde kültürün bizi ilgilendiren kısmı, anlamın oluşmasında dili şekillendiren, anlamı belli bir yerde sabitleme noktasında önemli rol oynamasından ileri gelmektedir. Anlam, dilde üretilse de belli bir zaman ve kültürel ortamda var olmaktadır. Kültürde, anlamın nasıl oluştuğu, dolaşıma sokulduğu, değiş tokuş edildiği ve yorumlandığını Saussure'den sonra gelen, Fransız felsefeci ve aydın Roland Barthes ve yapısalci antropolog olarak anılan, Belçikalı Levi-Strauss incelemiştir. Onların çalışmaları, temsilin, kültürün içinde nasıl işlediğini ortaya koyması açısından önemli bir konumdadır.

Her şeyden önce kültür, insanların sembolik temsil pratikleri yoluyla anlam inşa etmeye çalıştıkları bir yaşam düzeni, insanların hem bireysel hem de kolektif bir biçimde birbirleriyle iletişim kurarak yaşamlarını anlamlı kılmaları olarak ele alınabilir (Tomlinson, 2004: 33). Barthes ilk çalışmalarında ağırlıklı Saussure'den yararlanan bir semiyotik kültür modelini savunmuş, Semiyolojinin Öğeleri adlı eserinde, dilbilim ve kültürel araştırma arasındaki bağı ortaya koymak için bazı kavramlar kullanmıştır. Barthes sadece dilin değil, kültüründe, Saussure'ün kavramları olan launge/parole, gösteren/gösterilen ile incelenebileceğini öne sürmüştür. Moda konusunu ele aldığımız zaman, “giyim” launge sistemini oluştururken “giyinmek” parole yapısını oluşturmaktadır (Barthes, 1993: 38-39). Nelerin giyilebileceğini veya giyilemeyeceğini belirlenmesi, nelerin bir arada giyilebileceği gibi “giyim” kurallarını launge örnek verebiliriz. Moda sisteminin parole kavramına denk düşen kısmını ise kişinin bireysel kıyafet seçimleri oluşturmaktadır. Kavramlara bu bakış açısı, konuşulan dil dışında kalan kültürün diğer öğelerini analiz etmenin yolunu açmıştır.

Barthes'ın diğer kavram çifti yananlam/düzanlam ayrımıdır. Anlam toplumsal yapıların ve toplumsal ilişkilerin içinde oluşmaktadır. Barthes araştırmalarını kültür ile ilişkilendiren de yan anlam/düz anlam kavramlarıdır. Bir göstergenin düz anlamı, nesnenin insan zihninde

oluşturduğu yansımadır. Yan anlam ise kültürel öğelere dayalı okumaya bağlı, dolayısıyla birinden diğerine farklılık gösteren, anlatılmak istenen ana mesajdır. Düz anlam kim ve ne üzerine sorularını çözmeye çalışırken, yan anlam; temsil edilen değerler ve fikirlerin hangi yollarla sunulduğuna odaklanmaktadır (Van Leeuwen, 2001: 94). Düz anlam daha önce Saussure'ün üzerinde durduğu uzlaşım sal olan anlamlar düzlemi iken, bir başka deyiş le ilk akla gelen, gösteren-gösterilen arasındaki ilişkiden doğ an, yananlam ise görünenin arkasında, ikincil planda, dilin üstünde bir dil olarak işleyen bir yapıyı, temsili, işaret etmektedir. Barthes kültüründe dil gibi işlediğini savunmuş ve özellikle düzanlam ve yananlam kavramları dilin kültürel boyutunu çeşitli çalışmalarda analiz etmiştir. Barthes yananlamların çözümlenebilmesi için, mesajın veya metnin oluşturulduğu kültürel kodların bilinmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Barthes metni anlamlandırma sürecinde, okurun kültürel deneyim ve birikiminin belirleyici bir süreç oynadığı fikrindedir. Bu sahip olunan deneyim, duygu ve tutum metnin anlamlandırılmasına doğrudan katkı vermektedir. Fotografik mesajı kodsuz ve sürekli bir mesaj olarak tanımlayan Barthes, düz anlamın mekanik bir işlevi yerine getirirken yan anlamın ideolojik bir işlevi yerine getirdiğini söylemekte ve yan anlamın çalışma prosedürlerini; hile efekti, poz verme, nesnenin yeri, fotojeni, estetik ve sentaks olarak sıralamaktadır (Barthes, 1977: 20-21). Örneğin; bir sokak fotoğrafını ele alırsak, sokak düzanlamda evlerin, binaların arasında uzanan bir yol olarak tanımlanırken, herhangi bir sokağı renkli bir film, yumuşak odak ve donuk bir gün ışığı ile çektiğimizde, canlı ve çocuklar için huzurlu bir oyun alanı gibi çıkacak veya bunların tam tersi ayarları fotoğraf makinesinde ayarladığımızda, sokak donuk ve kasvetli bir hale bürünecek, iki fotoğraftaki sokağın düzanlamları aynı olmasına rağmen yananlamları tamamen farklı olacaktır. Bir başka deyiş le, düzanlam neyin fotoğraflandığı, yananlam ise nasıl fotoğraflandığıdır (Fiske, 2015:183).

Barthes bir diğ er önemli eseri de Mitolojiler'dir (1957). Barthes bu eserinde Fransız kültürünü ve günlük yaşamını çözümlenmektedir. Herhangi bir kültürün barındırdığı işaretler, gelişigüzel değildir, içerisinde ideolojik anlamlar bulunmaktadır. Dikkatli bir okumayla bu ideolojik anlamlar ortaya çıkarılabilmektedir. Mit kavramı, bir kültürün, gerçekliğin ya da doğanın bazı görünümelerini açıklamasını ya da anlamasını sağlayan bir öyküdür. Barthes (2014: 179-180-184) miti söylen olarak tanımlar, söylen; bir anlamlandırma biçimi, söyleme tarzı, var oluşunu insan tarihinden alan, sadece söz ile sınırlı olmayan, üst-dil görevi yapan, sıkıştırılmış ve eklenmiş anlamlar bütünüdür. Üçüncü bir anlamlandırma boyutu olan mitler, kültür tarafından belirlenmektedir. Bir mit somut bir nesne değildir, ancak soyut bir nesneyi kendi kalıbına uydurarak mitleştirebilir. Anlam verme işi bu safhanın ikinci aşamasıdır. Mit öncelikle biçim ile var olmaktadır, örneğin bir kılıç, basit bir demir parçası da olabilir, eğer

mitleştirilirse Atilla'nın Kılıcı gibi, bir ceza anlamına da gelebilmektedir. Böylece mit anlamını tarihten alan, bir söylem formuna dönmektedir. İlkel mitler, yaşam ve ölüm, insan ve tanrı, iyi ve kötüler hakkındadır ve yananlam gösterenin ikinci düzeydeki anlamı ise mit de gösterilenin ikinci düzeydeki anlamıdır (Fiske, 2015: 185). Barthes, günümüz toplumunu mitlerini düzanlam ve yananlam kavramları ile açıklamaya çalışmıştır. Moda, yemek, dergiler, reklamlar vb. gibi çağımızın mitlerini içinde bulunduran konuları çözümlemeye çalışmıştır. Barthes, Paris-Match dergisinin kapak fotoğrafındaki çözülmesini şu şekilde anlatır;

“Berberdeyim, Paris-Match’in bir sayısını uzatıyorlar. Kapakta Fransız üniforması giymiş genç bir zenci, gözleri yukarıda, hiç kuşkusuz üç renkli bir bayrağın bir kıvrımına dikili, asker selamı veriyor. Resmin anlamı bu. Ama böyle olsun, olmasın bana neyi belirttiğini görüyorum: Fransa büyük bir imparatorluktur, renkli renksiz tüm oğulları bayrağının altında bağlılıkla hizmet eder, sözde sömürgecilik suçlayıcılarına bu zencinin sözde sömürücülerine hizmet etme çabasından daha iyi bir yanıt olamaz. Böylece, burada da, büyütülmüş bir göstergesel dizge karşıdayım: daha önce bir ön dizgeden oluşmuş bir gösteren var (bir zenci asker Fransız selamı veriyor); bir gösterilen var (bu da amaçlanmış bir Fransızsalık ve askerlik karışımı); son olarak da gösteren içinde gösterilenin varlığı var” (Barthes, 2014: 185).

Barthes, bu çözümlemesiyle bir mitin yerine getirdiği işlevi; gerçeklerin üzerini örtmekten ziyade, insanların tarihlerini ve o tarihleri oluştururken sergilediği eylem veya pratiklerin doğallaşmasını sağlamak olduğunu bize göstermiştir. Mitlerin bu özelliği, onların belli bir tarihsel geçmişe ve sınıfa ait olduklarını göstermekte, ancak mitlerin ana işlevi, bir mitin amacı, gerçekleştirmesi gereken işlev, ele aldığı bağlamı, konuyu, gerçeği, yalanı veya şeyi doğallaştırması ve doğanın gerçeği haline getirmesinde yatmaktadır. Böylece mit anlık bir söz, anlama biçimi olmaktan öte anlamını, içinde bulunduğu toplumdan kazanan sistemli bir kavramdır.

Mitlerin doğallaştırma işlevine, günümüz mitlerinden erillik-dişilik örneğini verebiliriz. Günümüz miti kadınların iyi bir anne olduğu, bakıp-büyütme, yedirip-içirme işlerini erkeklerden daha iyi yaptığı, bu nedenle kadınların asıl yerinin ev olduğu şeklindeyken, erkeğin ise fiziksel olarak güçlü olduğu için zor işlerde çalışabileceği, ana mekânın dış dünya olduğu bu nedenle dışarıdan eve para getirmesi gerekenin erkek olduğu şeklindedir. Bu mit, kapitalist burjuva sınıfının, sanayi döneminde kendi çıkarlarını korumak için uydurduğu bir yalandır. Sanayi döneminde kırsaldan kente yoğun bir göç süreci başlamış, büyük aileler yerini çekirdek ailelere bırakmış, aile içindeki görev dağılımı değişmiştir. Çocuk ve kadınlar kırsal alanda tarım işlerinde rol üstlenirken yeni görev yerleri ev olarak değişmiştir. Bunun nedeni fabrika çalışma koşullarının ağır olması ve bu sistem içinde yer alamayacak olmalarından kaynaklanmaktadır. Fiske verdiği bu örnekte, egemen güç olan kapitalist burjuva sınıfı, kendi çıkarları için bir öykü uydurmuş, bunu doğal olan ve tarihsel olan olarak kabul ettirmiştir.

Barthes hiçbir mitin evrensel olmadığını, mitlerin belli bir dinamizme sahip olduğunu, içinde bulunulan tarihsel ve kültürel koşullara göre hemen değişebileceğini düşünmektedir. Mitlerin her zaman burjuva sınıfına hizmet ettiğini, var olan toplumsal düzeni doğallaştırdığını ve meşrulaştırdığını söyleyen Barthes, mitlerin bunu aşılama, tarih yoksunluğu, tanımlama, totoloji, ne-nedecilik ve gerçeklerin ifadesi gibi süreçlerle yerine getirdiğini belirtmektedir (Smith, 2007: 152). Mitler, aşılama işlevi ile daha büyük toplumsal sorgulamaların önüne geçmek için toplumdaki eşitsizliklerin küçük bir ölçeğini kabul etmektedir. Tarih yoksunluğu ile nesneleri ve insanları tarihsel bilinçten yalıtılmaktadır. Tanımlama ile var olan kimlikleri güçlendirmektedir. Totoloji ile açıklamakta zorlandığı olguları evrensel ve doğuştan gelen özelliklere bağlamaktadır. Ne-nedecilik ile bir seçim yapmak zorunda kaldığında tüm seçenekleri reddederek veya onaylayarak statükonun lehine kararlar almaktadır. Gerçeklerin ifadesi ile sağduyu denilen toplumsal normu oluşturup eleştirel düşüncenin gelişmesini engellemektedir. Mitin gücü, kesinlikle keyfî bir değerler sistemini bir gerçekler sistemi olarak gösterebilmesinde yatmaktadır (Smith, 2007: 153).

Kültür alanında araştırmalar yapan bir diğer önemli isim de yapısalcı antropolog Belçikalı Claude Levi-Strauss'dır. Strauss, herhangi bir kültürü anlamak için Freud ve Saussure'ün kavramlarını kullanarak, dilbilimi ve psikanalizi birleştirip, ele aldığı kültürün ritüellerini, mitlerini, geleneklerini ve göreneklerini incelemiş, böylece onların yapısal analizini yapmıştır. Strauss Yaban Düşünce kitabında düşünme biçimlerini ikiye ayırır; ilkel ve modern düşünce olmak üzere ve bu ayırmanın bir üstünlük derecesi belirtmediğini söylemiştir. İlkel düşüncenin işlevi, gereksinimleri karşılamadan önce ya da gereksinimleri karşılamak yerine düşünsel gereklilikleri karşılamaktır ve ele aldığı doğayı sürekli gözlemlemekte, deneyden geçirmekte ve sınıflandırmaktadır (Strauss, 1994: 35-39-41). İlkel topluluklar içinde yaşadığı doğayı sürekli gözlemlemişler, onun üstünde deneyler yapmışlar, hayvan ve bitki türlerini günümüz biliminden çok daha ayrıntılı bir biçimde sınıflandırmışlardır. Bu sınıflandırma işleminin altında toplumsal, ekonomik gerekliliklerin yanında doğayı anlamak ve anlamlandırmak, bir bilme arzusu yatmaktadır. Strauss'un belirttiği gibi "düşünsel gereklilikleri karşılamamanın" amacı evrene bir düzen getirme ihtiyacından doğmaktadır. Bu düzen getirme işi, sınıflandırma yoluyla yapılırken, sınıflandırma işlemi bir yapı üzerinde konumlanmıştır ve bu yapı oluşturulurken dilin yapısına benzer bir yapı kullanılmaktadır. Yapı aynı zamanda anlamlandırma işlevini uygularken Freud'un bilinç-bilinçaltı kavramlarını kullanmaktadır. Bu yapılar mit veya söylen veya töreleri oluşturmaktadır. Örneğin Fox kabilesi bir cenaze sırasında, ölüyü gömenler aralarında konuşurken diğerleri susmaktadır, bir başka örnek Avusturya kabilelerinde cenaze sırasında ölünün anne tarafı toprak rengine boyanıp cenazeye yakın

dururken, baba tarafı ak renge boyanıp cenazeye uzak durmaktadır (Strauss, 1994: 89). Bu ritüellerde önemli olan içerikten ziyade ikili karşıtlıklar ve biçim benzerliğidir. Starauss'a göre bu durum onları dil gibi incelememiniz önünü açmaktadır. Aynı zamanda diğer kabilelerin mitleri ile bağıntıları ve zamanla kabile içindeki mitin değişimi de dildeki art süremlilik ve eş süremlilik kavramlarına denk düşmektedir. Strauss (1963: 209-212) mitlerin, zamanın belli bir anında cereyan eden, içerdiği olaylarla sürekli bir yapı oluşturan, bu yapının içerikten ziyade onu oluşturan öğelerin birleşiminden kaynaklanan ve öğelerin birbirleri etkileşimin anlamı sağladığı, birer ideolojik söylem olduğunu belirtmektedir. Mitler dilin, söz ve dil kısımlarında aynı anda var olabilirken aynı zamanda temel birimlerini kendi yarattığı evrenden alan üçüncü bir düzeyi de kullanmaktadırlar. Mitte ele alınan zaman hem dünü, hem bugünü, hem de şu anı anlatmaktadır. Bu zamansal akışı, etkinliği sayesinde kazanmaktadır. Bir mitteki olay sadece yazıldığı veya yaşandığı dönemi değil tüm zamanları o toplum için şekillendirmektedir.

Strauss, ilkel toplumlarda büyüün ve büyüüyü uygulayan şamanın toplumsal işlevlerini tartıştığı *Din ve Büyü* (1983) kitabında, şaman ve ruhbilimciyi de karşılaştırmaktadır. Bunu Cuna kabilesinde zor doğum gerçekleştiren bir kadının şamansal yardım alması olayı üzerinden gerçekleştirmektedir. Bu olaya göre, kadının sancılı bir doğum sürecine girdiğini gören yakınları şamanı çağırmıştır, şaman tütsülemek için aldığı kakao çekirdekleri, belirli dini imgelerle kadının olduğu kulübeye gitmiştir. Dinsel ayin için gerekli ortam kurulduktan sonra şamanın görevi belli ritüel ve dualarla dölütün oluşmasını sağlayan Muu'nun ülkesine yolculuk yapmak, kadının Muu tarafından ele geçirilen bedeninin özgür kalması için Muu'yu kendi sınırlarına geri dönmesi için ikna etmektir. Şaman somut bir dünya ile soyut olan ruhlar dünyası arasında ritüeller aracılığıyla bir bağ kurmaktadır. Bu ritüeller simgesel canavarlar ve kötü ruhlar ile kavgayı, yolundan sapmış Muu'yu ikna çabalarını içermektedir. Ruhlar aleminde gerçekleşen bu savaşın zemini kadının bedeni olurken, iki dünyanın iletişim kurmasını sağlayan şaman ve onun araçlarıdır. Şaman, sağaltma yöntemiyle hastanın başka bir yolla dile getiremeyeceği durumları belirtebilmesi için ona özel bir dil yetisi sunmakta, çektiği acıları bilinci veya bilinçdışıyla kavramasını sağlamakta, önceden varlığını bilinen sorunlara uyum sağlamasını kolaylaştırmaktadır (Strauss, 1983: 55-69-73). Şaman hastanın bilinciyle direk etkileşime girerken bilinçdışıyla dolaylı bir şekilde etkileşime girmektedir. Tüm bu ritüeller, birleştiğinde toplumsal bir söylem oluşmaktadır.

Strauss'un kültüre yaklaşım biçimi, buzdağının görünmeyen kısmını incelemek, görünen resmin altında yatan nedensel kodları açığa çıkarmak, ayrıntıları açıklamaktan ziyade onları kullanarak büyük resmi kuran yapıları en ince ayrıntısına kadar yeniden kurmaktır. Strauss bir miti sadece basit bir şekilde incelemeyi değil, bunun daha ötesine geçmeyi

düşünmüştür. O, kültürü oluşturan öğelere, yapılara, Freud'un psikanaliz yöntemlerini uygulayarak toplumların bilinçaltılarını incelemiş, yapısalcılığa psikolojik anlamlar yüklemiş ve bu bakış açısı ile çalışmalarını yapmıştır. Levi- Strauss, derin yapıları incelerken bilinçdışı kavramını kullanmakta, bilinç kavramını ikincil plana atmaktadır. Ona göre normlar (bilinci şekillendiren), asıl derin yapıya giden yolu kapatan, fenomenin anlaşılmasını değil, olduğu gibi kabul edilmesine neden olan yapılardır ve bilinçdışını bir anlamdan ziyade bir biçim olarak gören Strauss, onu zihinsel kavramlara uzak görmekte, duygular, anılar, dürtüler gibi etkenler ile şekillenen bilinçdışının içinde bulunduğu kültürün yapısını daha iyi yansıtacağını düşünmektedir (1963: 203-281). Bilinçdışı öteki ve biz ayrımı içinde köprü görevi görmekte, bilinçdışının bu özelliği nedensiz-keyfi bir uzlaşmaya dayanmaktadır. Bir miti çözmekten çok onun inşa edileme sürecinde, altında yatan evrensel yapı ile ilgilenen Strauss, mitleri bir dil olarak görmekte, anlattığı masaldan ziyade o masalı düzenleme ve sınıflandırma şeklinin, gerçeği ortaya koyduğunu düşünmektedir.

Strauss'un mitleri inceleme ve çözümleme şekli; bir mitte A,B,C,D noktaları olduğunu varsayalım, A noktası ile B noktası, C noktası aracılığıyla bir karşıtlık oluşturabilir veya A ve B noktası, C ve D noktası ile bir karşıtlık oluşturabilir. Her mit bu karşıtlıkları ve bağıntısal ilişkileri içerisinde barındırmaktadır. Kendi içinde bu yapıyı oluşturan mit, daha sonra diğer mitlerle de A,B,C,D'nin oluşturduğu bağıntısal ilişkileri oluşturmakta ve mitin anlamı, kurduğu bu ilişkilerde oluşmaktadır. Kurulan bu ilişkiler dönüşümü temsil etmektedir. En son evrede ise, kültürün diğer sistemleri olan, akrabalık ve politik sistemler ile paralel bir ilişki kurulur ve çözümleme son bulmaktadır (Segal, 1998: 185). Kısaca süreç, mitin içindeki karşıtlıklardan başlayıp, diğer mitlerle oluşturduğu ilişki ve kazandığı anlam, dönüştürme gücü ile devam edip, son evrede diğer sistemlerle olan ilişkilerle bitmektedir. Strauss, mitleri öncelikle kendi sosyal ve kültürel çevresinde ele almanın, daha sonra da kendi evrenin dışındaki kültürlerin mitleri ile karşılaştırmanın önemine vurgu yapmış, çözümün son kertede gerçekleşeceğini söylemiştir (Miller, 2004: 9).

1949 yılında yayınladığı, Akrabalığın Temel Yapıları isimli eserinde Strauss, dilin yapısal özelliklerinden yola çıkarak akrabalık ilişkilerini anlamlandırmak için bir dizi çözümleme yapmıştır. Bunun sonucunda toplumlarda akrabalık bağlarının, evlilik ve aile kurumlarını düzenlediğini belirlemiş, evlilik ve aile gibi kavramların temelinde kadın mübadelesi ve ona bağlı olarak ensest tabusunu saptamıştır. Bu tabu yakın akrabayla evlenmeyi yasaklarken, ötekinin kız kardeşiyle evlenmeyi serbest bırakmakta, böylece bir değiş-tokuş sistemi ortaya çıkmaktadır. Kültürel yaşam için başlangıç sayılabilecek bu yasak, ben-öteki arasındaki belirli bir karşıtlık kuralı içindeki kişinin, eş seçimini ait olduğu grup dışından

seçmeye zorladığı ve bununda enstest yasağını beraberinde getirdiği, ilkesine dayanmaktadır (Eriksen, 2009: 137). Bu çalışma, dildeki karşıtlıklar gibi kültüründe, anlamı, karşıtlıklardan ve farklılıklardan kurduğunu göstermesi açısından önemlidir.

Strauss, bir diğer çalışması *The Raw and The Cooked* (1969-Çiğ ve Pişmiş)'da, kültürel bir süreç olarak yiyecek ve yemek pişirmenin önemini çözümlemiş, buradan doğa ve kültür, ben ve ben olmayan, içsel ve dışsal gibi karşıtlıklar saptamıştır (Fiske, 2015: 229). Mide her şeyi sindirebilir ancak insanlar yiyecekleri yenilebilir ve yenilemez olarak sınıflandırmaktır. Bu bize yenilebilir ve yenilemez şeylerin ayrımında doğal süreçlerin değil, kültürel süreçlerin etken olarak devreye girdiğini göstermektedir. Yaptığı çalışmada Strauss, yiyeceklerin çiğlik ve pişmişlik derecesini göre belli kültürel kodları nasıl temsil ettiğini ortaya koymuştur. Toplumun bu yiyeceklere yüklendiği anlamlar farklılaşmaktadır. Strauss, yiyeceklerin pişirme şekillerini kaynatma, kavurma ve küflenme şeklinde sınıflamış, çok pişmiş olanı toplumsal değeri en düşük olarak görürken, daha az pişmiş olanları toplumsal değeri daha yüksek olarak analiz etmiştir. Aynı zamanda Strauss, bu pişirme yöntemleri üzerinden içsel/dışsal ayrımı da yapmakta, kaynatmayı yakın olan ev içine atfederken, kavurmayı uzak olan ev dışına atfetmektedir (Goode, 2005: 172). Strauss bu çözümlemeleri uç noktalar olarak görülebilir ancak kültürel anlamların oluşmasını incelemek açısından önemli bir noktadır.

Levi-Strauss *Mit ve Anlam* (2013) kitabındaki bir incelemesinde, Kuzey Amerika'ya ait bir miti ele alır. Mitin hikâyesi, kötü karakter Güney Rüzgârı'nın, o toplumda yaşayan insan ve hayvanları olumsuz etkilemesi üzerine insan ve hayvanlarının bir araya gelerek onu yakalayıp uysallaştırmasına dayanmaktadır. Rüzgârı yakalayan avcı, bir vatoz balığıdır. Güney Rüzgârı yakalandıktan sonra özgür kalması karşılığı bir anlaşma yapmıştır. Anlaşma gereği rüzgâr belli günler esecek, belli günlerde esmeyecektir. Böylece insanlarda günlük bakımlarını yapabileceklerdir. Strauss (2013: 56) bu mittin, ilkel insanların, doğanın iyi ve kötü yanlarını düşünme şeklini temsil ettiğini belirtir ve mitin baş kahramanın vatoz balığı olarak seçilmesinin akıllıca olduğunu, vatoz balığının birkaç anlamı tek bir yerde topladığını söylemektedir. Vatoz balığı yan taraftan bakıldığında çok küçük görülürken, alttan veya üstten bakıldığında geniş ve uzun görünmektedir. Bir tarafı varlığı diğer tarafı yokluğu temsil etmektedir. Hikâyede ise başarılı olan avcı, rüzgârın bir gün var olmasını, diğer gün yok olmasını sağlayan vatoz balığıdır. Böylece varlık ve yokluk vatoz balığının bedeninde ikili bir diyalektikle temsil edilmiştir. Burada altta yatan yapı dost doğa ile düşman doğanın kurduğu karşıtlığın, rüzgârın varlığı ile yokluğu bağlanmış bu da vatoz balığı aracılığı ile soyut bir durumdan somut bir şekle aktarılmıştır.

Kısaca özetleyecek olursak Saussure ile başlayan modern dilbilim, dilin çalışma prensiplerini ortaya koymaya çalışmış, dilin üstündeki örtüyü kaldıran Saussure, launge/parole, gösteren/gösterilen kavramları ile karşılaşmış, dilde anlamın nasıl oluştuğunu açıklamaya çalışmıştır. Daha sonra gelen kuramcılardan Barthes ise Saussure'ün mirasını devralmış ve onu kültür alanına uygulamıştır. Mitleri, medya metinlerini ve insanların günlük yaşam pratiklerini inceleyen Barthes, kültüründe dil gibi bir sistemle çalıştığını öne sürmüş ve Saussure kavramlarına ek olarak yananlam/düzanlam kavramlarını geliştirmiştir. Temsil sisteminin veya kültürel anlamlarında yananlam kavramıyla incelenebileceğini belirtmiştir. Barthes ile çağdaş bir diğer kuramcı Levi-Strauss ise mitleri, ritüelleri, akrabalık ilişkilerini, yemekleri vb. konuları incelemiş, bir yerbilimci edasıyla, buzdağının görünmeyen kısmını, yer altının haritasını çıkarır gibi mitlerin yapısal analizini yapmıştır. Bunu yaparken yapısalcıya, Freud'un kavramlarını da eklemiş ve mitleri kültürün bilinçdışı olarak konumlamıştır. Aynı zamanda mitlerin, ikili karşıtlıklardan oluştuğunu, bir mitin anlamını diğer mitler ile olan ilişkisinden kazandığını belirtmiştir.

1.2.4 Temsil ve Medya

Temsil süreci, dilin-dildeki kodların kullanılarak zihnimizdeki kavramların anlamlaşmasıdır. Daha doğrusu anlamın, anlık veya anlıklar şeklinde, bir mücadele içinde, yüzde yüz belirli net olmamak şartıyla, belli bir frekansta sabitlenmesidir. Saussure çalışmaları bize, temsil sürecinde, dilin çalışma mantığını göstermiş, Barthes ve Levi-Strauss'un çalışmaları ise temsilin, sadece dil alanında sistemli bir yapı değil, kültür alanında da bunu gerçekleştirdiğini göstermiştir. Kültür alanında anlamın nasıl oluştuğu ve dolaşıma sokulduğunu anlamamız açısından bu çalışmalar önemlidir. Saussure dilde anlamların keyfi ve nedensiz olduğunu ortaya koymuş ve anlamın inşa edildiğine değinmiş, Barthes ve Levi-Strauss kültürel anlamların belli bir dönemin ürünü olduklarını, yani o toplum tarafından inşa edildiklerini vurgulamışlardır. Hall buradan hareketle, medya metnlerinin de yapısalcı bir bakış açısıyla incelenebileceğini belirtmiştir. Medya metinleri de medya profesyonelleri tarafından oluşturulmaktadır. Bu metinlerde, dil nasıl doğanın saf bir yansıması değil ise, onlarda gerçekliğin saf bir yansıması değildir. Medya metinleri belli bir toplumsal gerçeklik, iktidar ilişkileri ve düşünüş biçimleri çerçevesinde inşa edilmektedir. Medya metnlerinin temsil süreci ile ilişkisini daha iyi anlamak için İtalyan düşünür Antonio Gramsci'nin hegemonya kavramını ve Fransız düşünür Louis Althusser'in devletin ideolojik aygıtları kavramını açıklamamız yerinde olacaktır.

Marksist kuram, toplumdaki egemen sınıfın gücünü ekonomiden aldığını, başka etkenlerde olmakla beraber, son kertede ekonomik yapının belirleyici olduğunu belirtmektedir. Toplumdaki ayrıcalıklı sınıfın egemenliğini, ekonomi yoluyla devam ettirdiğini söylemektedir. Ancak Gramsci ayrıcalıklı sınıfın sadece ekonomi yoluyla, diğer sınıfları kontrol altında tutmanın sürekli bir eylem olamayacağını belirlemiş, bu durumu oluşturan diğer etkenlerin ne olduğunu araştırmış ve bunu da Hapishane Defterleri adlı eserinde, Hegemonya kavramı ile dile getirmiştir. Kavram, sınıflar içerisindeki ve sınıflar arasındaki ilişkileri ideoloji/kültür ekseninde incelerken, kendiliğinden oluşan rıza anlamına gelmekte ve bu rızanın örgütlenmesini irdelemektedir (Hall, Lumley, McLennan, 1985: 12). Buna göre azınlıkta olan bir grup ayrıcalıklı sınıfın, çoğunlukta olan diğer sınıflar üzerinde, toplumun kendi rızası dâhilinde, hükmetmesinin nasıl gerçekleştiği ortaya konmaya çalışılmıştır. Gramsci bunu nasıl olduğunu sorguladığı zaman, devlet sistemini, devletin baskı üreten güçleri, düşünce üreten kurumları ve bu kurumlarda görev alan ve toplumda güvenilir statüde olan insanların sayesinde olduğunu görmüştür. Böylece devlet, politik toplum kavramına denk düşmekte ve sivil toplum ile beraber bağıntıya girerek hegemonyanın oluşmasında, gece bekçisi ve üst sınıfın öğretilerini ayin düzenleyen bir papaz gibi aktaran bir aygıt konumundadır (Portelli, 1982: 27-28). Yönetici sınıfın dünya görüşü, devlet aracılığıyla meşrulaşmaktadır. Bu görüş ideolojik öğretilere dayanmakta, çarpık toplumsal üretim ve yönetim ilişkilerini doğallaştırmaktadır. Bu haliyle işlenmiş bir düşünce biçimidir. Gramsci, işlenmiş düşünce söz konusu olduğunda ilk sırada felsefi düşüncüyü koyarken son sıraya da folkloru koymaktadır. Bu ikisi arasında bağıntı yapacak, aşırılığı kapatıp hegemonyanın oluşmasını sağlayacak, toplumsal anlaşmanın varlığını ilan edecek düşünceler ise “ortakduyu” ve “dini” düşünce biçimleridir. Gramsci devlet ile ekonomi arasına aracı kurumlar olarak, okul, aile, kilise, sendika ve medya gibi ortak duyunun üretilmesini sağlayan kurumları koymaktadır. Aynı zamanda bu kurumlar Gramsci’nin sivil toplumunu oluşturmakta ve ideolojik işlev görmektedirler. Bu kurumların amacı, baskıya ve şiddete dayanan devlet aracının açıkça kullanılmadan, iktidarın rıza yoluyla sağlanmasını sağlamaktadırlar. Gramsci’ye göre bu aygıtlar, toplumsal yaşamda, egemen sınıfın dünya görüşünü, toplumun bir ucundan diğer ucuna yayarak alt ve üst sınıfın çıkarlarını eşitmiş gibi göstermekte, topluma entelektüel, ahlaki ve siyasi liderlik yapmaktadırlar (Eagleton, 2015: 158). Birey, bu aygıtlar aracılığıyla edindiği deneyim ve düşünceleri içselleştirmektedir. Artık birey herhangi bir çıkmaz ile karşılaştığında içselleştirdiği bu değerlere göre hareket edecektir. Örnek verecek olursak, kapitalist toplumun içinde zar-zor geçinen bir işçi, bu durumu fark edip düşünmeye başladığında doğanın kanununun bu olduğu, ne kadar çok çalışırsa o kadar çok para kazanacağı ve daha fazla çalışması gerektiği sonucuna varacaktır. Oysa bu söylem kapitalist

sınıfın söylemidir ancak işçi bu söylemi içselleştirmiş ve sistemin devamı için kendi bedeni feda etmektedir. Hegemonya kavramı, egemen gücü gizlemekten ziyade doğallaştıran, hep göz önünde ama asla fark edilmeyen olarak konumlanmaktadır. Gramscinin saptamaları, düşünce sistemi olarak dar bir alana hapsedilmiş ideoloji kavramını, hegemonya kavramının içine eklemleyerek, toplumsal pratikler ve deneyimleri de içine alan bir ideoloji kavramına dönüştürmüş, durağan bir yapıda ve üstten sürekli baskı ile şekillenen bir görünümünden, daha akışkan, alttan yana doğru yayılan bir görünümde sunmuştur. Raymond Williams (1990: 89-90) hegemonya kavramını “bir kültür, ama belirli sınıfların yaşanmış egemenliği ve boyun eğmesi olarak görülmesi gereken bir kültür” şeklinde tanımlamakta ve kavramın hiçbir zaman tek seferde ulaşılan, sabit kalan bir şey olmadığını, sürekli olarak yeniden üretilmesi, korunması ve değişikliğe uğratılması gerektiğini söylemiştir. Egemen düşünce toplumdaki diğer düşüncelerle hegemonyasını oluşturmak ve korumak için sürekli bir ilişki ve rekabet içerisinde. Bu rekabetten galip çıkmak ve toplumun merkezi görüşü haline gelmek için devlet aygıtını (bu baskıcı olan şiddeti içerir) ve düşünce aygıtlarını, bu aygıtların pratiklerini kullanmaktadır. Gramsci (1971: 12), devleti ve sivil toplumu üst yapının iki düzeyi olarak konumlandırmakta, ilkinde dolaysız egemenlik, komuta işlevi atfederken, ikincisine dolaylı bir işlev atfetmektedir. Günümüz modern burjuva devletlerinde sivil toplum aracılığıyla elde edilen rıza, zor kullanıma dayanan devlet aygıtına göre daha önceliklidir. Devlet kendini bir tartışma nesnesi haline getirmemek ve iktidarını sorgulatmamak için rıza yolunu seçmek zorundadır. Burjuva demokrasisi içerisinde en geniş çaplı söylem özgür birey mitidir, egemen sınıf, bu özgürlük hissini kaybettirmeden, bireyin ve toplumun üzerinde hegemonya oluşturmasının yolu sivil toplum aygıtlarını kullanmaktır.

Günümüz ileri-kapitalist toplumlarında rızaya dayalı hegemonyanın meşruluğunun sağlanması medya kanalları aracılığıyla yapılmaktadır. Hall (1999: 233) modern medyanın kültürel fonksiyonlarından ilkinde, başkalarının yaşam deneyimlerini ve bu deneyimlerin oluşturduğu dünyaları, bizimkisi ile bir bütünün parçaları şeklinde kavramsallaştırmamızı sağlamak olduğunu belirtmektedir. Bu kavramsallaştırma toplumsal bilginin ve hafızanın biçimlendirilmesi aracılığıyla, seçmece bir sunum yapmakla gerçekleşmektedir. Herhangi bir sınıfın toplumda hegemonik, kültürel iktidarda diyebiliriz, iktidarı sağlamak istiyorsa medya araçlarına hâkim olması gerekmektedir. Toplumsal rızanın, sağduyu yoluyla üretilmesinde, medya yayınlarının, hâkim sınıfın değerlerini doğal olan gibi izleyiciye sunmasının payı büyüktür. İdeolojinin meşruluk kazanması ve sürekli olarak kendini yeniden üretmesi, medyanın bir göstergeler sistemi olarak çalışması sayesinde olmaktadır.

Hegemonya kavramı ile medyayı, ideoloji ve temsil ile ilişkilendiren Gramsci'nin çalışmaları, daha sonra Althusser tarafından ileri taşınmıştır. Althusser ideolojiyi toplumun her noktasına yayılmış pratikler dizgesi ele almakta ve bireylerin var-oluşlarını yöneten, gerçek ilişkilerle kurduğu bir bağdan ziyade gerçek ilişkilerle kurduğu hayali ilişki olarak tanımlamaktadır (Althusser, 1978, 54). Bu tanımdan yola çıkarak ideolojinin, toplumun her noktasında bulunduğunu, kişinin içinde bulunduğu şartlarla kendini konumlayıp olaylara bakmak yerine, ideolojinin sunduğu perspektiften olaylara baktığını ve kendi şartlarını o pencereye göre konumlandığını ve başkasının gerçeğini yaşayıp, bir temsil sunumu gerçekleştirdiğini söyleyebiliriz. Althusser, egemen sınıfın dünya görüşünü, kitlelere aktaran ideolojik aygıtların sahip olduğu pratiklerin, dolayimli yollardan işlediğini, kitlelerin bu pratikleri içselleştirirken bunların, ideolojik işlevlerini düşünmediğini belirtmektedir. Althusser böylece ideolojini kavramını kurumsal bir çerçevede ele alırken onu bilinçdışına atfetmiştir (Eagleton, 2015: 158).

Gramsci'de, sivil toplum artı politik toplumun birleşimden oluşan devlet, ideolojik işlevini sivil toplum aracılığıyla gerçekleştirirken, Althusser'de devletin aygıtları, baskı ve ideolojik olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Devletin baskı aygıtlarını oluşturan birimler; hükümet, ordu, polis ve hukuk mekanizmaları, ideolojik aygıtlarını oluşturan birimler; kilise, sendika, eğitim kurumları ve medyadır ve ideoloji hem aygıtın kendisinde hem de pratiğinde bulunmaktadır (Althusser, 1978: 33-34-56). Birincil aygıtların en temel çalışma prensibi, bireyin bedeninde fiziksel baskı kurmasına dayanmaktadır. Althusser göre, sadece bu aygıtlar ile toplumsal rıza kazanımı ve sağduyu oluşturma gerçekleşmemekte ve toplum kontrol altında tutulamamaktadır. İkincil aygıtların ana çalışma prensibi ise birey veya toplum üzerinde bedensel tahakküm kurmak yerine onları zihinsel olarak ele geçirme olayına dayanmaktadır. Bu kurumların işlevleri, bireyin terbiye edilmesi, toplumla uyumlu olması, istenilen ideoloji çerçevesinde bireyin kontrol altında tutulması, ideolojinin bir öznesi haline getirmek için bir dizi aşamadan geçirmek olarak sıralanabilir. İktidar kalıcılığı, ikincil aygıtları kullanarak topluma kendi dünya görüşünü benimsetmesine bağlıdır. Weber, ideolojik aygıtların işlevlerini; kitleler üzerinde tahakkümü sağlamak, iktidarın eylemlerini rasyonel bir mantığa oturtmak, statükoyu korumak, bireyleri ortak bir amaç ve gayeye bağlamak, bu aşamalardan geçmiş insanlardan oluşan toplumun devamlılığını sağlamak ve onlara yeni uyumlu insanlar eklemek olarak sırlamaktadır (Weber, 1993: 221-222).

Althusser'in bir diğer çıkarımı ise özne ve ideoloji diyalektikidir. Buna göre bir pratik, bir ideoloji aracılığıyla, bir ideolojinin içinde var olmakta, bir ideolojide özneler aracılığıyla, özneler için var olmaktadır (Althusser, 1978: 60). Bu çıkarımı biraz açacak olursak, pratiklerin

ideoloji yoluyla var olduğu ve ideolojinin taşıyıcısının insan olduğu, bu taşıyıcılığın tarifinin ise bireyin kendi varlığını, ideolojik öğretilerde sunulan varlığa göre uyumlaştırarak artık ideolojinin varlık bulduğu bir kişiye (ideolojinin öznesi haline gelme durumu) dönüşmesidir. Ayrıca ideoloji özneleri adlandırmakta ve çağırmaktadır. Böylelikle özne kendini sistemin özgür bir parçası olarak görmektedir. Lacan'da (1982: 154-155) özne durumu, bebeğin kendi benliğini fark ettiği ve annenin bedeninden simgesel ayrılışıyla başlamakta ve babanın yasası denilen toplumsal süreçlerle devam etmektedir. Althusser'de ise bu süreç bebeğin anne karnına düştüğü andan itibaren başlamaktadır. İdeoloji, adlandırma yoluyla insanları çağırmakta, bu yolla kategorilere bölmekte ve onları sınıflandırmaktadır. Buradaki yanılgı, öznenin her zaman özgür, biricik ve özel olduğu mitidir. Ancak isimlerin üzerindeki o örtüyü kaldırdığımız zaman, o biricik bireyden milyonlarca bulunmakta olduğunu ve hepsinin işlevinin, var olan sistemin devamlılığı için çalışmak olduğunu görürüz. Spinoza (2008: 12-13) bu durumu “insanlar kendi köleliklerinin devamı için özgürlüğünü kazanmak ister gibi mücadele ediyor” şeklinde özetlemiştir. Özne, ideoloji için can alıcı bir konumda bulunmaktadır; yeni doğacak bir bebek, daha doğmadan aile ideolojisinin gerektirdiği kimliği kazanıp, özne haline gelmekte, böylece varlığı olduğu andan itibaren ideoloji kavramına karşı gelmeyi bilmeden, onun devamını sağlayan bir pratik olarak toplumsal yaşamda yerini alacaktır.

DİA'ların bizim konumuz için önemi ise, özellikle medya aygıtlarının birer temsil sistemi gibi çalışmalarındır. Örneğin, televizyonda, bir dizide geçen zengin bir aileyi tasvir etme kalıpları genellikle aynıdır, büyük bir villa, onlarca uşak ve lüks otomobiller, ancak bütün varlıklı insanlar ekranda gösterildiği gibi yaşadığına dair bir kural yoktur ve burada sadece belli bir kişi ve kişilerden, tüm zenginleri kapsayan bir temsil bulunmaktadır. Althusser'in kuramında ideoloji, medya yolu ile taşınmakta, daha öncede değindiğimiz gibi inşa edilen anlam, gerçeği temsil ediyormuş gibi bu araçlar vasıtasıyla sunulmaktadır. Böylece ideoloji, mesajı üretmek için göstergesel kurallar haline gelmektedir. Herhangi bir toplumda işleyen ideoloji, dilin kullanılması ile oluşturulmakta ve dolaşıma sokulmakta medya aracılığıyla ve temsil yoluyla kitlelere ulaşmaktadır. Bu temsiller, ele alınan ideoloji ve toplum çerçevesinde söylemler oluşturmakta, insanların medyada aktarılan konu hakkında fikir sahibi olmasını sağlamakta, olayları nasıl tanımlayacağı da öğreten işlevlere sahip olmaktadır.

Medya, sağlam bir zemine oturtulmamış, dağınık ve birbiri ile mücadele halindeki gerçeklik parçalarını bir bütün haline getirerek toplumsal statükoya dair anlayışın üretilmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Baudrillard (2010: 19-20) medyanın gerçeği temsil ediyormuş gibi yaparak kurgulanan gerçekleri sunduğu, kitleleri bunun içinde yaşayan sessiz yığınlarla çevirdiğini belirtmiştir. Bu süreç ideolojinin sürekli olarak yeniden üretilmesi ve egemen

sınıfının düşüncelerinin topluma yerleşmesini sağlamaktadır. Yirminci yüzyılın medyasının kurgulaşmış dünyasında öz ile biçim arasındaki fark gittikçe dramatikleşmiş, imgenin üzerinde tahakküm kuran medya sahte gerçeklere dayanan bir evren yaratmıştır. (Ewen ve Ewen, 1992: 190). Medyanın yarattığı bu evren, bireyler tarafından gerçek dünyayı yorumlarken başvuru bir kaynak görevi görmekte, böylece medyatik temsil, gerçek olaydan sonra ortaya çıkan bir şey olmaktan ziyade yorumlanan gerçekliğin bir parçası haline gelmektedir. Medyadaki temsiller, bir kültürde, toplumda olan statükoyu destekleyen inançları her defasında yeniden üretmekte, gerçekliğin inşasında önemli bir yer tutmaktadırlar. Medyadaki bu temsiller, içinde bulunduğu kültürden hem etkilenir hem de etkiler, böylece bir nesnenin, olgunun veya fikrin, medyada temsilinin nasıl bir algıda sunulacağı içinde yaşanan kültürün kodlarına bağlıken, medyanın bunu sunma şeklide, o kültürün veya toplumun o konu hakkındaki düşüncelerini biçimlendirmektedir.

1.3 Kimlik

1.3.1 Kimlik Kavramı

Kimlik konusu birçok disiplinin ilgi alanına girmekte, yapılan tanımlar konuyu ele alan disiplinin bakış açısı ile sınırlı kalmaktadır. Biz de çalışmamızda, kimliğin genel bir tanımını yaptıktan sonra, kimliği oluşturan psikolojik ve sosyolojik süreçleri, bu iki disiplin açısından açıklamamız yerinde olacaktır. İki disiplinde konuyu kendi açısından ele alırken tek bir noktadan hareket etmekte, o da Gordon Marshall belirttiği gibi özcülüğün reddi konusudur (Marshall, 1999: 405). Özcülük anlayışı, modernizm öncesi dönemde hâkim olan, insan kimliğinin değişmez, doğduğundan itibaren tutarlı bir şekilde ilerleyen, belli bir öze sahip yapısına gönderme yapmaktadır. Bu ret etme, kimliğin inşa edilebilir, kurgulanabilir ve istendiği zaman değiştirilebilir olduğu anlamına gelmektedir.

Psikoloji alanında kimlik, benlik kavramı ile açıklanmaktadır. Freud (2011: 89-95), benlik yerine ego sözcüğünü kullanmakta ve egonun savunma mekanizmalarından birinin özdeşleşme olduğunu, özdeşleşmenin de çocuğun kendini tanıması yoluyla kimlik edinme sürecine katkıda bulunduğunu söylemektedir. Özdeşleşme, kimlik edinme sürecinde çocuğun, anne ve babayı rol model alarak, onların davranışlarını içselleştirmesi açısından önemlidir. Bir diğer psikososyal araştırmacı Erik Erikson, Freud'un kavramlarını kullanarak, kimliğin oluşum süreçlerini açıklamıştır. Erikson "ben" in oluşmasında sekiz evreden bahsetmiş, bu aşamaların hayatın belli dönemlerinde geçildiğini ve bunlardan birinde çıkacak sorunun kişinin kimlik krizine girmesi ile sonuçlanacağını belirtmiştir. Bu evreler; temel güvenliğe karşı güvensizlik, bağımlılığa karşı tutku ve utanç, girişkenliğe karşı suçluluk, başarıya karşı aşağılık duygusu,

kimlik kazanmaya karşı rol karmaşası, yakınlığa karşı uzaklık, üretkenliğe karşı durgunluk, benlik bütünlüğüne karşı umutsuzluk olarak sıralanmaktadır. Erikson, benlik (kimlik) kavramının oluşmasının ergenlikte durmadığını ve sürekli olarak hareket halinde olduğunu belirtmektedir (Elkind, 1992: 31). Bireyin gelişip, benliğini oluşturmaya, biyolojik, çevresel ve ego süreçlerinden geçmektedir. Erikson'un kimlik tanımında devamlılık, süreç açısından önemli bir yer tutmaktadır.

Sosyoloji açısından kimlik kavramını ele aldığımızda, George Herbert Mead'ın benlik tanımı ve benliğin oluşum süreçleri üzerindeki düşünceleri öne çıkmaktadır. Mead'ın tanımında benlik psikolojik davranışçılığın sınırları içerisinde simgesel etkileşimcilik esasına dayanmaktadır. Buna göre benlik toplumsal bir süreç içinde oluşan, uyarıcıya maruz kaldığında sabit tepkiler vermekten ziyade toplumsalın içinde sürekli hareket eden bir organizma şeklindedir (Mead, 1932/1964: 134-139). Hareket eden organizma tanımı, benliğin doğuştan gelen ve verili olanı yapan bir makine tanımlamasını reddetmekte, çevresiyle etkileşim halinde olan, yorumlama gücüne sahip ve ortak anlamlar oluşturma konusunda başarılı bir ben'e işaret etmektedir. Benlik toplumsala uymamızı sağlayan edimsel yetenekleri kullanma becerisine sahip bir araç görevi görmektedir ve toplumsal süreç, eylem içerisinde ötekinin tavrına dair örgütlenmiş ve örgütlenmemiş bir biçimde bulunmaktadır. Burada başkalarının tavrına karşı örgütlenmemiş olan "ben"i oluşturur, onun özelliği içsel olması, dürtülerini kendinden almasından ileri gelmektedir. Başkalarının tavrına karşı örgütlenmiş olan ise dışsal beni oluşturmada, birey davranışlarını başkalarının algılarında yapıyor gibi düşünerek yön vermektedir. Dışsal ben, onu harekete geçiren dürtülerini dışarıdan almakta ve insanın sosyal olması, toplumun bir parçası olması anlamına gelmektedir. Böylece bu süreç ikili bir nesneleştirme eylemini içermekte hem karşıdakini hem de onun algısında olan "beni" nesneleştirmektedir. Benliğin gelişiminde daha önce Freud'un da belirttiği gibi, özdeşleşme benlik oluşumunun sürecinin önemli bir aşamasıdır ve Mead'ın kavramsal haritasında bu taklit etmeye denk düşmektedir. Bebek benliğini ilk olarak çevresindekileri taklit ederek oluşturmaya başlamaktadır. Daha sonra çevresinde olan diğerlerinin rollerini almayı deneyecektir ve en son aşamada diğerleri üzerinden kendi benliğini oluşturacaktır.

Bauman benliği, düşünen, tasarlayan, eyleyen bir özne olarak tanımlamakta, bu öznenin dünyayı, kendi düşünceleri, tasarımları, duyuları ve hareketlerinden oluşan edilgen objeler yığına dönüştürdüğünü belirtmektedir (Bauman, 2018: 16). Bu, öznenin kimliğini oluştururken aktif olduğu anlamına gelmektedir. Bu aktiflik sadece kendi kimliğini kendi üzerinden değil diğeri üzerinden de inşa etmeye denk düşmektedir. Kimlik kavramı, temelde ben ve öteki ayrımına dayanan, kişinin kendini ne olarak gördüğü ve ötekinin onu nasıl

tanımladığını dikkate alan, bireyin benliğinde tutarlık biçiminde aynılığa denk düşerken, diğerlerinden ayırt edilme için farklılığa başvuran bir kavramdır. Kimlikleri en genel şekilde, bireysel, sosyal ve kolektif olarak sıralayabiliriz.

Bireysel kimliği; Tajfel (1982: 2), topluluk içinde öznenin kendini biricik ve özgül bir şekilde görmesi, Maalouf (2008: 9), bir kişiden diğerine asla aynı olmayan, onu biçimlendiren belli öğelerin özel bir dozda karışımı, karmaşık, biricik ve başkaları ile kıyaslanamaz, Giddens ve Sutton (2014: 265), kişiliğin ve grubun özelliklerini belirleyen ayırt edici bir süreç, Chambers (2005: 47), sınıflandırma, bu yolla kendini tanımlama ve inşa etme süreci, şeklinde tanımlamaktadır. Kimlikler ırk, cinsiyet, dil, din, meslek vb. birçok etkenle belirlenmektedir. Kimlik üzerine yapılan tanımlamalarda kimliğin öteki üzerinden inşası ve farklılıkların sınıflandırması ana esas olarak görülmektedir. Connolly (1995: 93,96) bu süreci, kimliğin varlığını farklılıktan aldığı, bu farklılığı sürekli kılıp, kendi varlığını garantiye almak için de farklılığı ötekine dönüştürmesi şeklinde açıklamakta ve kimliğin oluşmasında farklılığın en büyük etken olduğunu belirtmektedir. Kişinin kimliğini, oldukları kadar olmadıkları da oluşturmaktadır. Örneğin erkek olmak, kadın olmamak anlamına gelirken, erkeklik, kendi sahip olduğu özelliklerden ziyade kadın olmamanın verdiği özelliklerle kurulmaktadır.

Bauman (2017: 22,25,42), kimliklerin havada salınıp duran, kırılgan bir yapıya sahip olduğunu, “istenildiği zaman bir saat gibi çıkarabilir” deyimini ile vurgulamakta ve her zaman geçici bir özellikte bulunduğunu söylemektedir. Bauman’ın bu tespitleri, kimliğin dogmatik bir yapıya sahip olmaktan ziyade kazanımlar ile inşa edilen bir süreç olduğunu açıklaması yönünden önemlidir. Doğuştan gelen kazanımlar vardır; ırk, cinsiyet vb. ancak, inşacı kimlik boyutunda, kadın-erkek fizyolojik açıdan ele alınmamakta, bunun getirdiği toplumsal roller açısından ele alınmaktadır. Kadın ve erkek kimliği de bir boyutta kazanılabilen bir olguya dönüşmektedir. Örneğin dinlediğimiz müzik türü, yaptığımız hobiler bir süre sonra kimliğimizin bir parçası haline gelmekte ve bu özelliklerimizin bizi diğerlerinden ayırırken, bu parçaların uyumu da kimliğimizi tamamlamaktadır. Kendi içimizde bir aynılık, burada tutarlılık anlamında, diğerlerine karşı farklılıktan oluşan bir süreç, kimliğin oluşmasında etkili hale gelmektedir. Kimliğimizi hayatımızın boyunca sürekli yeni özellikler ekleyerek veya çıkartarak inşa ederiz. Rutherford (1998: 25), kimliğin durağan bir yapıya sahip olmadığını, geçmişin izlerini taşıırken, geleceğin bilinmezliğini içerdiğini belirtmekte, kimliğin, farklılıklar oyununda, kişinin hayatında sabit olmayan bir nokta şeklinde bulunduğunu söylemektedir. Maalouf (2008:27), kimliğin inşa sürecini, gelişigüzel özelliklerin birbiri ardına eklenmesi olarak değil, gergin bir tuvale üzerine atılan fırça darbeleriyle çizilen bir desen olarak betimlemektedir. Bauman (2017:88) ise, bu kimliği oluşturma sürecinin, zorunlulukla veya

seçimle başlayan, çabalarımızın yetersiz kaldığı, sonu gelmeyen, bitmemiş ve birçok ihtimali içinde barındıran bir süreç olarak tanımlamaktadır.

Mead'in benliğin oluşmasında değindiği "sosyal ben" kavramını açıklayan, ötekinin tavrına karşı örgütlenme durumu ve onun algısından benliğimizi oluşturma sürecimiz, sosyal kimlik tanımının başlangıç noktasıdır. Sosyal kimlik; kişinin dışsal dürtüler ile belirlenim şekli, benliğin diğerleri ile iletişim süreci sırasında sergilediği performansın bir bütünü, kişinin kendi benliğini toplum içinde oluşturmalarının bir yolu ve tanınma sürecidir. Kendi bilincimizde kim olduğumuzu tanımlarken, sosyal kimliğimizle, başkalarının bilincinden kim olduğumuzu tanımlarız. Ötekinin çıkar, değer, isteklerini dikkate alan sosyal kimlik anlayışı ve bu kimliğin gelişimi bir kabullenmeden ziyade rasyonel temele dayanan bir gözden geçirme tarama işlemidir. Tajfel ve Turner (2004: 277-281), ait sosyal kimlik kuramına göre, bireyin sosyal kimliği bağlı olduğu, aidiyet hissettiği gruplar aracılığıyla, bu gruplarla özdeşleşmesi sayesinde oluşmaktadır. Bu grup veya topluluk bir takım tutma, meslek edinme veya aile de olabilmektedir. Birey kendi kişisel kimliğinden ziyade üye olduğu topluluğun kendindeki yansımaları ile hareketlerine yön vermekte ve kendini bu kalıplara göre tanımlamaktadır. Turner (1984: 526-527), bu aşamanın kendini bir nevi sınıflandırma, kategorilere ayırma olduğunu, kişinin diğerlerini ayırıp sınıflandırdığı gibi kendisine de aynı işlemleri yaptığını belirtmektedir. Sosyal kimlik içinde bulunulan grubun dinamiklerine göre zaman zaman kişisel kimliği gölgede bırakabilmektedir. Sosyal kimliği, bireyin toplum içinde, kendi üzerine düşen rolleri oynaması olarak tanımlayabiliriz. Ayrıca belirtmelidir ki, bireysel kimlik ve sosyal kimlik arasında bulunan çizgiler kimi kuramcılara göre çok keskin bir şekilde belliyken kimilerine göre muğlaktır.

Bir diğer kimlik türü ise kolektif kimlik türüdür. Sosyal kimlikle ilgili benzeşen kolektif kimlikler, dinamiklerini, aidiyet sağladığı olgudan elde etmektedir. Sosyal kimliklerde de topluluk ve aidiyet temellidir ancak dinamiklerini en son aşamada yine birey üzerinden sağlamaktadır. Kolektif kimliklerde nihai karar bireyde değil, aidiyet hissettiği topluluklardadır. Topluluğun, benzerlikler yoluyla kendi iç dinamiğini kurması, farklılıklar yoluyla diğer topluluklarla ilişkisini düzenlemesi, yönetmesi ve doğrulaması kolektif kimlik sayesinde olmaktadır. Kolektif kimlik topluluğa anlam kazandıran bir eğilim olarak düşünülebilir. Birey toplumla ilişkisi kurduğunda oluşan sosyal kimlik gibi, gruplar veya toplulukların birbiri ile kurduğu ilişkiler sonucunda da kolektif kimlikler oluşturmaktadır. Dinsel, etnik ve ulusal kimlikler, kolektif kimliklerin alt dalları olarak sayılabilir. Bu kimlikler insanın içine doğduğu toplumda bulunmakta, birey doğmadan önce oluşturulmuştur bu nedenle doğuştan kazanılan kimlikler olduğu söylenebilir. Tajfel (1982: 2), kolektif kimliğin, içinde

bulunulan grubun, bireyin algısını geri plana atarak, bütün üyeleri arasında benzer algıda buluşturduğunu söylemektedir. Örneğin Alman olmak, grup üyeleri arasında bir benzerlik kıstasıyken, diğer milletlerden de bir farklılık belirtisidir. Grup kendi içinde benzer özelliklerini ön plana çıkarırken, diğerine karşı farklılığını ortaya koymaktadır. Kolektif kimliğin devamlılığını, bu zıtlık ve benzerlik ilişkisi sağlamaktadır. Jenkins (2008: 8-9), kolektif kimliklerin insan ilişkilerini düzenleyen bir yapıda olduğunu, bireyi harekete geçirme edimini bünyesinde barındırdığını belirtmekte ve dünya görüşünün oluşturulmasında, sürdürülmesinde ve yeniden üretilmesinde etkili olduğunu söylemektedir. Kolektif kimlikler, bireyin doğuştan gelen bazı özelliklerini içerdiği için birey, her zaman, hayatının belli alanlarında, bu kimliğin pratikleri ile karşılaşmaktadır. Birey bu kimlikleri istediği takdirde ret-etme hakkına sahiptir.

Schleninger (1994: 262), kolektif kimliklerin, süreklilik ve aidiyet ilişkisine dayandığını belirtmektedir. Bu süreklilik, kolektif kimliğin üyesi olan bireyin hem eylemlerinde hem de tarihsel bilincinde bulunması gereken bir özelliktir. Bilgin (1999: 60) kolektif kimliğin, mirasını geçmişten aldığını, tarihsel bir belleğe sahip olduğunu, kuşaktan kuşağa aktırılma yolu ile geçtiğini belirtmekte, onun sürekliliğini sağlayan şeyin geçmişin eylemsel rutinleri, mitleri, anıları olduğunu söylemektedir. Kolektif kimlikler, birey-birey iletişiminden ziyade grup-grup iletişimi kurmaktadır.

Kolektif kimlik türünü en güzel örnekleyen ve dinamiklerini anlamamızı sağlayacak olan şey milli kimlik kavramıdır. Bir kolektif kimlik türü olan milli kimliği Bilgin (2007: 48), kimliklerin en kapsayıcısı, en geneli, en hepçili olarak tanımlıktır, geriye kalan tüm kimliklerin anlamlı olmasını sağlayan, onları bağımlı ve ikincil bir statüye atan bir supra-kimlik olduğunu söylemektedir. Milli kimlik varlığını biz-öteki ayrımından almakta, birlik ve bütünlüğü ötekinin varlığı üzerinden sağlamaktadır. “Biz”in inşası farklılığın pozitif tarafını almakta, ötekine olumsuz anlam atfetmektedir. Milli kimliğin oluşması için kutsal atfedilmiş bir toprak parçası, ortak kitlesel bir kültür, ortak bir tarih ve mitler, toplumun bütün üyelerini kapsayan yasa ve haklar, ülke bireylerinin ticaret faaliyetlerini gerçekleştirebileceği bir ekonomi şartlarının sağlanması gerekmektedir (Smith, 2010: 31-32). Smith’in bu saptamaları, içsel benzerlikler yoluyla bütünlüğü, tarihsel bellek yoluyla sürekliliği ve günlük sosyal pratikler ile de kimliğin her gün yeniden üretilmesine gönderme yapmaktadır. Ancak tüm bunlar sağlandığında bile olumsuz bir şekilde inşa edilen, farklı olması nedeniyle toplumu rahatsız eden “öteki” olmadığında sağlanan bu bütünlük geçici olacak, kurulan kimlik ilk büyük sarsıntıda ya da zaman içinde çözülecektir.

1.3.2 Geleneksel Dönem ve Kimlik

Geleneksel otorite kavramını Vergin (2003: 67-68), atalardan kalma, özünü kutsal olandan alan, değişime kapalı, yönetenin aynı zamanda devletin sahibi olduğu, toplumun rızası ile seçilmenin yerine babadan-oğla geçen krallık şeklinde tanımlamaktadır. Toplumsal olarak belirleyici kanun ve kurallar geleneksel otoritede, hukukun yasaları ile değil, din, gelenek, görenek, örf, adet gibi yasalarla sağlanmaktadır. Avrupa modern dönem öncesi krallık ve feodalite denilen sistemle yönetilmekte, din sınıfını oluşturanlar ayrıcalıklı bir konumda olmakla birlikte, yöneten de Tanrı'nın yeryüzündeki eli olarak görülmekteydi. Ekonomik anlamda toprağa bağımlı olan, tarımla uğraşan geleneksel toplumlar, özel-mülkiyet anlayışı bulunmadığı için yönetenin topraklarını ekip biçmişlerdir. Ülke içi-dışı hareketlilik az olduğu için ticaret hacmi sınırlı, teknolojik gelişmeler yok denilecek kadar az, hayat standartları düşük ve yüz-yüze iletişimin hâkim olduğu birincil derece ilişkilere sahip bir toplum yapısı söz konusudur. Tönnies (2000: 207-209) bu toplumları, Cemaat olarak adlandırmış ve özelliklerini; belirli ve sınırlı bir coğrafyada yaşayan, kültürel bir birliğe ve birliğe sahip, grup dayanışmasının güçlü olduğu, üyelerin birbiri ile ilişkilerinin duygusal boyutunun kuvvetli olduğu, bireysel rekabettin bulunmadığı, statünün kazanıma değil ailenin cemaat içindeki konumuna bağlı olduğu, şeklinde sıralamaktadır.

Geleneksel dönemde hâkim olan feodalite, din olgusu üzerinden bireyin aklını bir kafeste tutmakta, birey kavramını ikinci plana atıp, topluluk kavramını ön plana çıkarmaktadır. Feodalite insanı söz konusu olduğunda, içinde yaşadığı dünya önceden kurulu bir biçimde gelmekte, sosyal, siyasal ve diğer ilişkiler din olgusu üzerinden belirlenmektedir. Dinin bu belirlemeciliği, insanın dünyayı ve dünyaya ait olan kavramları algılamasını biçimlendirmekte, kendisinin asla değiştiremeyeceği, değiştirmeyi dahi düşünemeyeceği bir formda tezahür etmektedir. İnsanın ve içinde yaşadığı bu toplumun, vahiyle belirlenmesi, kaderi üzerinde karar verme yetisini elinden almış, sadece toplumsal olarak ait olduğu sınıfın rolünü oynayan bir kukla haline getirmiştir. Geleneksel dönemde metafizik olgular, dünyayı algılama şeklini biçimlendirmiş, nedeni olmayan, sadece inanca dayanan olgular, bireyin üzerinde hâkimiyet kurmuştur. Aydınlanmanın akla attığı rol ile insan, kaderini yönlendirebilen özne haline gelmiş ve geleneksel değer kalıplarının, üzerindeki, tahakkümünü kırmıştır. Giddens (1994: 13-14) modern toplumun geleneksel toplumdan, değişim hızı, değişim alanı ve modern kurumların doğası itibarıyla ayrıldığını söylemektedir. Giddens değişim hızını teknolojinin değişimi, değişim alanını yerel-küresel dönüşüm, modern kurumların doğasını ise ulus-devlet, kapitalist sistem ve tüketim kültürü ile bağdaştırmaktadır.

Geleneksel kimlik, modernizm öncesi toplumun sahip olduğu kimlik yapısı olmakla birlikte, kimliğin kendisi bu dönemde çok tartışılan bir kavram olmamıştır. Giddens (2010:103), Ortaçağ Avrupa'sında, kimlikle bağıntılı olan sosyal statü, soy, cinsiyet gibi verilerin sabit olduğunu, kurumsallaşmış süreçlerin belirleyici etken olduğunu ve bireyin bu yapı içerisinde rolünün pasif olduğunu belirtmektedir. Geleneksel kimliğin oluşumunda din olgusu belirleyici bir öge olmuştur. Tanrı bütün anlamların tek kaynağı, kutsal olan bir yapıda bulunmakta, bireyi belirleyen ve tanımlayan bir güç konumundadır. Bu tanımlama, bireyin oynayacağı toplumsal rolü, gelenekler çerçevesinde çizen, yaşayacağı gerçekliği belirleyen, bedenine ve zihnine sınırlar koyan, bu suretle kimliği katı ve durağan bir yapıda sabitleyen bir belirlemedir. Durkheim, geleneksel dönemde bireyin olmadığını belirtmektedir (Giddens, 2010:103). Tönnies, modernizm öncesi toplumları Cemaat olarak adlandırmış, analizini yapmış ve geleneksel toplumda bireyin kimliği ile ilgili önemli saptamalarda bulunmuştur. Buna göre, Cemaat'e mensup kişinin kimliği, biz olgusu ile şekillenmiş, statüsü bağlı olduğu ailenin cemaat içindeki statüsü ile ölçülen, zaman ve mekânsal sınırlılığa tabi olan, manevi ve maddi değerleri bir potada eritildiği bir yapıda bulunmaktadır. Bu saptamalar, kimliğin geleneksel dönemde verili bir halde geldiğini, mutlak belirleyicinin kişinin kendisi olmadığını göstermektedir. Bauman (2017: 64) bu durumu, “kurulu olan ve gerçekleştirilmesi için hayat boyu mücadele verilen bir kimlik olgusu” şeklinde özetlemektedir. Geleneksel kimlikler, daha çok ait olunan sınıf üzerinden kazanılan kimlik türleri olmakla birlikte, kolektif özelliklere sahip, aidiyet duygusunun ön planda olduğu, bir adanma haline tekabül etmektedir. Bu kolektiflik, Tönnies'in belirttiği gibi “ortak anlayıştan” gelmekte, ortak anlayışın temel özelliği de, homojenlik ve aynılık ilkelerine dayanmaktadır. (Bauman, 2016: 19).

1.3.3 Kimlik ve Modernizm

Modern kelimesinin Latincedeki anlamını Jameson (2012: 17), şimdiki, şu an olarak açıklamaktadır. Kelime içinde bulunulan dönemi, güncel, yenilikçi olan şeklinde betimlerken, kendinden önceki dönemle bir kopuş anlamına gelmektedir. Jeanniere (2000: 95), modern kelimesinin, radikal bir değişim sonucu oluşan şeyi, olguyu, dönemi adlandırmak için kullanıldığını belirtmekte ve modern olmayı “artık düne ait olmayan ve başka yöntemler ile ele alınması gereken bir dünyada yaşamak” olarak nitelemektedir. Hiç kuşkusuz bu saptama da kendinden önceki ile bir kopma anlamına gelmektedir. Giddens (1984: 239-240), “modern dünya kendisinden öncekinin geleneksel bir devamı değil, ondan bir sapma bir kopma” saptaması ile kopuş teorisine katılmaktadır.

Modernizmi, Feathearstone (1996: 21), “gelenekselin karşıtı, dünyanın ekonomi ve siyasi anlamda rasyonelleşmesi ve farklılaşması”, Weber “rasyonalizasyon” süreci, Bauman (2017: 181), “varış çizgisi olmayan, sürekli bir yolda olmak”, Giddens (2010: 28), “Avrupa’ya daha önce yerleşmiş ancak yirminci yüzyıl itibarıyla dünyada etkilerini göstermiş davranış kipleri ve yapıları anlatan bir terim”, Harvey (1997: 25), “nesnel bilimi, evrensel ahlak ile hukuku ve kendi ayakları üzerinde duran sanatı, kendi iç mantıkları temelinde geliştirmeyi” temel alan bir proje, olarak tanımlanmıştır. Modernizm başlangıcı konusunda, herkesin tam olarak üzerinde durduğu bir tarih bulunmamakla birlikte genel görüş, Aydınlanma Dönemi ve bu dönemin arka planında gerçekleşen Rönesans, Reform, Sanayi Devrimi, Fransız İhtilali ve Bilimsel Devrim gibi dönemler başlangıç olarak kabul edilmektedir. Aydınlanma dönemi bilimsel, sosyal, siyasal ve ekonomik alanında yaşanan çeşitli gelişmelerle şekillenmiştir.

Aydınlanma, Avrupa için bir dönemden ziyade bir zihinsel düşünüş şekli olmuştur. Bu düşünüş, bireyin kendisi dışındaki herhangi bir otoriteye dogmatik bir şekilde bağlılığını kıran, bireyin yaşamının belirleyicisinin kendisi olduğu ve bireyin kendisini akıl kavramıyla var ettiğine dayanmaktadır. Nandy (2012: 7), on yedinci yüzyılda Avrupa’daki üç kilit yeniliği; 1648 yılında Vestfalya Antlaşması ile resmîlik kazanan modern ulus-devlet sistemi, toplumsal zamanı kavramlaştırmanın ana yöntemi olarak ilerleme teorisi, modern toplumda nihai örgütlenme ilkesi ve meşruluk kaynağı olarak modern bilimsel rasyonalite, şeklinde sıralamaktadır. Descartes’de (akt. Mutlu, 2017: 243), “akıl” kavramını ön plana çıkarıp, “toplum ve bilgide ilerlemenin kaynağı, hakikatin ayrıcalıklı mekânı ve sistematik bilginin temeli” olarak tanımlamaktadır. Kant’ın (Nomer, 2007: 53), aydınlanmacı felsefesi, toplumsal olanın din tarafından değil “eleştirel akıl” tarafından belirlenmesi gerektiği şeklindedir. Bu eleştirel aklın kullanımı, Aydınlanma’nın temelini oluştururken, Keyman (2000: 49), Aydınlanma’nın dayandığı diğer ilkeleri şöyle sıralamaktadır; aklın penceresinden dünyayı yorumlayan “durağan ve bütünsel bir benlik anlayışı”, aklın kullanımı ile nesnel, güvenilir ve evrensel bilgiye ulaşma anlayışı, bu yöntemle elde edilen bilginin doğru olan statüsüne yerleştirilmesi ve bu doğru bilginin doğayı anlama ve kontrol altına almada evrensel hale gelmesi, aklın zamansal, mekânsal, tarihsel ve bedensel olanın varlığından bağımsız bir varlık olduğu, dilin bir temsil sistemi olduğu ve yönetim alanında sağlanan otoritenin, aklın kullanımı ile oluşturulan hukuk kuralları ile sınırlanması, böylece bireyin özgürleşmesi ve bu özgürlüğün sınırının çizilmesi. Aydınlanma düşüncesinin bu belirlemeleri, özne ile nesnenin ayrımını yapmakta, nesnel bir gerçekliği kabul etmekte, ona ulaşmanın yolunun da bilimden elde edilen bilgiye bağlamakta ve elde edilen bu bilginin evrensel bir değer olduğunu, diğer alanlardaki bilgilerden daha işlevsel olduğunu, toplumun ilerlemesini sağlarken bireyinde özgürleşmesini

sağladığını anlatmaktadır. Aydınlanma düşüncesi ile birey, diğer bireylerin sınırlarını çiğnememek koşulu ile geleneksel döneme göre geniş bir özgürlük alanına kavuşmuştur. Bu özgürlük, bireyin bedeninin değil, aklının serbest bırakılmasına dayanmaktadır. Harvey (1997: 25) özgür aklın, kolektif bilgi birikimini sağlayarak toplumun zenginleşmesinin önünü açacağı, böylece de ilerlemenin oluşacağını belirtmektedir.

Modernizm, bilimsel bilgiyi merkezine almış, bireyin üzerinde var olan tanrı imgesini yerinden oynatarak, aklın özgürleşmesini sağlamıştır. Modernizmin, rasyonalizmi temel olarak kurduğu bu bilişsel düşünce, siyasi boyutta feodalitenin yıkılıp ulus devletlerin oluşmasını, demokrasi, eşitlik adalet gibi terimlerin modern devlet anlayışında etkili olması şeklinde karşılık bulmuştur. Bu yönetme anlayışındaki dönüşüm, çoğulculuk anlayışı ile parlamenter sistemin oluşmasını sağlamış, oy kullanma yolu ile bireyin katılımcılığını garanti altına almış ve seçilen otoritenin bu yollar ile meşruluğunu sağlarken aynı zamanda rasyonelleşmesini de sağlamıştır.

Geleneksel toplumda tarıma dayalı ekonomi, kısıtlı ticaret anlayışı ve hacmi nedeniyle ekonomik faaliyetler sınırlı bir halde kalmıştır. Modernizm ile birlikte gelen siyasi ve toplumsal dönüşüm, ekonomi alanında etkilerini göstermiş burjuva sınıfı, en güçlü sınıf haline gelmiştir. Modernizmin maddi tözünü oluşturan olgu ise Sanayi Devrimi'dir; devrim, 1792 yılında İngiltere'de makine ipliklerinin pazar tezgahında yerini almasıyla ortaya çıkan kütle halinde üretimin ve Fransa'da devrimciler aracılığıyla kazanılan burjuvazinin siyasal zaferlerinin eş zamanlı bir bileşimidir (Freyer, 2014: 26). Devasa fabrikaların açılması, fordist üretim tarzının benimsenmesi, kitle için üretim mantığı, modern ekonominin temellerini oluşturmuş ve üretim ilişkilerini geriye döndürülemez bir şekilde değiştirmiştir.

Sanayi devrimi ile gelen değişim, modern toplumun sadece ekonomik yönünü değil, toplumsal yapılarını da etkilemiştir. İnsanları fabrikalarda çalışmak için köyden-şehre göç etmesi kent nüfusunun artması ve yeni işçi sınıfının oluşması ile sonuçlanmıştır. Kent nüfuslarının artması ile insanlar gecekondular veya apartmanlarda yaşamaya başlamış, büyük geleneksel aileler yerini çekirdek ailelere bırakmış, bu çekirdek ailelerde zamanla bireyselleşmiş ve böylece geleneksel toplumlarda yapı taşı olan aile bu süreçte değişime uğramıştır. Tönnies, geleneksel-modern toplum ayrımını Cemaat-Cemiyet metaforu üzerinden yapmış, gelenekseli Cemaat ile özdeşleştirirken, modern toplumun yapısını Cemiyet ile özdeşleştirmiştir. Buna göre Cemiyet, bir mekân ile sınırlı olmayan, ben olgusuna dayanan, bireyler arasında rekabetin hâkim olduğu, yüz-yüze ilişkilerin yerine ikincil ilişkilerin ön planda olduğu, doğuştan gelen bir statü yerine kazanıma bağlı bir statünün temel alındığı yapıya

sahiptir (Tönnies, 2000: 205-210). Modern toplumsal yapıyı tarif eden bu betimlemeler, aynı zamanda bireyselliğin ön plana çıktığı toplumsal yapıyı da işaret etmektedir.

Aydınlanma ile gelen insan aklının yeniden keşfi, Kant'ın belirttiği rasyonelleşme olgusu ile birey, geleneksel olan yapıları sorgulamaya başlamış, bunun sonucunda, insanlar, içinde bulundukları demir kafesten, aklın anahtarı ile çıkabileceklerini öğrenmişlerdir. Araçsal aklın kullanımı, önceden kolektif içinde gömülü olan insanı yüzeye çıkarmış, Tanrıyı özne tahtından indirip bireyi oturtmuştur. Modernizmin bu kutsal öznesini Rosenau (2004: 74-75), çalışkan, düzenli, sorumlu, “elinden gelenin en iyisini yapma” mottosuna sahip, ileri planlayan, organize, haz almayı erteleyen, demokrasi ile gelen kolektifliğin çıkarı için kendisini ikincil plana atabilen, bilime ve akla güvenen, duygularını ikincil planda değerlendiren, şeklinde tanımlamaktadır. Özneye yüklenen bu görevler, atfedilen bilinç aynı zamanda bireyselleşmeyi ön plana çıkarmıştır. Bireyselleşme Cemaat'in değerlerinden kopma ve daha öncede değindiğimiz, Tönnies'in Cemiyet kavramının kurallarına geçmesi anlamına gelmektedir. Geleneksel olanın duvarları yıkılmış, bireyin özgürleşmesinin önü açılmıştır. Özgürleşen birey, hayatının anlamını artık metafizik olanda değil, dünyevi olanda aramaya başlamış, daha doğrusu kendini inşa etme sürecine girmiş, böylece kendini konumladığı yer, bireyin kimliğini şekillendirmeye başlamıştır. Kellner (2001: 187-188) modern kimliğin özelliklerini, devingen, kişisel, çok katlı, öz düşünümsel, yeniliklere ve değişime açık olarak sıralamakta, geleneksele göre daha özgür konumlanan kimliğin, hala, belirlenmiş, sınırları çizilmiş rol ve kalıplara sahip olduğunu, tözsel ve sabit niteliğini koruduğunu belirtmektedir. Bu bir çelişki gibi görünüyor olabilir, örneğin polis, doktor, baba, avukat, öğretmen, amca, müslüman vb. kategoriler kimliği tanımlayan, oluşturan öğelere denk gelmekte, bunları edinme sürecinde belli norm ve kalıpları bireye dayatmaktadır. Bireyin kendi kimliğini oluşturma olgusu özgürlük anlamına geliyor olmakla birlikte, kimliği oluşturan öğelerin belli norm ve kalıpları dayatması, özünde bu özgürlüğün suya yazılan yazı misali olması anlamına gelmektedir. Modern kimlik anlayışında insanlar, birden çok rol ve statüye sahip olabilmektedir. Sahip olduğu tüm kimlikler bir araya geldiğinde ise insan bir kişilik oluşturmaktadır. Modern dönemde her ne kadar kimlik değişkenlikle ifade ediliyor olsa da, insanın sahip olduğu kimliklerin tümü, bir bütünsellik oluşmaktadır. Bu bütünsellik, birbirine eklenen parçaların uyumlu olması, bir parçanın diğerini reddetmemesi olarak tanımlanabilir. Modern kimliğin inşa sürecinde, öteki kavramına göre şekillendiği için iki zıt öğenin birleşmesi ötekini yok edecek, bu nedenle kimliğin temel ögesi farklılık ortadan kalkmış olacak, kimliğin inşası sekteye uğrayacaktır. Özetle bütünsellik birbirine yakın tonda renklerle, frekans aralıkları ile sağlanmalı ve modern kimliği inşa etmelidir. Bauman ve Raund (2018: 18), insanların doğumdan itibaren sürekli olarak kendini

biçimlendirme, geliştirme, ortaya koyma çabalarıyla, topluluğun yol göstericiliği ve cesaretlendirmesi ile dönüşüm içinde olduğunu ve son raddede insan haline geldiğini söylemektedir.

Modern dönem kimlikleri, birey üzerinden sağlanan bir kolektif yapıyı da içermektedir. 1648 Vestfalya antlaşması ile ulus kimlikleri tanımlanmış ve modernizmin en kapsayıcı kimlik türü olmuştur. Ulus kimlikleri, aidiyet kavramına dayanmaktadır. Bireysel kimlik inşa edilirken diğerlerinden farklı olma olgusu, ulusal kimlik söz konusu olduğunda toplumdaki diğer bireyler ile aynılık üzerine inşa edilmekte, modern kimliğin bu homojenliği geleneksel kimliklerle benzer bir özellik göstermektedir. Bu aynılık, vatandaşlık olarak adlandırılan bir kimlik türüne tekabül etmektedir. Sennett (2010: 35), modern kimlik anlayışında bireyin, ilk kendini gerçekleştirme yerini, “aile” olarak konumlamakta, daha sonra sosyal alanda kendini var eden kimlikleri de, kamusal alanda oluşturduğunu belirtmektedir. Böylece kimliğin inşa süreci, farklı boyut ve zamanlarda devam etmektedir. Özetle modern kimlik, meslekler, ırk, din, milliyet, mülkiyet, boş zamanları değerlendirme şekli, dinlediğimiz müzik, yediğimiz, içtiğimiz şeyler, giydiğimiz kıyafetler vb. kategorilerden oluşmaktadır. Bilgin (2007: 14) kimliğin, bireyin öznel ihtiyacından çok içinde yaşanan bir çağın, çevresel şartların, toplumsal ve örgütsel normların bir gerekliliği olduğuna vurgu yapmaktadır. Kellner (2001: 189), insanın kimliğinin gereksiz, modası geçmiş veya yetersiz bir konuma gelebileceğini ve bu durumda kişinin bir yetersizlik hissi yaşayacağını ya da kişinin kimliğinin katı bir şekilde kalarak, can sıkıcı ve bıkkınlık veren bir hale gelebileceğini belirtmektedir. Kimliğin inşa sürecinde girilen bu kriz, modern dönemin bir özelliğidir.

1.3.4 Kimlik ve Postmodernizm

Postmodernizm, kelime anlamı olarak modernizmden bir sonra gelen demektir. Bu bir sonraki anlamı, modernizmin eleştirel bir devamı mı yoksa tamamen yeni bir olgu mu, birçok düşünür tarafından tartışılmaktadır. Kellner, Habermas, Laclau ve Giddens modernizmin devamı olduğu görüşünü savunurken, Derrida, Baudrillard, Lyotard ve Jameson modernizmden bir kopuş ve yeni bir dönem olduğunu savunmaktadır. Bir kopuş veya devamlılık olarak adlandırılan bu sürecin ortak çıkarımı; modernizmin bir eleştirisi, büyüsünü kaybetme, verdiği sözleri tutmama, rasyonel aklın toplumun ilerlemesi yerine onun üzerinden bir tahakküm kurmak için acımasızca kullanılması, bilimsel bilginin bir meta haline gelmesi, bireyin özgürlüğü vaadinin insanları aynılaştırarak kırılması vb. şeklinde sıralanabilir. Charles Taylor (2011: 10-15), “Modernliğin Sıkıntıları” adlı çalışmasında, bireyciliğin insanın geniş dünya görüşünü kırarak var olma sancılarına neden olduğunu belirtmekte, araçsal aklın kullanımın

toplumun ilerlemesi yönünde olmadığını söylemekte, bireylerin araçsal akıl etrafında örgütlenmelerinin özgürlük yitimine neden olduğu ve modern çağın yumuşak despotizm uyguladığını analiz etmektedir. Best ve Kellner (1998: 284), postmodern dönemin, Aydınlanma ile ortaya çıkan, araçsal aklın kullanımı, bilimsel bilgi ile toplumun ilerleme ideasını ve bu sayede bireyin özgürleşeceği düşüncesini reddettiğini söylemektedir. Modernizme getirilen eleştirileri; Adorno ve Horkheimer (2014: 15), akla dayanan mutlak bilginin ve süslenmiş eğlencelerin selinde insanların bir yandan akıllanırken diğer taraftan aptallaştırıldıkları, ilerleme fikrinin geçmişin tahrip edilmesi ve artan faşizm ile gerilemeye dönüştüğü, Turner (1990: 7), dünyanın sistemli bir hale geldiği ancak anlamsal bütünlüğünü kaybettiği gerçeği, Smart (2000: 319), araçsal aklın vaat ettiği, özgürlük, eşitlik, adalet ve mutluluk gibi bireyin arzuladığı ideaların gerçekleşmemesi, şeklinde sıralayabiliriz.

Postmodern dönemde siyaset, ekonomik, din, toplumsal yapı, sanat vb. alanlarda birçok kırılma ve dönüşüm yaşanmıştır. Ekonomi alanında Lash ve Ury, örgütsüz kapitalizm terimi ile modern dönemin ekonomi alanındaki eleştirisini yapmıştır. Buna göre; ekonomiye bağlı alanların küreselleşmesi, emeğin üretim sürecinde öneminin azalması, mobilitenin üretim sürecindeki öneminin artması, işçilerin yaşanan değişim hızına yetişememesi, bireyselliğin ön plana çıkması ile merkezden kontrolünün zorlaşması, gibi nedenler modern kapitalizmin ideal düzenin bozmuş ve modernizmin başlangıcında oluşan örgütlü yapı dağılmıştır. Bir taraftan küreselleşme ile sınırların ortadan kalkması, diğer taraftan merkezi bir sistemden yoksunluk ve en sonda kapitalist sistemin kendine has sorunları ile gelen içerdeki dağılma süreci ile kapitalizm bir dönüşüm geçirmektedir (Lash ve Urry, 1995: 98-99). Postmodern toplumun ekonomik faaliyetlerinin temelinde, bir mal üretiminden ziyade hizmet üretimi ve kuramsal bilginin üretim sürecinde aktif olarak kullanılması yatmaktadır (Küçük, 2000: 59).

Postmodern anlamda, siyasetin dönüşmesinde, 1960'lı yıllardan sonra Batı Avrupa ve Amerika merkezli yeni sol hareketlerin meydana gelmesi, çevreci, feminist, siyahî hareketlerin düzenlemesi, modern dönemin tek tip birey dayatması gibi nedenler etkili olmuştur. Ulus-devlet anlayışının zayıflaması ve ideolojilerin etkinliğini yitirmesi modern siyaseti, postmodern siyasete doğru kaydırmıştır. Lyotard'ında tanımlaması yaptığı meta anlatı kavramı, özgürlük, adalet eşitlik, hümanizm gibi konular önemini yitirmiş, modernizmle gelen, toplumun bir ferdi, vatandaş sıfatlarına sahip olan birey, yerini post modernizmle gelen atomize olmuş, toplumdan ziyade kendini çıkarlarını düşünen bir birey haline gelmiştir. Ekonominin küreselleşmesi ile ulus devletler, kendi kaderlerini tayin edemez hale gelmiş, refah devlet anlayışının gerekliliklerini yerine getirmek yerine insanlardan sadece vergi toplayan bir kuruma dönüşmüş, bu nedenlerden dolayı modern siyaset ve devlet anlayışı postmoderne doğru bir kayma

yaşamıştır. Baudrillard (2006: 37), modern siyasi kurumların, spor ile eğlence programı karışımı bir yapıyı andırdığını belirtmekte ve devletin bireyin sorunlarını anlama ve çözme konusunda yetersiz kaldığını söylenmektedir. Keyman (2000: 12), postmodern devrin karakteristik özelliği olan küreselleşmenin, modern devlet yapısında çözümlere neden olduğunu belirtmektedir. Bu çözümler, Castels (2006: 401), mülkiyeti, teknolojiyi ve medyayı kontrol etme sürecinde yaşanmakta, devletim enformasyonu tahakküm altına alma gücü ağ toplumunda giderek zayıflamaktadır. Keyman (2000: 59), bir diğer çözümlenin de demokrasinin meşrutiyet ilkesinde yaşanmakta olduğunu belirtmekte, bunun temel nedenini de, modern devletin garanti ettiği, özgürlükleri ve bireysel gelişmeyi sağlayamamasından kaynaklandığını söylemektedir. Postmodern siyaset ile modern siyasetin bir diğer kırılma noktası da, “mekanik nedensellik” anlayışının postmodern toplumda artık dikkate alınmamasıdır. Toffler’a (1981: 161) göre mekanik nedensellik, bir olayın neden-sonuç içinde sistemli bir şekilde açıklanmasıdır. Postmodern toplumun modernizmin değerlerini reddetmesi onu mekanik nedensellikten uzaklaştırmıştır. Böylece postmodern birey olayları bir sistem ve düzen içinde incelemekten kaçınmış ve belirsizliğe sürüklenmiştir. Siyaset alanında da bu anlayış etkisini göstermiş ve birey modern siyaset kalıplarından kopma yaşamıştır. Bauman (2000: 10), belli bir düzenin kurulması ve bunun sürdürülmesinin modern toplumda bir sorumluluk olarak görülürken, postmodern toplumda bu olayın gereksiz bir uğraş olarak görüldüğünü belirtmektedir.

Günümüz postmodern toplumun özelliklerini Lawrance Friedman (2002: 7-25), şu şekilde sıralamaktadır; değişimin çok hızlanması ve bunun çok şiddetli bir biçimde hissedilmesi, teknolojinin yarattığı kültürün küresel kabulü, bu oluşan küresel kültürün şöhret kültürünü yaratması ve gizliliğin bireyler için önemli bir hale gelmesi. Küreselleşmenin getirdiği bu özellikler oluşturulan grupları da etkilemiş, zaman ve mekân sınırı, toplumsal ilişkileri sınırlayan bir unsur olmaktan çıkmıştır. Castels (2002: 548), günümüzdeki toplumun yapısını bilgisayar ağlarının birbirine bağlanma şekline benzetmiş ve ağ toplumu olarak adlandırmıştır. Dikey otoritenin zayıflaması ve insanların iletişim şeklinin, araçlarının ve anlayışlarının değişmesi veya dönüşüm geçirmesi bu süreçte etkili olmuştur. Friedman (2002: 210), bu grupsal ilişkiler bağlamında oluşan yeni toplumsal ilişkilerin yatay karakteristiğe sahip olduğunu söylemektedir. Günümüzdeki toplumsal ilişkilerin esnekliği, zaman ve mekân birliğinin ortadan kalkması ile sağlanmış, bireysellik, sanallık, çok kimliklilik ve kültürlülük ön plana çıkan diğer unsurlar olmuştur. Baudrillard (2006: 17) ise postmodern toplumda, modern toplumun tamamen ortadan kalktığını, onun yerine hipergerçeklik içinde yaşayan kitlelerin geldiğini belirtmektedir. Kavram gerçeğin köklerinden yoksunlaştırılmasını, özün kaybedilip

biçimin de bir çok şekilde tezahür etmesine dayanmaktadır. Bu süreç kademe kademe ilerlemekte, ilkin gösteren ile gösterilen arasındaki ilişkinin toplumun kabul ettiği gerçekliği yansıtmaması vardır, ikinci aşamada göstergenin bu ilişkisi olması gerekenden daha fazla dramatikleşmektedir, üçüncü ve dördüncü aşamada ise göstergenin keyfi ama toplumsal anlaşmaya dayalı ilişkisinin anlamsal bağları tamamen kopmakta, bu evrede gerçek diye kabul edilen şeyle gerçeğin bir bağlantısı bulunmamaktadır. En son aşamada hipergerçeklik oluşmuştur.

Bolay ve Aktan (2003: 65), modernite ile postmodernite arasındaki farkı, “modernite problematik olan bir temsilen, postmodernite bir gerçekliktir” şeklinde açıklamıştır. Postmodernizm, kapsayıcı bir dünya görüşüne karşı çıkmaktadır. Relativizm (görecelik) ilkesini temel alan bir algılama şekline sahip olan postmodernizm, tek bir doğrunun, değerlendirme şeklinin, ahlak kuralının veya herhangi bir kuralın olması durumunu reddetmekte, ortaya “öznel” bir durum koymaktadır. Bu öznellik Harvey (1997: 21) belirttiği gibi, kültürel söylemi yeniden tanımlamakta, heterojenliği ve farklılığı itici bir güç olarak öne çıkarmaktadır. Örneğin sanatsal alanda, geleneksel dönem boyunca tam anlamıyla var olan orijinallik, içeriğin ön planda oluşu modernizmle sekteye uğramış, postmodernizmde ise ilgi tamamen imaj ve şekle kaymıştır. Geleneksel-modern dönem geçişinin karakteristiğini tarım-sanayi toplumu oluştururken, modern-postmodern geçişin karakteristiğini sanayi bilgi toplumu oluşturmaktadır. Aynı zamanda sanayi toplumu üretim şekillerinde bir uzmanlaşmaya yönelirken, postmodern toplum tüketim olgusuna doğru yönelmiş ve bu alanda uzmanlaşmıştır.

Rosenau (2004: 88) postmodern bireyi, esnek, gevşek, içselleştiren, duygulara yönelimli, evrenselden çok yerele önem veren, “anı yaşa”, “kendin ol” mottosunu benimsemiş ve nesnellikten ziyade öznelliği ön planda tutan, gerçeklik algısını kendi öznelliğine göre kuran, kişisel anlam arayışını sürdüren, sürecin sonunda bulduğu anlamın tek evrensel hakikat olduğunu iddia etmeyen, özbilinçli ve aktif bir insan olarak tanımlamaktadır. Postmodern birey geleneksel norm ve değerlere karşı çıkmakta, millet, kilise, aile, evlilik gibi kurumları fazla önemsememektedirler. Ben olgusunu ön planda tutarken, asıl ilgilendikleri konular kendi yaşam deneyimleri, hedefleri ve kişisel tatminleridir. Cemaat olgusundan uzak durmakta, kişinin gelişimin ve mahremiyetinin bu kurumlar tarafından tehdit edildiğini vurgulamaktadırlar. Bu kurumlar, bireyin üzerinde tahakküm kuran yapılardır, yüksek bir sorumluluk, görev bilinci talep etmektedirler. Postmodern birey, modernizmin dayattığı bütünsel, kapsayıcı, statükocu, düşünce ve yapılara karşı çıkmaktadır. Bireyin kimliği postmodernizmde, tamamlanmamış, farklı konumlamalara göre değişen, parçalı ve esnek özelliklere sahip bir yapıdadır. Modern kimliğin temelleri, süreklilik ve bütünlük ilkesinin

üzerine kurulurken, postmodern kimlik bunun aksine, parçalara ayrılmış ve süreklilik göstermeyen bir yapı şeklindedir. Funk (2013: 62) postmodern birey ve kimliklerin inşa ve var olma mantığını, “özgür ve spontane bir ben vurgusuyla kurduğum ve ürettiğim şeyin ta kendisiyim; öyle ki şimdi böyleyim, ama daha sonra farklı olabilir, kendimi farklı bir biçimde yaşarım” şeklinde açıklamaktadır.

Postmodernizm parçalanmış kimliği, ekonomi ve kültür alanındaki yapısal dinamikler ile paralellik göstermektedir. Binay (2010: 19), “pazar yerlerinin giderek daha küçük bölümlere parçalanması ve bunun sonucunda bu bölümlere hizmet edecek ürünlerin sayısındaki artışın, parçalanma kavramının topluma yansması” olarak görmektedir. Tüketime dayalı popüler kültürün, kapitalizm ile örgütlendiği günümüz dünyasında, kimliklerin yapısı, inşa edilme süreçleri, yine bu endüstriyel kültür ve yapılar tarafından şekillendirilmektedir. Kellner (2001: 205), “kimlik, insanın kendini bir roller, imajlar ve eylemler çeşitliliği içerisinde sunabildiği, değişme ve dönüşme kurallarının bulunduğu bir oyun” olarak tanımlamaktadır. Bu tanım, günümüz dünyasının popüler kültüründe, imajların, kimliğin belirlenimindeki rolünü vurgulamakta, insanın ve ilişkilerinin kapitalist üretim bantlarında üretilen ürünler gibi, meta haline geldiğini belirtmektedir. Bu meta haline gelme, insanların kimlikleri üzerinden kendilerini konumlandırırken, bireyi popüler kültürün bir ürünü haline getirmektedir. Bunun sonucunda postmodern kimliğin, parçalanmış, esnek, kaygan bir zemine oturtulmaya çalışılmış, gelip-geçici yapısı oluşmaktadır. Modern ulusu bir araya getiren yapı insanların kültürel deneyimleri iken, postmodern ulusu bir araya getiren yapı popüler kültür ve bu kültürün deneyimleridir.

Modernizmle gelen zaman ve mekânın keşfi, postmodern dönemde en üst düzeye çıkmış, insan ve toplum ilişkisi, elektronik teknolojisinin gelişmesi ile biçim değiştirmiştir. Toplumun kimliğin oluşumundaki baskısı, yani ötekinin konumu ve bakışı, gelişen teknoloji ile gelen sanallıkla, baskısını azaltmıştır. Kimliğin yapısı, zaman ve mekânın sınırlarını aşmış, gerçeklik algısını birey üzerinden elde etmiş, modernizmin dayattığı katılığı, postmodern çağın norm ve değerleri ile eritmeye başlamıştır. Bauman (2017: 65-66), postmodern dönemi, toplumsal yapı ve kurumlardaki katıdan-akışkan yapıya olan değişim nedeniyle, “akışkan modernizm” olarak tanımlamaktadır. Bunun anlamı, var olan dinamiklerin, güçlerin ve kuralların sabit olmadığı, sürekli değişim halinde olduğudur. Böylece postmodern birey, çağın şartlarını, benimseyerek, onları bedeninde ve ruhunda içselleştirerek kimliğini inşa etmektedir. Kişi, seçtiği amaçlar doğrultusunda, kimliğini oluşturacak öğeleri kendisine eklemlenmekte, kendisine o an yaşamak istediği gerçekliğe uygun bir kimlik oluşturmaktadır. Bauman (1997: 60) aynı zamanda küreselleşme olgusunu, “yenidünya düzensizliği” olarak adlandırmaktadır.

Küreselleşme ile gelen ulus-devlet özelliğinin zayıflaması, dünyanın bir köy haline gelmesi, bir otorite boşluğu yaratmış, toplumun belirsizliğe yönelimi, bir taraftan da modernizmin beklenen etkiyi ve vaat ettiği özgürleşmeyi sunamaması, postmodern dönem kimliğin oluşmasında önemli etkenler olmuştur.

Postmodern dönem kimlik özgürleşmeden ziyade bir farklılaşma çabası, farklılığın kutsanması ve onaylanmasına dayanmaktadır. Aydınlanmanın dayattığı evrensel tek değer üzerine inşa edilen kimlik reddedilmiş, farklılığa, tüm ırkların eşit temsiline, çoğulculuğun zenginliğine dayanan kimlikler, ön plana çıkmıştır. Kimliğin oluşumunda heterojenlik ana esas haline gelirken, imaj ve tüketim olgusu da ana belirleyiciler haline gelmiştir. Postmodern çağda oluşturan kimlik parıltısını, popülerliğini yitirdiği zaman birey bir başka kimliğe yönelmekte, elbise değiştirir gibi kimlik değiştirmektedir. Dunn (1998: 66) bu süreci, kültürün metalaşması ile tüketim toplumunun bir üyesi haline gelen bireyin, benliğinin oluşmasını şekillendiren etkenlerin, dönüşüme uğraması sonucu, bireyin kimliğini kurmasında ve sürdürmesinde sorun yaşadığı bir süreç olarak tarif etmiştir.

İKİNCİ BÖLÜM

GÖÇ OLGUSU VE ÖTEKİ ALMANYA’DA GÖÇMENLİK

2.1 Bir Ötekileştirme Pratiği Olarak Oryantalizm

Filistin asıllı Amerikan vatandaşı ve İngiliz Edebiyatı Profesörü olan Edward Said, “Oryantalizm” adlı eseri ile Doğu’nun Batı kültüründe gizemli bir öteki olarak nasıl üretildiğini ve konumlandırıldığını incelemiştir. Said, Oryantalizmi tanımlarken ilk olarak akademik bir disiplin olduğunu belirtmekte, bu disiplinin çalışma alanının ya da konusunun coğrafi, kültürel ve birçok başka açıdan “Doğu” olduğunu söylemektedir. Avrupa medeniyeti için Doğu kültürü, kendi gibi olmayan, yabancı, uzak, egzotik, sıcak ve tüm bunların ışığında bilinmeyen, esrarengiz, hayalleri süsleyen güzelliklerin olduğu ancak bu güzelliklerin bilinmezliğin verdiği korku ile süslendiği bir alandır. İnsan doğası gereği daha önce görmediği, bilmediği ve yabancı olan şeylerle arasına, bir sınır koymakta ve sınırlar belirli önyargılar oluşturmaktadır. Avrupa medeniyeti Doğu ve onunla ilgili her şeyi tanımaya karar verdiğinde bu önyargılar bilincinde, hareket etmiştir. Doğu söz konusu olduğu zaman Avrupalı yazarlar, önyargılarını ceplerinden çıkarıp ve referans noktası olarak da hayallerini kalemlerine mürekkep olarak kullanmaktadır. Oryantalist düşünce, temelde Avrupa’nın, biz ve onlar ayırımına dayanmaktadır. Burada biz; Avrupalı olanı, onlar; Avrupalı olmayana, temsil etmekte ve bizi temsil eden Avrupalı değerlerin, diğerlerinden üstün konumda olduğuna dayanmaktadır. Said (1998: 14) Oryantalizmin, Avrupa’nın Doğu’yu hitap etme şekli olduğunu belirtmektedir. Bu saptamaya dikkat edilmediği takdirde, Batı ile Doğu arasındaki güç ve üstünlük ilişkisinin, ona hükmetmek, üzerinde hegemonya kurmak için sosyoloji, siyaset, bilim, askerlik, ideoloji ve hayal gücü alanlarında giriştiği, sistemleştirilmiş ileri düzey mücadeleyi ve bu sayede kurulan hegemonyanın yan etkilerini görmenin imkânsız olduğunu söylemektedir.

Batı’nın hitabı ile Doğu’nun takdim edilmesi tek taraflı bir süreçtir. Bu noktada Doğu asla konuşmaz, Avrupa medeniyeti tüm soruları kendisi sormakta ve Doğu adına kendisi cevaplamaktadır. Said, bu duruma Flaubert’in, Mısırlı soylu bir kadınla karşılaşma örneğini vermektedir. “Kadın asla kendinden söz açmaz duygularını ve düşüncelerini asla açığa vurmaz, yaşadığı zamanı ve geçmişini hiçbir şekilde söz konusu etmez...” (Flaubert’den akt. Said, 1998: 17). Kısaca kadın konuşmaz, Flaubert, burada hem kendi adına, hem kadın adına konuşma yetkisini kendinde bulur ve onu takdim eder: Tipik bir Doğulu. Bu takdim şekli, aslında, tüm oryantalist düşüncenin atomunu oluşturmaktadır. Açıklanması gereken diğer bir konu da, kimlerin oryantalist sayılabileceğidir. Doğu hakkında herhangi bir araştırma yapan, bir şeyler karalayan veya bu konuda ders veren herkes bu gruba dahil olabilmektedir. Kısaca Avrupa’da

Doğu ya da diğer adıyla Şark hakkında, bilgi üreten herkes bu gruba dahildir. Doğu ile temas, gezginler, seyyahlar, ticaret ile uğraşanlar sayesinde olmuştur. Bunlara daha sonra edebiyatçı, sosyolog, etnolog, filolog ve tarihçileri takip etmiştir. Oryantalist hakkında bilinmesi gereken önemli diğer bir husus, yazar kesinlikle anlattığı veya kurguladığı evrenin adamı değil, her şeyiyle dışında yer almaktadır ve onun görevi takdim etmektir.

Bu takdim etme işlemi, Foucault'un bilgi/güç/iktidar kavramları ile yakından ilişkilidir. Birini ya da bir şeyi takdim etmek, onun hakkındaki bilginin, takdim eden tarafından, düzenlenip, sunulması anlamına gelmekte, yani onun hakkında bir söylem üretmektedir. Bu üretilen söylem gerçek ya da kurgu fark etmeksizin, güçlü olanın kurallarını içermekte, böylece ona bir otorite sağlamakta ve bu otorite gücünün iktidarına dönmektedir. Bilgi kavramı Foucault'da ikiye ayrılmaktadır. Buna göre; teorik, homojen ve derinlikli olan bilgi *savoir*, sığ, heterojen, uygulamaya dayanan bilgi ise *connaissance* olarak tanımlanmakta, yüzeysel bilgi dönemsel bir söyleme denk gelirken, derinlemesine bilgi bu dönemin oluşmasını sağlayan şartlara denk gelmektedir (Foucault, 2014: 40-42). Oryantalist söylem açısından ele alırsak iktidar ve güç ilişkilerini anlamlandırabilmek için, derinlemesine bilgi kavramını kullanmak, yerinde olacaktır. Foucault, bütün fikirlerin maddi bir kanal aracılığıyla biçimlendirildiğini, bu düzenlemenin de söylem ile yapılandırıldığını belirtmektedir (Foucault, 2001: 79-80). Foucault'nun iktidar kavramı üstten bastırma bir kavram değil, toplumun her yapısına yatay bir biçimde yayılan bir kavramdır. Bilginin aracılığıyla söylemin üretimi, bu iktidarın şeklini ve içeriğini belirlemektedir. Avrupa'da deliliğin tanımlanması üzerine yürüttüğü çalışmalarda Foucault, söylem kavramını terimleştirmiştir. Foucault iktidarın ürettiği söylemin bir sınır çizici olduğunu belirtmekte, bu sınırın bir yanı normal, ahlaklı, kabul edilebilir olanı oluştururken çizginin diğer yanı anormal, sapkın, suçlu, kabul edilemez olanı oluşturmaktadır. Foucault bu durumu, iktidarın her yeri kapsayan pratiklerine bağlamakta, bu pratiklerin her şeyi kucaklayan bir yapıdan ziyade iktidarın ideolojilerini taşıyan rutinler barındırdığını söylemektedir (Foucault, 1990: 93). Araştırmalar sonucunda görmüştür ki iktidar hem bir söylem üretmekte hem de hapishane ve akıl hastanesi gibi kurumlarla bu söylemin pratiğini oluşturmaktadır. Avrupa toplumunda üretilen bu söylem ve pratikler tek bir şeye hizmet etmektedir; farklı olanı ötekileştirerek, kurduğu hegemonya içerisinde konumunu belirlemek ve onu orada sabitleyerek, hegemonyasının devamlılığını sağlamaktır. Foucault bu saptamaları, oryantalist söylem ya da kolonyal söylemin, Batı'nın, Doğu ile ilgili sınırları çizme mantığını anlamak açısından önemlidir.

Said, Oryantalizm adlı eserinde, bu sınırların çiziminin rastgele hayali korkularla değil, sistematik olarak askeri, ekonomik ve bilim yolu ile çizildiğini belirtmektedir. Antropoloji,

filoloji, biyoloji, psikanaliz, sosyoloji ve edebi eserler kolonyal söylemin oluşmasında hayati rol oynamıştır. Said bu sürecin özellikle on sekizinci yüzyılın sonlarında itibaren başladığını, İngiltere ve Fransa'nın bu konuda ince bir duyarlılığının olduğunu belirtmekte, bu duyarlılığın da Amerika'nın kolonyal ilişkilere katılana denk sürdüğünü söylemektedir. Silvestre de Sacy, Edward William Lane, John Stuart Mill, Matthew Arnold, Dickens, George Elliot, Macullay, Newmann, Flaubert, Renan, Burton, Disarelli, Lamertine, Nerval, Chateaubriand, Sir Alfredd Lyall, Hugo, Goethe, William Beckford, Byron, Goethe, Friedrich Schlegel, Cromer, Fitzgerald, Harold W. Glidden, Jules Mohl, Simon Ockley, Marlowe, Shakespeare, Dante, Golius, Pockoke, Erpenius, Scaliger, Postel, Pierre le Venerable, Guibert de Nogent, Roger Bacon, Guillamue de Tripoli, Luther, Burchard du Mont Syon, Fauriel, Volney Kontu, William Jones, Humpry Prideaux, Ferdinand de Lesseps, Bernard Lewis, Walter Scott, Louis Massignon, Arioste, le Tasse, Cervantes, Chanson de Roland, Barthelemy d'Herbelot, Antonie Galland, Eichhorn, Rahip Lowth, Michaelis, Herder, Loti, Lawrance, Forster, Kinglate, Doughty, Barros, Vigny, Gautier, Ranke, Michelet, Bruckhardt, Tocqueville, Gobineau, Burnouf, Remusat, Weil, Muir, Dozy, Steinthal, Humboldt gibi isimler, Asya Derneği (Societe Asitiqua-1822), Kraliyet Asya Derneği (Royal Asiatic Society-1823), Amerikan Doğu Derneği (American Orient Society-1842), Alman Doğu Ülkeleri Derneği (Deutsche Morgenlandische Gesallschaft), Baptist Missionery Society (1792), Church Missionary Society (1799), British and Foreign Bible Society (1804), London Society for Promoting Christianity Among the Jewels (Yahudiler arasında Hristiyanlığı yayma Derneği-1808) gibi dernekler, Oxford Üniversitesi'nde Doğu Fakültesi, Princeton Üniversitesi'nde Doğu Etütleri bölümü ve Cambridge İslam Tarihi Ansiklopedisi (Cambridge History of Islam) gibi üniversite kurumlarında kürsü çalışmaları, tüm bu isim, kurum ve kürsülerin tek bir amacı bulunmaktadır; Doğuyu tanımak ve takdim etmek. Yukarıdaki listede roman yazarı, tarihçi, din adamı, filoloji uzmanı, antropoloji uzmanı, arkeoloji uzmanı, tiyatro oyunu yazarı, asker, yönetici, politikacı gibi hayatın her alanı ile uğraşan Avrupalı birçok insan bulunmaktadır. Oryantalizmin gelişmesine eserleri, davranış ve düşünceleri yön vermişlerdir. Dini, ırkı, kültürel, biyolojik ve birçok alanda, Avrupa'nın Doğudan üstün bir konumda olduğunu, eserleri ve uğraşları ile yaratmaya çalışmışlardır. Oryantalist fikrin yaratımı, sürdürülmesi ve otorite haline gelmesini anlamak için bu eser ve uğraşlardan bazılarını incelemek gereklidir.

Doğu düşü, Antik Yunan'dan beri Batı'da bulunmakla beraber, 1302 yılı Viyana Konsili'nin kararları, bu alanda, bilimsel ve sistemli sayılabilecek adımlar olarak görülebilir. Buna göre, Avignon, Salamanque, Oxford, Bologne, Paris şehirlerinde Süryani, İbrani, Grek ve Arap dillerinde eğitim yapacak bir seri kürsü kurulması kararı alınmıştır (Southern, 1962: 72).

Doğu'yu tanımak için önce onun dilini öğrenmek gerekli görülmüştür. Coğrafi keşifler ile birlikte Batı, dünyanın dört bir tarafına açılmış, uzak, bilinmeyen, gizemli yerleri tanıma gayreti içerisine girmiştir. Bu gayreti şair John Done şu şiiri ile anlatır;

“Uzanır burnu (Birinci meridyene emsal),

Değil Doğu ile Batı arasında, iki güneş arasında,

Çizerek bir yanak gül renkli, bir yarı küre her iki yanda,

Derken yöneltir bizi, düşeriz bahtiyar adalara,

Değil baygın Kanaryalara, Ambrosilla,

Kabaran dudakları ve Hellespont geçidi,

Memelerinin Sestos'yla, Abydosu arasında,

Ve yelken açacak onun Hindistan'ına,

Kalacak güzelliğinde onun Atlantik göbeği.” (Done, 2010: 351-352).

John Done'un (1572-1631), Love Progress şiiri, Avrupa'nın Doğu'ya olan ilgisini ortaya koyarken aynı zamanda erkek ve kadın bedeni üzerinden kendisini ve ötekini konumlandırmıştır. Batının bu ilerlemesi şiirde cinsel haz ile bir tutulmuş, güçlü, hükmeden, karşı koyulamaz olan erkek Batı olurken, zayıf, hükmedilmeyi bekleyen, gizemli ve tahrik eden kadın Doğu olarak resmedilmiştir. Bu anlayış, tüm Avrupalı devletlerde benimsenmiş ve yüzyıllar boyu devam etmiştir. Batı'dan Doğuya giden gezginler, zihinlerinde ve anı defterlerinde tuttuğu bilgiler ile geri dönüyordu. Birçok gezgin kişisel deneyimlerini aktarıyor, bu alanda bir bilgi havuzu oluşuyordu. Örneğin Fransız yazar, şair ve siyasetçi Alphonse de Lamertine, çıktığı bir doğu gezisi üzerine “topraksız”, “vatansız”, “haksız”, “hukuksuz”, “güvencesiz” bir Doğu tablosu çizmekte ve bunu kesin bir bilgelik ile dile getirmektedir. “Bu Arap toprağı mucizeler toprağıdır, burada her şey yetişir, saf veya fanatik her insan bu ülkede sırası gelince peygamber olabilir.” (Said, 1998: 248-249). Bir başka Fransız, şair, yazar ve gezgin Gerard de Nerval'da Doğu rüyasını gerçekleştirmiştir. Nerval Doğu'yu “Gökyüzü ve deniz her zaman orada, Doğu'nun göğü ve İyonya Denizi her sabah kutsal öpücükler dağıtıyor; ancak toprak ölü, insanların eli altında ölmüş ve Tanrılar uçup gitmişler” sözleri ile aktarıyor (Said, 1998: 252). Modern romanın kurucusu Gustave Flaubert (1973: 44) ise, “Putlarını kollarında taşıyarak karşımıza, büyümüş sakat çocuklar gibi dizildiler” şeklinde betimlemektedir. Gizemli Doğu'nun yavaş yavaş maskesini düşürmeye başlayan gezginler,

orada gördüklerini daha önceki önyargılarından kurtulmadan, yorumlamaya başlamışlar ve Doğu'yu takdim işlemini yürütmüşlerdir. Lamartine'nin Doğusunda kaos hakimdir, kanun bulunmamakta, ulus kavramı ve bilinci de ortalıkta görünmemektedir. Nerval ise coğrafya olan Doğu'nun güzelliklerini sayıp, kültürel Doğu'nun ölümünü ilan etmiş, ölü bir medeniyet resmi çizerken, tanrıların uçup gittiği lanetlenmiş bir kara parçasından bahsetmektedir. Flaubert ve Nerval sözlerinin arasında gizli olanı dile getirmiş, adeta toprağın neden ölü ve lanetlenmiş olduğunu keşfetmişçesine bağırmaktadır; çünkü burada lanetli insanlar yaşamaktadır. Bu üç oryantalistin betimlerinde coğrafya ve kültür olarak resmedilen Doğu'da, konuşan bir yerli yoktur, Doğu izlenmektedir, Doğu'nun yerine konuşan Batı bulunmaktadır. Oryantalist çalışmalar, Fransa'nın sömürge yarışında İngiltere'den pratikte geri kalması nedeniyle özellikle Fransız Komutan Napolyon döneminde hızlandırılmış ve bir savaş çalışması sayılabilecek Mısırın Tasviri (1735) adlı eser ortaya çıkmıştır. Bu eser rahip Mascrier tarafından otuz üç cilt olarak yayınlanmıştır (Said, 1998: 125). Napolyon, Mısır tarihi bir medeniyet olduğunu bilmekte, onun geçmişi ve şu an ki hali hakkında her şeyi öğrenmek istemektedir. Zira yapacağı sefer hem üstün Fransız biliminin ve kutsallığının kucaklayıcılığını gösterecek hem de ölü bir toprak olan Mısır medeniyetini de yeniden canlandıracaktır.

Batı medeniyeti, oryantalist aracılığı ile tarif ve takdim sanatına devam etmektedir. Flaubert (1973: 542), bir başka eserinde Doğu'yu şu sözlerle resmetmektedir; “bir Arabın soytarısı bir gün kalabalığı coşturmak için Kahire’de, çarşıda dolaşan bir kadını yakalayıp, dükkânlardan birinin kenarına sıkıştırarak cinsel bir birleşmede bulundu. Flaubert Doğu’nun ahlaksızlığını ve garipliğini bu cümleler ile açıklamakta, olayın gerçek ya da hayali olduğu bilinmemekle birlikte, tek bir kişiden yola çıkan Flaubert, ahlak sınırlarının dışındaki Doğu’yu eserlerinde parmakla göstermektedir. Bu arada Doğu adına hala kimse konuşmamaktadır çünkü Flaubert ve Nerval onları zaten ölü kişiler olarak konumlandırmıştır. Doğu’nun ilginçliğini sadece Flaubert görmemekte, Sir Edward William Lane de orada ve ayrı zamanlarda olsa da adeta Flaubert’in sözlerinin dayanağı konumunda yer almaktadır. Modern Mısırlının Gelenekleri ve Göreneklere Hakkında (1809) adlı eserinde, Mısırlı bir aşiret liderinin, kızının düğününde, tören sırasında bir adamın, karnını yararak bağırsaklarını dışarı çıkardığını, sergilediğini ve tören sonunda geri toplayıp evine gittiğini anlatmaktadır (Said, 1998: 161). Doğu izlenmekte, gariplikler, ilginçlikler diyarı olduğunu Oryantaliste kanıtlamaktadır. Bu davranışların bir kişi veya milyonlar tarafından yapılmasının bir önemi bulunmamaktadır. Avrupa’nın gözünde Doğulular birey değil “büyümüş sakat çocuklar” ve topluluklar halinde yaşayan organizmalardır. Doğu hakkında toplanan bilgiler ilk zamanlar, anılar şeklindedir ve oryantalist bu bilgileri herhangi bir işleminden geçirmemektedir. Ancak toplanan bilgi artıkça, bu

bilgilerin bilimsel bilgiye çevrilme gereksinimi doğmuştur. Ham bilgi işlenecek ve bir otorite haline dönüştürülecektir.

Antonie Isaac Silvestre de Sacy, bu bilginin bilimsel metot ve üslup ile işlenmesine öncü olan kişidir. De Sacy, küçük yaşlarda Doğu dillerini öğrenmiş- Kalde, Süryanice, Arapça, İbranice- “Arap Külliyyatı” (bu sınıflandırma işlemi bir devrimdir), “Genel Dilbilgisinin Kuralları”, “Arap Grameri”, “Arap Grameri Antolojisi” eserleri ile modern oryantalizminin (bilimsel oryantalizm), öncüsü olmuştur. College De France’da hocalık, Asya Derneği’nin ilk başkanlığı, Dışişleri Bakanlığı oryantalist uzmanı, Doğu Dilleri Okulu ilk Arapça öğretmeni yer aldığı görevler arasındadır. Doğuyu filolojinin penceresinden ele almak ve yorumlamak, De Sacy’nin fikridir ve Renan’da onun takipçisi olmuştur. De Sacy, Doğu hakkındaki bilgileri parçalara bölmüş, daha küçük parçalara bölmüş, sınıflamış, düzenlemiştir, açıklamış, anlamlandırmıştır. Doğunun eserlerini, Doğudan daha iyi incelemiş, Avrupa’daki ofisinden yeni bir Doğu yaratmış ve bu yaratımın içine Batı medeniyetinin varlığını yerleştirmiştir. De Sacy’nin çabası Doğu’yu öğrenmek ve öğretmek, anlamak ve anlatmaktır. Genel olarak Sacy’nin yaptığı akademik bir literatür taramasına benzemektedir. Böylece Doğu, Oryantalizm için yaşayan bir medeniyet veya coğrafya değil, akademik bir çalışma alanı, birçok deneğin ve nesnenin bulunduğu bir laboratuvar haline gelmekteydi. Sacy’nin ve onun çalışmalarını devam ettiren Renan çalışmaları filolojik açıdan oryantalist düşüncenin Doğusunu ortaya koymaktadır. Renan’ın, “Sami Dillerinin Mukayeseli Sistemi ve Tarihi” adlı eseri, Doğu dilleri üzerine yapılmış ilk büyük araştırmadır ve 1847 yılında başlanan eser 1855’te bitmiştir. Renan amacı filoloji aracılığıyla Doğu’nun gizemli ve sır dolu yanını açığa çıkarmaktır. Doğu’nun sadece bugün konuştuğu dil değil, var olduğundan beri kullandığı dillerin yapısını çözmek, bütün sır perdesini aralayacaktır. De Sacy’den devr aldığı bilimsel metotla Sami dillerini sınıflayacak, birçok parçaya bölecek, gruplandırarak böylece onu anlayacak ve bilimsel olarak ortaya koyacaktır. Ancak bu işlemler sonucunda elde edilen bilgi oryantalist düşüncenin prizmasından geçince bir sırrı, gerçekleri ortaya çıkarma veya tarihi bir inceleme olayından sapmaya uğrayacaktır. Renan’ın çalışmalarının sonucunu;

“Her şeye rağmen Sami ırkı bize, tamamlanmamış ve basit bir ırk olarak görünmektedir. Denilebilir ki o Hint-Avrupa ailesinin için yağlı boya resminin yanında siya-beyaz ve yahut modern müziğin yanında kilise müziği gibidir. Çeşitlilikten yoksundur, genişliği tanımaz, inceliğin ve doğruluğun kuralı olan canlılık onun için söz konusu olamaz. Hastalıklı çocuğun pek zor büyümüş halini andırır. Sami ırklar sadece ilk çağlarında açılmışlar, gelişme dönemlerinde hiçbir rol oynamamışlardır” (Renan’dan akt. Said, 1998: 211) şeklinde ilan etmektedir.

Said (1998: 203), bu durumu “Gözlerinizin önüne serilen manzara bir oryantalist filoloğun büyük ilmi gücü ile kütüphanelerden bulup çıkardığı; bir ırkın barbarlığına, düştüğü yanlışlıklara, dil ve uygarlık bozukluklarına dair düştüğü yanlışlar” olarak yorumlamaktadır. Renan bu bilimsel şöleninde yalnız değildir, Friedrich Schlegel’de “Hintlilerin Dilleri ve Felsefeleri Üzerine Deneme” adlı eserinde “aşağılık”, “geri” ve “alakasız” tanımlamalarını yapmaktadır (Said, 1998: 144). Indo-Europeen dil ailesi düzgün, tüm parçaları uyumlu bir yapıda görülürken, Renan icadı “Samicilik” gereği Sami dil ailesi durağan, gelişmemiş, evrimin çizgisini tamamlayamamış, bu nedenlerle işlevi az olan, geri kalmış bir dil ailesi olarak konumlandırılmıştır. Oryantalizm önce Doğu’yu ölü ilan etmiş, şimdide bahaneleri bulmak için bilimi kullanmaktadır. Modern dil bilimine göre, dil bir toplumun gizli kalmış sırlarını, kaybolan hafızasını, var olan zekasını, mevcudiyetini ve geleceğini tanımlayan bir olgudur. Eğer bu tanımlı kabul edip (ki edilebilir), Renan bilimsel çalışma yaptığına inanacak olursak, Doğu içindeki her şeyi ile Oryantalist düşüncenin de onayladığı gibi, geri kalmış ve ilerlemeye de gücü olmayan bir yapıdadır. Said (1998: 207), “Gerçeği söylemek gerekirse Renan’ın filoloji laboratuvarı, kendisinin, Avrupa ırk merkeziliğinin mükemmel bir yuvasıdır” tespitini yapmaktadır. Bu tespiti ile Renan’ın filoloji bilimi aracılığıyla oryantalist söylemi nasıl ürettiğini vurgulamıştır.

Filoloji bilimi sayesinde geri olduğu kanıtlanan Doğu medeniyeti, sadece dil açısından değil aynı zamanda mantık açısından da geri, ilkel ilan edilmektedir. İngiltere adına, Mısırı yöneten (1882-1907) Cromer Lordu Evelyn Baring (akt. Said, 1998: 59), “Mantık, Doğulunun varlığını tamamıyla inkâr ettiği bir şeydir” demektedir. Baring, Doğulular adına bu tespiti başlangıç aşamasıdır. Asıl tespitlerini emekli olup İngiltere döndüğü zaman yazdığı Modern Mısır adlı eserinde yapmaktadır.

“Avrupalı sağlam düşünür, meseleleri açıkça ortaya koyar. Mantık öğrenmemiş olsa dahi doğuştan mantıklıdır. Bir teklifin doğruluğunu kabul etmeden önce delil ister. Daima canlı duran zekâsı, makine gibi çalışır. Doğu kafası ise simetri duygusundan yoksundur. Düşünce sistemi ise düzensiz ve dağınıktır. Geçerliliğini kabul ettikleri en basit önermelerin dahi sonucunu düşünebilmekten uzaktır. Herhangi bir Mısırlıya kolay bir soru sorunuz. Vereceği cevaplar genellikle çok uzun ve karanlık olacaktır. Hikâyenin sonuna gelmeden defalarca kendi ile çelişecektir. Arada küçük bir soru daha sorarsanız, şaşkınlığa düşecektir” (Baring’den akt. Said, 1998: 61).

Baring bu saptamaları, sorgu sırasında şaşkınlığa düşen bir Mısırlı’nın şahsında yapmaktadır ancak Baring, kendinden önceki oryantalistlerden devir aldığı miras ve güçle bu davranıştan koskoca bir medeniyeti sorumlu tutmakta, ona mal etmektedir. Baring’in bu düşünceleri Oryantalizmin küçük bir özeti gibidir. Konuşmaktan, düşünmekten bile aciz bir

Doğu ve hem kendi, hem de Doğu adına konuşan, düşünen bir Batı ve onun tek kelime ile muhteşem medeniyeti. Baring görevi, deneyimlerini Oryantalizm ile paylaşarak onun güçlenmesini sağlamaktır. Baring bu düşüncelerini destekleyen filozof ve yöneticilerde bulunmakta, John Stuart Mill, “Temsili Hükümet” ve “Özgürlük İçin” adlı eserlerinde, Harold W. Glidden “Arap Dünyası” makalesinde, Cromer valisi Baring ile aynı düşünceleri paylaşmaktadırlar. Mill, fikirlerinin Hindistan’da verimli olmayacağını çünkü onların uygarlıklarının geri, ırklarının gelişmemiş olduğunu söylemekte, Glidden ise Arapların şiddet yanlısı olduğunu, genel ekonomilerinin üretmekten ziyade yağmalamaya dayandığını belirtmektedir (Said, 1998: 29-76). Baring ve diğerleri burada bilimsel otoritenin verdiği güçle konuşmakta, kendilerini burada, uygar bir medeniyetin, insanların yardımına koşan bir medeniyetin merhametli insanları! Mısırı zor durumda görüp, eski şaşalı dönemlerine dönmesi için yönetilmesine yardım etmeye giden uygar insanlar olarak konumlandırıyorlar. Senia Hamady, “Arapların Huyları ve Karakterleri” adlı kitabında Doğu’yu takdim etme işlemini sürdürüyor.

“Arap sert ve acımasız bir çevrede yaşar, olanakları kullanma ve toplum içinde kendini belirleme şansı yoktur. İlerleme ve değişime inanmayarak ahirete gideceği günü bekler. Bugüne kadar Araplar’da disiplin ve itaat içinde bir birliğin tesis edilemediği onaylanmıştır. Hep beraber heyecanlı kalkışları oluyor ama birlik ve beraberlik isteyen çabalara dört elle sarılamadıkları gibi bunları sabırla da sonuçlandıramıyorlar” (Hamady, 1960: 100).

Kendini belirleyemeyen, kaderi kendi ellerinde olmayan Doğu, gelişmemiş ve gelişmeye niyetli de olmayan Doğu, kolektif ve bir toplum olmanın gerekliliklerini bilmeyen, bilse de buna yeteneği olmayan Doğu, yaşadığı coğrafya, konuştuğu dil, sahip olduğu mantık, ve daha birçok özelliği ile durağanlığın, ilkeliliğin, geri kalmışlığın tam manasını karşılayan ölü bir medeniyet Doğu, işte Hamady’nin Doğu’su, Doğu’yu takdim şekli böyledir. Bu yargılara nasıl vardığının insani bir açıklaması yoktur! tek dayanağı kendinden önceki oryantalistlerin var ettiği bilgiye dayanarak (bunun da doğruluğunu yanlışlığını sorgulamadan) Doğu hakkında kurduğu hayaller, daha doğrusu hayallerindeki gelişmiş Batı uygarlığının tam bir zıttını yaratma çabası, Hamady’nin düşüncelerinin içeriğini açıklamaktadır. Doğu’nun bu durağanlığını hayal eden tek kişi Hamady değil, oryantalist bilgiyi sadece akademik bir hafıza olarak görmeyen ve sahada kullanmak isteyen T. E. Lawrence’de (akt. Said, 1998: 311) 1918’de V.W. Richard’a yazdığı mektupta şu şekilde ifade ediyor;

“Bu kişiler sadece yaşadıkları anı düşünüyor ve hayatı kolayca aşmayı düşünüyorlar. Yaşamın iniş çıkışları onları rahatsız ediyor. Bu durum kısmı bir akıl ve ruh yorgunluğudur. Bu ırk tükenmiştir. Zorlukları yenmek için bizim şerefli ve önemli bulduğumuz pek çok şeyi balarından atmaya çalışıyorlar.”

Lawrence de durağanlığı görüyor ve diğerlerinin yaptığı gibi ırkı bir üstünlükten bahsediyor, görevlerini yerine getiremediği için ölen bir ırkı ilan ederken! Kendi ırkını ise burada üstün bir konuma atıyor, hastanın ölümünü duyuran doktor edası ile konuşuyor Lawrence, ancak sahte bir üzüntü var yüzünde, ilan ederken Doğu'nun ölümünü, bu sahte üzüntü sorumluluğu atıyor onun ve temsil ettiği Batı medeniyetinin üzerinden, tüm suç yine bir kez olsun konuşamayan, kendini asla takdim etmeyen, ölmüş Doğu'nun üstüne kalıyor, işte Lawrence'nin Doğu'su bu şekildedir.

Doğu'nun bu geriliği din alanında kendini gösteriyor, Hristiyan değerlere sahip Batılı oryantalistler bu durumu da fark edip İslam'ı ve Müslümanı da takdim etme işinden geri kalmıyorlar. Tarihçi ve araştırmacı Herbelot, Doğu lisanlarını öğrenip, araştırmalarını tamamladıktan sonra iki eser koyuyor ortaya; “Florilege” (Antoloji) ve “Bibliothèque”. Hemen takdim ediyor İslam'ı; “Yalancı Muhammed, din adını alan bir kafırlığın yaratıcısı ve kurucusudur. Biz bu dine Muhammedan diyoruz” (Herbelot'dan akt. Said, 1998: 100). Humpry Prideaux eseri “Yalancılığın Gerçek Yapısı” aynı tema üzerine işleniyor, sapmış Muhammed ve onun kafırlığı. Hacı Dante ise (bu ünlü Dante'den başkası değil) oyunları ile adeta cezalandırıyor Hz. Muhammed'i “İlahi Komedi”sinde. Cehennem sekizinci katında rastlıyor Hz. Muhammed'e ve konuşuyor onunla daha sonra cezasını çekiyor Hz. Muhammed, vücudu baştan sona ikiye bölünmüş bir şekilde (Said, 1998: 103). Oryantalist gezilerinin verilerini kişisel deneyimlerine dayandıran ve “Paris'ten Kudüs'e Yolculuk” (1810) adlı eseri yazan diplomat, yazar ve politikacı François Rene de Chateaubriand'da geri kalmıyor, İslam'ı takdim etmekte eserinden ve sorular soruyor. Chateaubriand (akt. Said, 1998: 239), “Uygarlığa düşman, cahilliğe uygun despotizme ve köleliğe açık bir din mi?, yoksa modern çağlarda geçmişin inançlarını yaratabilmiş ve bunları yararlı kılabilmiş bir din mi?” diye soruyor. Modern, yararlı, yaratıcı bir din Hristiyanlık, Çağ dışı, despotik, köleci, cahilliği seven İslam, bu saptamalar veya belirlemeler de ölçütlerin neler olduğu asla belli değil, belki hayallerinden, belki birkaç Müslümandan ya da daha önceki önyargılardan beslenen bir düşünceyi temsil ediyor, koskoca bir medeniyeti idam ederken Fransız yazar ve unutuyor, daha önce altın çağlarını yaşayan Doğu'nun ve İslam Medeniyetleri'nin yaptıklarını, ve yine unutuyor Hristiyan Batı'nın sömürgelerini, sömürgelerinde çektiği acıları, ne kadar çalarsa çalsın asla dolmayan ceplerini, Amerika'daki Batı kolonilerini ve Afrika'yı, çünkü bunları hatırlarsa Fransız yazar, içindeki temiz Hristiyan zarar görecektir ve nasıl devam edecek sömürmeye ve takdim etmeye Doğu'yu. İslam medeniyeti her zaman Hristiyan Batı medeniyetinin bir karşıtı olmuştur. Oryantalist içindeki Hristiyanlık, Hz. Muhammed'i yolundan sapmış eski bir Hristiyan, şizofren, yalancı bir şekilde görmüştür. Müslümanların Hami ırkından geldiklerine

inanmışlar, ve doğuştan bir laneti de taşıdıklarını düşünmektedirler. Dil, coğrafya, mantık gibi nedenler ile geri olan Doğu artık din olarak da geri bir medeniyetin temsilcisidir.

1758 yılında John Burke “Vahşi Adamın Soyu” adlı çalışması ile homo sapiens kategorisini beş bölüme ayırmıştır. Buna göre;

“1.Vahşi adam: Dört ayaklı, dilsiz, kılı.

2. Amerikalı: Bakır renginde, kolay öfkelenen, dimdik, siyah, düz saçlar, kalınca burun delikleri, sert yüzü , seyrek sakallı, inatçı, hoşnut, özgür. Yüzünü ince kırmızı çizgilerle boyar. Görenekler tarafından yönetilir.

3. Avrupalı: Adil, iyimser, adaleli, saçlar altın sarısı veya kahverengi dalgalı, gözler mavi, kibar, keskin zekalı, yaratıcı, kapalı kisveler giyer, yasalar tarafından yönetilir.

4. Asyatik : Soluk, melankolik, gergin, saçlar siyah, gözler koyu, haşın, kibirli, hırslı, serbest giysilere bürünür. Kanaatler tarafından yönetilir.

5. Afrikalı: Siyah, ağırkanlı, yumuşak. Siyah saçlar kıvrık, derisi ipek gibi; burun düz dudaklar şişkin, kurnaz, uyuşuk, savsak. Değişken istekler tarafından yönetilir.” (Burke’den akt. Loomba, 2000: 140).

Oryantalist düşüncenin Antropoloji laboratuvarından çıkan sonuçlar, değerlendirilmiş sınıflandırılmıştır. Bilimsel otorite bulunan kemik parçalarından, bir kez daha ırkların medeniyet düzeyini ölçmüştür. Avrupalı ırk hariç, diğer bütün ırklar aşağı bir konuma yerleştirilmiştir. Bu üstünlük bir kez daha bilimin otoritesi ile perçinlenmiştir.

Bir çocuğun yetişip erişkin hale gelmesi ile yabanılıktan tek tanrıcılığa ve patriarkale ulaşmaya (bunlar Freud’un insan medeniyeti konusundaki ölçütleri) doğru gerçekleşen toplumsal ilerleme birbiriyle eşdeğer görülmüştür (Loomba, 200: 163). Bilimin bir alanı daha Doğu’nun geri kalma nedeni açıklamaktadır. “Büyümüş sakat çocuklar” deyimi artık sadece fiziksel bir takdim olarak kalmamakta, ruhlarının da sakat olduğu psikanaliz ile Freud tarafından ortaya konmaktadır. Conrad’ın (1975), “Karanlığın Yüreği” romanında, Afrika (burada Doğu’yu temsil eder), bir karanlıklar kıtası, bilinmezliğin diyarı şeklinde tasvir edilir. Buraya yapılan yolculuk Avrupalı aklı çözüp, dağıtmış, ilkel bir hale geriletmiştir, onda deliliğe yol açmıştır. Böylece Afrika’nın tanımlanması aynı zamanda deliliğin tanımlanmasının bir yolu haline gelmiştir. Psikiyatri veya psikoloji bilimi Doğulu’nun farklı olmasını patojik bir hale getirmiştir. Bilim yine ana prensipleri olan sınıflandırma, düzenleme, bölme, açıklama gibi işlevlerini yerine getiriyordu ancak verileri yorumlayanlar oryantalist bilim adamı olunca, sonuçlar “Uygar Avrupa”, “Çağdışı Doğu” şeklinde çıkıyordu. Shakespeare “Fırtına” adlı oyunu, Avrupalı olmayan ırkların kabalıkları ve hayvanilikleri konusunda, dönemin fikirlerinin bir portresidir. Oyunun baş karakteri Prospero (ihanete uğramış bir dük) ve kızı Miranda’nın

başında geçen olaylara dayanır. Oyunun oryantalizm açısından önemi yerlilerin “Cannibal” figürü ile temsil edilmiştir. Hulme (1986: 101), “Cannibal” sözcüğünün etimolojik olarak Latince “Cannis” köpek sözcüğü ile bağlantılı olduğunu belirtmekte ve bunun yerlilerin avlanma şekline bir gönderme olduğunu belirtmektedir. Ayrıca belirtmelidir ki “Caliban” Miranda için her zaman bir tecavüz tehdidi oluşturmaktadır. Loomba (2000: 129), özellikle bu ırka dayalı klişeleştirmenin, sadece modern kolonyalizm ya da oryantalizmin bir sonucu olmadığını, barbarlar ve dışarılıklar hakkında daha önceden oluşturulan imgeler ile sağlandığını bunun da köklerinin Roma ve Grek kültürüne kadar dayandığını belirtmektedir. Miles (1989: 16), bu barbarlıklar ve dışarılıklar hakkındaki bu imgelerin, Orta Çağ ve Modern Dönemin Avrupası’nda yeniden işlendiğini söylemektedir. Octave Mannoni, Prospero ve Caliban: Kolonizasyon Psikolojisi, adlı çalışması sömürgeciliğin nasıl bir tabiat kanunu olduğunu anlatmakta başarılı bir eserdir. Ancak bağımlılık ihtiyacı duyan halklar kolonileştirilebilir, her halk kolonileştirilemez saptaması Mannoni’nin düşüncelerini açıklamaktadır (Mannoni, 1956, 85).

Leroy-Beaulieu ise sömürgeci devlete bir misyon yüklemekte ve onun, Doğu’nun geri kalmış toplumlarına karşı görevlerini yerine getirmesinin nazik bir olguyla eşdeğer tutmaktaydı. Ona göre ancak üstünlüğünü kanıtlamış bir toplum, başka toplumları koruyabilir, geri kalmışlığının ilacı olabilirdi. Oryantalist düşünce bilimin her alanı kullanarak Doğu’nun geri kalmış, büyümemiş bir medeniyet olduğunu kendisine göre kanıtlamıştı ve bu aciz durumdaki çocuğa yardım etmek için kolları sıvamış, tüm fedakârlığa hazırdı! Sanskrit dili hocası, bilgin, 1928-1935 yılları arası Asya Derneği başkanlığı yapmış, Hindolog, oryantalist, Sylvain Levi, Doğu meselesini nasıl gördüğünü çok ciddi bir biçimde açıklamaktadır.

“Görevimiz Doğuyu anlamaktır. Bir sempati gayreti içinde ve akılcı ölçülerle yabancı uygarlıkların geçmişini ve yaşayan değerlerini anlamayı gerektiren hümanist problem, entelektüel planda bizim, Fransızların omzuna yüklenmiştir. Asya’daki koloniler bizden bunu bekliyor. Onların gelişmelerinin sorumluluğunu, biz üstlendik. Haklı veya haksız üstün bir uygarlığın temsilcileri olduğumuza inanıyoruz. Onların bütün geleneklerini gözden geçirdik” (Levi’den akt. Said, 1998: 336).

Bu üstün görev aşkı Arthur James Balfour’da da görülmektedir. 1910 yılında Avam kamarasında yaptığı konuşmada “Mısırı tüm uygarlıklardan daha iyi biliyoruz ve Batı ulusları tarih sahnesine çıktıkları andan itibaren kendi-kendini yönetme isteklerini ispat etti, ancak Doğuda bu yeteneğin izine rastlayamazsınız” (Said, 1998: 54). Levi ve Balfour’un sözleri üstün bir medeniyetin nasıl da erdemli bir davranış sergilediğini tüm insanlığa açıklamaya çalışmaktadır. Aslına bakılırsa iki konuşmanın da içeriği aynı değerlere vurgu yapmaktadır. Doğu’yu anlamaya çalıştığını iddia eden bir Batı, kendi-kendini yönetebilen Batı, üstün bir

uygarlığın sahibi Batı, ve en önemli vurgu bildiğimiz Doğu, bizim tanıdığımız Doğu. İngiliz şair, hikâye ve roman yazarı Rudyard Kipling 'de Batı'nın üstlendiği bu zor medenileştirme misyonun farkında ve şiirlerinde bunu dile getirmektedir.

“İşte! beyaz adamın kaynaştığı yol,

Ülkeleri pisliklerden temizlemeye gidiyorlar,

Ayaklarının altında demir, başlarının üzerinde yapraklar var” (Kipling, 1954: 280).

Kipling ülkelerdeki pisliklerden bahsediyor ama bu pisliklerin ne olduğunu tam belirtmiyor, ancak buraya kadar verdiğimiz örneklerden anladığımız oryantalist düşünceye göre, bu pislikler Doğu'da yaşayan insanlar ve onun doğuştan gelen beşerî özellikleri olabilir. Yabancı bir dil bilmek ve bir bölgeyi tanımak, oryantalist düşüncede ilki bir silah halini alırken ikincisi de orayı sömürmenin haklı bir nedenini oluşturmaktadır.

Foucault'nun güç-bilgi-iktidar denklemine geri dönecek olursak, Avrupa Doğu'yu, Doğu'dan daha iyi tanıma ilkesi yola çıkmış, önce dilini öğrenmiş, daha sonrada onun hakkında bilgiler toplamak için gezginler aracılığıyla Doğu'ya akın etmiştir. Levi ve Balfour özellikle “onları tanıyoruz” derken, basit bir tanımadan bahsetmemektedir. Bu tanıma, onlar hakkındaki bilimizi, güçlü bir otoriteye dönüştürdük ve Doğu söz konusu olduğunda iktidar sahibi olan Batı'dır anlamına gelmektedir. Batı'nın Doğu üzerinde kurduğu otoritenin adı bilimdir. Grek ve Roma döneminden gelen ön yargıların, daha sonraki İslam düşmanlığının, şekillendirdiği hayallerin bir söylem olarak etkili olmasının nedeni Avrupa'nın yaptığı işe bilimsel bir süs verip, bunları bilimin otoritesi altında sunmasından kaynaklanmaktadır. Oryantalizm, bilim gibi görünen ve Batı'nın iktidarını Doğu üzerinde yeniden üreten bir ideolojik bir söylemdir.

Bu söylem, Doğu ile Batı'nın farklılıklarını ele alan daha sonra onları güçlünün tarafında yer alacak şekilde dönüştürme görevini yerine getirmektedir. Sınır çizici görevini yerine getirirken, Batının gözünden Doğu'yu oluşturmakta, oluşturduğu bu Doğu karşısında da Batı kendi kimliğini ve medeniyetini konumlandırmaktadır. Love Progress şiirinde olduğu gibi Doğu keşfedilmeyi bekleyen bir kadın bedeni iken Batı keşfetmeye hazır erkektir. Oryantalizm ya da kolonyalizm söylemi her zaman ataerkil bir yapıya sahiptir. Farklılık ilk olarak bedenler üzerinden cisimleştirilmiştir. Lamerti'nin “sahipsiz vatan” ve “sıradan insanların peygamber olabileceği yer” olarak resmettiği tabloda ise farklılık bu kez kaos ve düzen şeklinde kendini göstermekte, sınırın olumlu tarafında Batı kalırken, olumsuz ve sınırın öteki tarafında Doğu kalmaktadır. Bu farklılık ve sınırlara vurgu yapmamızın nedeni oryantalizmin bu ikili sınır sayesinde işlevlerini yerine getirmesidir. Tanrıların lanetlediği ve toprağı ölü olan yer, Nerval'in Doğu'su, yani tanrıların kutsadığı ve toprağı her daim bereketli olan Batının tam

karşıtı bir şekilde, farklılığı vurgulanıyor ve sınırın olumsuz tarafında kalan yine Doğu oluyor. Oryantalist söylem, önce coğrafya olarak Doğu’yu tanımlamış, bu durumda onu, bir çalışma alanı, akademik bir konu, bir deney ve laboratuvar alanı olarak görmüştür. Daha sonra içinde yaşayan insanları ve bu insanların kültürlerini incelemeye başlamış, bu incelemelerde Flaubert “büyümüş sakat çocuklar”, “garip cinsel hazlar”, Cromer Valisi Baring ve Hamady “mantıksız ve sabırsız insanlar” analiz etmişlerdir. Avrupa bilimi sistematik olarak Doğu’nun her alanı takdim etmiş ancak bunu taraflı bir şekilde, bir savaş planı olan ve 1735 yılında yazılan “Mısırın Tasviri” çizgisinden hiç ayrılmadan yapmışlardır. Doğu’ya her giden veya hakkında bir şey yazan herkes, milattan önceki düşüncelerinin yanında, bu eserin oluşturduğu yönde analizlerine ve veri toplamasına devam etmiş, oryantalist söyleme katkıda bulunmuşlardır. Irkları, dili, dini, kültürleri, psikolojik yapıları Batı’dan farklı olan Doğu, oryantalist tarafından yorumlanmaya başlayınca Foucault’nun çizdiği bilgi-iktidar oyunundaki sınırın, hep olumsuz tarafında kalmaktadır. Bir medeniyetin Batılı bir avuç insanın idealarına göre yeniden şekillendirmesi ile Doğu, yeniden yaratılmıştır. Ancak bu yeniden yaratma, bir şeyin onarılması, daha iyi hale getirilmesi için değil, var olanın harap edilmesi gerçeği ile yüzleşmiştir. Bilimsel otorite, Batı’nın hayali yaratımların dayanağı olmuştur. Böylece ortaya, Darwin oryantalizmi, Freud oryantalizmi, Sacy oryantalizmi, Shakespeare oryantalizmi, Renan oryantalizmi birçok dala ayrılan ama tek gayede birleşen bir oryantalizm çıkmıştır. Bu ortak gaye, Doğu ve Batı arasındaki farklılıkları, olumlu ve olumsuz olarak ayırarak, ileri, gelişmiş, canlı, bereketli, mantıklı, sabırlı, kutsal, medeni bir Batı yaratırken, geri kalmış, ölü, ruhsuz, lanetlenmiş, yoldan sapmış, sabırsız, ilkel, mantıksız ve her açıdan yardıma muhtaç bir Doğu yaratmıştır. Böylece medeni Batılı, İncil’deki görevini yerine getirecek ve bu geri kalmış uygarlığı yeniden diriltecektir.

Oryantalizmin genel olarak hatları bunlardır. Edward Said, oryantalizm konusuna burada değindiğimizden daha geniş bir açıyla değinmektedir. Bu tez açısından, Batılı’nın bir Doğulu’yu oryantalist bakış açısından nasıl konumlandığını anlamak, yeterli olacaktır.

2.2 Almanya’nın İşçi Göçü Tarihi

Almanya tarihi boyunca hem göç veren, hem de göç alan bir ülke olmuştur. Ancak bizim ele aldığımız konu itibarıyla, ülke içinden dışarıya giden göçmenlerden ziyade dışarıdan ülke içine gelen göçmenlerin üzerinde durulacaktır. İkinci Dünya Savaşı’ndan sonra kısa bir süre galip devletler tarafından yönetilen Almanya, ABD ve Sovyetlerin çekişmeli ortamından etkilenmiş, Federal Almanya Cumhuriyeti ve Demokratik Almanya Cumhuriyeti olmak üzere ikiye bölünmüştür. Bir taraftan savaşın yol açtığı yıkımı atlatmaya çalışan Almanya, diğer

tarafından da sanayi alanında yatırımlar yapmaya başlamış, bunun sonucunda genç nüfus ve işçi nüfusunun yetersiz olduğunu görmüştür. Bu sorunu çözmek için dışarıdan göçmen işçi almaya başlamıştır. Ülke dışından gelen göçmenler dört farklı gruptan oluşmaktadır; Doğu Avrupalı siyasi göçmenler, eski kolonilerden Avrupa'ya göç edenler, komşu ülkelerden gelen mevsimlik göçmenler, Akdeniz ülkelerinden gelen geçici göçmenler (İHH, 2018: 5). Almanya ilk işçi göçü antlaşmasını 1955 yılında İtalya ile imzalamış, ancak bu antlaşma ülke içindeki talebi karşılamak için yeterli olmamış, daha sonra sırasıyla 1960'da İspanya, Yunanistan, 1961'de Türkiye, 1963'de Fas, 1964'de Portekiz, 1965'de Tunus ve 1968'de Yugoslavya ile işçi göçü antlaşması imzalamıştır (Deutsche Islam-Konferenz, 2019:1). İç endüstriyel talebi karşılamak için imzalanan bu antlaşmalarla gelen işçiler, geçici bir süreliğine getirilmiş, kalıcı olmaları düşünülmemiştir. Bu sebeple onlara Almanca'da "Gastarbeiter" (misafir işçi) denilmektedir. Vasıfsız olan bu işçiler, Almanların çalışmak istemediği, nitelik gerektirmeyen, fiziki güce dayanan işlerde istihdam edilmişlerdir. 1961 yılına gelindiğinde dört yüz elli dokuz bin (%1,7) olan yabancı işçi sayısı, 1970 yılında bir milyon yedi yüz bin (%6.5), 1973 yılında ise iki milyon altı yüz bin (%11.9) ulaşmış, 1961 yılında ülkedeki yabancı sayısı altı yüz seksen altı bin kişi iken 1973 yılına gelindiğinde dört milyon civarına yaklaşmıştır. (Salim, 1997: 34).

Bu hızlı artış karşısında Alman toplumunda ve yetkililerde yabancı nüfusun artışına karşı bir önlem alma gereksinimi doğmuştur. 1973 yılında Arap-İsrail savaşı sonucu yaşanan petrol krizi ve buna bağlı olarak yaşanan endüstriyel kriz de piyasaya hâkim olunca, Federal Almanya Cumhuriyeti, Avrupa Birliği ülkeleri dışından işçi göçü alımını durdurmuştur. 1974 yılında ise aile birleşimi yasası kabul edilmiş, böylece yabancı işçilere 18 yaş altı çocuklarını ve eşlerini getirme izni verilmiştir (Unat, 2002: 50-51). Dışarıdan işçi alımını neredeyse durduran federal hükümet, yabancıların nüfus artışını tam olarak durduramamıştır. Bunda en büyük etken aile birleşim yasası ile verilen izin nedeniyle birçok işçinin ailesini Almanya'ya getirmesidir. Yıl 1983'e geldiğinde koalisyon hükümeti, Alman toplumu için bir tehlike olarak gördüğü yabancıların nüfusunu azaltmak için "Kesin Dönüşü Özendirme Yasası" çıkartmıştır. Buna göre 1985 yılına kadar ülkesine dönen her yabancıya, 10.500 mark ve her çocuk içinde 1500 mark ikramiye verileceğini duyurmuştur (Korotepe, 2002: 4). Bu yasa ile belirli sayıda insan kesin dönüş yapmış olsa da çoğunluk Almanya'da kalmıştır. 1980'li yıllarda göçmen nüfusunda büyük dikey hareketler gözlemlenmemiş, ancak 1990'lı yıllarda Sovyetler Birliği'nin dağılması ile göçmen nüfusunda patlama yaşanmıştır (Domind, 2019). Bu patlamanın oluşmasında etnik olarak Alman ırkına mensup olup, Sovyetler Birliği'nde yaşayan insanların geri dönmesi etkili olmuştur. İşçi göçü ile artan göçmen nüfusunun geri dönmeye niyeti olmadığını anlayan Almanya, 1991 yılında Yabancılar Yasasını çıkartmış, dışarıdan gelip

yerleşmeyi ve ikamet etmeyi zorlaştıran bu yasa, belli koşulları sağlayan göçmenlerin işini kolaylaştırmıştır. Yabancı nüfus 1973’lerde dört milyon, 1985’de dört milyon dört yüz bin , 1988’de dört buçuk milyon , 1990’da beş milyon üç yüz bin, 1996’da ise yedi milyonu geçmiştir (Unat, 2002: 39). Yabancıların nüfusunun büyük çoğunluğu Türkiye’den göç eden insanlardan oluşmaktadır.

Yıl 2000’e geldiğinde çifte vatandaşlık Almanya’da kısıtlı olsa da mümkün hale gelmiş; buna göre daimî oturma hakkı bulunan yabancıların çocukları da Almanya’da doğmak koşulu ile Alman pasaportu alabilecek, ancak yasal yetişkinliğe ulaştığında bir vatandaşlığı seçmek zorunda olacaktır (Domind, 2019). Bir taraftan endüstriyel ihtiyaçlarını karşılamak için yabancılara muhtaç olan Almanya, diğer taraftan da onların varlığını yasal bir zemine oturtma, kontrol altında tutma, nüfusunu dengeleme yoluyla kendi toplumuna adapte etmeye, böylece uyum sorununu gidermeye çalışmaktadır. 2005 yılında Almanya Senatosu Göçmenlik Yasasını (Gesetz zur Steuerung und Begrenzung der Zuwanderung und zur Regelung des Aufenthalts und der Integration von Unionsbürgern und Ausländern) yürürlüğe koymuş, böylece Almanya göç olgusunu ve yabancıları kabul ederek kendisini bir göç ülkesi olarak konumlamıştır (Domind, 2019). Bu yasa ile Almanya çok kültürlü bir yapıya sahip olduğunu kabul etmekte, göçmenlerin entegrasyon ve asimilasyon süreçlerini yasal bir zemine oturmaktadır. Ayrıca vatandaşlık hakkının kazanımı, dil zorunluluğu ve vatandaşlık testine bağlanmaktadır. Dönemin Almanya Şansölyesi Angela Merkel, basına yaptığı açıklamada, bu yasanın çok daha önce geçmesi gerektiğini belirtmiş, Almanya’nın göçmen devleti statüsünü geç kabul ettiklerini söylemiştir. 2005 yılından sonra entegrasyon çalışmaları hız kazanmış, yabancılar Alman toplumuna ve kültürüne adapte edilmeye çalışılmıştır. Günümüzde ise 83 milyon civarı olan Almanya’nın nüfusunun etnik olarak %77,5 Alman, %22,5 göçmenlerden oluşmakta, göçmenlerin %15,1’ini Türk, %10,1’ini Polonya, %6,6 Rus, %5,7 Kazak, %4,9 İtalyan, vatandaşları oluşturmaktadır. (MFA, 2019: 1).

2.3 Göç Olgusu Göçmen Kimliği ve Almanya

Göç, insanların daha iyi yaşam şartlarına ulaşmak için zorunlu veya isteyerek gerçekleştirdiği temelde yer değiştirmeye dayalı bir eylemdir. Ravenstein (akt. Lee, 1966: 48) temelini 1871 ve 1881 yılının İngiltere nüfusunun verilerine dayandırdığı çalışmasında göç kavramının yedi kanunu belirlemekte ve açıklamaktadır, bunlar; göç ve mesafe, göç ve basamakları, yayılma ve emme süreci, göç zincirleri, doğrudan göç, kır-kent yerleşimcilerinin farkı ve kadın erkek farkı, şeklinde sıralanabilir. Ravenstein göç kuramına göre, çevreden, merkeze doğru, ekonomi ve ticaretin canlı olduğu kent merkezlerine, gidenin yerinin

doldurulması sayesinde bir dalga şeklinde ilerlemektedir. Göç alan yer aynı zamanda göç vermekte ve bu döngü devam etmektedir. Ayrıca ana hattın, kırsaldan kente olduğu görülmekte ve kadınların iç göçte erkeklerden daha fazla aktif olurken, erkeklerin de uluslararası göçte aktif olduğunu belirtmektedir. Thomas Fait ise beş göç kategorisinden bahsetmektedir, bunlar; alan (yerel-uluslararası), zaman (geçici-kalıcı), boyut (bireysel-kitlesel), sebep (gönüllü-zorunlu), ve yasal durum (yasal-yasadışı) şeklinde sıralanabilir (Adıgüzel, 2018: 20). Everett Lee ise göç olgusunu itme-çekme kavramları ile kuramsallaştırmıştır. Buna göre, bireyin yaşadığı yerde onu göçe iten sebepler olduğu gibi, gideceği yerde de çeken faktörler bulunmaktadır. Bunlar, yaşanan yer ile ilgili faktörler, gidilecek yer ile ilgili faktörler, işe karışan birtakım engeller ve bireysel faktörlerdir (Lee, 1966,50).

Petersen (1958: 259-261-263) ise göç olgusunu ve sebeplerini, ilkel, zorlama ile yapılan, bireysel ve kitlesel olmak üzere dört grup şeklinde sınıflamıştır. İlkel göç olarak kavramsallaştırdığı olgu daha çok coğrafi şartların dayatması sonucunda oluşan bir göç türüdür. Zoraki göç, içinde yaşanan toplumun baskıları ile oluşan bir göç olmakla birlikte Filistinlilerin, gün ve gün İsrail tarafından işgal edilmesi ve başka yere göç etmek zorunda kalmaları buna örnek gösterilebilir. Serbest göç, bireyin daha iyi bir hayat beklentisi ile içinde bulunduğu şartları değiştirmek için yaptığı göç türü olarak tanımlanabilir. Almanya'nın 1955 yılında kabul etmeye başladığı işçi göçmenler bu duruma örnek gösterilebilir. Belirli bir refaha kavuşan işçiler geri dönmek istememiş, içinde bulunduğu şartları beğenmiş ve burada yaşamaya karar vermişlerdir. Kitlesel göç ise, bireysel anlamda yapılan göçün olumlu sonuç vermesi ve bireyin çevresindeki insanların bu durumdan yararlanmak için göç etmesi olarak tanımlanabilir. Yine Almanya'ya olan işçi göçünde, daha önce gelen işçilerin buradaki şartları beğenip, gerekli yasalar çıktıktan sonra ailelerini getirmesi ve onların çevresindeki insanların da göç etmesi buna örnek olarak gösterilebilir.

Göç olgusunu ele alırken göçmen ve mülteci arasındaki farkı da açıklamak gerekmektedir. Göçmenin evrensel olarak üzerinde uzlaşmış tam bir tanımı olmamakla birlikte, genel tanım, kişinin özgür iradesi ile kendi yaşam şartlarını daha ileri taşımak için bulunduğu coğrafyadan başka bir coğrafya gitmesi ve yerleşmesi şeklinde yapılabilir. 1951 Cenevre Sözleşmesi'nde belirtilen maddelere göre mülteci statüsü ise, "ırkı, dini, tabiiyeti, belli bir toplumsal gruba göre mensubiyeti veya siyasi düşüncelerinden dolayı zulme uğrayacağından haklı sebeplerle korkan kişi" olarak tanımlamaktadır (Adıgüzel, 2018: 5). Göçmen içinde bulunduğu coğrafyadan daha iyi şartlara gitmeye çalışırken, mülteci ise bulunduğu durumdan kurtulmak için gitmektedir.

Göçmenler, gittikleri toplumda bir takım psikoloji ve sosyolojik süreçlerden geçmekte, yeni bir kültürle karşılaşmakta ve bu durum karşısında belirli tepkiler vermektedirler. Kişi, karşılaştığı yeni kültüre, direk uyum sağlama, ondan kaçma veya kendi kültürü ile yeni kültürü sentezleyerek yeni bir değer yaratarak tepki vermektedir. Bu tepkiler, göç eden kişinin kimlik oluşumunu etkilemekte, yönlendirmekte ve oluşacak yeni kimliğini belirlemektedir. Daha öncede değindiğimiz gibi ulusal kimlikler homojen bir yapıya sahip, tek tipleştirici uygulamalara dayanan kimliklerdir. Göç edilen yerde, ev sahibinin ulusal kimliği ve onu şekillendiren ulusal kültürü ile karşılaşan göçmen, yeni kimliğini oluştururken asimilasyon, akültürasyon, entegrasyon gibi süreçlerin birinden geçmektedir. Bu süreçlerden geçmeyen veya bunu reddeden göçmen birey, marjinalleşerek kendini toplumdan soyutlamakta ve içine kapanmaktadır. Bireyden ziyade göçmen bir kitle, kendini soyutluyorsa, bu da o ülkede bir göçmen diasporası ve kimliği oluştuğunu anlamına gelmektedir.

Baskın kültürün göçmen birey tarafından kendi kültürünü ve dilini terk etmeden aynılaştırma süreci akültürasyon olarak adlandırılırken, bu aynılaştırma ve benzeşmenin ileri seviyede olması sonucu kişinin kendi değer ve yargılarını terk etmesi asimilasyon olarak adlandırılmaktadır (Yavuz, 2013: 616). Aradaki fark bireyin benzeşme sürecini başlangıç veya ileri seviyede yaşaması ve uygulaması ile ilgilidir. Göçmen kimliğinin oluşumunda entegrasyon süreci ise heterojenlik ve çeşitliliğin birleşimi olan melez bir kültür zemininde, hibrit kimlikler sayesinde olmaktadır (Hall, 2015: 150). Hibrit kimlik, göçmen topluluklarda sık görülen bir kimlik türü olmakla beraber sürekli bir dönüşüm ve farklılık aracılığıyla kendini yeniden üretmektedir. Göçmenlerin ev sahibi toplum ile ilişkilerini belirlemede iki önemli sorun, kimlik bunalımı ve aidiyet karmaşası hibrit kimliklerin yaratılması ile çözümlenmektedir. Buna göre birey, Türk asıllı Alman futbolcu, Çin asıllı Amerika vatandaşı, Bayern Münih taraftarı gibi hibrit özellikler taşıyan kimlikler oluşturmaktadır. Böylece birey hem kendi kimliğini hem de ev sahibi kültürün kimliğini birleştirerek üçüncü bir kimlik oluşturmuş, göç ettiği topluma olan aidiyet duygusunu güçlendirmiştir. Küreselleşme ve postmodern dönem ile bağlantılı olan hibrit kimlikler, değişken ve sürekli inşa edilen bir yapıdadır. Göçmen, ev sahibi kültürü ile olan ilişkileri bağlamında bu kimliğini sürekli olarak güncellemektedir. Göçmen bireyde, kimliğin inşa süreci, kültürel bir mücadeleye dönmektedir.

Almanya toplumunda göçmenlerin kimlikleri etnik kimlik, din ve kan bağı üzerinden değerlendirilmektedir. Kimliğin inşasında, ötekinin bakışının önemi yadsınamaz. Alman toplumu göçmenleri tanımlarken, sürece öncelikle yukarıda saydığımız etmenler ile yaklaşmakta ve bunu dillerine yansıtmaktadır. Buna göre, ülkeye göç edenler “Einwanderer”, Doğu Avrupa ülkelerine göç edenlere “Aussiedler”, buradan geri dönenlere “Spaetaussiedler”,

Almanya ile herhangi bir vatandaşlık veya kan bağı bulunmayanlara “Auslaender”, geçici olarak bir süre çalışmaya gelenlere “Gastarbeiter” ve sığınmacılara “Flüchtling” denmekte ve göçmenler belirli kıstaslara göre tanımlanmaktadır (Başçeri, 2001: 62). Göçmenlerin yaşadığı mekânlar da kimliklerinin inşa sürecinde önemli etken oluşturmaktadır. Ev sahibi toplumun yaşadığı bölgelerden ziyade kendi dil, kültür, örf ve adetlerinin hüküm sürdüğü, dış dünyadan görece yalıtılmış, şehrin merkezinin yan mahallerinde kurulan, “getto” diye tabir edilen alanlarda yaşamaktadırlar. Almanya’da buna en iyi örneklerden biri, Türklerin ağırlıkta yaşadığı küçük “İstanbul” olarak da anılan, “Kreuzberg” semtidir. Mahallenin içinde kendi kimliklerini yaşayan Türkler, Alman toplumunun arasına karıştığı zaman hibrit göçmen kimliklerini yaşamaktadırlar. Almanya’ya diğer Doğu Avrupa ülkelerinden gelen göçmenlerin bu hibrit kimliği oluşturma süreci daha az çatışma barındırmaktadır. Bunu temelinde din birliği ve benzer dil aile gruplarından gelmelerinin etkileri büyük olmaktadır. Ancak din ve dil birliği olmayan diğer göçmenlerin uyum süreci veya hibrit kimlik oluşturma çabası daha çok çatışmaya sebep olmaktadır. Özellikle Müslüman olan ve Almanca bilmeyen göçmenler, Alman toplumu ile entegrasyon sürecinde zorluklar yaşamakta ve toplumsal aidiyet sağlayamamakta, bunun sonucunda da kendisini soyutlamaktadır. İkinci ve üçüncü kuşak göçmenler, hibrit kimlikler oluşturmada, Almanya’da doğup büyüdüğü, buranın eğitimi aldığı için ilk gelen göçmenlere göre, daha başarılı olmakta ve siyasi, etnik ve dini kimliklerini geri plana atarak içinde yaşadığı toplumun değerlerine ve normlarına saygı göstermektedir.

Genel olarak göçmen kimliğini, ev sahibi toplumun ve göç eden topluluğun bireylerinin kültürlerinin bir potada eritilip, ortaya yeni melez bir kültür ve kimlik anlayışı çıkması olarak tanımlayabiliriz. Bugün Almanya’da göçmenler, Alman ve kendi kültürlerinin dinamikleri ile oluşturulmuş hibrit kimlikler ile konumlanmaktadır.

2.4 Çok Kültürlülük Kavramı ve Almanya’da Yansımaları

Çok-kültürlülük kavramı, 1957 yıllarda İsviçre’de kullanılmaya başlanmış, 1960’larda Kanada’da kullanılması ile yaygınlaşmış, farklılıkların çatışmadan bir çatı altında uyumunu anlatan bir kavramdır (Sengstock, 2009: 239). Kavram Kuzey Amerika kökenli olmakla birlikte, burada ulusu oluşturan azınlık ve göçmenlerin sosyal, siyasi ve hukuken tanınma taleplerinden ileri gelmektedir (Kastoryano, 2009: 22). Özellikle Kanada ve ABD çokkültürlü devlet tanımlamasına uyan ve bunu kabul eden bir yapıya sahiptir. Göçmenlerin ve azınlıkların tanınma isteği, kamusal ve özel alanı kapsamaktadır. Kavram aynı zamanda asimilasyon teriminin tam olarak zıttı anlamda kullanılmaktadır. Modernizmle oluşan ulus devlet anlayışı, tek tip kültür, benzeşme ve bütünleşme olgularına dayanırken, çokkültürlü devlet, farklılığın ön

plana çıktığı, onu oluşturan kültürlerden herhangi birinin merkez konumuna oturmadağı, tüm kültürlerin kamusal ve özel alanda eşit temsil edildiğı bir olguya dayanmaktadır. Kymlicka (1998: 49) çok etnikli devlet ile çok uluslu devlet ayrımının iyi yapılması gerektiğini, birincisinin farklı etnik kökenlerden kopup gelirken göçmenliğe dayanmakta, ikicisinin başından beri var olan kültürlerin devlet adı altında toplanırken, azınlık statüsüne dayanmakta olduğunu belirtmektedir. Çokkültürlülük, onu oluşturan kültürleri eritip, birbirine karıştırıp bir potada birleştirmekten ziyade salata kâsesindeki sebzeler misali ortaya yeni bir karışım çıkarmakta ve bu karışım da her bir madde öz niteliğini korumaktadır. Bu karışımın temelini oluşturduğu çokkültürlü ulusun, uzun vadede başarıya ulaşmasını Parekh (2002: 301), her kesimin rızasını kazanacak bir otorite, hukuksal yasalar, eğitim ve toplumsal alanda çokkültürlülüğün kendine yer bulabilmesi ve tüm bunları kapsayan, aidiyeti sağlayacak, ulusal bir kimliğin oluşturulması ile mümkün olacağını söylemektedir.

Çokkültürlülüğün siyasal ve toplumsal zeminde karşılık bulması, azınlıklara ve göçmenlere kendi dillerini ve kültürlerini yaşatma fırsatı sunmakta, siyasi olarak temsil edilme, bütünü bir parçası olma, kendi geleceklerini planlama, olanaklarını sağlamaktadır. Çokkültürlü toplumlarda ortaya çıkan bu fırsatlardan yararlanma konusunda, ulusal azınlıklar güçlü bir konumdayken, göçmenler ikincil konumda bulunmaktadır.

Almanya'nın, özellikle İkinci Dünya Savaşı'ndan sonraki göç tarihi ekonomik sebeplere dayanmaktadır. Birçok ülke ile işçi alımı konusunda anlaşma imzalayan Almanya, gelişen sanayisi için dışarıdan göç almıştır. Almanya'ya gelen birinci kuşak göçmenler ekonomik sebepler ile geldikleri için, Alman hükümeti de göçmenlerde kendilerini bu toplumda kalıcı görmemişler, birbirlerinden ekonomik konular dışında talepleri olmamıştır. Bu nedenle Almanya, göçmenlerin varlığını hukuksal ve sosyal boyutta tanıyan yenilikleri bu dönemde hayata geçirmemiştir. İşçileri göçmenden ziyade geçici misafir olarak gören Almanya, 1973 yılında petrol krizini bahane ederek dışarıdan işçi alımını durdurmuş, 1985 yılında işçiler için "Geri Dönüşü Özendirme Yasası" çıkarmış, böylece göçmenleri tanımadan onlardan kurtulmaya çalışmıştır. Ancak Alman endüstrisinin sürekli gelişmesi ve artan genç nüfus ihtiyacı göçmenlere bağımlılığı da beraberinde getirmiştir. Alman Devleti, kendisini 2005 yılında çıkan "Göç Yasası"na kadar, bir göç devleti olarak konumlandırmamış ve çok uzun süreler gelen göçmenleri de asimile etmeye çalışmıştır. Örneğin Almanya'da Müslümanlar için ilk ibadet yeri, göçmen kabulünden, elli yıl sonra yapılması bu durumun bir göstergesidir. Almanya çokkültürlü bir topluma sahip olduğunu ancak 2005 yılından sonra çıkan yasayla kabul etmiş ve bu tarihten sonra o zaman kadar asimilasyon üzerine yürütülen göçmen

adaptasyonu şekil değiştirmiştir. Bu tarihten sonra tam anlamıyla yeterli derecede olmasa da göçmenleri hukuksal ve sosyal boyutta tanımaya başlamıştır.

Almanların çokkültürlük sınavını, ülkenin en büyük göçmen etnik yapısını oluşturan Türkler, daha geniş anlamda da Müslümanlar oluşturmaktadır. Bu grubu oluşturan göçmenler ile dil ve din birliğinin olmaması, Almanların bu grupları sorunlaştırmasının en büyük nedenlerindendir. Entegrasyonun sağlanması amacıyla Alman yetkililer, Müslümanlar için “helal et” konusunda düzenlemeler yapmışlar, Müslüman kadınların okullarda ve diğer kamusal alanlarda başörtüsü takmalarına karşı çıkmamışlardır (İHH, 2018: 11). Eğitim konusunda ise yerli halk ile göçmen halk arasında eşit olanaklar ve fırsatlar yaratılamamıştır. Bunda temel etken eğitim dili olmakla beraber, Alman eğitimcilerinin, göçmen nüfusun çocuklarını, akademik anlamda yönlendirmesinden ziyade endüstri meslek liselerine yönlendirerek, piyasanın ara eleman ihtiyacını karşılayan vasıflı işçi yetiştirme düşüncesinin etkisi de büyüktür. Almanya’da okuldan erken ayrılma oranı %10,2, yerli çocuklarda %8,2, göçmen çocuklarda %23,2 olarak saptanmış, yerli çocukların eğitimde başarısızlık oranı %11,8, göçmen çocuklarda ise bu oran %42,2 olarak saptanmıştır (İHH, 2018: 14). Bu nedenle hayalindeki alana yönelemeyen ve eğitim alanında yetersiz kalan göçmen çocuklar okulu bırakmaktadır. Din eğitimi konusunda ise göçmenlerin kendi imkânları ile yaptırdığı camiler, dernekler aracılığıyla devlet desteksiz, gönüllülüğe dayalı eğitimler verilmektedir. Din eğitimi dersi Almanya genelinde müfredatta bulunmamakla birlikte bazı eyaletlerde Almanca olarak verilmektedir. Din dersinin Almanya genelinde tüm eyaletlerde verilememesinin başlıca nedeni, İslam dinini, Alman devletine karşı temsil edecek bir otoritenin olmayışı ve İslami müfredatının bazı maddelerinin, Alman anayasasına aykırı olduğu fikridir. Alman toplumunda, dükkân açma, işletme sahibi olma, gibi ekonomik temelli taleplerini daha rahat ve geniş bir şekilde karşılayan göçmenler, dil ve din eğitimi söz konusu olduğunda, taleplerinin gerçekleşmesi, çokkültürlülük anlayışının gereği olan eşit temsil ilkesinden bir hayli uzaktadır. Siyasi olarak temsil edilme sürecinde ise Türk etnik kimliği üzerinden örnek verecek olursak, yirmi beş Türk kökenli milletvekili Federal ve Eyalet meclislerinde görev yapmakta ve temsil yetkisini kullanmaktadırlar.

Berlin’de beşincisi düzenlenen uyum zirvesinde Almanlar, göçmenlerden ne kadar uyum beklenmeli konusunu tartışmış, göçmenlerin dil ve eğitim alanındaki başarısızlıklarına değinmiş ve göçmenlerin başarısızlıklarına neden olan kamusal ve özel alandaki problemlerin giderilmesi için gerekli çalışmaların yapılacağını belirtmişlerdir (Ceylan, 2016: 1211). Çokkültürlülüğün gereği olan, kültürlerin eşit temsili, merkez konuma bir kültürün oturmaması kuralı, Alman toplumunda geçerli bir olgu değildir. Bu durumun oluşmasının nedeni,

Almanya'nın lider kültür (leitkultur) etrafında şekillenen bakışının, göçmenlerin kamusal alandaki görünürlüğünü azaltması, onlara sınırlı pozisyon olanakları vermesi, yurttaş pratikleri açısından da asimile edici bir toplum mahiyetinde görünmesinden ileri gelmektedir (EUI, 2010: 5).

2.5 Almanya Göç İstatistikleri

Tablo 2.1 1991-2017 Göç İstatistikleri

YIL	DIŞARIDAN GÖÇ		
	TOPLAM	Auslander (Almanya ile Kan Bağı Bulunmayan)	Yüzde (%)
1991	1.198.978	925.345	77,2
1992	1.502.198	1.211.348	80,6
1993	1.277.408	989.847	77,5
1994	1.082.553	777.516	71,8
1995	1.096.048	792.701	72,3
1996	959.691	707.954	73,8
1997	840.633	615.298	73,2
1998	802.456	605.500	75,5
1999	874.023	673.873	77,1
2000	841.158	649.249	77,2
2001	879.217	685.259	77,9
2002	842.543	658.341	78,1
2003	768.975	601.759	78,3
2004	780.175	602.182	77,2
2005	707.352	579.301	81,9
2006	661.855	558.467	84,4
2007	680.766	574.752	84,4
2008	682.146	573.815	84,1
2009	721.014	606.314	84,1
2010	798.282	683.530	85,6
2011	958.299	841.695	87,8
2012	1.080.936	965.908	89,4
2013	1.226.493	1.108.068	90,3
2014	4.464.724	1.342.529	91,7
2015	2.136.954	2.016.241	94,4
2016	1.865.122	1.719.075	92,2
2017	1.550.721	1.334.018	89,2

Alman Federal Göç ve Mülteciler Dairesi, internet sitesinden yıllık olarak ülkeye göç edenlerin ve bunların yüzde kaçının Almanya ile kan bağı olmayan göçmen olduğunun verilerini yayınlamaktadır. Tablo 1991 yılı ile 2017 yılları arasında Almanya'nın aldığı göçü ve bunların ne kadarının Almanya ile kan bağı olup olmadığını göstermektedir.

2.6 Alman Dizilerinde Göçmen Temsili

2.6.1 Türkisch Für Anfaenger

İki bin altı, iki bin dokuz yılları arasında Alman ARD kanalında yayınlanmış komedi dizisidir. Türkçe çevirisi “Acemiler için Türkçe” olan dizi üç sezon, elli iki bölüm sürmüştür.

Dizi Alman yapımı olmakla beraber senaristi Bora Dağtekin'dir. Dizinin konusu, mesleği terapist olan Doris'in, Türk kökenli bir komiser olan Metin Öztürk ile tanışıp birlikte yaşamaya karar vermeleri ve bu süreçte yaşadıkları kültürel uyum sorunudur.

Doris'in Nils adında bir oğlu ve Lena adında bir kızı vardır. Eşi vefat eden Metin'in Cem adında bir oğlu ve Yağmur adında bir kızı vardır. Yağmur karakteri dinine bağlı bir biçimde resmedilmiştir. İslam'ın gerektirdiği doğrultuda, namaz kılmakta, kuran okumakta ve kılık kıyafetine her zaman dikkat etmektedir. Cem karakteri, muhafazakâr olmakla birlikte, maço bir tavır sergilemektedir. Örneğin, bahçede güneşlenen Alman kız kardeşi Lena'nın üstünü örtmesi için uzun kıyafetler getirmektedir. Metin komiser, Alman kültürü ile daha ılımlı bir ilişki içerisinde. Lena'nın veya Doris'in gün içerisinde alkol içmesine karışmamaktadır. Dizi etnik kökenlerin farklılığını ön plana çıkarmakla birlikte İslamiyet ve Hristiyanlık arasındaki farklılıkları da ön plana çıkarmaktadır. Mesut karakteri daha ılımlı bir biçimde sunulurken, Yağmur karakteri üzerinden İslamiyet vurgusu yapılmakta, Cem karakteri üzerinden maço erkek tasviri yapılmaktadır. Dizide göçmen karakterlerin Alman kültürü ile uyum sorunu giderilemeyecek bir fark olarak vurgulanmaktadır. Odak noktasında Türk bir ailenin olmasına rağmen dizideki ailenin kültürel kodları Arap bir ailenin kültürel kodları uyumaktadır.

2.6.2 Alle Lieben Jimmy

İki bin altı, iki bin yedi yılları arasında Alman RTL televizyon kanalında yayınlanmış komedi dizisidir. İki sezon süren dizinin toplam on altı bölümü vardır. Dizinin baş karakteri Jimmy'i Eralp Uzun canlandırmakta, Tayfun Bademsoy, Meral Perin, Gülcan Kamps yardımcı rollerde Jimmy'e eşlik etmektedir. Dizi, Deutscher Fernsehpreis'de en iyi sitcom ve otuz beşinci Emmy ödülleri en iyi komedi dalında aday gösterilmiştir. Almanya'da yaşayan Türk bir ailenin günlük yaşamını konu almaktadır. Dizideki olaylar Başrol Jimmy'nin, ailesi ve arkadaşları ile olan ilişkisi çerçevesinde gelişmektedir. Jimmy karakteri ve ailesi, Alman kültürü ile bir uyumlu bir çerçevede sunulmuştur. Göçmen kimliği geri planda tutulmuş, sadece belli sahnelerde Türk etnik kimliği öne çıkarılmıştır. Dizi genel olarak, göçmenler hakkındaki önyargılardan arınmış bir sunuma sahiptir.

2.6.3 Alarm Für Cobra 11

İlk olarak 1996 yılında Alman kanalı RTL'de yayınlanan dizi, günümüzde de yayınlanmaya devam etmektedir. Güncel olarak kırk altıncı sezon çekimlerine başlanan dizi, üç yüz altmış bölüm yayınlanmıştır. Dizi Kanal A, TV 8, Ege TV, TV 2, Kanal D gibi Türk kanallarında "Kobra Takibi" adıyla yayınlanmıştır. Konusu "Cobra 11" kod adlı polis ekibinin,

Almanya'nın en işlek otobanlarında suçlular ile mücadelesidir. Bu mücadele, araba hırsızları, motosiklet çeteleri, şantajcılar ve katillere karşı Cobra 11 ekibi tarafından sürdürülmektedir. Türk asıllı Alman oyuncu Erdoğan Atalay, Kriminal Başkomiseri Semir Gerkhan rolüyle, dizinin üçüncü bölümünden itibaren başrol oynamaktadır. Semir Gerkhan'ın ortağı belirli aralıklarla değişiyor olsa da yanına her zaman etnik kökeni Alman olan bir ortak gelmektedir.

Dizide, göçmen kimliği ikinci planda olan Semir karakteri, Alman kültürü ve yasaları ile uyumlu, bu değerlerin savunucusu bir karakter olarak tasvir edilmektedir. Dizide suçlu karakterler incelediğinde, gündelik, organize olamayan, anlık gelişmiş olaylara bağlı suçlar Alman karakterler tarafından işlenmekte, bir örgütlenme gerektiren, organize ve toplumun bütünlüğünü tehlikeye atan suçlar Rus, Doğu Avrupalı veya Araplar tarafından işlenmektedir. Göçmen karakterlerin işlediği suçlar uyuşturucu kaçakçılığı, araba hırsızlığı, mafyatik örgüt kurma ve gasp şeklindedir.

2.6.4 Four Blocks

Alman televizyon kanalı TNT Series'de yayınlanan dizi, Alman televizyon dünyasının en iyilerinin seçildiği "Deutscher Fernsehpreis"den iki bin on sekiz yılında en iyi yönetmen, en iyi aktör ve en iyi drama dizisi ödülünü kazanmıştır. İki bin on yedi yılında yayın hayatına başlayan dizi, üç sezonda toplam on dokuz bölüm yayınlanmıştır. Oyuncu kadrosunda Türk ve Arap asıllı oyuncular bulunmaktadır. Dizinin mekânı Ortadoğu rüzgarları esen, göçmenlerin çoğunlukta olarak yaşam sürdüğü Neukölln bölgesinde geçmektedir. Dizinin konusu, Lübnanlı uyuşturucu karteli bir ailenin lideri olan, hapse giren ve daha sonra kefaretle serbest bırakıldıktan sonra bu kirli işlerden kurtulmak isteyen Toni'nin yaşam hikayesini ve çete içi verdiği mücadeleleri kapsamaktadır. Berlin yeraltı dünyasına eğilen dizi silah, uyuşturucu ve mafya konularını göçmenler ile ilişkili bir şekilde anlatmaktadır.

Lübnanlı uyuşturucu karteli aile geleneksel bir yaşam tarzına sahiptir. Göçmen kadın karakterler, İslami değerlere göre giyinmekte ve günlük yaşamlarını sürdürmektedir. Yaşam alanları ev içidir. Erkek göçmen karakterler, aktif birer suçlu olarak sunulmaktadır. Yaşam alanları Berlin'in arka sokaklarıdır. Türk etnik kökenli göçmen karakterler, gangster tarzı rap müzikle ilgilenirken, Lübnan etnik kökenli karakterler, mafya, silah ve uyuşturucu işleri ile ilgilenmektedir. Alman kültürü ile uyumsuz bir şekilde resmedilen göçmen karakterler, dizinin evreni içerisinde topluma faydasız ve suçlu bireyler olarak sunulmuşlardır. Alman toplumunun kültürel değerleri ile Alman yasalarına karşı bir tutum sergileyen göçmen karakterler, kendi aralarında da iktidar savaşı vermektedir. Dizide göçmenlerin sunumu suç unsurları çerçevesinde gerçekleşmektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

DOGS of BERLİN DİZİSİNDE GÖÇMEN TEMSİLİ

3.1 Araştırmanın Amacı, Önemi, Problemi, Soruları

Medya var olan temsilleri sunma, kendi temsillerini yaratma ve bu süreçlerle anlamı kontrol etme gücüne sahiptir. Temsil pratiğinin en çok işlev kazandığı medya ürünleri, televizyon dizileridir. Diziler birer medya metinleridir ve toplumun geniş bir kısmına hitap etmektedirler. Senaryo, mizansen ve karakter öğelerini sistemli bir şekilde kullanarak anlam oluştururlar. Bu anlam oluşturma sürecinde temsil pratiğinin dinamikleri kullanılmaktadır. Çalışmanın problemi, Dogs of Berlin dizisinde göçmenlerin olumsuz bir şekilde sunulmasıdır. Amaç, göçmenlerin olumsuz değerlerle sunulduğunu ortaya koymak ve olumsuz sunumun içeriğini betimlemektir.

Çalışmanın ana sorusu; Alman dizilerinde göçmen karakterler nasıl temsil edilmektedir?

Çalışmanın alt soruları;

1. Alman dizilerinde göçmen karakterler suç söz konusu olduğunda hangi değerler ile temsil edilmektedir?
2. Alman dizilerinde göçmen karakterler toplumsal uyum konusunda nasıl temsil edilmektedir?
3. Alman dizilerinde göçmen karakterler aile ilişkileri, ruh halleri ve yaşadıkları mekanlar çerçevesinde nasıl sunulmaktadır?
4. Alman dizilerinde göçmen karakterlerin sosyo ekonomik durumları hangi değerler ile temsil edilmektedir?

3.2 Araştırmanın Kapsamı ve Sınırlılıkları

Araştırma kapsamı Dogs Of Berlin dizisi ve dizide yer alan otuz sekiz göçmen karakterdir. Dizide öncelikle göçmenlerin hangi temsillerle ortaya koyulduğu incelenirken senaryo tüm açılardan ele alınmamış, suç, toplumsal uyum kategorilerinin perspektifinden bakılmaya çalışılmıştır ve bu yönde veri toplanmıştır. Tüm karakterler her özelliği ele alınmamış, belli kategoriler çerçevesinde değerlendirilerek çalışma sınırlandırılmıştır. Ayrıca belirtmelidir ki, karakterin incelemesinde oluşturulan tablolarda yer alan bazı kodlamalar, senaryoda tam olarak belirtilmeyen bilgiler nedeniyle araştırmacının öznel değerlendirmesine göre yapılmıştır. Örneğin dizide yer alan her göçmen karakterin yaşı belirtilmediği için yaş verileri kodlanırken, genç- orta yaş - yaşlı ölçeği kullanılmış ve yaşı bilinmeyen karakterlerin

yaşı fiziksel görünümünden tahmin edilmeye çalışılmıştır. Aynı değerlendirmeler boy ve kilo ölçükleri içinde geçerlidir.

3.3 Araştırmanın Sahası

Araştırmanın sahası, Alman yapımı olan ve Netflix’de yayınlanan Dogs Of Berlin dizisidir. Polisiye-gerilim türünde olan dizi, iki bin on sekiz yılında yayınlanmaya başlanmış, bir sezon sürmüş, onuncu bölümde final yapmıştır. Türk asıllı Alman polis Erol Birkan ve eski Neonazi polis Kurt Grimmer’ın, Türk asıllı yıldız futbolcusu Orkan Erdem’in öldürülmesi üzerine beraber çalışmalarını konu almaktadır. Futbolcu cinayeti ile başlayan soruşturmanın seyri, Berlin şehrinin suç örgütlerine doğru kaymıştır. Uyuşturucu kaçakçılığı, bahis, haraç cinayet gibi, suçların birçoğunun failini bulmak isteyen iki polis büyük bir operasyonun başlatılmasını sağlamıştır. Dizi, bir yandan bu operasyonun detaylarını sunarken, diğer taraftan da Almanya’nın göçmen manzaralarını sunmaktadır.

Araştırma sahasının tercih edilmesindeki neden, Netflix’in giderek büyüyen bir içerik üreticisi, dağıtıcısı haline gelmesi, geniş bir izleyici kitlesine sahip olması, burada yayınlanan içeriklerin sadece Almanya’da değil, küresel olarak yayınlanması, dizinin senaryosunun göçmen karakterlere sayı ve süre olarak yeterli derecede yer vermesidir. Örneklemin tercih edilmesindeki bir diğer neden, Alman medyasında göçmen temsili çalışmalarında sinema filmi ve haberlere ağırlık verilirken televizyon dizileri söz konusu olduğunda bu alandaki çalışma sayısının yetersizliğidir.

3.4 Araştırma Deseni, Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmanın nitel bir desene sahiptir. Verilerin toplanması ve analizinde betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Silverman (2018:7-8), nitel araştırma yönteminin olguları kendi bağlamları içerisinde açıkladığını, süreçleri veya anlamları yorumladığını, teori temelli kavramları kullandığını ve var olan problemi derinlemesine anlamaya çalıştığını ifade etmektedir. Betimsel araştırma tekniği ile elde edilen veriler, daha önce kararlaştırılmış kategoriler altında sınıflandırılmakta, özetlenmekte ve yorumlanmaktadır. Analizin amacı, ham bir halde bulunan verilerin, sistemli bir şekilde analize tabi tutulup, araştırma soruları çerçevesinde, düzenlenmesi ve açıklanmasını içermektedir. Çalışmanın sonuç kısmında, elde edilen tüm bulgular neden-sonuç çerçevesi içerisinde yorumlanmaktadır. Araştırma soruları, sonuç kısmında bulgular ve analiz ile desteklenerek cevaplanmaktadır.

Veriler, betimsel analiz tekniğinin gerektirdiği doğrultuda kategoriler oluşturularak toplanmış ve analiz edilmiştir. Ana kategoriler, suç, toplumsal uyum, ruh hali, meslek, aile ilişkileri, mekân, sınıf şeklindedir. Bu kategoriler altında toplanan veriler olumlu ve olumsuz

iki başlık altında sınıflandırılmıştır. Diğer kategoriler grubunda ise etnik köken veya milliyet, din, cinsiyet, fiziksel görünüm başlıkları destekleyici veriler sunması için oluşturulmuştur. Bazı kavramların çalışmanın anlaşılması açısından, nasıl ele alındığının açıklanması yerinde olacaktır. Sınıf kavramı ile herhangi bir üretim aracına sahip olma veya olmama durumu tespit edilmeye çalışılmış, üst sınıf üretim aracına sahipliği ifade ederken, alt sınıf herhangi bir üretim aracına sahip olmama durumunu ifade etmektedir. Mekân, gettoda yaşayan ve yaşamayan şeklinde ayrılmıştır. Getto burada, Kreuzberg ve Kaisserswarte semtidir. Getto da yaşamak içe kapanıklık ve uyumsuzluğu ifade ederken, gettoda dışında yaşamak dışa dönük, uzlaşmacı bir değeri ifade etmektedir. Meslek kategorisi direkt olarak mesleği belirtmekten ziyade uğraşılan mesleğin, bireyin yaşadığı topluma bir katkısı olup olmadığı açısından ele alınmıştır. Örneğin polis, gazeteci yararlı ve olumlu bir meslek olarak görülürken, uyuşturucu kaçakçısı zararlı ve olumsuz bir meslektir olarak görülmektedir. Ruh hali kategorisi ile saptanmaya çalışılan değer, karakterlerin olumlayıcı, sakin, çözüm üreten bir davranış mı sergilediği, kavgacı sorun çıkaran bir davranış mı sergilediğidir. Toplumsal uyum kategorisi genel olarak göçmenlerin iletişimde bulunduğu yerli halk ve onun kültürüne ne derece uyum sağladığı ile ilgilidir. Toplumsal kurallara uyma, genel görgü kurallarını belirlemektedir. Örneğin sabah insanlara günaydın demek, otobüste yaşlılara yer vermek, diğer yolcuları rahatsız etmemek vb. Sadece resmi dili konuşma kodu ile dizinin evreninde ele alınan yerli kültürün dili olan Almanca'nın konuluşup konuşulmadığıdır. Etnik ve resmi dili konuşma ise göçmenlerin, Almancanın yanında kendi göç ettikleri yerdeki dillerini de günlük hayatın içinde kullanmasıdır. Karakterlerin ve kategorilerin olumlu veya olumsuz özelliklerinin yüzdeliği hesaplanırken, $100/\text{toplam özellik} = x$ (her bir özelliğin yüzdelik oranı), $x * y$ (olumlu özellik) = olumlu özelliğin yüzdesi ve $x * z$ (olumsuz özellik) = olumsuz özelliğin yüzdesi, yolu izlenmiştir. Diğer kategorilerde elde edilen yüzdelik oranlar içinde $100/\text{toplam göçmen karakter sayısı} = x$ formülasyonu kullanılmıştır.

Bulgular ve yorumlar bölümünde elde edilen sayısal veriler, çalışmanın sonuç bölümünde İngiliz Kültürel İncelemeler Okulu'nun ve özellikle Stuart Hall'un kimlik ve temsil üzerine düşünce ve kavramlarına dayanarak yorumlanacaktır. İngiliz Kültürel Çalışmalarında kimlik fark eksenli oluşan kavram olmakla birlikte, bu farkın olumsuz tarafı öteki diye anlamlandırılıp temsil edilirken, olumlu tarafı ise biz veya ben ile temsil edilip anlamlandırılmaktadır. Temsil pratiği, bir anlamlandırma işidir ve benzerlik ve farklılıklara göre sıralama, kümeleme, sınıflandırma, düzenleme aşamalara sahiptir (Hall, 2017: 26). Hall, Gramsci'nin hegemonya ile anlatmak istediğini, onu okuyan on kişiden dokuzunun yanlış anladığını belirtir ve kavramın "herkesi aynılaştırmak, dahil etmek" anlamının aksine, bunu bir

karşı çıkış olarak kullanıldığını, farklılığın kaybolması veya yıkılması için değil, “kolektif iradenin farklılık aracılığıyla inşasını” betimlemek için kullandığını belirtmiştir (Hall,1998: 83). Hall, klişeleştirmenin bir temsil pratiği olduğunu belirtir, görevi tıpkı Saussure’ün dil kuramında, anlamın sürekli olarak aktığı ve kelimelerin bu anlamı sürekli sabitlemeye çalışması gibi, sürekli akan ve kendini yeniden oluşturan kimliklerin sabitlenmesini sağlamaktır. Yani ilk nokta şudur; klişeleştirme farkı indirger, özsellerir, doğallaştırır ve sabitler (Hall, 2017: 332). İkinci olarak klişeleştirme, bir sembolik sürgün stratejisi uygulamakta, normal, kabul edilebilir olan ile sapkın, anormal ve kabul edilemez olanın sınırını belirlemekte, böylece kapanma ve dışlama pratiği uygulamaktadır. Bu sınırlar tamamen semboliktir ve kendisinden farklı olan her şeyi çemberin dışında tutmaktadır. Klişeleştirme aynı zamanda Foucault’nun güç/bilgi olarak tanımladığı oyuna denk düşmektedir. Buna göre klişeleştirme güç eşitsizliğinin olduğu yerlerde ortaya çıkma eğilimindedir. İnsanları, kendi belirlediği normlara göre sınıflandırır ve başkası olarak atamaktadır. Gramsci’nin hegemonya kavramı ile değindiği mücadelenin bir özelliği de bu kısımdır. Dyer’in belirttiği gibi “klişeler yoluyla normalliğin tanımlanması, egemen grubun, toplumu, kendi dünya görüşü, ideolojisi, değerler sistemi ile manipüle etmesine” benzemektedir (Hall, 2017: 334). Klişeleştirme, güç-fark-temsil yoluyla işlemekte, burada güç sadece ekonomik sömürü, zorlama ve kısıtlama değil, aynı zamanda ritüelleşmiş ihraç şeklindedir. Bir başka deyişle birini ya da bir şeyi belirli bir şekilde, bir temsil rejimi içinde temsil etme gücüdür ve sembolik şiddet uygulamasının kilit unsurudur (Hall, 2017: 334-335). Batı’nın, Doğu ve Doğulu’ya bakış açısını ortaya koymak için Edward Said’in Oryantalizm kavramı da elde edilen verilerin değerlendirilmesinde kullanacağımız diğer bir kavramdır.

3.5 Bulgular ve Yorumlar

3.5.1 Erol Birkan

Tablo 3.1 Erol Birkan ve Kategoriler Tablosu

Kategoriler	1)Olumlu Durum	2)Olumsuz Durum
A)SUÇ	A1a)Suçtan Kaçınma	A2a)Darp
	A1b)Suçu İhbar Etme	A2b)Cinsel İstismar
	A1c)Suçu Engelleme	A2c)Cinayet
		A2d)Şike
		A2e)Kaçak Bahis
		A2f) Uyuşturucu Satıcılığı
		A2g) Uyuşturucu Kullanımı
		A2h)Mafyatik Örgüt Kurma veya Üye Olma
		A2i)Şantaj
		A2i)Hakaret (Aşağılama)
B)Toplumsal Uyum	B1a)Toplumsal Kurallara Uyma	B2a)Toplumsal Kurallara Uymama
	B1b) Sadece Resmi Dili Konuşma	B2b)Etnik ve Resmi Dili Konuşma
	B1c)Yerli Halk ile Diyalogda Bulunma	B2c)Yerli Halk ile Diyalogda Bulunmama
C)Ruh Hali	C1a)Sakin	C2a)Öfkeli
D)Meslek	D1a) Kamu Yararına Olan	D2a) Kamu Yararına Olmayan
E)Aile İlişkileri	E1a)Sorunsuz	E2a)Sorunlu
F) Mekân	F1a)Gettoda Yaşamayan	F2a)Gettoda Yaşayan
G) Sınıf	G1a)Orta ve Üst Sınıf	G2a)Alt Sınıf

Tablo 3.2 Erol Birkan Diğer Kategoriler Tablosu

Diğer Kategoriler									
Etnik Köken veya Milliyet		Türkiye	x	Lübnan		Hrvatistan		Diğer	
Din		Dindar		Dindar Değil	x				
Cinsiyet		Erkek	x	Kadın					
Fiziksel Görünüm	Yaş	Genç		Orta Yaş	x	Yaşlı			
	Boy	Uzun		Orta	x	Kısa			
	Kilo	Aşırı		İdeal		Zayıf			
	Saç	Var	x	Yok					
	Sakal	İmaj Sakal		Kirli Sakal	x	Yok			
	Bıyık	Var	x	Yok					
	Ten Rengi	Beyaz		Esmer	x				

Erol Birkan; A1c, B1a, B1c, D1a olumlu durumlar ile temsil edilirken, A2g, B2b, C2a, E2a, F2a, G2a olumsuz durumları ile temsil edilmiştir. Etnik köken olarak Türk'tür. Dindar değildir. Fiziksel görünümü, esmer tenli, orta yaşlarda, ideal kiloya sahip bir erkektir. Kirli sakalı, saçları bulunmakta ve bıyık bırakmaktadır.

Erol Birkan, toplam on özellik ile temsil edilmiştir. Bunun dört tanesi olumlu iken, altı tanesi olumsuzdur. Yüzdelik olarak olumlu özelliği, %40 iken, olumsuz özelliği %60 a denk düşmektedir.

3.5.2 Emre Birkan

Tablo 3.3 Emre Birkan Kategoriler Tablosu

Kategoriler	1)Olumlu Durum	2)Olumsuz Durum
A)SUÇ	A1a) Suçtan Kaçınma	A2a) Darp
	A1b) Suç İhbar Etme	A2b) Cinsel İstismar
	A1c) Suç Engelleme	A2c) Cinayet
		A2d) Şike
		A2e) Kaçak Bahis
		A2f) Uyuşturucu Satıcılığı
		A2g) Uyuşturucu Kullanımı
		A2h) Mafyatik Örgüt Kurma veya Üye Olma
		A2ı) Şantaj
		A2i) Hakaret(Aşağılama)
B)Toplumsal Uyum	B1a) Toplumsal Kurallara Uyma	B2a) Toplumsal Kurallara Uymama
	B1b) Sadece Resmi Dili Konuşma	B2b) Etnik ve Resmi Dili Konuşma
	B1c) Yerli Halk ile Diyalogda Bulunma	B2c) Yerli Halk ile Diyalogda Bulunmama
C)Ruh Hali	C1a) Sakin	C2a) Öfkeli
D)Meslek	D1a) Kamu Yararına Olan	D2a) Kamu Yararına Olmayan
E)Aile İlişkileri	E1a) Sorunsuz	E2a) Sorunlu
F)Mekân	F1a) Gettoda Yaşamayan	F2a) Gettoda Yaşayan
G)Sınıf	G1a) Orta ve Üst Sınıf	G2a) Alt Sınıf

Tablo 3.4 Emre Birkan Diğer Kategoriler Tablosu

Diğer Kategoriler									
Etnik Köken veya Milliyet		Türkiye	x	Lübnan		Hırvatistan		Diğer	
Din		Dindar	x	Dindar Değil					
Cinsiyet		Erkek	x	Kadın					
Fiziksel Görünüm	Yaş	Genç		Orta Yaş		Yaşlı	x		
	Boy	Uzun		Orta	x	Kısa			
	Kilo	Aşırı		İdeal	x	Zayıf			
	Saç	Var	x	Yok					
	Sakal	İmaj Sakal		Kirli Sakal	x	Yok			
	Bıyık	Var	x	Yok					
	Ten Rengi	Beyaz		Esmer	x				

Emre Birkan, A1a ve B1a olumlu kategorileri ile temsil edilirken, A2i, B2b, B2c, C2a, D2a, E2a, F2a, G2a olumsuz kategorileri ile temsil edilmiştir. Etnik köken olarak Türk'tür ve dini değerlere karşı duyarlıdır. Erol Birkan'ın babasıdır. Fiziksel görünümü, esmer tenli, yaşlı, ideal kiloya sahip bir erkektir. Kirli sakalı, saçlı bulunmakta ve bıyık bırakmaktadır.

Emre Birkan, toplam dokuz özellekle temsil edilmiştir. Bunun 2 tanesi olumlu iken, 7 tanesi olumsuzdur. Yüzdelik olarak olumlu özelliği %22,2 iken, olumsuz özelliği %77,8'e denk düşmektedir.

3.5.3 Dilara Birkan

Tablo 3.5 Dilara Birkan Kategoriler Tablosu

Kategoriler	1)Olumlu Durum	2)Olumsuz Durum
A)SUÇ	A1a)Suçtan Kaçınma	A2a)Darp
	A1b) Suçu İhbar Etme	A2b)Cinsel İstismar
	A1c) Suçu Engelleme	A2c)Cinayet
		A2d)Şike
		A2e)Kaçak Bahis
		A2f)Uyuşturucu Satıcılığı
		A2g)Uyuşturucu Kullanımı
		A2h)Mafyatik Örgüt Kurma veya Üye Olma
		A2i)Şantaj
		A2i)Hakaret (Aşağılama)
B)Toplumsal Uyum	B1a)Toplumsal Kurallara Uyuma	B2a)Toplumsal Kurallara Uymama
	B1b)Sadece Resmi Dili Konuşma	B2b)Etnik ve Resmi Dili Konuşma
	B1c)Yerli Halk ile Diyalogda Bulunma	B2c)Yerli Halk ile Diyalogda Bulunmama
C)Ruh Hali	C1a)Sakin	C2a)Öfkeli
D)Meslek	D1a)Kamu Yararına Olan	D2a)Kamu Yararına Olmayan
E)Aile İlişkileri	E1a)Sorunsuz	E2a)Sorunlu
F)Mekân	F1a)Gettoda Yaşamayan	F2a) Gettoda Yaşayan
G)Sınıf	G1a)Orta ve Üst Sınıf	G2a)Alt Sınıf

Tablo 3.6 Dilara Birkan Diğer Kategoriler Tablosu

Diğer Kategoriler									
Etnik Köken veya Milliyet		Türkiye	x	Lübnan		Hırvatistan		Diğer	
Din		Dindar		Dindar Değil	x				
Cinsiyet		Erkek		Kadın	x				
Fiziksel Görünüm	Yaş	Genç		Orta Yaş	x	Yaşlı			
	Boy	Uzun		Orta	x	Kısa			
	Kilo	Aşırı		İdeal		Zayıf	x		
	Saç	Var	x	Yok					
	Sakal	İmaj Sakal		Kirli Sakal		Yok	x		
	Bıyık	Var		Yok			x		
	Ten Rengi	Beyaz		Esmer	x				

Dilara Birkan, B1a, B1c ve C1a olumlu durumları ile temsil edilirken B2b, E2a, F2a, G2a olumsuz Durumları ile temsil edilmiştir. Erol Birkan'ın kız kardeşidir. Etnik köken olarak Türk'tür. Yaşamını dini değerlere bağlı bir şekilde sürdürmemektedir. Fiziksel görünümü, orta yaşlarda, kısa boylu, zayıf kiloya sahip, uzun saçlı, esmer bir kadındır.

Dilara Birkan, toplam yedi özelleikle temsil edilmiştir. Bunun üç tanesi olumlu iken dört tanesi olumsuzdur. Yüzdelik olarak olumlu özelliği %42,8 iken, olumsuz özellikleri %57,2' e denk düşmektedir.

3.5.4 Sevim Birkan

Tablo 3.7 Sevim Birkan Kategoriler Tablosu

Kategoriler	1)Olumlu Durum	2)Olumsuz Durum
A)SUÇ	A1a)Suçtan Kaçınma	A2a)Darp
	A1b)Suçu İhbar Etme	A2b)Cinsel İstismar
	A1c)Suçu Engelleme	A2c)Cinayet
		A2d)Şike
		A2e)Kaçak Bahis
		A2f)Uyuşturucu Satıcılığı
		A2g)Uyuşturucu Kullanımı
		A2h)Mafyatik Örgüt Kurma veya Üye Olma
		A2ı)Şantaj
		A2i)Hakaret(Aşağılama)
B)Toplumsal Uyum	B1a)Toplumsal Kurallara Uyma	B2a)Toplumsal Kurallara Uymama
	B1b)Sadece Resmi Dili Konuşma	B2b)Etnik ve Resmi Dili Konuşma
	B1c)Yerli Halk ile Diyalogda Bulunma	B2c)Yerli Halk ile Diyalogda Bulunmama
C)Ruh Hali	C1a)Sakin	C2a)Öfkeli
D)Meslek	D1a)Kamu Yararına Olan	D2a)Kamu Yararına Olmayan
E)Aile İlişkileri	E1a)Sorunsuz	E2a)Sorunlu
F)Mekân	F1a)Gettoda Yaşamayan	F2a)Gettoda Yaşayan
G)Sınıf	G1a)Orta ve Üst Sınıf	G2a)Alt Sınıf

Tablo 3.8 Sevim Birkan Diğer Kategoriler Tablosu

Diğer Kategoriler									
Etnik Köken veya Milliyet		Türkiye	x	Lübnan		Hırvatistan		Diğer	
Din		Dindar	x	Dindar Değil					
Cinsiyet		Erkek		Kadın	x				
Fiziksel Görünüm	Yaş	Genç		Orta Yaş		Yaşlı	x		
	Boy	Uzun		Orta		Kısa	x		
	Kilo	Aşırı		İdeal	x	Zayıf			
	Saç	Var	x	Yok					
	Sakal	İmaj Sakal		Kirli Sakal		Yok	x		
	Bıyık	Var		Yok	x				
	Ten Rengi	Beyaz		Esmer	x				

Sevim Birkan B1a, C1a olumlu durumları ile temsil edilirken, B2b, B2c, D2a, E2a, F2a, G2a olumsuz durumları ile temsil edilmiştir. Erol Birkan'ın annesidir. Etnik köken olarak Türk'tür. Dini değerlere bağlı bir yaşam sürmektedir. Fiziksel görünüm, yaşlı, kısa boylu, ideal kiloya sahip, uzun saçlı, esmer tenli bir kadındır.

Sevim Birkan, toplam sekiz tane özellikle temsil edilmiştir. Bunun iki tanesi olumlu iken, altı tanesi olumsuzdur. Yüzdelik olarak olumlu özelliği %25 iken, olumsuz özelliği %75'e gelmektedir.

3.5.5 Rafika Masaad

Tablo 3.9 Rafika Massaad Kategoriler Tablosu

Kategoriler	1)Olumlu Durum	2)Olumsuz Durum
A)SUÇ	A1a) Suçtan Kaçınma	A2a) Darp
	A1b) Suç İhbar Etme	A2b) Cinsel İstismar
	A1c) Suç Engelleme	A2c) Cinayet
		A2d) Şike
		A2e) Kaçak Bahis
		A2f) Uyuşturucu Satıcılığı
		A2g) Uyuşturucu Kullanımı
		A2h) Mafyatik Örgüt Kurma veya Üye Olma
		A2ı) Şantaj
		A2i) Hakaret(Aşağılama)
B)Toplumsal Uyum	B1a) Toplumsal Kurallara Uyma	B2a) Toplumsal Kurallara Uymama
	B1b) Sadece Resmi Dili Konuşma	B2b) Etnik ve Resmi Dili Konuşma
	B1c) Yerli Halk ile Diyalogda Bulunma	B2c) Yerli Halk ile Diyalogda Bulunmama
C)Ruh Hali	C1a) Sakin	C2a) Öfkeli
D)Meslek	D1a) Kamu Yararına Olan	D2a) Kamu Yararına Olmayan
E)Aile İlişkileri	E1a) Sorunsuz	E2a) Sorunlu
F)Mekân	F1a) Gettoda Yaşamayan	F2a) Gettoda Yaşayan
G)Sınıf	G1a) Orta ve Üst Sınıf	G2a) Alt Sınıf

Tablo 3.10 Rafika Masaad Diğer Kategoriler Tablosu

Diğer Kategoriler									
Etnik Köken veya Milliyet		Türkiye		Lübnan		Hırvatistan		Diğer	x
Din		Dindar		Dindar Değil	x				
Cinsiyet		Erkek		Kadın	x				
Fiziksel Görünüm	Yaş	Genç	x	Orta Yaş		Yaşlı			
	Boy	Uzun		Orta	x	Kısa			
	Kilo	Aşırı		İdeal	x	Zayıf			
	Saç	Var	x	Yok					
	Sakal	İmaj Sakal		Kirli Sakal		Yok	x		
	Bıyık	Var		Yok	x				
	Ten Rengi	Beyaz		Esmer	x				

Rafika Masaad, A1c, B1a, B1b, B1c, D1a, E1a, F1a olumlu durumları ile temsil edilirken, G2a olumsuz durumu ile temsil edilmiştir. Etnik kökeni tam olarak belirtilmemiştir. Dini değerlere bağlı bir yaşam sürmemektedir. Fiziksel görünüm, genç bir yaşa sahip, orta boylarda, ideal bir kiloda, uzun saçlı esmer bir kadındır.

Rafika Masaad, toplam sekiz tane özellikle temsil edilmiştir. Bunların yedi tanesi olumlu iken, bir tanesi olumsuzdur. Yüzdelik olarak olumlu özelliği %87,5 iken, olumsuz özelliği %12,5'e denk gelmektedir.

3.5.6 Aykut Kubat

Tablo 3.11 Aykut Kubat Kategoriler Tablosu

Kategoriler	1)Olumlu Durum	2)Olumsuz Durum
A)SUÇ	A1a)Suçtan Kaçınma	A2a)Darp
	A1b)Suçu İhbar Etme	A2b)Cinsel İstismar
	A1c)Suçu Engelleme	A2c)Cinayet
		A2d)Şike
		A2e)Kaçak Bahis
		A2f)Uyuşturucu Satıcılığı
		A2g)Uyuşturucu Kullanımı
		A2h)Mafyatik Örgüt Kurma veya Üye Olma
		A2i)Şantaj
		A2j)Hakaret (Aşağılama)
B)Toplumsal Uyum	B1a)Toplumsal Kurallara Uyma	B2a)Toplumsal Kurallara Uymama
	B1b)Sadece Resmi Dili Konuşma	B2b)Etnik ve Resmi Dili Konuşma
	B1c)Yerli Halk ile Diyalogda Bulunma	B2c)Yerli Halk ile Diyalogda Bulunmama
C)Ruh Hali	C1a)Sakin	C2a)Öfkeli
D)Meslek	D1a)Kamu Yararına Olan	D2a)Kamu Yararına Olmayan
E)Aile İlişkileri	E1a)Sorunsuz	E2a)Sorunlu
F)Mekân	F1a)Gettoda Yaşamayan	F2a)Gettoda Yaşayan
G)Sınıf	G1a)Orta ve Üst Sınıf	G2a)Alt Sınıf

Tablo 3.12 Aykut Kubat Diğer Kategoriler Tablosu

Diğer Kategoriler									
Etnik Köken veya Milliyet		Türkiye	x	Lübnan		Hırvatistan		Diğer	
Din		Dindar		Dindar Değil	x				
Cinsiyet		Erkek	x	Kadın					
Fiziksel Görünüm	Yaş	Genç		Orta Yaş	x	Yaşlı			
	Boy	Uzun		Orta	x	Kısa			
	Kilo	Aşırı		İdeal	x	Zayıf			
	Saç	Var	x	Yok					
	Sakal	İmaj Sakal		Kirli Sakal	x	Yok			
	Bıyık	Var	x	Yok					
	Ten Rengi	Beyaz		Esmer	x				

Aykut Kubat, A1c, B1a, B1c, D1a, E1a olumlu durumları ile temsil edilirken, A2i, B2b, B2c, C2a, F2a, G2a olumsuz durumları ile temsil edilmiştir. Etnik köken olarak Türk'tür. Dini değerlere göre bir yaşam sürmemektedir. Fiziksel görünümü, orta yaşlarda, kısa boylu, ideal kiloya sahip esmer bir erkektir. Kirli sakal ve bıyık bırakmaktadır.

Aykut Kubat toplam on tane özellekle temsil edilmiştir. Bunun beş tanesi olumlu iken, beş tanesi olumsuzdur. Yüzdelik olarak olumlu özelliği %50 iken, olumsuz özelliği %50'e denk gelmektedir.

3.5.7 Canberk Karaca

Tablo 3.13 Canberk Karaca Kategoriler Tablosu

Kategoriler	1)Olumlu Durum	2)Olumsuz Durum
A)SUÇ	A1a)Suçtan Kaçınma x	A2a)Darp
	A1b)Suçu İhbar Etme	A2b)Cinsel İstismar
	A1c)Suçu Engelleme x	A2c)Cinayet
		A2d)Şike
		A2e)Kaçak Bahis
		A2f)Uyuşturucu Satıcılığı
		A2g)Uyuşturucu Kullanımı
		A2h)Mafyatik Örgüt Kurma veya Üye Olma
		A2ı)Şantaj
		A2i)Hakaret(Aşağılama)
B)Toplumsal Uyum	B1a)Toplumsal Kurallara Uyma x	B2a)Toplumsal Kurallara Uymama
	B1b)Sadece Resmi Dili Konuşma	B2b)Etnik ve Resmi Dili Konuşma x
	B1c)Yerli Halk ile Diyalogda Bulunma	B2c)Yerli Halk ile Diyalogda Bulunmama x
C)Ruh Hali	C1a)Sakin x	C2a)Öfkeli
D)Meslek	D1a)Kamu Yararına Olan x	D2a)Kamu Yararına Olmayan
E)Aile İlişkileri	E1a)Sorunsuz x	E2a)Sorunlu
F)Mekân	F1a)Gettoda Yaşamayan	F2a)Gettoda Yaşayan x
G)Sınıf	G1a)Orta ve Üst Sınıf	G2a)Alt Sınıf x

Tablo 3.14 Canberk Karaca Diğer Kategoriler Tablosu

Diğer Kategoriler									
Etnik Köken veya Milliyet		Türkiye	x	Lübnan		Hırvatistan		Diğer	
Din		Dindar		Dindar Değil	x				
Cinsiyet		Erkek	x	Kadın					
Fiziksel Görünüm	Yaş	Genç		Orta Yaş	x	Yaşlı			
	Boy	Uzun		Orta	x	Kısa			
	Kilo	Aşırı		İdeal	x	Zayıf			
	Saç	Var		Yok	x				
	Sakal	İmaj Sakal		Kirli Sakal	x	Yok			
	Bıyık	Var	x	Yok					
	Ten Rengi	Beyaz		Esmer	x				

Canberk Karaca, A1a, A1c, B1a, C1a, E1a olumlu durumları ile temsil edilirken, B2b, B2c, F2a, G2a olumlu durumları ile temsil edilmiştir. Etnik köken olarak Türk'tür. Dini değerlere göre bir yaşam sürmemektedir. Fiziksel görünümü, orta yaşlarda, ortalama bir boyda, ideal kiloya sahip esmer tenli bir erkektir. Saçı bulunmamakta, kirli sakal ve bıyık bırakmaktadır.

Canberk Karaca, toplam on tane özellikle temsil edilmiştir. Bunun altı tanesi olumlu iken, dört tanesi olumsuzdur. Yüzdelik olarak olumlu özelliği %60 iken, olumsuz özelliği %40'a denk gelmektedir.

3.5.8 Orkan Erdem

Tablo 3.15 Orkan Erdem Kategoriler Tablosu

Kategoriler	1)Olumlu Durum	2)Olumsuz Durum
A)SUÇ	A1a) Suçtan Kaçınma	A2a) Darp
	A1b) Suç İhbar Etme	A2b) Cinsel İstismar
	A1c) Suç Engelleme	A2c) Cinayet
		A2d) Şike
		A2e) Kaçak Bahis
		A2f) Uyuşturucu Satıcılığı
		A2g) Uyuşturucu Kullanımı
		A2h) Mafyatik Örgüt Kurma veya Üye Olma
		A2ı) Şantaj
		A2i) Hakaret(Aşağılama)
B)Toplumsal Uyum	B1a) Toplumsal Kurallara Uyma	B2a) Toplumsal Kurallara Uymama
	B1b) Sadece Resmi Dili Konuşma	B2b) Etnik ve Resmi Dili Konuşma
	B1c) Yerli Halk ile Diyalogda Bulunma	B2c) Yerli Halk ile Diyalogda Bulunmama
C)Ruh Hali	C1a) Sakin	C2a) Öfkeli
D)Meslek	D1a) Kamu Yararına Olan	D2a) Kamu Yararına Olmayan
E)Aile İlişkileri	E1a) Sorunsuz	E2a) Sorunlu
F)Mekân	F1a) Gettoda Yaşamayan	F2a) Gettoda Yaşayan
G)Sınıf	G1a) Orta ve Üst Sınıf	G2a) Alt Sınıf

Tablo 3.16 Orkan Erdem Diğer Kategoriler Tablosu

Diğer Kategoriler									
Etnik Köken veya Milliyet		Türkiye	x	Lübnan		Hırvatistan		Diğer	
Din		Dindar		Dindar Değil	x				
Cinsiyet		Erkek	x	Kadın					
Fiziksel Görünüm	Yaş	Genç	x	Orta Yaş		Yaşlı			
	Boy	Uzun	x	Orta		Kısa			
	Kilo	Aşırı		İdeal	x	Zayıf			
	Saç	Var	x	Yok					
	Sakal	İmaj Sakal		Kirli Sakal	x	Yok			
	Bıyık	Var	x	Yok					
	Ten Rengi	Beyaz		Esmer	x				

Orkan Erdem, B1c, C1a, D1a, F1a, G1a olumlu durumları ile temsil edilirken, A2d, B2a, B2b, E2a olumsuz durumları temsil edilmiştir. Etnik köken olarak Türk'tür. Dini değerlere göre bir yaşam sürdürmemektedir. Alman futbol milli takımında oynamaktadır. Fiziksel görünümü, orta yaşlarda, ortalama bir boya, ideal bir kiloya sahip, esmer bir erkektir. Saçı bulunmakta, kirli sakal ve bıyık bırakmaktadır.

Orkan Erdem, toplam dokuz tane özellikle temsil edilmiştir. Bunun beş tanesi olumlu iken, dört tanesi olumsuzdur. Yüzdelik olarak olumlu özelliği %56 iken, olumsuz özelliği %44'e denk gelmektedir.

3.5.9 Enfal Erdem

Tablo 3.17 Enfal Erdem Kategoriler Tablosu

Kategoriler	1)Olumlu Durum	2)Olumsuz Durum
A)SUÇ	A1a) Suçtan Kaçınma	A2a) Darp
	A1b) Suç İhbar Etme	A2b) Cinsel İstismar
	A1c) Suç Engelleme	A2c) Cinayet
		A2d) Şike
		A2e) Kaçak Bahis
		A2f) Uyuşturucu Satıcılığı
		A2g) Uyuşturucu Kullanımı
		A2h) Mafyatik Örgüt Kurma veya Üye Olma
		A2ı) Şantaj
		A2i) Hakaret (Aşağılama)
B)Toplumsal Uyum	B1a) Toplumsal Kurallara Uyma	B2a) Toplumsal Kurallara Uymama
	B1b) Sadece Resmi Dili Konuşma	B2b) Etnik ve Resmi Dili Konuşma
	B1c) Yerli Halk ile Diyalogda Bulunma	B2c) Yerli Halk ile Diyalogda Bulunmama
C)Ruh Hali	C1a) Sakin	C2a) Öfkeli
D)Meslek	D1a) Kamu Yararına Olan	D2a) Kamu Yararına Olmayan
E) Aile İlişkileri	E1a) Sorunsuz	E2a) Sorunlu
F)Mekân	F1a) Gettoda Yaşamayan	F2a) Gettoda Yaşayan
G)Sınıf	G1a) Orta ve Üst Sınıf	G2a) Alt Sınıf

Tablo 3.18 Enfal Erdem Diğer Kategoriler Tablosu

Diğer Kategoriler									
Etnik Köken veya Milliyet		Türkiye	x	Lübnan		Hırvatistan		Diğer	
Din		Dindar	x	Dindar Değil					
Cinsiyet		Erkek	x	Kadın					
Fiziksel Görünüm	Yaş	Genç		Orta Yaş		Yaşlı	x		
	Boy	Uzun		Orta		Kısa	x		
	Kilo	Aşırı		İdeal	x	Zayıf			
	Saç	Var	x	Yok					
	Sakal	İmaj Sakal		Kirli Sakal		Yok	x		
	Bıyık	Var		Yok			x		
	Ten Rengi	Beyaz		Esmer	x				

Enfal Erdem, A1a, B1a olumlu kategorileri ile temsil edilirken, B2b, B2c, C2a, D2a, E2a, F2a, G2a olumsuz durumları ile temsil edilmektedir. Etnik köken olarak Türk'tür. Dini değerlere göre bir yaşam sürmemektedir. Orkan Erdem'in babasıdır. Fiziksel görünümü, esmer tenli, yaşlı, ideal bir kiloya sahip bir erkektir. Saçı bulunmakta, sakal ve bıyık bırakmamaktadır.

Enfal Erdem toplam dokuz tane özellikle temsil edilmiştir. Bunun iki tanesi olumlu iken, yedi tanesi olumsuzdur. Yüzdelik olarak olumlu özelliği %22 iken, olumsuz özelliği %88'e denk gelmektedir.

3.5.10 Pusat Erdem

Tablo 3.19 Pusat Erdem Kategoriler Tablosu

Kategoriler	1)Olumlu Durum	2)Olumsuz Durum
A) SUÇ	A1a) Suçtan Kaçınma	A2a) Darp x
	A1b) Suç İhbar Etme	A2b) Cinsel İstismar
	A1c) Suç Engelleme	A2c) Cinayet
		A2d) Şike
		A2e) Kaçak Bahis
		A2f) Uyuşturucu Satıcılığı
		A2g) Uyuşturucu Kullanımı
		A2h) Mafyatik Örgüt Kurma veya Üye Olma x
		A2ı) Şantaj
		A2i) Hakaret (Aşağılama) x
B)Toplumsal Uyum	B1a) Toplumsal Kurallara Uyma	B2a) Toplumsal Kurallara Uymama x
	B1b) Sadece Resmi Dili Konuşma	B2b) Etnik ve Resmi Dili Konuşma x
	B1c) Yerli Halk ile Diyalogda Bulunma	B2c) Yerli Halk ile Diyalogda Bulunmama x
C)Ruh Hali	C1a) Sakin	C2a) Öfkeli x
D)Meslek	D1a) Kamu Yararına Olan	D2a) Kamu Yararına Olmayan x
E)Aile İlişkileri	E1a) Sorunsuz x	E2a) Sorunlu
F)Mekân	F1a) Gettoda Yaşamayan	F2a) Gettoda Yaşayan x
G)Sınıf	G1a) Orta ve Üst Sınıf	G2a) Alt Sınıf x

Tablo 3.20 Pusat Erdem Diğer Kategoriler Tablosu

Diğer Kategoriler									
Etnik Köken veya Milliyet		Türkiye	x	Lübnan		Hırvatistan		Diğer	
Din		Dindar		Dindar Değil	x				
Cinsiyet		Erkek	x	Kadın					
Fiziksel Görünüm	Yaş	Genç		Orta Yaş	x	Yaşlı			
	Boy	Uzun		Orta	x	Kısa			
	Kilo	Aşırı		İdeal	x	Zayıf			
	Saç	Var		Yok	x				
	Sakal	İmaj Sakal		Kirli Sakal	x	Yok			
	Bıyık	Var	x	Yok					
	Ten Rengi	Beyaz		Esmer	x				

Pusat Erdem, E1a olumlu durumu ile temsil edilirken, A2a, A2h, A2i, B2a, B2b, B2c, C2a, D2a, F2a, G2a olumsuz durumları temsil edilmektedir. Etnik köken olarak Türk'tür. Dini değerlere bağlı bir yaşam sürdürmemektedir. Orkan Erdem'in kardeşidir. Fiziksel görünümü, orta yaşlarda, ortalama bir boya ve ideal kiloya sahip esmer tenli bir erkektir. Saçı bulunmamakta, kirli sakal ve bıyık bırakmaktadır.

Pusat Erdem, toplam on iki tane özellekle temsil edilmiştir. Bunun bir tanesi olumlu iken, on bir tanesi olumsuzdur. Yüzdelik olarak olumlu özelliği %8 iken, olumsuz özelliği %92'e denk gelmektedir.

3.5.11 Quayns Joundabi

Tablo 3.21 Quayns Joundabi Kategoriler Tablosu

Kategoriler	1)Olumlu Durum	2)Olumsuz Durum
A)SUÇ	A1a) Suçtan Kaçınma	A2a) Darp
	A1b) Suç İhbar Etme	A2b) Cinsel İstismar
	A1c) Suç Engelleme	A2c) Cinayet
		A2d) Şike
		A2e) Kaçak Bahis
		A2f) Uyuşturucu Satıcılığı
		A2g) Uyuşturucu Kullanımı
		A2h) Mafyatik Örgüt Kurma veya Üye Olma
		A2ı) Şantaj
		A2i) Hakaret (Aşağılama)
B)Toplumsal Uyum	B1a) Toplumsal Kurallara Uyma	B2a) Toplumsal Kurallara Uymama
	B1b) Sadece Resmi Dili Konuşma	B2b) Etnik ve Resmi Dili Konuşma
	B1c) Yerli Halk ile Diyalogda Bulunma	B2c) Yerli Halk ile Diyalogda Bulunmama
C)Ruh Hali	C1a) Sakin	C2a) Öfkeli
D)Meslek	D1a) Kamu Yararına Olan	D2a) Kamu Yararına Olmayan
E)Aile İlişkileri	E1a) Sorunsuz	E2a) Sorunlu
F)Mekân	F1a) Gettoda Yaşamayan	F2a) Gettoda Yaşayan
G)Sınıf	G1a) Orta ve Üst Sınıf	G2a) Alt Sınıf

Tablo 3.22 Quayns Joundabi Diğer Kategoriler Tablosu

Diğer Kategoriler									
Etnik Köken veya Milliyet		Türkiye		Lübnan		Hırvatistan		Diğer	x
Din		Dindar		Dindar Değil	x				
Cinsiyet		Erkek	x	Kadın					
Fiziksel Görünüm	Yaş	Genç	x	Orta Yaş		Yaşlı			
	Boy	Uzun		Orta		Kısa	x		
	Kilo	Aşırı		İdeal		Zayıf	x		
	Saç	Var	x	Yok					
	Sakal	İmaj Sakal		Kirli Sakal	x	Yok			
	Bıyık	Var	x	Yok					
	Ten Rengi	Beyaz		Esmer	x				

Quayns Joundabi, B1b, F1a olumlu durumları temsil edilirken, A2g, A2i, B2a, C2a, D2a, G2a olumsuz durumları temsil edilmektedir. Etnik köken olarak Türk'tür. Dini değerlere bağlı bir yaşam sürmemektedir ve Orkan Erdem'in danışmanıdır. Fiziksel görünümü, esmer tenli, kısa boylu, zayıf kiloda, uzun saçlı, kirli sakal ve bıyık bırakan genç bir erkektir.

Quayns Joundabi, toplam sekiz tane özellikle temsil edilmiştir. Bunun iki tanesi olumlu iken, altı tanesi olumsuzdur. Yüzdelik olarak olumlu özelliği %25 iken, olumsuz özelliği %75'e denk düşmektedir.

3.5.12 Murad Issam

Tablo 3.23 Murad Issam Kategoriler Tablosu

Kategoriler	1)Olumlu Durum	2)Olumsuz Durum
A)SUÇ	A1a) Suçtan Kaçınma	A2a) Darp
	A1b) Suç İhbar Etme	A2b) Cinsel İstismar
	A1c) Suç Engelleme	A2c) Cinayet
		A2d) Şike
		A2e) Kaçak Bahis
		A2f) Uyuşturucu Satıcılığı
		A2g) Uyuşturucu Kullanımı
		A2h) Mafyatik Örgüt Kurma veya Üye Olma
		A2i) Şantaj
		A2j) Hakaret (Aşağılama)
B) Toplumsal Uyum	B1a) Toplumsal Kurallara Uyma	B2a) Toplumsal Kurallara Uymama
	B1b) Sadece Resmi Dili Konuşma	B2b) Etnik ve Resmi Dili Konuşma
	B1c) Yerli Halk ile Diyalogda Bulunma	B2c) Yerli Halk ile Diyalogda Bulunmama
C)Ruh Hali	C1a) Sakin	C2a) Öfkeli
D)Meslek	D1a) Kamu Yararına Olan	D2a) Kamu Yararına Olmayan
E)Aile İlişkileri	E1a) Sorunsuz	E2a) Sorunlu
F)Mekân	F1a) Gettoda Yaşamayan	F2a) Gettoda Yaşayan
G)Sınıf	G1a) Orta ve Üst Sınıf	G2a) Alt Sınıf

Tablo 3.24 Murad Issam Diğer Kategoriler Tablosu

Diğer Kategoriler									
Etnik Köken veya Milliyet		Türkiye		Lübnan		Hırvatistan		Diğer	x
Din		Dindar		Dindar Değil	x				
Cinsiyet		Erkek	x	Kadın					
Fiziksel Görünüm	Yaş	Genç	x	Orta Yaş		Yaşlı			
	Boy	Uzun	x	Orta		Kısa			
	Kilo	Aşırı		İdeal		Zayıf	x		
	Saç	Var	x	Yok					
	Sakal	İmaj Sakal		Kirli Sakal		Yok	x		
	Bıyık	Var		Yok	x				
	Ten Rengi	Beyaz		Esmer	x				

Murad Issam, B1b olumlu durumu ile temsil edilirken, A2g, A2h, A2i, B2a, B2c, C2a, D2a, E2a, F2a, G2a olumsuz durumları temsil edilmiştir. Etnik kökeni tam olarak belirtilmemiştir. Dini değerlere bağlı bir yaşam sürmemektedir. Fiziksel görünümü, uzun boylu, zayıf bir kiloya sahip, kıvrırcık saçlı, sakal ve bıyık bırakmayan, esmer tenli genç bir erkektir.

Murad Issam, toplam on iki tane özellikle temsil edilmiştir. Bunun bir tanesi olumlu iken, on bir tanesi olumsuzdur. Yüzdelik olarak olumlu özelliği %8 iken olumsuz özelliği %92'e denk düşmektedir.

3.5.13 Maissa Issam

Tablo 3.25 Maissa Issam Kategoriler Tablosu

Kategoriler	1)Olumlu Durum	2)Olumsuz Durum
A)SUÇ	A1a) Suçtan Kaçınma	A2a) Darp
	A1b) Suç İhbar Etme	A2b) Cinsel İstismar
	A1c) Suç Engelleme	A2c) Cinayet
		A2d) Şike
		A2e) Kaçak Bahis
		A2f) Uyuşturucu Satıcılığı
		A2g) Uyuşturucu Kullanımı
		A2h) Mafyatik Örgüt Kurma veya Üye Olma
		A2ı) Şantaj
		A2i) Hakaret(Aşağılama)
B)Toplumsal Uyum	B1a) Toplumsal Kurallara Uyma	B2a) Toplumsal Kurallara Uymama
	B1b) Sadece Resmi Dili Konuşma	B2b) Etnik ve Resmi Dili Konuşma
	B1c) Yerli Halk ile Diyalogda Bulunma	B2c) Yerli Halk ile Diyalogda Bulunmama
C)Ruh Hali	C1a) Sakin	C2a) Öfkeli
D)Meslek	D1a) Kamu Yararına Olan	D2a) Kamu Yararına Olmayan
E)Aile İlişkileri	E1a) Sorunsuz	E2a) Sorunlu
F)Mekân	F1a) Gettoda Yaşamayan	F2a) Gettoda Yaşayan
G)Sınıf	G1a) Orta ve Üst Sınıf	G2a) Alt Sınıf

Tablo 3.26 Maissa Issam Diğer Kategoriler Tablosu

Diğer Kategoriler									
Etnik Köken veya Milliyet		Türkiye		Lübnan		Hırvatistan		Diğer	x
Din		Dindar		Dindar Değil	x				
Cinsiyet		Erkek		Kadın	x				
Fiziksel Görünüm	Yaş	Genç	x	Orta Yaş		Yaşlı			
	Boy	Uzun		Orta	x	Kısa			
	Kilo	Aşırı		İdeal	x	Zayıf			
	Saç	Var	x	Yok					
	Sakal	İmaj Sakal		Kirli Sakal		Yok	x		
	Bıyık	Var		Yok	x				
	Ten Rengi	Beyaz		Esmer	x				

Maissa Issam, A1a, B1a, B1b, B1c, C1a olumlu durumları temsil edilirken, A2g, E2a, F2a, G2a olumsuz durumları temsil edilmiştir. Etnik kökeni tam olarak belirtilmemiştir. Dini değerlere göre bir yaşam sürmemektedir ve Murad'ın ablasıdır. Fiziksel görünümü, kısa boylu, ideal bir kiloya sahip, uzun saçlı, esmer tenli genç bir kadındır.

Maissa Issam, toplam dokuz özellekle temsil edilmiştir. Bunun beş tanesi olumlu iken, dört tanesi olumsuzdur. Yüzdelik olarak olumlu özelliği %55,5 iken, olumsuz özelliği %44,5'e denk düşmektedir.

3.5.14 Karsten Nguyen

Tablo 3.27 Karsten Nguyen Kategoriler Tablosu

Kategoriler	1)Olumlu Durum	2)Olumsuz Durum
A)SUÇ	A1a) Suçtan Kaçınma	A2a)Darp
	A1b)Suçu İhbar Etme	A2b)Cinsel İstismar
	A1c)Suçu Engelleme	A2c)Cinayet
		A2d)Şike
		A2e)Kaçak Bahis
		A2f)Uyuşturucu Satıcılığı
		A2g)Uyuşturucu Kullanımı
		A2h)Mafyatik Örgüt Kurma veya Üye Olma
		A2i)Şantaj
		A2i)Hakaret(Aşağılama)
B)Toplumsal Uyum	B1a)Toplumsal Kurallara Uyma	B2a)Toplumsal Kurallara Uymama
	B1b)Sadece Resmi Dili Konuşma	B2b)Etnik ve Resmi Dili Konuşma
	B1c)Yerli Halk ile Diyalogda Bulunma	B2c)Yerli Halk ile Diyalogda Bulunmama
C)Ruh Hali	C1a)Sakin	C2a)Öfkeli
D)Meslek	D1a) Kamu Yararına Olan	D2a)Kamu Yararına Olmayan
E)Aile İlişkileri	E1a)Sorunsuz	E2a)Sorunlu
F)Mekân	F1a)Gettoda Yaşamayan	F2a)Gettoda Yaşayan
G)Sınıf	G1a)Orta ve Üst Sınıf	G2a)Alt Sınıf

Tablo 3.28 Karsten Nguyen Diğer Kategoriler Tablosu

Diğer Kategoriler									
Etnik Köken veya Milliyet		Türkiye		Lübnan		Hırvatistan		Diğer	x
Din		Dindar		Dindar Değil	x				
Cinsiyet		Erkek	x	Kadın					
Fiziksel Görünüm	Yaş	Genç		Orta Yaş	x	Yaşlı			
	Boy	Uzun		Orta	x	Kısa			
	Kilo	Aşırı		İdeal	x	Zayıf			
	Saç	Var	x	Yok					
	Sakal	İmaj Sakal		Kirli Sakal		Yok	x		
	Bıyık	Var		Yok	x				
	Ten Rengi	Beyaz	x	Esmer					

Karsten Nguyen, B1a, B1b, B1c, C1a, D1a, E1a, F1a olumlu durumları ile temsil edilirken, A2ı ve G2a olumsuz durumları ile temsil edilmektedir. Etnik kökeni Asyalı olmakla birlikte ülkesi tam olarak belirtilmemiştir. Dini değerlere bir yaşam sürmemektedir. Fiziksel görünümü kısa boylu, ideal kiloya sahip, kısa saçlı, sakal ve bıyık bırakmayan beyaz tenli orta yaşlarda bir erkektir.

Karsten Nguyen, toplam dokuz tane özelleikle temsil edilmiştir. Bunun yedi tanesi olumlu iken, iki tanesi olumsuzdur. Yüzdelik olarak olumlu özelliği %77,7 iken, olumsuz özelliği %22,3'e denk gelmektedir.

3.5.15 Raphael Bou Penga

Tablo 3.29 Raphael Bou Penga Kategoriler Tablosu

Kategoriler	1)Olumlu Durum	2)Olumsuz Durum
A)SUÇ	A1a) Suçtan Kaçınma	A2a) Darp
	A1b) Suç İhbar Etme	A2b) Cinsel İstismar
	A1c) Suç Engelleme	A2c) Cinayet
		A2d) Şike
		A2e) Kaçak Bahis
		A2f) Uyuşturucu Satıcılığı
		A2g) Uyuşturucu Kullanımı
		A2h) Mafyatik Örgüt Kurma veya Üye Olma
		A2i) Şantaj
		A2j) Hakaret(Aşağılama)
B)Toplumsal Uyum	B1a) Toplumsal Kurallara Uyma	B2a) Toplumsal Kurallara Uymama
	B1b) Sadece Resmi Dili Konuşma	B2b) Etnik ve Resmi Dili Konuşma
	B1c) Yerli Halk ile Diyalogda Bulunma	B2c) Yerli Halk ile Diyalogda Bulunmama
C)Ruh Hali	C1a) Sakin	C2a) Öfkeli
D)Meslek	D1a) Kamu Yararına Olan	D2a) Kamu Yararına Olmayan
E)Aile İlişkileri	E1a) Sorunsuz	E2a) Sorunlu
F)Mekân	F1a) Gettoda Yaşamayan	F2a) Gettoda Yaşayan
G)Sınıf	G1a) Orta ve Üst Sınıf	G2a) Alt Sınıf

Tablo 3.30 Raphael Bou Penga Diğer Kategoriler Tablosu

Diğer Kategoriler									
Etnik Köken veya Milliyet		Türkiye		Lübnan		Hırvatistan		Diğer	x
Din		Dindar		Dindar Değil	x				
Cinsiyet		Erkek	x	Kadın					
Fiziksel Görünüm	Yaş	Genç	x	Orta Yaş		Yaşlı			
	Boy	Uzun	x	Orta		Kısa			
	Kilo	Aşırı		İdeal	x	Zayıf			
	Saç	Var	x	Yok					
	Sakal	İmaj Sakal		Kirli Sakal		Yok	x		
	Bıyık	Var	x	Yok					
	Ten Rengi	Beyaz		Esmer	x				

Raphael Bou Penga, B1b, B1c, D1a, F1a, G1a olumlu durumları ile temsil edilirken, A2b, A2d, A2g, C2a, G2a olumsuz durumları temsil edilmektedir. Etnik kökeni tam olarak bilinmemektedir. Dini değerlere bağlı bir yaşam sürmemektedir. Alman futbol milli takımında oynamaktadır. Fiziksel görünümü, uzun boylu, ideal bir kiloya sahip, kıvrıkcık saçlı, bıyık bırakan, esmer tenli genç bir erkektir.

Raphael Bou Penga, toplam on tane özellikle temsil edilmiştir. Bunun beş tanesi olumlu iken, beş tanesi olumsuzdur. Yüzdelik olarak olumlu özelliği %50 iken, olumsuz özelliği %50'e denk gelmektedir.

3.5.16 Leon Bou Penga

Tablo 3.31 Leon Bou Penga Kategoriler Tablosu

Kategoriler	1)Olumlu Durum	2)Olumsuz Durum
A)SUÇ	A1a) Suçtan Kaçınma	A2a) Darp
	A1b) Suç İhbar Etme	A2b) Cinsel İstismar
	A1c) Suç Engelleme	A2c) Cinayet
		A2d) Şike
		A2e) Kaçak Bahis
		A2f) Uyuşturucu Satıcılığı
		A2g) Uyuşturucu Kullanımı
		A2h) Mafyatik Örgüt Kurma veya Üye Olma
		A2i) Şantaj
		A2i) Hakaret (Aşağılama)
B) Toplumsal Uyum	B1a) Toplumsal Kurallara Uyma	B2a) Toplumsal Kurallara Uymama
	B1b) Sadece Resmi Dili Konuşma	B2b) Etnik ve Resmi Dili Konuşma
	B1c) Yerli Halk ile Diyalogda Bulunma	B2c) Yerli Halk ile Diyalogda Bulunmama
C)Ruh Hali	C1a) Sakin	C2a) Öfkeli
D)Meslek	D1a) Kamu Yararına Olan	D2a) Kamu Yararına Olmayan
E)Aile İlişkileri	E1a) Sorunsuz	E2a) Sorunlu
F)Mekân	F1a) Gettoda Yaşamayan	F2a) Gettoda Yaşayan
G)Sınıf	G1a) Orta ve Üst Sınıf	G2a) Alt Sınıf

Tablo 3.32 Leon Bou Penga Diğer Kategoriler Tablosu

Diğer Kategoriler									
Etnik Köken veya Milliyet		Türkiye		Lübnan		Hırvatistan		Diğer	x
Din		Dindar		Dindar Değil	x				
Cinsiyet		Erkek	x	Kadın					
Fiziksel Görünüm	Yaş	Genç		Orta Yaş		Yaşlı	x		
	Boy	Uzun	x	Orta		Kısa			
	Kilo	Aşırı		İdeal	x	Zayıf			
	Saç	Var		Yok	x				
	Sakal	İmaj Sakal		Kirli Sakal	x	Yok			
	Bıyık	Var	x	Yok					
	Ten Rengi	Beyaz		Esmer	x				

Leon Bou Penga, B1a, B1b, B1c, F1a olumlu durumları temsil edilirken, A2i C2a, D2a, F2a, G2a olumsuz durumları temsil edilmektedir. Etnik kökeni tam olarak bilinmemektedir. Dini değerlere bağlı bir yaşam sürmemektedir ve Raphael Bou-Penga'nın babası ve danışmanıdır. Fiziksel görünümü, uzun boylu, ideal bir kiloya sahip, saç bulunmayan, kirli sakal ve bıyık bırakan esmer tenli, yaşlı bir erkektir.

Leon Bou Penga, toplam dokuz tane özelleikle temsil edilmiştir. Bunun dört tanesi olumlu iken, beş tanesi olumsuzdur. Yüzdelik olarak olumlu özelliği %44,5 iken, olumsuz özelliği %55,5'e denk gelmektedir.

3.5.17 Lisa Bou Penga

Tablo 3.33 Lisa Bou Penga Kategoriler Tablosu

Kategoriler	1)Olumlu Durum	2)Olumsuz Durum
A)SUÇ	A1a) Suçtan Kaçınma	A2a) Darp
	A1b) Suç İhbar Etme	A2b) Cinsel İstismar
	A1c) Suç Engelleme	A2c) Cinayet
		A2d) Şike
		A2e) Kaçak Bahis
		A2f) Uyuşturucu Satıcılığı
		A2g) Uyuşturucu Kullanımı
		A2h) Mafyatik Örgüt Kurma veya Üye Olma
		A2ı) Şantaj
		A2i) Hakaret(Aşağılama)
B)Toplumsal Uyum	B1a) Toplumsal Kurallara Uyma	B2a) Toplumsal Kurallara Uymama
	B1b) Sadece Resmi Dili Konuşma	B2b) Etnik ve Resmi Dili Konuşma
	B1c) Yerli Halk ile Diyalogda Bulunma	B2c) Yerli Halk ile Diyalogda Bulunmama
C) Ruh Hali	C1a) Sakin	C2a) Öfkeli
D) Meslek	D1a) Kamu Yararına Olan	D2a) Kamu Yararına Olmayan
E)Aile İlişkileri	E1a) Sorunsuz	E2a) Sorunlu
F)Mekân	F1a) Gettoda Yaşamayan	F2a) Gettoda Yaşayan
G)Sınıf	G1a) Orta ve Üst Sınıf	G2a) Alt Sınıf

Tablo 3.34 Lisa Bou Penga Diğer Kategoriler Tablosu

Diğer Kategoriler									
Etnik Köken veya Milliyet		Türkiye		Lübnan		Hırvatistan		Diğer	x
Din		Dindar		Dindar Değil	x				
Cinsiyet		Erkek		Kadın	x				
Fiziksel Görünüm	Yaş	Genç		Orta Yaş		Yaşlı	x		
	Boy	Uzun		Orta	x	Kısa			
	Kilo	Aşırı		İdeal	x	Zayıf			
	Saç	Var	x	Yok					
	Sakal	İmaj Sakal		Kirli Sakal		Yok	x		
	Bıyık	Var		Yok	x				
	Ten Rengi	Beyaz		Esmer	x				

Lisa Bou Penga, B1a, B1b, B1c, C1a, D1a, E1a, F1a olumlu durumları ile temsil edilirken, D2a ve G2a olumsuz durumları temsil edilmiştir. Etnik kökeni tam olarak bilinmemektedir. Dini değerlere bağlı bir yaşam sürmemektedir. Raphael Bou Penga'nın annesidir. Fiziksel görünümü, ortalama bir boyda, ideal bir kiloya sahip, uzun saçlı esmer tenli, yaşlı bir kadındır.

Lisa Bou Penga, toplam sekiz tane özellikle temsil edilmiştir. Bunun altı tanesi olumlu iken, iki tanesi olumsuzdur. Yüzdelik olarak olumlu özelliği %75'iken, olumsuz özelliği %25'e denk gelmektedir.

3.5.18 İmam

Tablo 3.35 İmam Kategoriler Tablosu

Kategoriler	1)Olumlu Durum	2)Olumsuz Durum
A)SUÇ	A1a) Suçtan Kaçınma	A2a) Darp
	A1b) Suç İhbar Etme	A2b) Cinsel İstismar
	A1c) Suç Engelleme	A2c) Cinayet
		A2d) Şike
		A2e) Kaçak Bahis
		A2f) Uyuşturucu Satıcılığı
		A2g) Uyuşturucu Kullanımı
		A2h) Mafyatik Örgüt Kurma veya Üye Olma
		A2ı) Şantaj
		A2i) Hakaret(Aşağılama)
B)Toplumsal Uyum	B1a) Toplumsal Kurallara Uyuma	B2a) Toplumsal Kurallara Uymama
	B1b) Sadece Resmi Dili Konuşma	B2b) Etnik ve Resmi Dili Konuşma
	B1c) Yerli Halk ile Diyalogda Bulunma	B2c) Yerli Halk ile Diyalogda Bulunmama
C)Ruh Hali	C1a) Sakin	C2a) Öfkeli
D)Meslek	D1a) Kamu Yararına Olan	D2a) Kamu Yararına Olmayan
E)Aile İlişkileri	E1a) Sorunsuz	E2a) Sorunlu
F)Mekân	F1a) Gettoda Yaşamayan	F2a) Gettoda Yaşayan
G)Sınıf	G1a) Orta ve Üst Sınıf	G2a) Alt Sınıf

Tablo 3.36 İmam Diğer Kategoriler Tablosu

Diğer Kategoriler									
Etnik Köken veya Milliyet		Türkiye	x	Lübnan		Hırvatistan		Diğer	
Din		Dindar	x	Dindar Değil					
Cinsiyet		Erkek	x	Kadın					
Fiziksel Görünüm	Yaş	Genç		Orta Yaş		Yaşlı	x		
	Boy	Uzun		Orta	x	Kısa			
	Kilo	Aşırı	x	İdeal		Zayıf			
	Saç	Var	x	Yok					
	Sakal	İmaj Sakal		Kirli Sakal	x	Yok			
	Bıyık	Var	x	Yok					
	Ten Rengi	Beyaz	x	Esmer					

İmam, B1a, C1a, D1a, E1a olumlu durumları ile temsil edilirken, B2b, B2c, F2a, G2a olumsuz durumları ile temsil edilmektedir. Etnik köken olarak Türk'tür. Dini değerlere bağlı bir yaşam sürmektedir. Fiziksel görünümü, ortalama bir boy, aşırı kiloya sahip, kısa saçlı, kirli sakal ve bıyık bırakan beyaz tenli, yaşlı bir erkektir.

İmam, toplam sekiz tane özellikle temsil edilmiştir. Bunun dört tanesi olumlu iken, dört tanesi olumsuzdur. Yüzdelik olarak olumlu özelliği %50 iken , olumsuz özelliği %50'e denk düşmektedir.

3.5.19 Can

Tablo 3.37 Can Kategoriler Tablosu

Kategoriler	1)Olumlu Durum	2)Olumsuz Durum	
A)SUÇ	A1a) Suçtan Kaçınma	A2a) Darp	x
	A1b) Suç İhbar Etme	A2b) Cinsel İstismar	
	A1c) Suç Engelleme	A2c) Cinayet	
		A2d) Şike	
		A2e) Kaçak Bahis	
		A2f) Uyuşturucu Satıcılığı	
		A2g) Uyuşturucu Kullanımı	
		A2h) Mafyatik Örgüt Kurma veya Üye Olma	
		A2ı) Şantaj	
		A2i) Hakaret(Aşağılama)	
B)Toplumsal Uyum	B1a) Toplumsal Kurallara Uyma	B2a) Toplumsal Kurallara Uymama	x
	B1b) Sadece Resmi Dili Konuşma	B2b) Etnik ve Resmi Dili Konuşma	x
	B1c) Yerli Halk ile Diyalogda Bulunma	B2c) Yerli Halk ile Diyalogda Bulunmama	x
C)Ruh Hali	C1a) Sakin	C2a) Öfkeli	x
D)Meslek	D1a) Kamu Yararına Olan	D2a) Kamu Yararına Olmayan	x
E)Aile İlişkileri	E1a) Sorunsuz	E2a) Sorunlu	
F) Mekân	F1a) Gettoda Yaşamayan	F2a) Gettoda Yaşayan	x
G)Sınıf	G1a) Orta ve Üst Sınıf	G2a) Alt Sınıf	x

Tablo 3.38 Can Diğer Kategoriler Tablosu

Diğer Kategoriler									
Etnik Köken veya Milliyet		Türkiye	x	Lübnan		Hırvatistan		Diğer	
Din		Dindar		Dindar Değil	x				
Cinsiyet		Erkek	x	Kadın					
Fiziksel Görünüm	Yaş	Genç	x	Orta Yaş		Yaşlı			
	Boy	Uzun		Orta		Kısa	x		
	Kilo	Aşırı		İdeal		Zayıf	x		
	Saç	Var	x	Yok					
	Sakal	İmaj Sakal		Kirli Sakal		Yok	x		
	Bıyık	Var		Yok	x				
	Ten Rengi	Beyaz		Esmer	x				

Can, olumlu bir kategori ile temsil edilmezken, A2a, B2a, B2b, B2c, C2a, F2a, G2a olumsuz durumları ile temsil edilmiştir. Etnik köken olarak Türk'tür. Dini değerlere bağlı bir yaşam sürmemektedir. Fiziksel görünümü, kısa boylu, zayıf kiloda, kısa saçlı, sakal ve bıyık bırakmayan esmer tenli, genç bir erkektir.

Can, toplam yedi tane özelliikle temsil edilmiştir. Olumlu bir özelliği bulunmazken, yedi tane olumsuz özelliği bulunmaktadır. Yüzdelik olarak olumlu özelliği %0 iken, olumsuz özelliği %100' denk gelmektedir.

3.5.20 Ferit

Tablo 3.39 Ferit Kategoriler Tablosu

Kategoriler	1)Olumlu Durum	2)Olumsuz Durum	
A)SUÇ	A1a) Suçtan Kaçınma	A2a) Darp	x
	A1b) Suç İhbar Etme	A2b) Cinsel İstismar	
	A1c) Suç Engelleme	A2c) Cinayet	
		A2d) Şike	
		A2e) Kaçak Bahis	
		A2f) Uyuşturucu Satıcılığı	
		A2g) Uyuşturucu Kullanımı	
		A2h) Mafyatik Örgüt Kurma veya Üye Olma	
		A2ı) Şantaj	
		A2i) Hakaret(Aşağılama)	x
B)Toplumsal Uyum	B1a) Toplumsal Kurallara Uyma	B2a) Toplumsal Kurallara Uymama	x
	B1b) Sadece Resmi Dili Konuşma	B2b) Etnik ve Resmi Dili Konuşma	x
	B1c) Yerli Halk ile Diyalogda Bulunma	B2c) Yerli Halk ile Diyalogda Bulunmama	x
C)Ruh Hali	C1a) Sakin	C2a) Öfkeli	x
D)Meslek	D1a) Kamu Yararına Olan	D2a) Kamu Yararına Olmayan	x
E)Aile İlişkileri	E1a) Sorunsuz	E2a) Sorunlu	
F)Mekân	F1a) Gettoda Yaşamayan	F2a) Gettoda Yaşayan	x
G)Sınıf	G1a) Orta ve Üst Sınıf	G2a) Alt Sınıf	x

Tablo 3.40 Ferit Diğer Kategoriler Tablosu

Diğer Kategoriler									
Etnik Köken veya Milliyet		Türkiye	x	Lübnan		Hırvatistan		Diğer	
Din		Dindar		Dindar Değil	x				
Cinsiyet		Erkek	x	Kadın					
Fiziksel Görünüm	Yaş	Genç	x	Orta Yaş		Yaşlı			
	Boy	Uzun		Orta	x	Kısa			
	Kilo	Aşırı		İdeal	x	Zayıf			
	Saç	Var	x	Yok					
	Sakal	İmaj Sakal		Kirli Sakal		Yok	x		
	Bıyık	Var		Yok	x				
	Ten Rengi	Beyaz		Esmer	x				

Ferit, olumlu bir durum ile temsil edilmezken, A2a, A2i, B2b, B2c, C2a F2a, G2a olumsuz durumları ile temsil edilmektedir. Etnik köken olarak Türk'tür. Dini değerle bağlı bir yaşam sürmemektedir. Fiziksel görünümü, ortalama bir boyda, ideal kiloya sahip, kısa saçlı, sakal ve bıyık bırakmayan, esmer tenli, genç bir erkektir.

Ferit, toplam yedi tane özelliikle temsil edilmiştir. Olumlu bir özelliği bulunmazken, yedi tane olumsuz özelliği bulunmaktadır. Yüzdelik olarak olumlu özelliği %0 iken, olumsuz özelliği %100'e denk düşmektedir.

3.5.21 Murathan Canavar

Tablo 3.41 Murathan Canavar Kategoriler Tablosu

Kategoriler	1)Olumlu Durum	2)Olumsuz Durum
A)SUÇ	A1a) Suçtan Kaçınma	A2a) Darp x
	A1b) Suç İhbar Etme	A2b) Cinsel İstismar
	A1c) Suç Engelleme	A2c) Cinayet
		A2d) Şike
		A2e) Kaçak Bahis
		A2f) Uyuşturucu Satıcılığı
		A2g) Uyuşturucu Kullanımı x
		A2h) Mafyatik Örgüt Kurma veya Üye Olma x
		A2i) Şantaj
		A2i) Hakaret(Aşağılama) x
B)Toplumsal Uyum	B1a) Toplumsal Kurallara Uyma	B2a) Toplumsal Kurallara Uymama x
	B1b) Sadece Resmi Dili Konuşma x	B2b) Etnik ve Resmi Dili Konuşma
	B1c) Yerli Halk ile Diyalogda Bulunma x	B2c) Yerli Halk ile Diyalogda Bulunmama
C)Ruh Hali	C1a) Sakin	C2a) Öfkeli x
D)Meslek	D1a) Kamu Yararına Olan	D2a) Kamu Yararına Olmayan x
E)Aile İlişkileri	E1a) Sorunsuz	E2a) Sorunlu
F)Mekân	F1a) Gettoda Yaşamayan	F2a) Gettoda Yaşayan x
G)Sınıf	G1a) Orta ve Üst Sınıf	G2a) Alt Sınıf x

Tablo 3.42 Murathan Canavar Diğer Kategoriler Tablosu

Diğer Kategoriler									
Etnik Köken veya Milliyet		Türkiye	x	Lübnan		Hırvatistan		Diğer	
Din		Dindar		Dindar Değil	x				
Cinsiyet		Erkek	x	Kadın					
Fiziksel Görünüm	Yaş	Genç		Orta Yaş	x	Yaşlı			
	Boy	Uzun	x	Orta		Kısa			
	Kilo	Aşırı		İdeal	x	Zayıf			
	Saç	Var	x	Yok					
	Sakal	İmaj Sakal		Kirli Sakal	x	Yok			
	Bıyık	Var	x	Yok					
	Ten Rengi	Beyaz		Esmer	x				

Murathan Canavar, B1b, B1c olumlu durumları ile temsil edilirken, A2a, A2g, A2h, A2i, B2a, C2a, D2a, F2a, G2a olumsuz durumları ile temsil edilmiştir. Etnik köken olarak Türk'tür. Dini değerlere bağlı bir yaşam sürmemektedir. Fiziksel görünümü, uzun boylu, ideal bir kiloya sahip, uzun saçlı, kirli sakal, bıyık bırakan orta yaşlarda esmer bir erkektir.

Murathan Canavar, toplam on bir tane özellikle temsil edilmiştir. Bunun iki tanesi olumlu iken, dokuz tanesi olumsuzdur. Yüzdelik olarak olumlu özelliği %18,18 iken, olumsuz özelliği %81,82'e denk düşmektedir.

3.5.22 Uğur

Tablo 3.43 Uğur Kategoriler Tablosu

Kategoriler	1)Olumlu Durum	2)Olumsuz Durum
A)SUÇ	A1a) Suçtan Kaçınma	A2a) Darp x
	A1b) Suç İhbar Etme	A2b) Cinsel İstismar
	A1c) Suç Engelleme	A2c) Cinayet
		A2d) Şike
		A2e) Kaçak Bahis
		A2f) Uyuşturucu Satıcılığı
		A2g) Uyuşturucu Kullanımı x
		A2h) Mafyatik Örgüt Kurma veya Üye Olma x
		A2ı) Şantaj
		A2i) Hakaret(Aşağılama) x
B)Toplumsal Uyum	B1a) Toplumsal Kurallara Uyma	B2a) Toplumsal Kurallara Uymama x
	B1b) Sadece Resmi Dili Konuşma	B2b) Etnik ve Resmi Dili Konuşma x
	B1c) Yerli Halk ile Diyalogda Bulunma	B2c) Yerli Halk ile Diyalogda Bulunmama x
C)Ruh Hali	C1a) Sakin	C2a) Öfkeli x
D)Meslek	D1a) Kamu Yararına Olan	D2a) Kamu Yararına Olmayan x
E)Aile İlişkileri	E1a) Sorunsuz	E2a) Sorunlu
F)Mekân	F1a) Gettoda Yaşamayan	F2a) Gettoda Yaşayan x
G) Sınıf	G1a) Orta ve Üst Sınıf	G2a) Alt Sınıf x

Tablo 3.44 Uğur Diğer Kategoriler Tablosu

Diğer Kategoriler									
Etnik Köken veya Milliyet		Türkiye	x	Lübnan		Hırvatistan		Diğer	
Din		Dindar		Dindar Değil	x				
Cinsiyet		Erkek	x	Kadın					
Fiziksel Görünüm	Yaş	Genç		Orta Yaş	x	Yaşlı			
	Boy	Uzun	x	Orta		Kısa			
	Kilo	Aşırı	x	İdeal		Zayıf			
	Saç	Var	x	Yok					
	Sakal	İmaj Sakal		Kirli Sakal	x	Yok			
	Bıyık	Var	x	Yok					
	Ten Rengi	Beyaz		Esmer	x				

Uğur, olumlu bir durumla temsil edilmezken, A2a, A2g, A2h, A2i, B2a, B2b, B2c, C2a, D2a, F2a, G2a olumsuz durumları ile temsil edilmiştir. Etnik köken olarak Türk'tür. Dini değerlere bir yaşam sürmemektedir. Ölüm Hançerleri adlı motosiklet çetesinin lideridir. Fiziksel görünümü, uzun boylu, aşırı kilolu, kısa saçlı, kirli saka ve bıyık bırakan, esmer tenli, orta yaşlarda bir erkektir.

Uğur, toplam on bir tane özelliikle temsil edilmiştir. Olumlu bir özelliği bulunmazken, on bir tane olumsuz özelliği bulunmaktadır. Yüzdelik olarak olumlu özelliği %0 iken , olumsuz özelliği %100'e denk gelmektedir.

3.5.23 Tomo Kovac

Tablo 3.45 Tomo Kovac Kategoriler Tablosu

Kategoriler	1)Olumlu Durum	2)Olumsuz Durum
A)SUÇ	A1a)Suçtan Kaçınma	A2a)Darp
	A1b)Suçu İhbar Etme	A2b)Cinsel İstismar
	A1c)Suçu Engelleme	A2c)Cinayet
		A2d)Şike
		A2e)Kaçak Bahis
		A2f)Uyuşturucu Satıcılığı
		A2g)Uyuşturucu Kullanımı
		A2h)Mafyatik Örgüt Kurma veya Üye Olma
		A2i)Şantaj
		A2j)Hakaret(Aşağılama)
B)Toplumsal Uyum	B1a)Toplumsal Kurallara Uyma	B2a)Toplumsal Kurallara Uymama
	B1b)Sadece Resmi Dili Konuşma	B2b)Etnik ve Resmi Dili Konuşma
	B1c)Yerli Halk ile Diyalogda Bulunma	B2c)Yerli Halk ile Diyalogda Bulunmama
C)Ruh Hali	C1a)Sakin	C2a)Öfkeli
D)Meslek	D1a)Kamu Yararına Olan	D2a)Kamu Yararına Olmayan
E)Aile İlişkileri	E1a)Sorunsuz	E2a)Sorunlu
F)Mekân	F1a)Gettoda Yaşamayan	F2a)Gettoda Yaşayan
G) Sınıf	G1a)Orta ve Üst Sınıf	G2a)Alt Sınıf

Tablo 3.46 Tomo Kovac Diğer Kategoriler Tablosu

Diğer Kategoriler									
Etnik Köken veya Milliyet		Türkiye		Lübnan		Hırvatistan	x	Diğer	
Din		Dindar		Dindar Değil	x				
Cinsiyet		Erkek	x	Kadın					
Fiziksel Görünüm	Yaş	Genç		Orta Yaş	x	Yaşlı			
	Boy	Uzun	x	Orta		Kısa			
	Kilo	Aşırı		İdeal	x	Zayıf			
	Saç	Var	x	Yok					
	Sakal	İmaj Sakal		Kirli Sakal		Yok	x		
	Bıyık	Var		Yok	x				
	Ten Rengi	Beyaz	x	Esmer					

Tomo Kovac, B1a, B1b, B1c, F1a, G1a olumlu durumları temsil edilirken, A2e, A2g C2a, D2a olumsuz durumları temsil edilmiştir. Etnik köken olarak Güney Avrupalı, Hırvatistan'dan gelmiştir. Dini değerlere göre bir yaşam sürmemektedir. Fiziksel görünümü, uzun boylu, ideal kiloda, kısa saçlı, sakal ve bıyık bırakmayan, beyaz tenli, orta yaşlarda bir erkektir.

Tomo Kovac, toplam dokuz tane özelleikle temsil edilmiştir. Bunun beş tanesi olumlu iken dört tanesi olumsuzdur. Yüzdelik olarak olumlu özelliği %55,6 iken, olumsuz özelliği %44,4'e denk gelmektedir.

3.5.24 Dario

Tablo 3.47 Dario Kategoriler Tablosu

Kategoriler	1)Olumlu Durum	2)Olumsuz Durum
A)SUÇ	A1a) Suçtan Kaçınma	A2a) Darp x
	A1b) Suç İhbar Etme	A2b) Cinsel İstismar
	A1c) Suç Engelleme	A2c) Cinayet
		A2d) Şike
		A2e) Kaçak Bahis x
		A2f) Uyuşturucu Satıcılığı
		A2g) Uyuşturucu Kullanımı x
		A2h) Mafyatik Örgüt Kurma veya Üye Olma x
		A2i) Şantaj
		A2i) Hakaret(Aşağılama) x
B)Toplumsal Uyum	B1a) Toplumsal Kurallara Uyma	B2a) Toplumsal Kurallara Uymama x
	B1b) Sadece Resmi Dili Konuşma x	B2b) Etnik ve Resmi Dili Konuşma
	B1c) Yerli Halk ile Diyalogda Bulunma x	B2c) Yerli Halk ile Diyalogda Bulunmama
C)Ruh Hali	C1a) Sakin	C2a) Öfkeli x
D)Meslek	D1a) Kamu Yararına Olan	D2a) Kamu Yararına Olmayan x
E)Aile İlişkileri	E1a) Sorunsuz	E2a) Sorunlu
F)Mekân	F1a) Gettoda Yaşamayan x	F2a) Gettoda Yaşayan
G)Sınıf	G1a) Orta ve Üst Sınıf	G2a) Alt Sınıf x

Tablo 3.48 Dario Diğer Kategoriler Tablosu

Diğer Kategoriler									
Etnik Köken veya Milliyet		Türkiye		Lübnan		Hırvatistan	x	Diğer	
Din		Dindar		Dindar Değil	x				
Cinsiyet		Erkek	x	Kadın					
Fiziksel Görünüm	Yaş	Genç		Orta Yaş	x	Yaşlı			
	Boy	Uzun	x	Orta		Kısa			
	Kilo	Aşırı		İdeal	x	Zayıf			
	Saç	Var		Yok	x				
	Sakal	İmaj Sakal		Kirli Sakal		Yok	x		
	Bıyık	Var		Yok	x				
	Ten Rengi	Beyaz	x	Esmer					

Dario, B1b, B1c, F1a olumlu durumları temsil edilirken, A2a, A2e, A2g, A2h, A2i, B2a, C2a, D2a, G2a olumsuz durumları temsil edilmiştir. Etnik köken olarak Güney Avrupalı, Hırvatistan'dan gelmektedir. Dini değerlere bağlı bir yaşam sürmemektedir. Fiziksel görünümü, uzun boylu, ideal kiloda, saçsız, sakal ve bıyık bırakmayan beyaz tenli, orta yaşlarda bir erkektir.

Dario, toplam on iki tane özellikte temsil edilmiştir. Bunun üç tanesi olum iken dokuz tanesi olumsuzdur. Yüzdelik olarak olumlu özelliği %25 iken, olumsuz özelliği %75'e denk gelmektedir.

3.5.25 Stipe

Tablo 3.49 Stipe Kategoriler Tablosu

Kategoriler	1)Olumlu Durum	2)Olumsuz Durum
A)SUÇ	A1a) Suçtan Kaçınma	A2a) Darp x
	A1b) Suç İhbar Etme	A2b) Cinsel İstismar
	A1c) Suç Engelleme	A2c) Cinayet
		A2d) Şike
		A2e) Kaçak Bahis x
		A2f) Uyuşturucu Satıcılığı
		A2g) Uyuşturucu Kullanımı x
		A2h) Mafyatik Örgüt Kurma veya Üye Olma x
		A2ı) Şantaj
		A2i) Hakaret(Aşağılama) x
B)Toplumsal Uyum	B1a) Toplumsal Kurallara Uyma	B2a) Toplumsal Kurallara Uymama x
	B1b) Sadece Resmi Dili Konuşma x	B2b) Etnik ve Resmi Dili Konuşma
	B1c) Yerli Halk ile Diyalogda Bulunma x	B2c) Yerli Halk ile Diyalogda Bulunmama
C)Ruh Hali	C1a) Sakin	C2a) Öfkeli x
D)Meslek	D1a) Kamu Yararına Olan	D2a) Kamu Yararına Olmayan x
E)Aile İlişkileri	E1a) Sorunsuz	E2a) Sorunlu
F)Mekân	F1a) Gettoda Yaşamayan x	F2a) Gettoda Yaşayan
G)Sınıf	G1a) Orta ve Üst Sınıf	G2a) Alt Sınıf x

Tablo 3.50 Stipe Diğer Kategoriler Tablosu

Diğer Kategoriler									
Etnik Köken veya Milliyet		Türkiye		Lübnan		Hırvatistan	x	Diğer	
Din		Dindar		Dindar Değil	x				
Cinsiyet		Erkek	x	Kadın					
Fiziksel Görünüm	Yaş	Genç		Orta Yaş	x	Yaşlı			
	Boy	Uzun	x	Orta		Kısa			
	Kilo	Aşırı		İdeal	x	Zayıf			
	Saç	Var	x	Yok					
	Sakal	İmaj Sakal	x	Kirli Sakal		Yok			
	Bıyık	Var	x	Yok					
	Ten Rengi	Beyaz	x	Esmer					

Stipe, B1b B1c, F1a olumlu durumları ile temsil edilirken, A2a, A2c, A2g, A2h, A2i, B2a, C2a, D2a, G2a olumsuz durumları temsil edilmiştir. Etnik köken olarak Güney Avrupalı, Hırvatistan'dan gelmektedir. Dini değerlere göre bir yaşam sürmemektedir. Fiziksel görünümü uzun boylu, ideal kiloda, kısa saçlı, imaj sakal ve bıyık bırakan, beyaz tenli orta yaşlarda bir erkektir.

Stipe, toplam on iki tane özelleikle temsil edilmiştir. Bunu üç tanesi olumlu iken, dokuz tanesi olumsuzdur. Yüzdelik olarak olumlu özelliği %25 iken, olumsuz özelliği %75'e denk düşmektedir.

3.5.26 Spati

Tablo 3.51 Spati Kategoriler Tablosu

Kategoriler	1)Olumlu Durum	2)Olumsuz Durum
A)SUÇ	A1a)Suçtan Kaçınma	A2a)Darp
	A1b)Suçu İhbar Etme	A2b)Cinsel İstismar
	A1c)Suçu Engelleme	A2c)Cinayet
		A2d)Şike
		A2e)Kaçak Bahis
		A2f)Uyuşturucu Satıcılığı
		A2g)Uyuşturucu Kullanımı
		A2h)Mafyatik Örgüt Kurma veya Üye Olma
		A2ı)Şantaj
		A2i)Hakaret(Aşağılama)
B)Toplumsal Uyum	B1a)Toplumsal Kurallara Uyma	B2a)Toplumsal Kurallara Uymama
	B1b)Sadece Resmi Dili Konuşma	B2b)Etnik ve Resmi Dili Konuşma
	B1c)Yerli Halk ile Diyalogda Bulunma	B2c)Yerli Halk ile Diyalogda Bulunmama
C)Ruh Hali	C1a)Sakin	C2a)Öfkeli
D)Meslek	D1a)Kamu Yararına Olan	D2a)Kamu Yararına Olmayan
E)Aile İlişkileri	E1a)Sorunsuz	E2a)Sorunlu
F)Mekân	F1a)Gettoda Yaşamayan	F2a)Gettoda Yaşayan
G)Sınıf	G1a)Orta ve Üst Sınıf	G2a)Alt Sınıf

Tablo 3.52 Spati Diğer Kategoriler Tablosu

Diğer Kategoriler									
Etnik Köken veya Milliyet		Türkiye		Lübnan		Hırvatistan	x	Diğer	
Din		Dindar	x	Dindar Değil					
Cinsiyet		Erkek	x	Kadın					
Fiziksel Görünüm	Yaş	Genç		Orta Yaş	x	Yaşlı			
	Boy	Uzun		Orta		Kısa	x		
	Kilo	Aşırı		İdeal		Zayıf	x		
	Saç	Var	x	Yok					
	Sakal	İmaj Sakal		Kirli Sakal		Yok	x		
	Bıyık	Var	x	Yok					
	Ten Rengi	Beyaz	x	Esmer					

Spati, B1b, B1c olumlu durumları temsil edilirken, A2e, A2g, A2i, A2h olumsuz durumları ile temsil edilmiştir. Etnik köken olarak Güney Avrupalı, Hırvatistan gelmektedir. Dini değerlere bir yaşam sürmemektedir. Fiziksel görünümü, kısa boylu, zayıf kiloda, kısa saçlı, bıyık bırakan, orta yaşlarda, beyaz tenli bir erkektir.

Spati toplam on tane özellikle temsil edilmiştir. Bunun iki tanesi olumlu iken, sekiz tanesi olumsuzdur. Yüzdelik olarak olumlu özelliği %20 iken, olumsuz özelliği %80'e denk gelmektedir.

3.5.27 Hâkim Tarik Amir

Tablo 3.53 Hâkim Tarik Amir Kategoriler Tablosu

Kategoriler	1)Olumlu Durum	2)Olumsuz Durum
A)SUÇ	A1a)Suçtan Kaçınma	A2a)Darp x
	A1b)Suçu İhbar Etme	A2b)Cinsel İstismar
	A1c)Suçu Engelleme	A2c)Cinayet x
		A2d)Şike
		A2e)Kaçak Bahis
		A2f)Uyuşturucu Satıcılığı x
		A2g)Uyuşturucu Kullanımı x
		A2h)Mafyatik Örgüt Kurma veya Üye Olma x
		A2ı)Şantaj
		A2i)Hakaret(Aşağılama) x
B)Toplumsal Uyum	B1a)Toplumsal Kurallara Uyma	B2a)Toplumsal Kurallara Uymama x
	B1b)Sadece Resmi Dili Konuşma	B2b)Etnik ve Resmi Dili Konuşma x
	B1c)Yerli Halk ile Diyalogda Bulunma	B2c)Yerli Halk ile Diyalogda Bulunmama x
C)Ruh Hali	C1a)Sakin	C2a)Öfkeli x
D)Meslek	D1a)Kamu Yararına Olan	D2a)Kamu Yararına Olmayan x
E)Aile İlişkileri	E1a) Sorunsuz	E2a)Sorunlu x
F)Mekân	F1a)Gettoda Yaşamayan	F2a)Gettoda Yaşayan x
G)Sınıf	G1a)Orta ve Üst Sınıf x	G2a)Alt Sınıf

Tablo 3.54 Hâkim Tarık Amir Diğer Kategoriler Tablosu

Diğer Kategoriler									
Etnik Köken veya Milliyet		Türkiye		Lübnan	x	Hırvatistan		Diğer	
Din		Dindar		Dindar Değil	x				
Cinsiyet		Erkek	x	Kadın					
Fiziksel Görünüm	Yaş	Genç		Orta Yaş	x	Yaşlı			
	Boy	Uzun	x	Orta		Kısa			
	Kilo	Aşırı	x	İdeal		Zayıf			
	Saç	Var	x	Yok					
	Sakal	İmaj Sakal		Kirli Sakal	x	Yok			
	Bıyık	Var	x	Yok					
	Ten Rengi	Beyaz		Esmer	x				

Hâkim Tarık Amir, G1a olumlu durumu ile temsil edilirken, A2a, A2c, A2f, A2g, A2h, A2i, B2a, B2b, B2c, C2a, D2a, E2a, F2a olumsuz durumları ile temsil edilmiştir. Etnik köken olarak Lübnanlıdır. Dini değerlere göre bir yaşam sürmemektedir. Tarık Amir ailesini veya çetesini yönetmektedir. Fiziksel görünümü, uzun boylu, aşırı kiloda, kısa saçlı, kirli sakal ve bıyık bırakan, esmer tenli, orta yaşlarda bir erkektir.

Hâkim Tarık Amir, toplam on dört tane özellikle temsil edilmiştir. Bunun bir tanesi olumlu iken on üç tanesi olumsuzdur. Yüzdelik olarak olumlu özelliği %7,18 iken, olumsuz özelliği %92,82'e denk gelmektedir.

3.5.28 Kareem Tarık Amir

Tablo 3.55 Kareem Tarık Amir Kategoriler Tablosu

Kategoriler	1)Olumlu Durum	2)Olumsuz Durum
A)SUÇ	A1a) Suçtan Kaçınma	A2a) Darp x
	A1b) Suç İhbar Etme	A2b) Cinsel İstismar
	A1c) Suç Engelleme	A2c) Cinayet
		A2d) Şike x
		A2e) Kaçak Bahis x
		A2f) Uyuşturucu Satıcılığı x
		A2g) Uyuşturucu Kullanımı x
		A2h) Mafyatik Örgüt Kurma veya Üye Olma x
		A2ı) Şantaj x
		A2i) Hakaret(Aşağılama) x
B) Toplumsal Uyum	B1a) Toplumsal Kurallara Uyma	B2a) Toplumsal Kurallara Uymama x
	B1b) Sadece Resmi Dili Konuşma	B2b) Etnik ve Resmi Dili Konuşma x
	B1c) Yerli Halk ile Diyalogda Bulunma	B2c) Yerli Halk ile Diyalogda Bulunmama x
C)Ruh Hali	C1a) Sakin	C2a) Öfkeli x
D)Meslek	D1a) Kamu Yararına Olan	D2a) Kamu Yararına Olmayan x
E)Aile İlişkileri	E1a) Sorunsuz	E2a) Sorunlu x
F)Mekân	F1a) Gettoda Yaşamayan	F2a) Gettoda Yaşayan x
G)Sınıf	G1a) Orta ve Üst Sınıf x	G2a) Alt Sınıf

Tablo 3.56 Kareem Tarık Amir Diğer Kategoriler Tablosu

Diğer Kategoriler									
Etnik Köken veya Milliyet		Türkiye		Lübnan	x	Hırvatistan		Diğer	
Din		Dindar		Dindar Değil	x				
Cinsiyet		Erkek	x	Kadın					
Fiziksel Görünüm	Yaş	Genç		Orta Yaş	x	Yaşlı			
	Boy	Uzun	x	Orta		Kısa			
	Kilo	Aşırı	x	İdeal		Zayıf			
	Saç	Var	x	Yok					
	Sakal	İmaj Sakal		Kirli Sakal	x	Yok			
	Bıyık	Var	x	Yok					
	Ten Rengi	Beyaz		Esmer	x				

Kareem Tarık Amir, G1a olumlu durum ile temsil edilirken, A2a, A2d, A2e, A2f, A2g, A2h, A2i, B2a, B2b, B2c, C2a, D2a, E2a, F2a olumsuz durumları temsil edilmiştir. Etnik köken olarak Lübnanlıdır. Dini değerlere bir yaşam sürmemektedir. Fiziksel görünümü, uzun boylu, aşırı kiloda, kısa saçlı, kirli sakal ve bıyık bırakan, orta yaşlarda, esmer tenli bir erkektir.

Kareem Tarık Amir, toplam on altı tane özelleikle temsil edilmiştir. Bunun bir tanesi olumlu iken on beş tanesi olumsuzdur. Yüzdelik olarak olumlu özelliği %6,25 iken, olumsuz özelliği %93,75'e denk gelmektedir.

3.5.29 Raif Tarık Amir

Tablo 3.57 Raif Tarık Amir Kategoriler Tablosu

Kategoriler	1)Olumlu Durum	2)Olumsuz Durum
A)SUÇ	A1a)Suçtan Kaçınma	A2a)Darp
	A1b)Suçu İhbar Etme	A2b)Cinsel İstismar
	A1c)Suçu Engelleme	A2c)Cinayet
		A2d)Şike
		A2e)Kaçak Bahis
		A2f)Uyuşturucu Satıcılığı
		A2g)Uyuşturucu Kullanımı
		A2h)Mafyatik Örgüt Kurma veya Üye Olma
		A2i)Şantaj
		A2j)Hakaret(Aşağılama)
B)Toplumsal Uyum	B1a)Toplumsal Kurallara Uyuma	B2a)Toplumsal Kurallara Uymama
	B1b)Sadece Resmi Dili Konuşma	B2b)Etnik ve Resmi Dili Konuşma
	B1c)Yerli Halk ile Diyalogda Bulunma	B2c)Yerli Halk ile Diyalogda Bulunmama
C)Ruh Hali	C1a)Sakin	C2a)Öfkeli
D)Meslek	D1a)Kamu Yararına Olan	D2a)Kamu Yararına Olmayan
E)Aile İlişkileri	E1a)Sorunsuz	E2a)Sorunlu
F)Mekân	F1a)Gettoda Yaşamayan	F2a)Gettoda Yaşayan
G)Sınıf	G1a)Orta ve Üst Sınıf	G2a)Alt Sınıf

Tablo 3.58 Raif Tarik Amir Diğer Kategoriler Tablosu

Diğer Kategoriler									
Etnik Köken veya Milliyet		Türkiye		Lübnan	x	Hırvatistan		Diğer	
Din		Dindar		Dindar Değil	x				
Cinsiyet		Erkek	x	Kadın					
Fiziksel Görünüm	Yaş	Genç	x	Orta Yaş		Yaşlı			
	Boy	Uzun	x	Orta		Kısa			
	Kilo	Aşırı		İdeal	x	Zayıf			
	Saç	Var	x	Yok					
	Sakal	İmaj Sakal		Kirli Sakal		Yok	x		
	Bıyık	Var		Yok	x				
	Ten Rengi	Beyaz		Esmer	x				

Raif Tarik Amir, B1b olumlu durumu ile temsil edilirken, A2g, A2h, A2i, B2a, B2c, C2a, D2a, E2a, F2a, G2a olumsuz durumları ile temsil edilmiştir. Etnik köken olarak Lübnanlıdır. Dini değerlere göre bir yaşam sürmemektedir. Fiziksel görünümü, uzun boylu, ideal kiloda, uzun saçlı, sakal ve bıyık bırakmayan, esmer tenli genç bir erkektir.

Raif Tarik Amir, toplam on bir tane özellikle temsil edilmiştir. Bunun bir tanesi olumlu iken on tanesi olumsuzdur. Yüzdelik olarak olumlu özelliği %9,1 iken, olumsuz özelliği %90,9' denk gelmektedir.

3.5.30 Kamila

Tablo 3.59 Kamila Kategoriler Tablosu

Kategoriler	1)Olumlu Durum	2)Olumsuz Durum
A) SUÇ	A1a)Suçtan Kaçınma	A2a)Darp
	A1b)Suçu İhbar Etme	A2b)Cinsel İstismar
	A1c)Suçu Engelleme	A2c)Cinayet
		A2d)Şike
		A2e)Kaçak Bahis
		A2f)Uyuşturucu Satıcılığı
		A2g)Uyuşturucu Kullanımı
		A2h)Mafyatik Örgüt Kurma veya Üye Olma
		A2i)Şantaj
		A2i)Hakaret(Aşağılama)
B)Toplumsal Uyum	B1a)Toplumsal Kurallara Uyma	B2a)Toplumsal Kurallara Uymama
	B1b)Sadece Resmi Dili Konuşma	B2b)Etnik ve Resmi Dili Konuşma
	B1c)Yerli Halk ile Diyalogda Bulunma	B2c)Yerli Halk ile Diyalogda Bulunmama
C)Ruh Hali	C1a)Sakin	C2a)Öfkeli
D)Meslek	D1a)Kamu Yararına Olan	D2a)Kamu Yararına Olmayan
E)Aile İlişkileri	E1a)Sorunsuz	E2a)Sorunlu
F Mekân	F1a)Gettoda Yaşamayan	F2a)Gettoda Yaşayan
G)Sınıf	G1a)Orta ve Üst Sınıf	G2a)Alt Sınıf

Tablo 3.60 Kamila Diğer Kategoriler Tablosu

Diğer Kategoriler									
Etnik Köken veya Milliyet		Türkiye		Lübnan		Hırvatistan		Diğer	x
Din		Dindar		Dindar Değil	x				
Cinsiyet		Erkek		Kadın	x				
Fiziksel Görünüm	Yaş	Genç	x	Orta Yaş		Yaşlı			
	Boy	Uzun	x	Orta		Kısa			
	Kilo	Aşırı		İdeal	x	Zayıf			
	Saç	Var	x	Yok					
	Sakal	İmaj Sakal		Kirli Sakal		Yok	x		
	Bıyık	Var		Yok	x				
	Ten Rengi	Beyaz		Esmer	x				

Kamila, B1a, G1a olumlu durumları temsi edilirken, A2h, A2i, B2c, C2a, D2a, E2a, F2a olumsuz durumları ile temsil edilmektedir. Etnik kökeni tam olarak belirtilmemiştir. Dini değerlere bağlı bir yaşam sürmemektedir. Fiziksel görünümü, uzun boylu, ideal kiloda, uzun saçlı, esmer tenli genç bir kadındır.

Kamila, toplam dokuz tane özellikle temsil edilmiştir. Bunun iki tanesi olumlu iken yedi tanesi olumsuzdur. Yüzdelik olarak olumlu özelliği %22,2 iken, olumsuz özelliği %88,8'e denk gelmektedir.

3.5.31 Fahd

Tablo 3.61 Fahd Kategoriler Tablosu

Kategoriler	1)Olumlu Durum	2)Olumsuz Durum
A)SUÇ	A1a) Suçtan Kaçınma	A2a) Darp x
	A1b) Suç İhbar Etme	A2b) Cinsel İstismar
	A1c) Suç Engelleme	A2c) Cinayet x
		A2d) Şike
		A2e) Kaçak Bahis
		A2f) Uyuşturucu Satıcılığı x
		A2g) Uyuşturucu Kullanımı
		A2h) Mafyatik Örgüt Kurma veya Üye Olma x
		A2ı) Şantaj x
		A2i) Hakaret(Aşağılama) x
B)Toplumsal Uyum	B1a) Toplumsal Kurallara Uyma	B2a) Toplumsal Kurallara Uymama x
	B1b) Sadece Resmi Dili Konuşma x	B2b) Etnik ve Resmi Dili Konuşma
	B1c) Yerli Halk ile Diyalogda Bulunma	B2c) Yerli Halk ile Diyalogda Bulunmama x
C)Ruh Hali	C1a) Sakin	C2a) Öfkeli x
D)Meslek	D1a) Kamu Yararına Olan	D2a) Kamu Yararına Olmayan x
E)Aile İlişkileri	E1a) Sorunsuz	E2a) Sorunlu
F)Mekân	F1a) Gettoda Yaşamayan	F2a) Gettoda Yaşayan x
G)Sınıf	G1a) Orta ve Üst Sınıf	G2a) Alt Sınıf x

Tablo 3.62 Fahd Diğer Kategoriler Tablosu

Diğer Kategoriler									
Etnik Köken veya Milliyet		Türkiye		Lübnan	x	Hırvatistan		Diğer	
Din		Dindar		Dindar Değil	x				
Cinsiyet		Erkek	x	Kadın					
Fiziksel Görünüm	Yaş	Genç		Orta Yaş	x	Yaşlı			
	Boy	Uzun	x	Orta		Kısa			
	Kilo	Aşırı		İdeal	x	Zayıf			
	Saç	Var	x	Yok					
	Sakal	İmaj Sakal	x	Kirli Sakal		Yok			
	Bıyık	Var	x	Yok					
	Ten Rengi	Beyaz		Esmer	x				

Fahd, B1b olumlu durumu ile temsil edilirken, A2a, A2c, A2f, A2h, A2i, B2a, B2c, C2a, D2a, F2a, G2a olumsuz durumları ile temsil edilmektedir. Etnik köken olarak Lübnanlıdır. Dini değerlere bağlı bir yaşam sürmemektedir. Fiziksel görünümü, uzun boylu, ideal kiloda, kısa saçlı, imaj sakal ve bıyık bırakan orta yaşlarda, esmer tenli bir erkektir.

Fahd, toplam on üç tane özellikle temsil edilmiştir. Bunun bir tanesi olumlu iken on iki tanesi olumsuzdur. Yüzdelik olarak olumlu özelliği %7,7 iken, olumsuz özelliği %92,3'e denk gelmektedir.

3.5.32 Wahid

Tablo 3.63 Wahid Kategoriler Tablosu

Kategoriler	1)Olumlu Durum	2)Olumsuz Durum
A)SUÇ	A1a) Suçtan Kaçınma	A2a) Darp x
	A1b) Suç İhbar Etme	A2b) Cinsel İstismar
	A1c) Suç Engelleme	A2c) Cinayet x
		A2d) Şike
		A2e) Kaçak Bahis
		A2f) Uyuşturucu Satıcılığı x
		A2g) Uyuşturucu Kullanımı
		A2h) Mafyatik Örgüt Kurma veya Üye Olma x
		A2ı) Şantaj
		A2i) Hakaret(Aşağılama)
B)Toplumsal Uyum	B1a) Toplumsal Kurallara Uyma	B2a) Toplumsal Kurallara Uymama x
	B1b) Sadece Resmi Dili Konuşma	B2b) Etnik ve Resmi Dili Konuşma x
	B1c) Yerli Halk ile Diyalogda Bulunma	B2c) Yerli Halk ile Diyalogda Bulunmama x
C)Ruh Hali	C1a) Sakin	C2a) Öfkeli x
D)Meslek	D1a) Kamu Yararına Olan	D2a) Kamu Yararına Olmayan x
E)Aile İlişkileri	E1a) Sorunsuz	E2a) Sorunlu
F)Mekân	F1a) Gettoda Yaşamayan	F2a) Gettoda Yaşayan x
G)Sınıf	G1a) Orta ve Üst Sınıf	G2a) Alt Sınıf x

Tablo 3.64 Wahid Diğer Kategoriler Tablosu

Diğer Kategoriler									
Etnik Köken veya Milliyet		Türkiye		Lübnan	x	Hırvatistan		Diğer	
Din		Dindar		Dindar Değil	x				
Cinsiyet		Erkek		Kadın					
Fiziksel Görünüm	Yaş	Genç		Orta Yaş	x	Yaşlı			
	Boy	Uzun	x	Orta		Kısa			
	Kilo	Aşırı		İdeal	x	Zayıf			
	Saç	Var	x	Yok					
	Sakal	İmaj Sakal	x	Kirli Sakal		Yok			
	Bıyık	Var	x	Yok					
	Ten Rengi	Beyaz		Esmer	x				

Wahid, olumlu bir durumla temsil edilmezken, A2a, A2c, A2f, A2h, B2a, B2b, B2c, C2a, D2a, F2a, G2a olumsuz durumları ile temsil edilmiştir. Etnik köken olarak Lübnanlıdır. Dini değerlere bağlı bir yaşam sürmemektedir. Fiziksel görünümü, uzun boylu, ideal kiloda, uzun saçlı, imaj sakal ve bıyık bırakan, orta yaşlarda, esmer tenli bir erkektir.

Wahid, toplam on bir tane özellik le temsil edilmiştir. Olumlu bir özelliği bulunmazken, on bir tane olumsuz özelliği bulunmaktadır. Yüzdelik olarak olumlu özelliği %0 iken, olumsuz özelliği %100'e denk gelmektedir.

3.5.33 Djamal

Tablo 3.65 Djamal Kategoriler Tablosu

Kategoriler	1)Olumlu Durum	2)Olumsuz Durum
A)SUÇ	A1a) Suçtan Kaçınma	A2a) Darp x
	A1b) Suç İhbar Etme	A2b) Cinsel İstismar
	A1c) Suç Engelleme	A2c) Cinayet
		A2d) Şike
		A2e) Kaçak Bahis
		A2f) Uyuşturucu Satıcılığı x
		A2g) Uyuşturucu Kullanımı x
		A2h) Mafyatik Örgüt Kurma veya Üye Olma x
		A2i) Şantaj
		A2i) Hakaret(Aşağılama) x
B)Toplumsal Uyum	B1a) Toplumsal Kurallara Uyma	B2a) Toplumsal Kurallara Uymama x
	B1b) Sadece Resmi Dili Konuşma	B2b) Etnik ve Resmi Dili Konuşma x
	B1c) Yerli Halk ile Diyalogda Bulunma	B2c) Yerli Halk ile Diyalogda Bulunmama x
C)Ruh Hali	C1a) Sakin	C2a) Öfkeli x
D)Meslek	D1a) Kamu Yararına Olan	D2a) Kamu Yararına Olmayan x
E)Aile İlişkileri	E1a) Sorunsuz	E2a) Sorunlu
F)Mekân	F1a) Gettoda Yaşamayan	F2a) Gettoda Yaşayan x
G) Sınıf	G1a) Orta ve Üst Sınıf	G2a) Alt Sınıf x

Tablo 3.66 Djamal Diğer Kategoriler Tablosu

Diğer Kategoriler									
Etnik Köken veya Milliyet		Türkiye		Lübnan	x	Hırvatistan		Diğer	
Din		Dindar		Dindar Değil	x				
Cinsiyet		Erkek	x	Kadın					
Fiziksel Görünüm	Yaş	Genç	x	Orta Yaş		Yaşlı			
	Boy	Uzun		Orta	x	Kısa			
	Kilo	Aşırı		İdeal		Zayıf	x		
	Saç	Var	x	Yok					
	Sakal	İmaj Sakal		Kirli Sakal	x	Yok			
	Bıyık	Var	x	Yok					
	Ten Rengi	Beyaz		Esmer	x				

Djamal, olumlu bir durumla temsil edilmezken, A2a, A2f, A2q, A2h, A2i, B2a, B2b, B2c, C2a, D2a, F2a, G2a olumsuz durumları ile temsil edilmiştir. Etnik köken olarak Lübnanlıdır. Dini değerlere bir yaşam sürmemektedir. Fiziksel görünümü, kısa boylu, zayıf kiloda, kısa saçlı, kirli sakal ve bıyık bırakan, esmer tenli genç bir erkektir.

Djamal, toplam on iki tane özellik ile temsil edilmiştir. Olumlu özelliği bulunmazken, on iki tane olumsuz özelliği bulunmaktadır. Yüzdelik olarak olumlu özelliği %0 iken, olumsuz özelliği %100'e denk gelmektedir.

3.5.34 Daher Tarik Amir

Tablo 3.67 Daher Tarik Amir Kategoriler Tablosu

Kategoriler	1)Olumlu Durum	2)Olumsuz Durum
A)SUÇ	A1a) Suçtan Kaçınma	A2a) Darp x
	A1b) Suç İhbar Etme	A2b) Cinsel İstismar
	A1c) Suç Engelleme	A2c) Cinayet
		A2d) Şike
		A2e) Kaçak Bahis
		A2f) Uyuşturucu Satıcılığı
		A2g) Uyuşturucu Kullanımı
		A2h) Mafyatik Örgüt Kurma veya Üye Olma x
		A2i) Şantaj
		A2i) Hakaret(Aşağılama) x
B)Toplumsal Uyum	B1a) Toplumsal Kurallara Uyma	B2a) Toplumsal Kurallara Uymama x
	B1b) Sadece Resmi Dili Konuşma	B2b) Etnik ve Resmi Dili Konuşma x
	B1c) Yerli Halk ile Diyalogda Bulunma	B2c) Yerli Halk ile Diyalogda Bulunmama x
C)Ruh Hali	C1a) Sakin	C2a) Öfkeli x
D)Meslek	D1a) Kamu Yararına Olan	D2a) Kamu Yararına Olmayan x
E)Aile İlişkileri	E1a) Sorunsuz	E2a) Sorunlu
F)Mekân	F1a) Gettoda Yaşamayan	F2a) Gettoda Yaşayan x
G)Sınıf	G1a) Orta ve Üst Sınıf	G2a) Alt Sınıf x

Tablo 3.68 Daher Tarık Amir Diğer Kategoriler Tablosu

Diğer Kategoriler									
Etnik Köken veya Milliyet		Türkiye		Lübnan	x	Hırvatistan		Diğer	
Din		Dindar		Dindar Değil	x				
Cinsiyet		Erkek	x	Kadın					
Fiziksel Görünüm	Yaş	Genç		Orta Yaş	x	Yaşlı			
	Boy	Uzun	x	Orta		Kısa			
	Kilo	Aşırı	x	İdeal		Zayıf			
	Saç	Var	x	Yok					
	Sakal	İmaj Sakal		Kirli Sakal	x	Yok			
	Bıyık	Var	x	Yok					
	Ten Rengi	Beyaz		Esmer	x				

Daher Tarık Amir, olumlu bir durumla temsil edilmezken, A2a, A2h, A2i, B2a, B2b, B2c, C2a, D2a, F2a, G2a olumsuz durumları ile temsil edilmiştir. Etnik köken olarak Lübnanlıdır. Dini değerlere bağlı bir yaşam sürmemektedir. Fiziksel görünümü, uzun boylu, aşırı kilolu, uzun saçlı, kirli sakal ve bıyık bırakan, orta yaşlarda, esmer tenli bir erkektir.

Daher Tarık Amir, toplam on tane özellik temsil edilmiştir. Olumlu özelliği bulunmazken on tane olumsuz özelliği bulunmaktadır. Yüzdelik olarak olumlu özelliği %0 iken, olumsuz özelliği %100'e denk gelmektedir.

3.5.35 Malik Zafir

Tablo 3.69 Malik Zafir Kategoriler Tablosu

Kategoriler	1)Olumlu Durum	2)Olumsuz Durum
A)SUÇ	A1a)Suçtan Kaçınma	A2a)Darp x
	A1b)Suçu İhbar Etme	A2b)Cinsel İstismar
	A1c)Suçu Engelleme	A2c)Cinayet
		A2d)Şike
		A2e)Kaçak Bahis
		A2f)Uyuşturucu Satıcılığı
		A2g)Uyuşturucu Kullanımı
		A2h)Mafyatik Örgüt Kurma veya Üye Olma x
		A2ı)Şantaj
		A2i)Hakaret(Aşağılama) x
B)Toplumsal Uyum	B1a)Toplumsal Kurallara Uyma	B2a)Toplumsal Kurallara Uymama x
	B1b)Sadece Resmi Dili Konuşma	B2b)Etnik ve Resmi Dili Konuşma x
	B1c)Yerli Halk ile Diyalogda Bulunma	B2c)Yerli Halk ile Diyalogda Bulunmama x
C)Ruh Hali	C1a)Sakin	C2a)Öfkeli x
D)Meslek	D1a)Kamu Yararına Olan	D2a) Kamu Yararına Olmayan x
E)Aile İlişkileri	E1a)Sorunsuz	E2a)Sorunlu
F)Mekân	F1a)Gettoda Yaşamayan	F2a)Gettoda Yaşayan x
G)Sınıf	G1a)Orta ve Üst Sınıf	G2a)Alt Sınıf x

Tablo 3.70 Malik Zafir Diğer Kategoriler Tablosu

Diğer Kategoriler									
Etnik Köken veya Milliyet		Türkiye		Lübnan	x	Hırvatistan		Diğer	
Din		Dindar		Dindar Değil	x				
Cinsiyet		Erkek	x	Kadın					
Fiziksel Görünüm	Yaş	Genç		Orta Yaş	x	Yaşlı			
	Boy	Uzun	x	Orta		Kısa			
	Kilo	Aşırı		İdeal	x	Zayıf			
	Saç	Var	x	Yok					
	Sakal	İmaj Sakal		Kirli Sakal	x	Yok			
	Bıyık	Var	x	Yok					
	Ten Rengi	Beyaz		Esmer	x				

Malik Zafir, olumlu bir durumla temsil edilmezken, A2a, A2h, A2i, B2a, B2b, B2c, C2a, D2a, F2a, G2a olumsuz durumları ile temsil edilmiştir. Etnik köken olarak Lübnanlıdır. Dini değerlere bağlı bir yaşam sürmemektedir. Fiziksel görünümü, uzun boylu, ideal kiloda, kısa saçlı, kirli sakal ve bıyık bırakan, orta yaşlarda, esmer tenli bir erkektir.

Malik Zafir, toplam on tane özellekle temsil edilmiştir. Olumlu bir özelliği bulunmazken, on tane olumsuz özelliği bulunmaktadır. Yüzdelik olarak olumlu özelliği %0 iken, olumsuz özelliği %100' denk gelmektedir.

3.5.36 Faris

Tablo 3.71 Faris Kategoriler Tablosu

Kategoriler	1)Olumlu Durum	2)Olumsuz Durum
A)SUÇ	A1a) Suçtan Kaçınma	A2a) Darp x
	A1b) Suç İhbar Etme	A2b) Cinsel İstismar
	A1c) Suç Engelleme	A2c) Cinayet x
		A2d) Şike
		A2e) Kaçak Bahis
		A2f) Uyuşturucu Satıcılığı
		A2g) Uyuşturucu Kullanımı
		A2h) Mafyatik Örgüt Kurma veya Üye Olma x
		A2ı) Şantaj
		A2i) Hakaret(Aşağılama) x
B)Toplumsal Uyum	B1a) Toplumsal Kurallara Uyma	B2a) Toplumsal Kurallara Uymama x
	B1b) Sadece Resmi Dili Konuşma x	B2b) Etnik ve Resmi Dili Konuşma
	B1c) Yerli Halk ile Diyalogda Bulunma	B2c) Yerli Halk ile Diyalogda Bulunmama x
C)Ruh Hali	C1a) Sakin	C2a) Öfkeli x
D)Meslek	D1a) Kamu Yararına Olan	D2a) Kamu Yararına Olmayan x
E)Aile İlişkileri	E1a) Sorunsuz	E2a) Sorunlu
F)Mekân	F1a) Gettoda Yaşamayan	F2a) Gettoda Yaşayan x
G)Sınıf	G1a) Orta ve Üst Sınıf	G2a) Alt Sınıf x

Tablo 3.72 Faris Diğer Kategoriler Tablosu

Diğer Kategoriler									
Etnik Köken veya Milliyet		Türkiye		Lübnan	x	Hırvatistan		Diğer	
Din		Dindar		Dindar Değil	x				
Cinsiyet		Erkek	x	Kadın					
Fiziksel Görünüm	Yaş	Genç		Orta Yaş	x	Yaşlı			
	Boy	Uzun		Orta	x	Kısa			
	Kilo	Aşırı		İdeal	x	Zayıf			
	Saç	Var	x	Yok					
	Sakal	İmaj Sakal		Kirli Sakal	x	Yok			
	Bıyık	Var	x	Yok					
	Ten Rengi	Beyaz		Esmer	x				

Faris, B1b olumlu durumu ile temsil edilirken, A2a, A2c, A2h, A2i, B1a, B1c, C2a, D2a, F2a, G2a olumsuz durumları ile temsil edilmiştir. Etnik köken olarak Lübnanlıdır. Dini değerlere bağlı bir yaşam sürmemektedir. Fiziksel görünümü, ortalama bir boya, ideal bir kiloya sahip, kısa saçlı, kirli sakal ve bıyık bırakan, orta yaşlarda, esmer tenli bir erkektir.

Faris, toplam on bir tane özelliikle ile temsil edilmiştir. Bunun bir tanesi olumlu iken on tanesi olumsuzdur. Yüzdelik olarak olumlu özelliği %9,1 iken, olumsuz özelliği %90,9'a denk gelmektedir.

3.5.37 Sabir

Tablo 3.73 Sabir Kategoriler Tablosu

Kategoriler	1)Olumlu Durum	2)Olumsuz Durum	
A)SUÇ	A1a) Suçtan Kaçınma	A2a) Darp	x
	A1b) Suç İhbar Etme	A2b) Cinsel İstismar	
	A1c) Suç Engelleme	A2c) Cinayet	
		A2d) Şike	
		A2e) Kaçak Bahis	
		A2f) Uyuşturucu Satıcılığı	
		A2g) Uyuşturucu Kullanımı	
		A2h) Mafyatik Örgüt Kurma veya Üye Olma	x
		A2i) Şantaj	
		A2i) Hakaret(Aşağılama)	
B)Toplumsal Uyum	B1a) Toplumsal Kurallara Uyma	B2a) Toplumsal Kurallara Uymama	x
	B1b) Sadece Resmi Dili Konuşma	B2b) Etnik ve Resmi Dili Konuşma	x
	B1c) Yerli Halk ile Diyalogda Bulunma	B2c) Yerli Halk ile Diyalogda Bulunmama	x
C)Ruh Hali	C1a) Sakin	C2a) Öfkeli	x
D)Meslek	D1a) Kamu Yararına Olan	D2a) Kamu Yararına Olmayan	x
E)Aile İlişkileri	E1a) Sorunsuz	E2a) Sorunlu	
F)Mekân	F1a) Gettoda Yaşamayan	F2a) Gettoda Yaşayan	x
G)Sınıf	G1a) Orta ve Üst Sınıf	G2a) Alt Sınıf	x

Tablo 3.74 Sabir Diğer Kategoriler Tablosu

Diğer Kategoriler									
Etnik Köken veya Milliyet		Türkiye		Lübnan	x	Hırvatistan		Diğer	
Din		Dindar		Dindar Değil	x				
Cinsiyet		Erkek	x	Kadın					
Fiziksel Görünüm	Yaş	Genç		Orta Yaş	x	Yaşlı			
	Boy	Uzun		Orta		Kısa	x		
	Kilo	Aşırı		İdeal		Zayıf	x		
	Saç	Var	x	Yok					
	Sakal	İmaj Sakal	x	Kirli Sakal		Yok			
	Bıyık	Var	x	Yok					
	Ten Rengi	Beyaz		Esmer	x				

Sabir, olumlu bir durumla ile temsil edilmezken, A2a, A2h, B2a, B2b, B2c, C2a, D2a, F2a, G2a olumsuz durumları ile temsi edilmiştir. Etnik köken olarak Lübnanlıdır. Dini değerlere bağlı bir yaşam sürmemektedir. Fiziksel görünümü, kısa boylu, zayıf kiloda, kısa saçlı, imaj sakal ve bıyık bırakan, orta yaşlarda esmer tenli bir erkektir.

Sabir, toplam dokuz tane özellikle temsil edilmiştir. Olumlu bir özelliği bulunmazken dokuz tane olumsuz özelliği bulunmaktadır. Yüzdelik olarak olumlu özelliği %0 iken, olumsuz özelliği %100'e denk gelmektedir.

3.5.38 Abdel Nasser

Tablo 3.75 Abdel Nasser Kategoriler Tablosu

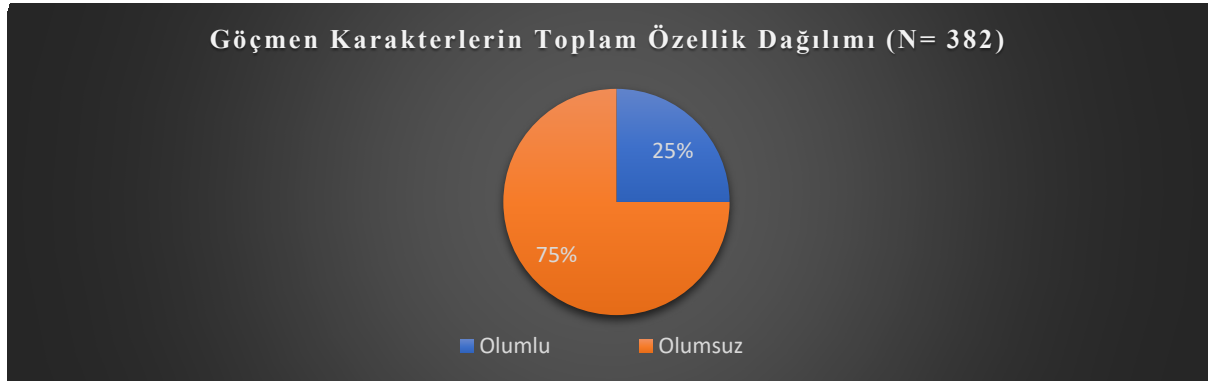
Kategoriler	1)Olumlu Durum	2)Olumsuz Durum
A)SUÇ	A1a)Suçtan Kaçınma	A2a)Darp x
	A1b)Suçu İhbar Etme	A2b)Cinsel İstismar
	A1c)Suçu Engelleme	A2c)Cinayet
		A2d)Şike
		A2e)Kaçak Bahis
		A2f)Uyuşturucu Satıcılığı
		A2g)Uyuşturucu Kullanımı
		A2h)Mafyatik Örgüt Kurma veya Üye Olma x
		A2i) Şantaj
		A2i)Hakaret(Aşağılama)
B)Toplumsal Uyum	B1a)Toplumsal Kurallara Uyma	B2a)Toplumsal Kurallara Uymama x
	B1b)Sadece Resmi Dili Konuşma	B2b)Etnik ve Resmi Dili Konuşma x
	B1c)Yerli Halk ile Diyalogda Bulunma	B2c)Yerli Halk ile Diyalogda Bulunmama x
C)Ruh Hali	C1a)Sakin	C2a)Öfkeli x
D)Meslek	D1a)Kamu Yararına Olan	D2a)Kamu Yararına Olmayan x
E)Aile İlişkileri	E1a)Sorunsuz	E2a)Sorunlu
F)Mekân	F1a)Gettoda Yaşamayan	F2a)Gettoda Yaşayan x
G)Sınıf	G1a)Orta ve Üst Sınıf	G2a)Alt Sınıf x

Tablo 3.76 Abdel Nasser Diğer Kategoriler Tablosu

Diğer Kategoriler									
Etnik Köken veya Milliyet		Türkiye		Lübnan	x	Hırvatistan		Diğer	
Din		Dindar		Dindar Değil	x				
Cinsiyet		Erkek	x	Kadın					
Fiziksel Görünüm	Yaş	Genç		Orta Yaş	x	Yaşlı			
	Boy	Uzun	x	Orta		Kısa			
	Kilo	Aşırı	x	İdeal		Zayıf			
	Saç	Var	x	Yok					
	Sakal	İmaj Sakal	x	Kirli Sakal		Yok			
	Bıyık	Var	x	Yok					
	Ten Rengi	Beyaz		Esmer	x				

Abdel Nasser, olumlu bir durumla ile temsil edilmezken, A2a, A2h, B2a, B2b, B2c, C2a, D2a, F2a, G2a olumsuz durumları ile temsi edilmiştir. Etnik köken olarak Lübnanlıdır. Dini değerlere bağlı bir yaşam sürmemektedir. Fiziksel görünümü, uzun boylu, aşırı kiloda, kısa saçlı, imaj sakal ve bıyık bırakan, orta yaşlarda esmer tenli bir erkektir. Abdel Nasser, toplam dokuz tane özellikle temsil edilmiştir. Olumlu bir özelliği bulunmazken dokuz tane olumsuz özelliği bulunmaktadır. Yüzdelik olarak olumlu özelliği %0 iken, olumsuz özelliği %100'e denk gelmektedir.

3.5.39 Genel Özelliklerle İlgili Veriler

Grafik 3.1 Göçmenlerin Toplam Özellik Dağılımı

Dizide toplam otuz sekiz göçmen karakter bulunmaktadır ve bunlar 382 özellikte temsil edilmektedir. Bu özelliklerin doksan dört tanesi olumlu, iki yüz seksen sekiz tanesi olumsuzdur. Yüzdelik olarak olumlu özelliğin oranı %24,60 iken, olumsuz özelliğin oranı %75,40'a denk gelmektedir.

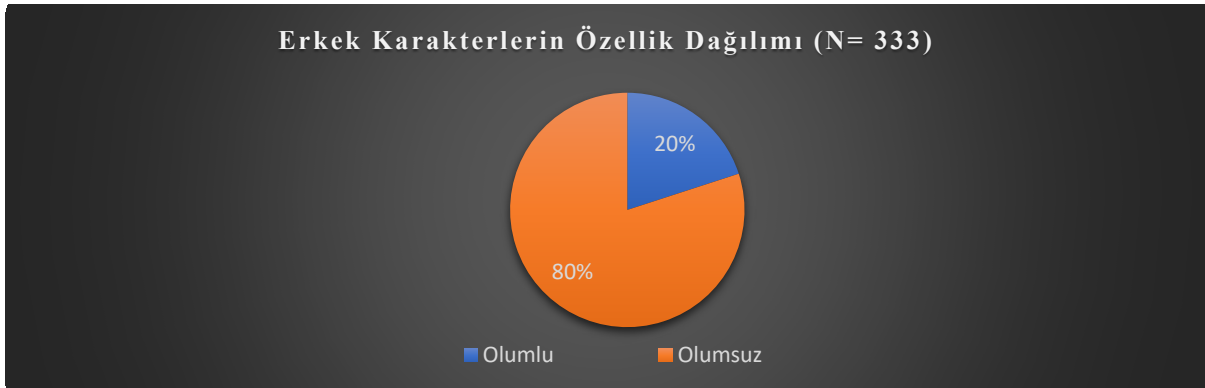
Grafik 3.2 Göçmen Karakterlerin Cinsiyet Dağılımı

Bu karakterlerin altı tanesi kadın, otuz iki tanesi erkektir. Kadınların toplam göçmen karakterine göre yüzdelik oranı %15,79, erkeklerin oranı %84,21 şeklindedir.

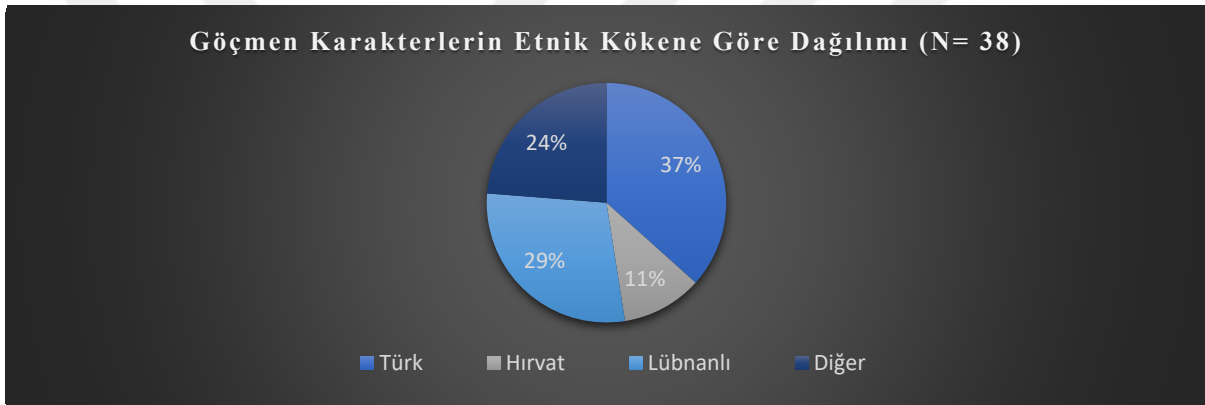
Grafik 3.3 Kadın Karakterlerin Özellik Dağılımı

Altı kadın toplam kırk dokuz özellikte temsil edilmiştir. Bu özelliklerin yirmi beş tanesi olumlu, yirmi dört tanesi olumsuzdur. Yüzdelik olarak olumlu özelliğin oranı %51,02 iken, olumsuz özelliğin oranı %48,98'e denk düşmektedir.

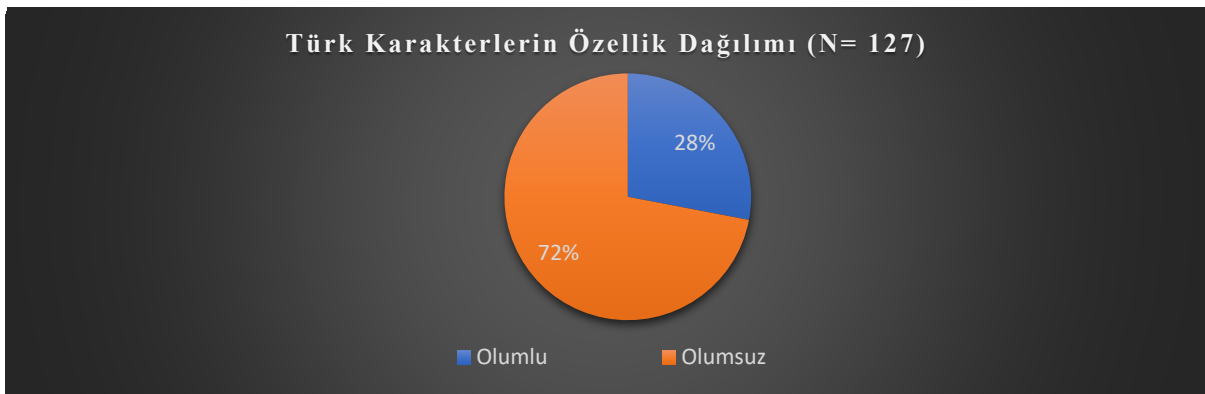
Grafik 3.4 Erkek Karakterlerin Özellik Dağılımı

Otuz iki erkek karakter toplam üç yüz otuz üç özelliikle temsil edilmiştir. Bu özelliklerin altmış sekiz tanesi olumlu, iki yüz altmış beş tanesi olumsuzdur. Yüzdelik olarak olumlu özelliğin oranı %20,48 iken, olumsuz özelliğin oranı %79,52'e denk gelmektedir.

Grafik 3.5 Karakterlerin Etnik Köken Dağılımı

Otuz sekiz karakterin etnik kökenlere göre dağılımı, on dört Türk, on bir Lübnanlı, dört Hırvat ve dokuz tane “diğer” şeklindedir.

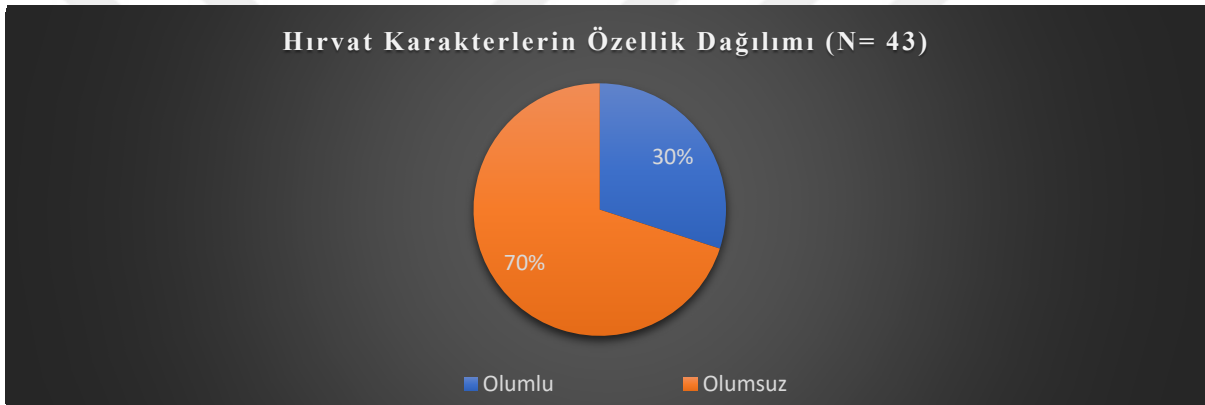
Grafik 3.6 Türk Karakterlerin Özellik Dağılımı

Türkler toplam yüz yirmi yedi özelliikle temsil edilirken, bunun otuz altı tanesi olumlu, doksan bir tanesi olumsuzdur. Yüzdelik olarak olumlu özelliğin oranı %9,42 iken, olumsuz özelliğin oranı %79,52'dir.

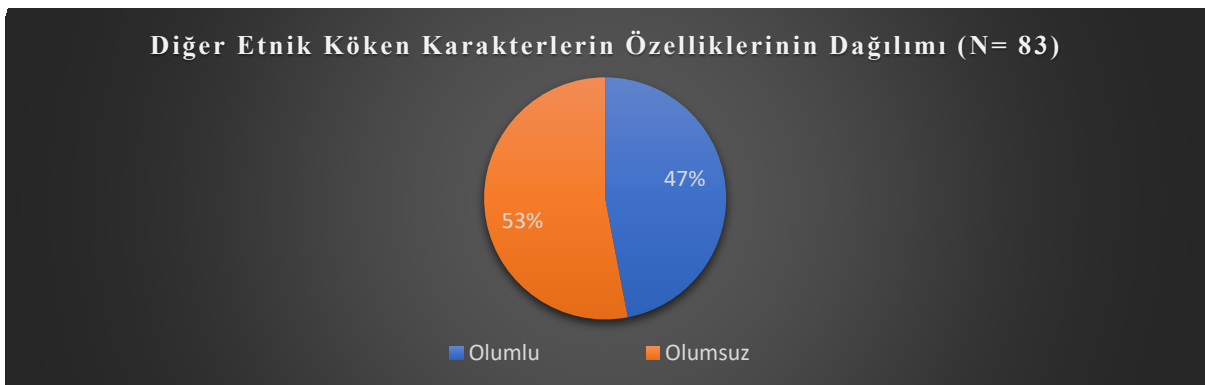
Grafik 3.7 Lübnanlı Karakterlerin Özellik Dağılımı

Lübnanlılar toplam yüz yirmi altı özellikle temsil edilmişlerdir. Bunun beş tanesi olumlu, yüz yirmi bir tanesi olumsuzdur. Yüzdelik olarak olumlu özelliğin oranı %1,30 iken, olumsuz oranının özelliği %31,67’dir.

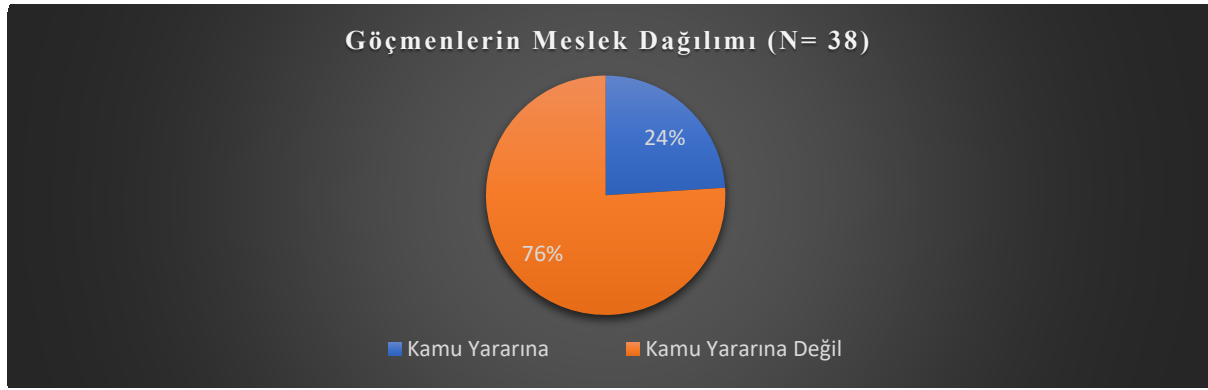
Grafik 3.8 Hırvat Karakterlerin Özellik Dağılımı

Hırvatlar toplam kırk üç özellikle temsil edilmiştir. Bunun on üç tanesi olumlu, otuz tanesi olumsuzdur. Yüzdelik olarak olumlu özelliklerin %3,40 iken, olumsuz özelliklerin oranı %7,85 şeklindedir.

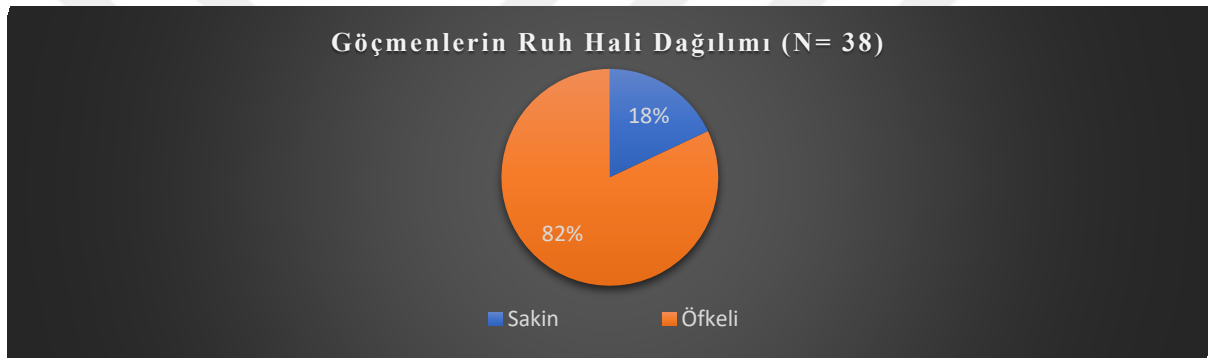
Grafik 3. 9 Diğer Etnik Köken Karakterlerin Özellik Dağılımı

Diğer etnik kökenlerdeki karakterler ise seksen üç özellikle temsil edilmiş, bunlardan otuz dokuz tanesi olumlu, kırk dört tanesi olumsuzdur. Yüzdelik olarak olumlu özelliğin oranı %10,20 iken, olumsuz özelliğin oranı %11,51’e denk düşmektedir.

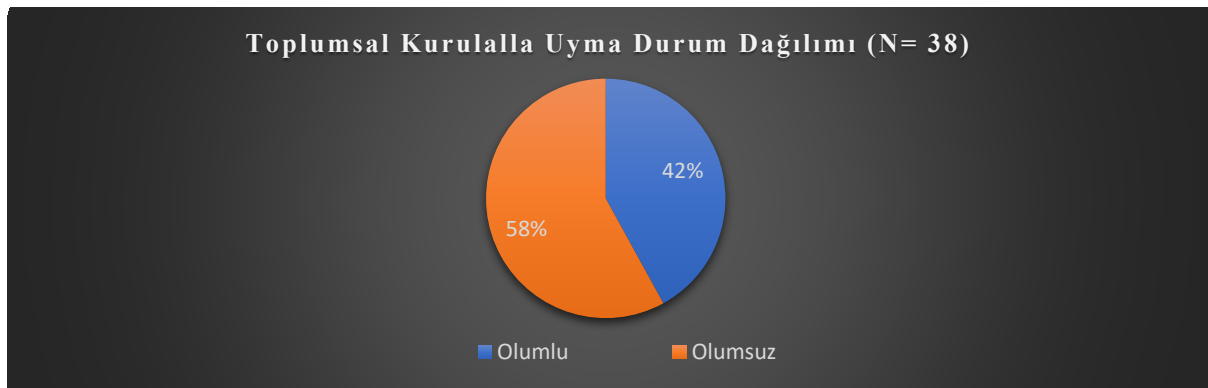
Grafik 3.10 Göçmenlerin Meslek Dağılımı

Göçmenlerin dokuz tanesi kamuya yararlı bir meslek ile uğraşırken, yirmi dokuz tanesi kamuya yararı olmayan bir meslek ile uğraşmaktadır. Yüzdelik olarak kamuya yararlı meslek ile uğraşanların oranı %23,68, kamuya yararı olmayan meslekle uğraşanların oranı %76,32'dir.

Grafik 3.11 Göçmenlerin Ruh Halinin Dağılımı

Göçmen karakterlerden yedi tanesi sakin bir ruh hali ile temsil edilirken, otuz bir tanesi öfkeli bir ruh hali ile tasvir edilmiştir. Yüzdelik olarak sakin karakterlerin oranı %18,42 iken, öfkeli karakterlerin oranı 81,58'dir.

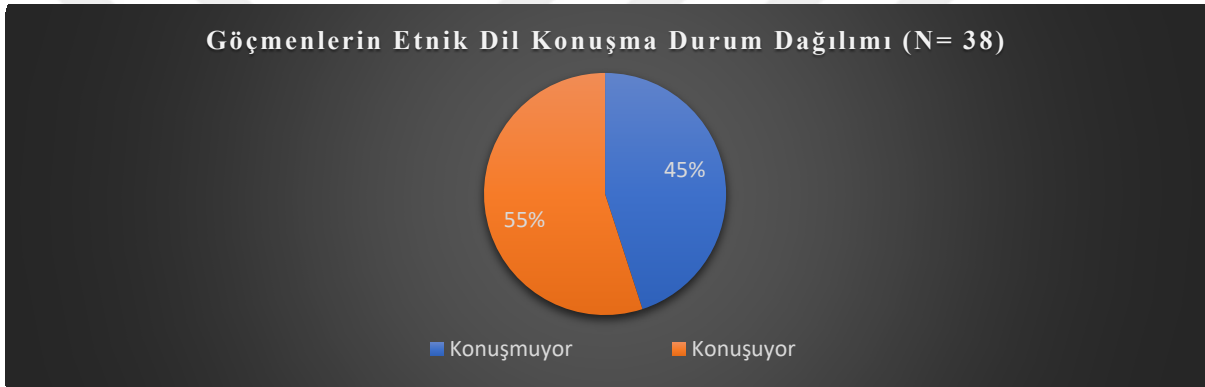
Grafik 3.12 Toplumsal Kurallara Uyma Durum Dağılımı

Karakterlerin on altı tanesi toplumsal kurallara karşı duyarlı, yirmi iki tanesi duyarsızdır. Duyarlıların yüzdelik oranı %42,10, duyarsız olanların oranı ise %57,90'dır.

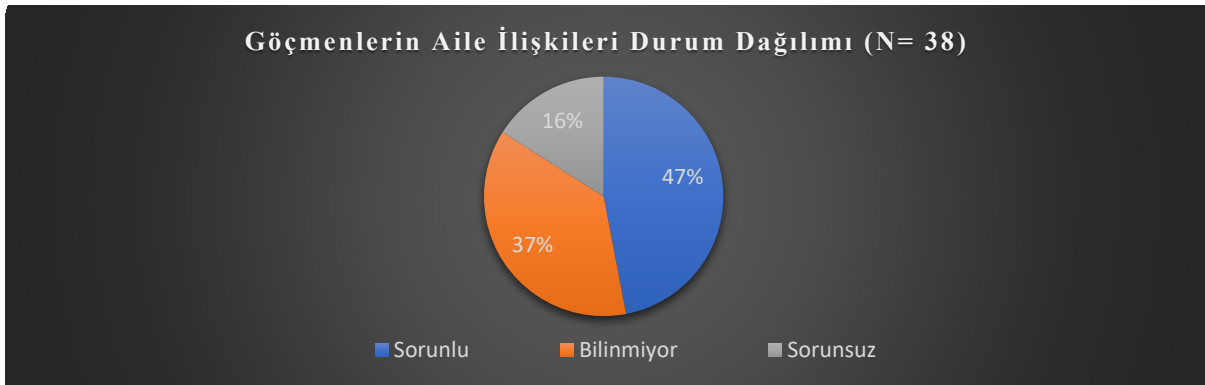
Grafik 3.13 Yerli Halk İle Diyalog Durum Dağılımı

Karakterlerin on beş tanesi yerli halk olan Almanlar ile diyalog kurarken, yirmi üç tanesi diyalog kurmamaktadır. Kuranların yüzdelik oranı %39,47 iken, kurmayanların oranı %60,53'dür.

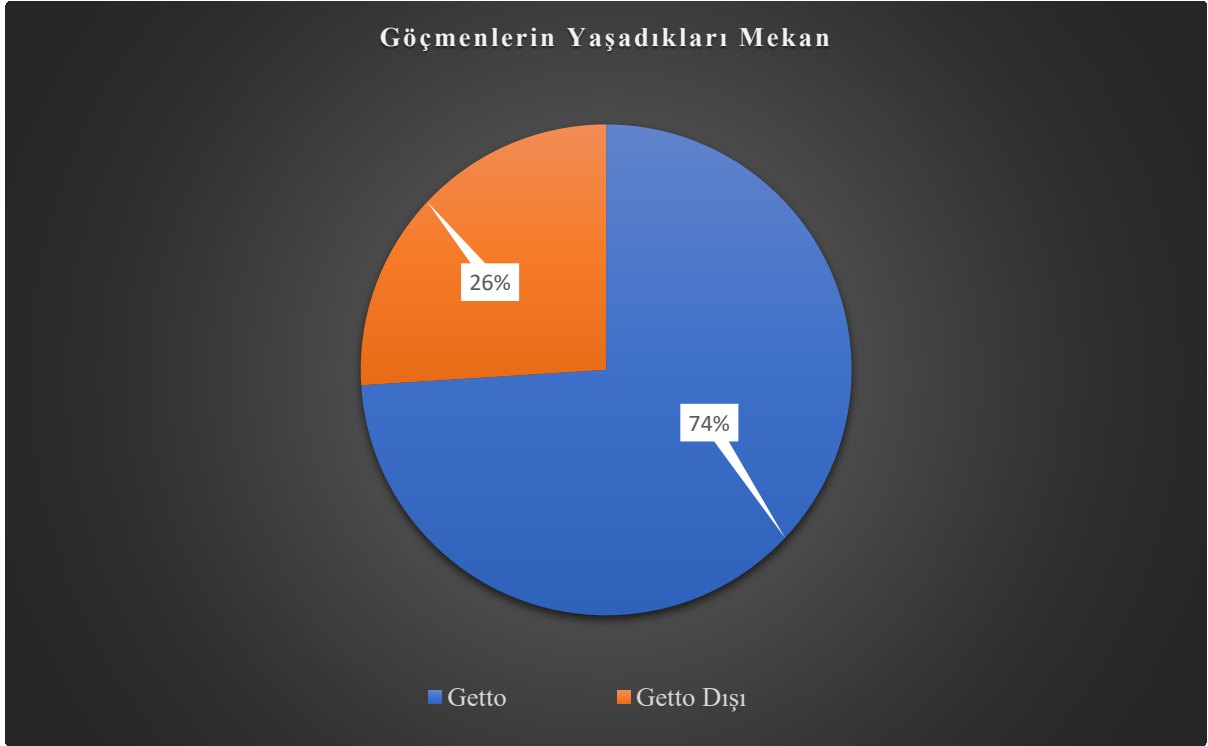
Grafik 3.14 Göçmenlerin Etnik Dil Konuşma Durum Dağılımı

Karakterlerden on yedi tanesi Almancanın yanında etnik dillerini konuşmazken, yirmi bir tanesi konuşmaktadır. Konuşanların yüzdelik oranı %55,27 iken, konuşmayanların oranı %44,73'dür.

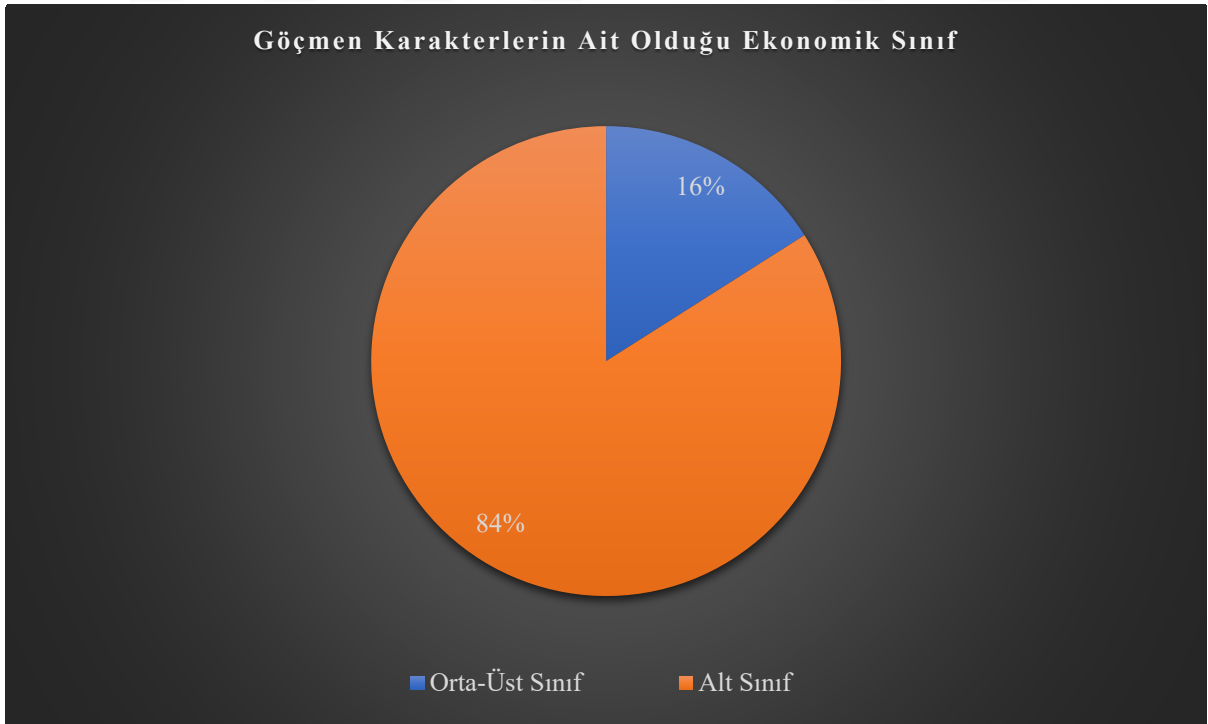
Grafik 3. 15 Göçmenlerin Aile İlişkileri Durum Dağılımı

Karakterlerden altısının aile ilişkileri sorunsuz, on dört tanesinin sorunlu, geri kalan on sekiz tanesinin ise yansıtılmamıştır. Sorunsuzların yüzdelik oranı %15,78, sorunluların %36,85, yansıtılmayanların ise %47,36 şeklindedir.

Grafik 3.16 Göçmenlerin Yaşadıkları Mekanların Durum Dağılımı

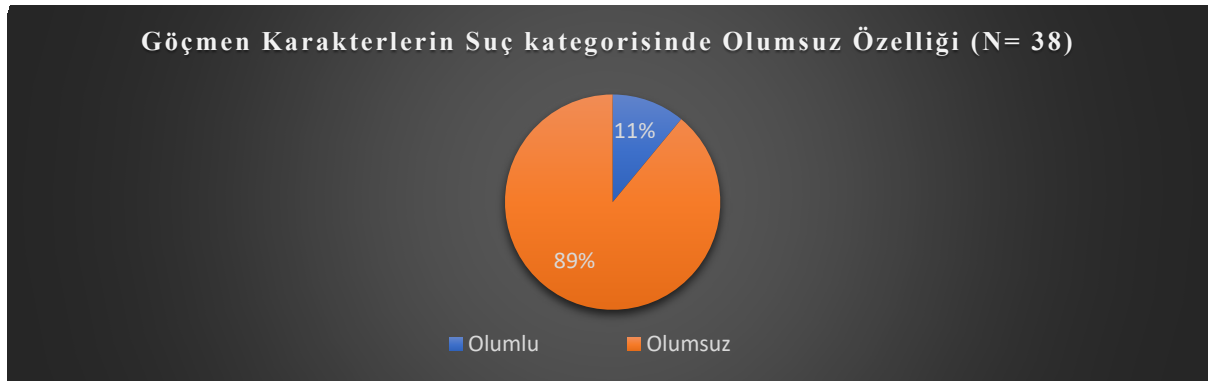
Karakterlerin on tanesi getto dışında bir yerde hayatını sürdürürken, yirmi sekiz tanesi getto ve onunla alakalı yerlerde yaşamını sürdürmektedir. Getto dışında yaşayanların oranı %26 iken, gettoda yaşayanların oranı %74 şeklindedir.

Grafik 3.17 Göçmen Karakterlerin Ait Olduğu Ekonomik Sınıf Dağılımı

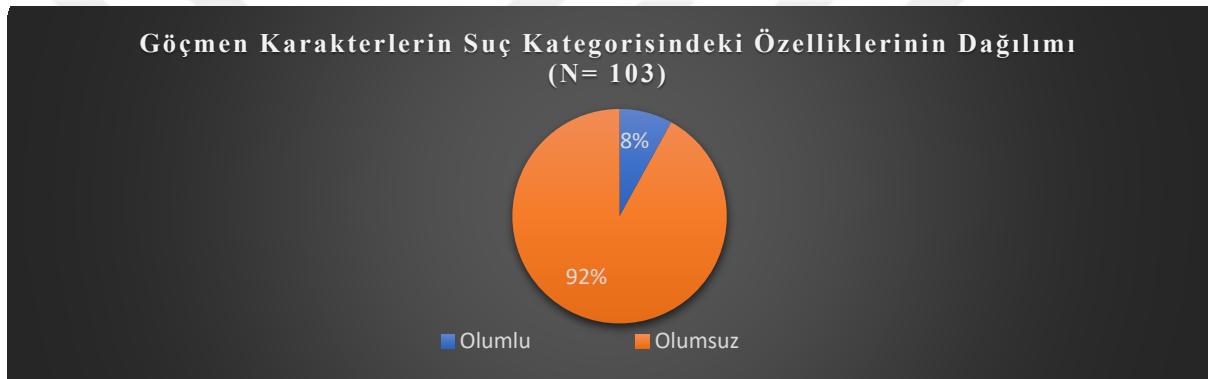
Karakterlerin altı tanesi orta veya üst sınıfa aitken, otuz iki tanesi alt sınıfa aittir. Orta veya üst sınıfın oranı %16 iken, alt sınıfın oranı %84 şeklindedir.

3.5.40 Suç Kategorisi İle İlgili Veriler

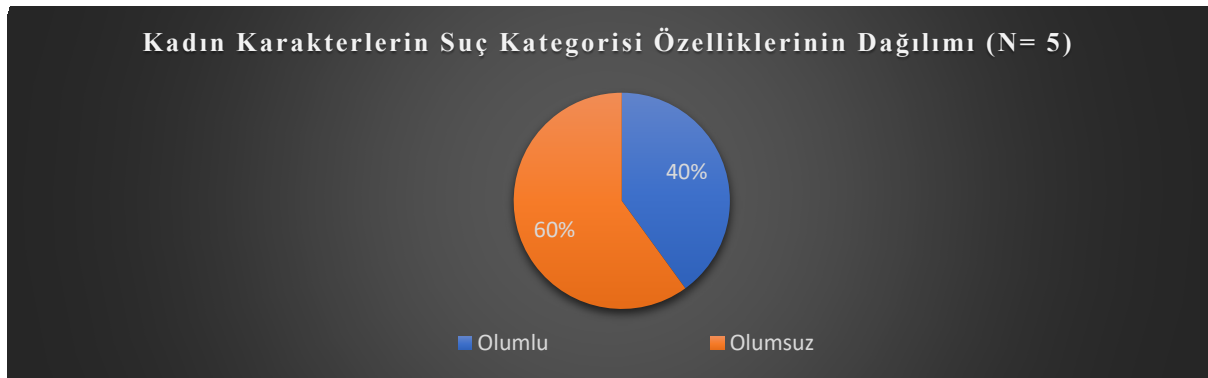
Grafik 3.18 Göçmen Karakterlerin Suç Kategorisi Durum Dağılımı

Otuz sekiz karakterin otuz dört tanesi suç ile ilgili en az bir olumlu veya olumsuz bir değere sahiptir.

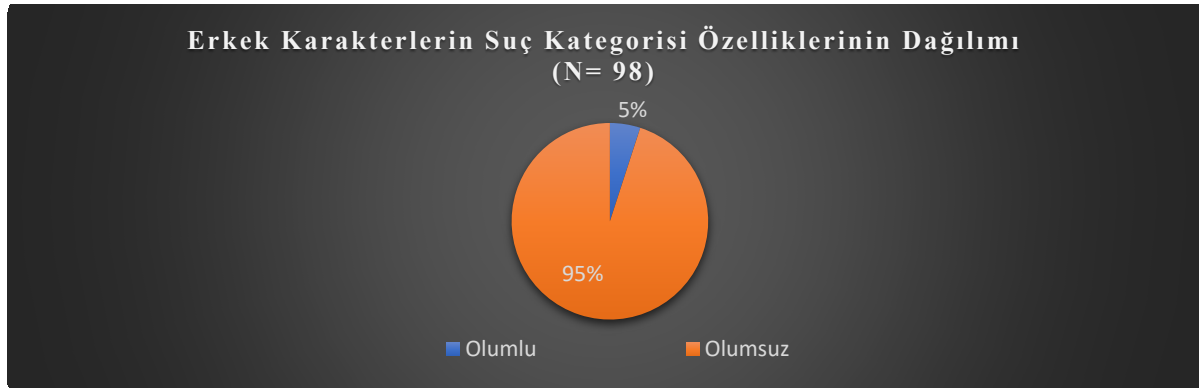
Grafik 3.19 Göçmen Karakterlerin Suç Kategorisi Özelliklerinin Durum Dağılımı

Suç ile ilgili toplam 103 özellik bulunmaktadır. Bunun sekiz tanesi olumlu, doksan beş tanesi olumsuzdur. Yüzdelik olarak suç ile ilgili olumlu temsil %7,76 iken, olumsuz özelliğin oranı %92,24'e denk gelmektedir.

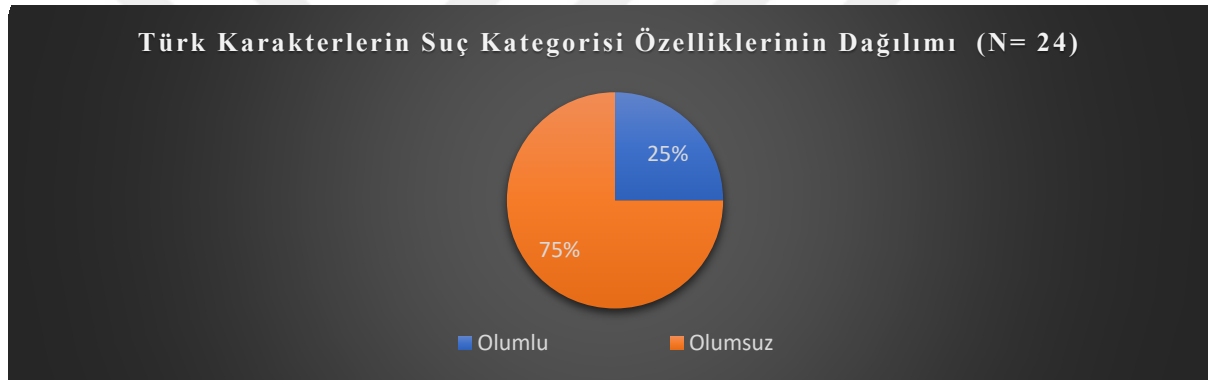
Grafik 3.20 Kadın Karakterlerin Suç Kategorisi Özelliklerinin Dağılımı

Altı kadın karakterin suç kategorisinde toplam beş özelliği bulunurken bunun üç tanesi olumsuz iki tanesi olumludur. Yüzdelik olarak kadınların suç ile ilgili özelliklerinin toplam yüzdelik oranı %4,85 iken, olumlu özelliğin oranı %1,94'e, olumsuz özelliğinin oranı %2,91'e denk gelmektedir.

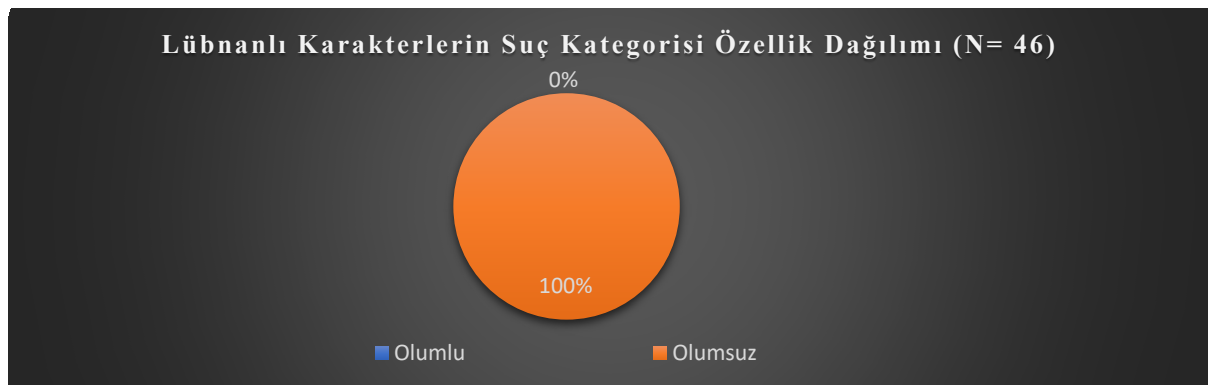
Grafik 3.21 Erkek Karakterlerin Suç Kategorisi Özelliklerinin Dağılımı

Erkekler toplam doksan sekiz suç ile ilgili özelliklerle temsil edilmektedir. Bunların beş tanesi olumlu, doksan üç tanesi olumsuzdur. Erkeklerin genel olarak suç ile ilgili temsiliyetin yüzdelik oranı %95,15 şeklindedir. Olumlu özelliklerin yüzdelik oranı %5 iken, olumsuz özelliklerinin yüzdelik oranı %95 şeklindedir.

Grafik 3.22 Türk Karakterlerin Suç Kategorisi Özelliklerinin Dağılımı

Etnik köken olarak baktığımızda ise Türkler suç kategorisinde toplam yirmi dört özelliklerle temsil edilmiştir. Bu özelliklerin altısı olumlu, on sekiz tanesi olumsuzdur. Yüzde olarak olumlu temsil oranı %5,82 iken, olumsuz temsil oranı %17,47 şeklindedir.

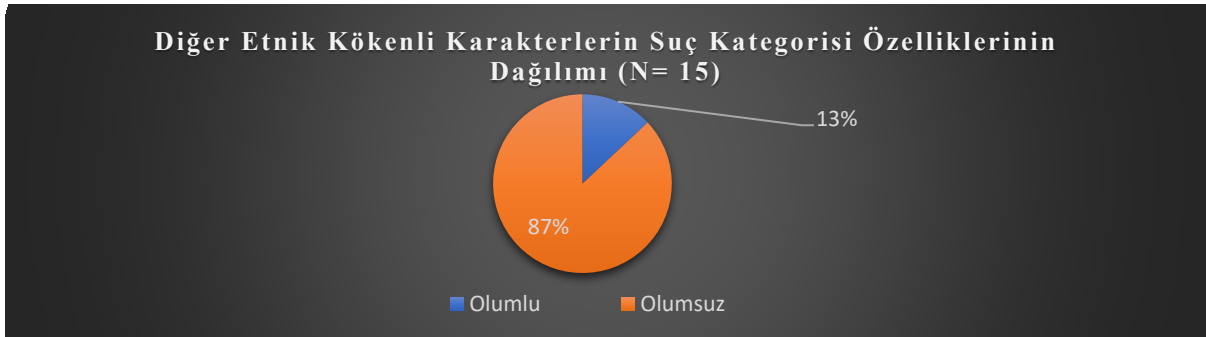
Grafik 3.23 Lübnanlı Karakterlerin Suç Özelliklerinin Dağılımı

Lübnanlılar suç kategorisinde toplam kırk altı özelliklerle temsil edilmiştir. Bunun kırk altısı da olumsuz özelliklerdir. Yüzdelik olarak olumsuz temsil oranı %44,67'e denk düşmektedir.

Grafik 3.24 Hırvat Karakterlerin Suç Özelliklerinin Dağılımı

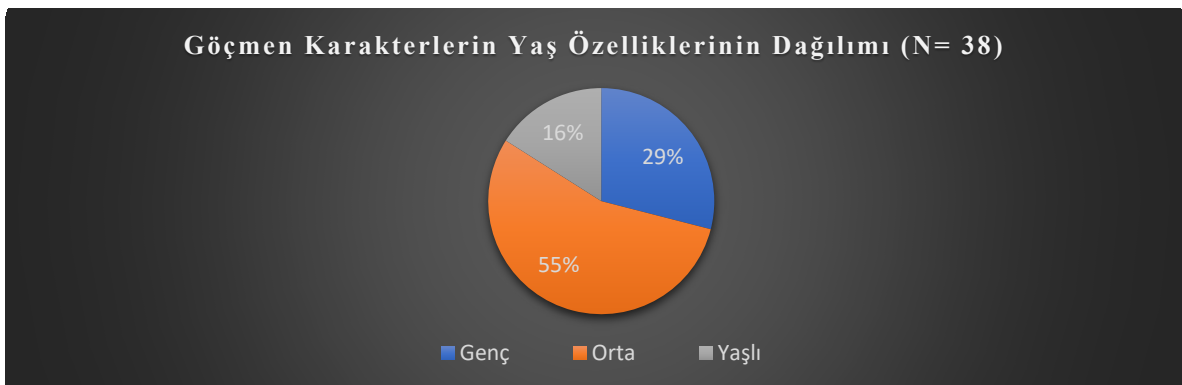
Hırvatlar toplam on sekiz özellik ile temsil edilmiştir. Yine bunların tamamı olumsuz özelliklerdir. Yüzdelik olarak suç kategorisinde Hırvatların olumsuz temsil oranı %17,47 şeklindedir.

Grafik 3.25 Diğer Etnik Köken Karakterlerin Suç Özelliklerinin Dağılımı

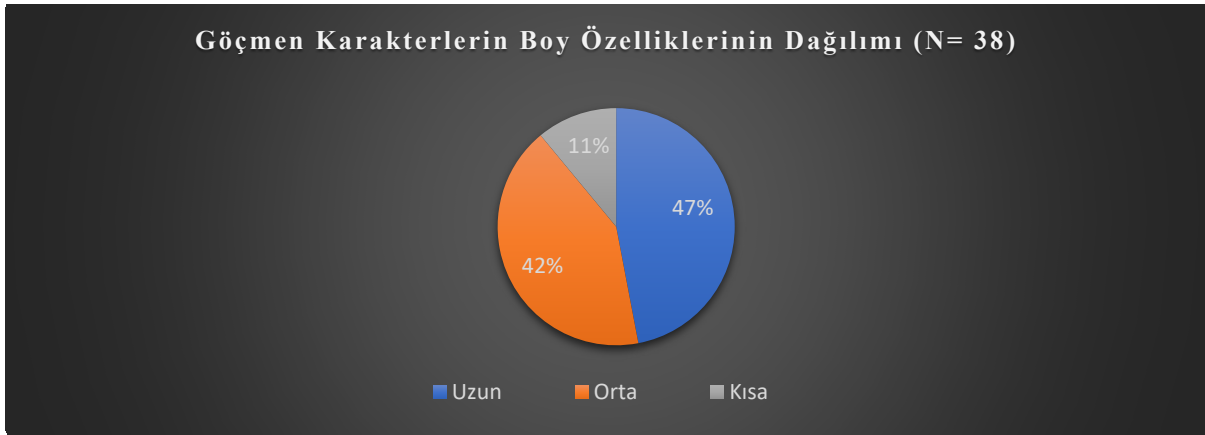
Diğer etnik gruplardan olan karakterlerin ise suç kategorisinde toplam on beş özelliği bulunmakta, bunların iki tanesi olumlu, on üç tanesi olumsuz durumdadır. Diğer etnik grupların suç ile ilgili olumlu temsilinin yüzdelik oranı %1,94' denk düşerken, olumsuz özelliklerinin oranı %12,63 denk düşmektedir.

3.5.41 Fiziksel Görünümle İlgili Veriler

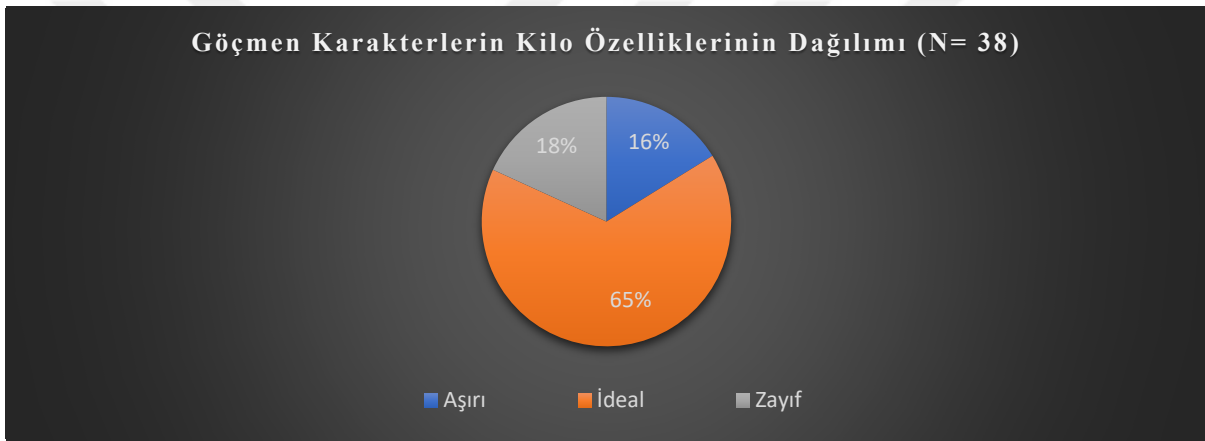
Grafik 3.26 Yaş Özelliklerinin Dağılımı

Otuz sekiz karakterin on bir tanesi genç, yirmi bir tanesi orta yaş, altı tanesi yaşlı kategorisindedir.

Grafik 3.27 Göçmenlerin Boy Özelliklerinin Dağılımı

Karakterlerin on sekiz tanesi uzun boya, on altı tanesi ortalama, dört tanesi de kısa bir boya sahiptir.

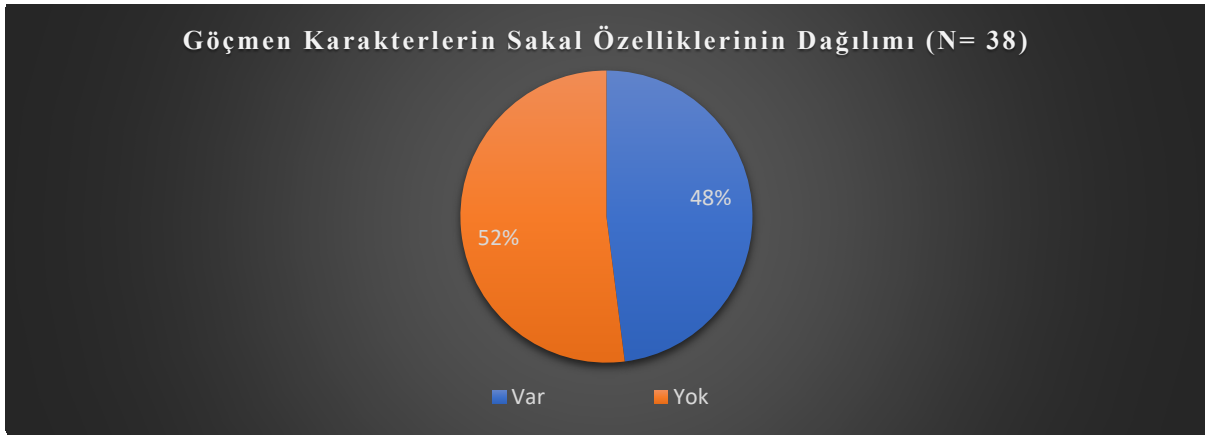
Grafik 3.28 Göçmen Karakterlerin Kilo Özelliklerinin Dağılımı

Kilo ile ilgili verilere baktığımızda aşırı kilolu altı tane karakter, ideal kiloda yirmi beş, zayıf olarak ise yedi tane karakter bulunmaktadır.

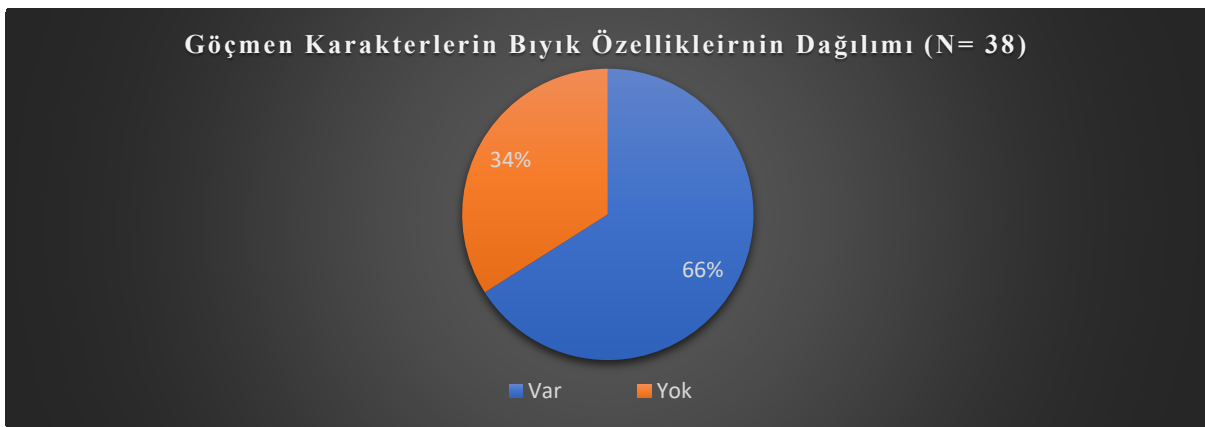
Grafik 3.29 Göçmen Karakterlerin Saç Özelliklerinin Dağılımı

Otuz sekiz karakterin, otuz dördünün saçlı bulunmakta, dördünün bulunmamaktadır.

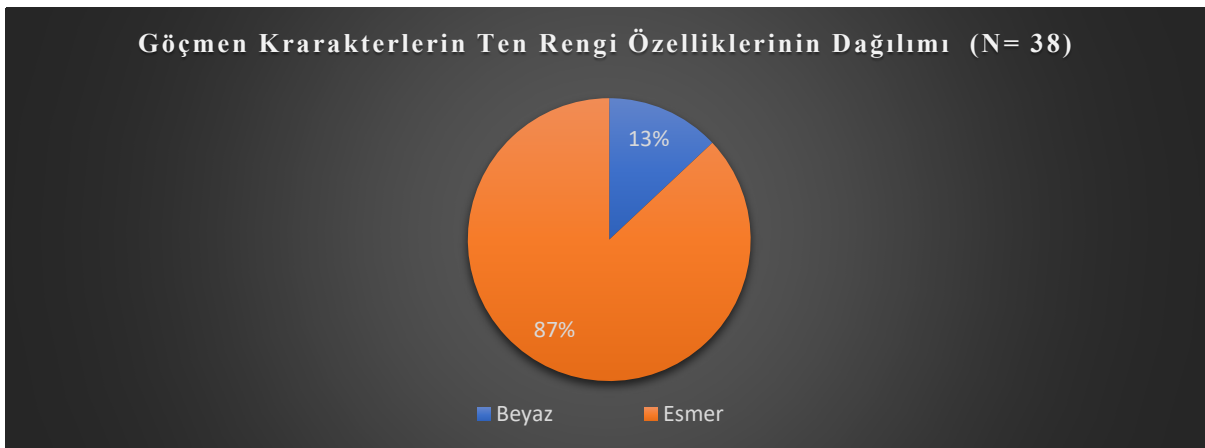
Grafik 3.30 Göçmen Karakterlerin Sakal Özelliklerinin Dağılımı

Yirmi iki karakterde sakal bulunurken, on altısında bulunmamaktadır.

Grafik 3.31 Göçmen Karakterlerin Bıyık Özelliklerinin Dağılımı

Bıyık bırakanların sayısı yirmi beş, bırakmayanların sayısı on üçtür.

Grafik 3. 32 Göçmen Karakterlerin Ten Rengi Özelliklerinin Dağılımı

Otuz sekiz karakterden beş tanesi beyaz tenli, otuz üç tanesi esmerdir.

SONUÇ

Edward Said'in Oryantalizm kavramı çerçevesinde dizinin evrenini incelediğimizde, Batı'dan Doğu'ya, sömürgelere, kolonilere yönelen bakış hiç değişmemiş ancak Doğulu'nun bulunduğu coğrafya değişmiştir. Sömürge veya koloni topraklarında yerli olan Doğulu, Batı topraklarında göçmen olarak resmedilmiştir. Köle, yabani, ilkel olarak sınıflandırılan yerli halk, kolonilerden çıkıp anakaraya gelmiştir. Dogs Of Berlin'de bu göçmenler Türk, Lübnanlı, diğer etnik grup ve milletlerden oluşmaktadır. Alman kültürü ev sahibi konumunda bulunurken, göçmenlerin kültürü misafir kültür konumunda bulunmaktadır. Geçmişten aldığı mirası kullanan Batı, göçmenleri takdim işini anavatanda sürdürmektedir.

Çalışmanın alt sorularından “Alman dizilerinde göçmen karakterler toplumsal uyum konusunda nasıl temsil edilmektedir?” sorusunu elde edilen bulgular çerçevesinde incelediğimizde, otuz sekiz göçmen karakterden yirmi bir tanesi, resmi dil Almanca'nın yanında, etnik dillerini de konuşmaktadır. Oryantalizme göre, Indo-European dil ailesinden olmayan diller, parçalanmış, sistematik ve düzgün olmayan bir yapıdadır. Göçmen karakterlerin yarısından fazlası, bu aileye sahip olmayan dilleri kullanmaktadır. Karakterlerin yirmi üç tanesi yerli halk ile olumlu ve yapıcı bir diyalog kurmayı reddetmektedir. Yirmi iki tanesi toplumsal kurallara dikkat etmemekte ve çevreye rahatsızlık vermektedir. Oryantalist düşünce Doğulu'nun hoşgörü ve medeniyetten yoksun olduğunu belirtmektedir. Göçmen karakterler, toplumsal uyum kategorisinde bu önyargılar doğrultusunda temsil edilmektedir.

Çalışmanın bir başka alt sorusu, “Alman dizilerinde göçmen karakterler aile ilişkileri, ruh halleri ve yaşadıkları mekanlar çerçevesinde nasıl sunulmaktadır?” sorusunu, elde edilen bulgular çerçevesinde incelediğimizde, otuz bir karakter öfkeli bir ruh haline sahiptir ve sadece yedi tanesi sakin bir ruh hali ile tasvir edilmiştir. Karakterlerden altısının aile ilişkileri sorunsuz, on dört tanesinin sorunlu, on sekiz tanesinin durumu yansıtılmamıştır. On tanesi gettoda dışında yaşamakta, yirmi sekiz tanesi gettoda yaşamaktadır. Freud'un kişilik gelişim aşamalarına göre öfkeli ruh hali ilkelliğin, gelişmemişliğin bir yansımasıdır. Mısır'ın İngiliz Valisi Cromer, “mantık Doğulu'nun inkâr ettiği bir şeydir” demekte ve Doğulu'nun her zaman öfke ile hareket ettiğini, birbirleri arasında her zaman sorun yaşayan insanlar olduğunu vurgulamaktadır. Said, oryantalizm kavramını açıklarken, Renan'ın, Sami ırkların gelişimini tamamlamadığı, basit bir ırk olduğuna dair saptamalarını ön plana çıkarmaktadır. Buna göre Doğulu, sürekli öfkeli bir ruh haline sahip, medenileşmemiş, küçük sakat çocuktur. Karakterlerin aile ilişkileri ve ruh halleri, Renan'ın ve Freud'un saptamaları doğrultusunda yansıtılmıştır. Karakterlerin bir çoğunun gettoda yaşaması ve Alman toplumundan izole bir hayat sürmesi, diyaloga kapalı

olduklarına ve kültürlerinin geniş kalmışlığına yapılan bir vurgudur. Oryantalizmin Antropoloji bilimini dayanak noktası olarak Doğulu ırkı, ikinci sınıf olarak tasvir etmesi, dizideki karakterlerin temsil şekillerine de yansımıştır.

“Alman dizilerinde göçmen karakterlerin sosyo ekonomik durumları hangi değerler ile temsil edilmektedir?” alt sorunu elde edilen bulgular çerçevesinde incelediğimizde, karakterlerin altı tanesi üst ve orta bir sınıfa mensupken, otuz iki tanesi alt bir sınıfa mensuptur. Yirmi dokuz tanesi kamuya yararı olmayan bir meslek icra etmekte ve sadece dokuz tanesi kamuya yararı olan bir meslek ile uğraşmaktadır. Oryantalist düşünceye göre Doğulu, ırkının getirdiği özellikten dolayı doğuştan itibaren tembel bir yaratıktır. Ömrünün büyük bir kısmını deve üzerinde veya yatarak geçirmektedir. Bundan dolayı herhangi bir üretim veya bir icat yapması mümkün değildir. Karakterlerin meslekleri üzerinden topluma faydasız bireyler oldukları sunulmuştur. Sınıfları üzerinden de herhangi bir üretim aracına sahip olmadıkları, tembelliklerinden dolayı bir sermaye yaratamadıkları ve bu bilince sahip olmadıkları yansıtılmıştır.

“Alman dizilerinde göçmen karakterler suç söz konusu olduğunda hangi değerler ile temsil edilmektedir?” alt sorusunu, elde edilen bulgular ışığında incelediğimizde, otuz sekiz karakterin, otuz dört tanesi suç ile ilişkilendirilmiştir. Çok az sayıda karakter bir suçu engellemeye çalışırken, karakterlerin büyük bir çoğunluğu suç işlemektedir. Oryantalist düşünce, Doğuluların şiddete yatkın olduğunu, sürekli birbirleri arasında çatıştığını, kaos ortamının günlük hayatın bir parçası olduğunu söylemektedir. Kendince bilimsel verilere ve gözleme dayanan bu söylem, dizinin karakterlerinin özelliklerinde görülmektedir. Göçmen karakterler, uyuşturucu kaçakçılığı, bahis, adam öldürme, haraç, mafyatik örgüt kurma, darp vb. suçlarla dizi içerisinde temsil edilmiştir. Birlik ve beraberlik değil, sürekli bir çatışma hali vardır. Etnik olarak en çok suç ile ilişkilendirilen grup, Lübnanlılar, daha sonra Türkler, Hırvatlar ve diğerleri gelmektedir. Erkekler, kadınlara göre suç konusunda daha aktif bir şekilde temsil edilmişlerdir. Şiddet seven Arap veya Doğulu klişesi, dizinin göçmen karakterleri üzerinden üretilmiştir. Lübnanlı karakterler suç kategorisinde kırk altı özellikle temsil edilirken bunların yüzde yüzü olumsuzdur ve suçu engellemeye yönelik tek bir özellikleri bulunmamaktadır. Hall, bu durumu klişeleştirme adını verdiği temsil pratiği ile açıklamaktadır. Dizi evreninde resmedilen göçmen karakter, öfkesine hâkim olamayan, barbar, toplumsal düzene karşı, bir suç makinası olarak karşımıza çıkmaktadır. Günlük hayatta bir Arabın, Türk’ün veya diğer etnik kökene sahip bireylerin yaşantısı ve bu yaşantıda sergilediği davranışlar, karakterleri, suç işlemek üzerine kurulmamıştır. Örneğin dizide Lübnanlı karakterleri ele alırsak, gerçek hayatta koca bir toplumdan üç beş tane çıkacak suça eğilimli

kişiler yüzünden, bütün toplum aynı damgaya maruz kalmaktadır. İnsanın, birçok özelliği olması rağmen sadece öfkeli ve potansiyel suçlu olarak dizide temsil edilmesi, tıpkı Hall'un belirttiği gibi kişiyi tek bir özelliğine indirgemek, onu tek boyutlu kılmak, bir klişeleştirme örneği sunmaktadır. Dizide göçmen karakterler tek bir boyuta indirgenmiştir; suçlular. Alman ile göçmen arasındaki fark; Almanlar toplumsal düzene ve yasalara uyan, medeni bireyler olarak sunulurken, göçmenler, yasalara karşı, toplumsal düzeni bozmaya çalışan barbarlar olarak sunulmuştur.

Çalışmanın ana sorusu “Alman dizilerinde göçmen karakterler nasıl temsil edilmektedir?” sorusunu, elde edilen bulgular ve araştırmanın alt soruları çerçevesinde incelediğimizde, dizideki göçmen karakterler, suç kategorisinde suçlular olarak temsil edilmişlerdir. Toplumsal uyum kategorisinde hoşgörüsüz, ilkel, dilleri tam olarak gelişmemiş, toplumla uyumsuz bireyler olarak sunulmuşlardır. Ruh hali, aile ilişkileri ve mekân kategorilerinde, öfkeli, psikolojik gelişim süreçlerini tamamlamamış, aile ilişkileri sorunlu ve mantıktan uzak bireyler olarak tasvir edilmişlerdir. Meslek ve sınıf kategorilerinde, tembel ve topluma faydasız bireyler olarak sunulmuşlardır. Diğer kategorisinde verileri incelediğimizde, dizide göçmen karakterlerin %86'sı esmer, %65'i bıyıklı, %57'si de kirli sakallı resmedilmiştir. Esmerlik, Said'in Oryantalist düşünceyi açıklarken örnek verdiği Batılı düşünceye göre, ıkkılığı temsil etmektedir. Batılı bilim, ırkları sınıflandırmış, Asya ve Afrikalı olanların insanlık gelişiminin belli bir safhasında kaldıklarını tespit etmiş, geri kalmışlığı ten renklerinin tonlarına eşitlemişlerdir. Dizide göçmen karakterlerin çoğunluğunun esmer bir ten rengine sahip olması, göçmenler adına tensel farklılığın olumsuz olarak temsil edilmesidir. Kirli sakal ve bıyık, karakterlerin Doğulu olduklarını vurgulamak, etiketlemek için kullanılmıştır. Bu zıtlık kullanılırken dayanak noktası, oryantalistlerin Doğuluyu tarif etmek için kullandığı betimlemelerdir. Büyük bir çoğunluğu genç, orta yaş, ideal kilo ve boya sahip olan göçmen karakterler dinamik olarak gösterilmiştir. Ancak bu dinamikliğin kullanım amacı göçmen ve Batılı arasındaki farklılığın oluşmasını sağlamaktır. Bir öteki olarak göçmenin bu dinamikliği, Batılı için yarar sağlamaktan ziyade onu, kendine bir tehlike olarak gördüğü için olumsuz bir durumdur. Göçmen karakterin fiziksel görünümü, esmer, kirli sakallı, bıyıklı, genç, fit bir vücut olarak sabitlenmiştir. Bu kodlar oryantalist düşünce ile de şekillenmiş, bu şekillenme ile anlamı, geri kalmışlık ve ıkkılığa eşdeğerdir.

Foucault'nun güç/bilgi/iktidar oyununda ortaya çıkan söylem kavramının çizdiği çizginin olumlu tarafı, Alman kültürünün ve toplumunun değerleri ile eşitlenirken, çizginin diğer tarafında kalan olumsuz değerler göçmen karakterlerinki ile eşitlenmiştir. Bu durumda ideoloji, herkesi aynılaştırmak için değil, farklılıkları sınıflandırarak kontrol altında tutmak,

Gramsci'nin belirttiği gibi “kolektifi farklılıklar yoluyla yeniden inşa etmek” amacıyla kullanılmakta, böylece toplum üzerinde bir hegemonya kurarak bunu devam ettirmekte ve sürekli olarak yeniden üretmektedir. Diziden, söylemin çizdiği ve farklılıkları dışlayan çizgiye bir örnek verecek olursak; bir getto olan Kaiserwarte’de, Lübnanlı ailenin yaşadığı mahallenin girişinde kırmızı bir çizgi vardır ve bu çizginin hemen başında göçmen nöbetçiler beklemektedir, çizginin öbür tarafına polislerin geçmesi kesinlikle yasaktır. Bu çizgi tıpkı söylem kavramında olduğu gibi semboliktir. Çizginin olumlu, normal, kabul edilebilir olan tarafında, Alman kültürünü temsil eden polisler bulunmakta, diğer tarafında ise sapkın, suçlu, anormal, kabul edilemez olan göçmen karakterler yani suçlular bulunmaktadır. Dizide göçmenleri temsil eden toplam özelliğin olumlu/olumsuz dağılımına baktığımız zaman bu durum daha net bir şekilde anlaşılacaktır. Göçmenlerin temsil edildiği toplam özellik üç yüz seksen ikidir; bunun doksan dört tanesi çizilen çizginin olumlu tarafında kalırken, iki yüz seksen sekiz tanesi çizginin olumsuz tarafında kalmaktadır. Dizide en olumsuz temsil edilen grup %31,67 ile Lübnanlılar, daha sonra %23,82 ile Türkler, %11,51 ile diğer etnik kökenler ve %7,85 ile de Hırvatlar gelmektedir. Bu sıralama en çok olandan, en aza olana doğru bakıldığında, Batılı kültürün, Doğu kültürüne evrim çizgisinden bakışını göstermektedir. Göçmen karakterlerin dizide kimlikleri, bireysel edinimlerden ziyade mensup olduğu aile ve cemaat tipi topluluklardan hareketle oluşmaktadır. Doğulu’nun topluluklar şeklinde resmedilme geleneği, köklerini oryantalist düşünceden almaktadır. Avrupalı insan, kararlarını tek başına alan medeni bir birey olarak tanımlanabilirken, Doğulu bu yetenekten mahrum görülmektedir. Dizide Lübnanlı aile, Hırvat aile ve geleneksel Türk aileleri cemaat tipi topluluklar şeklinde sunulmuşlardır.

Göçmen karakterler dizide; gettoda yaşayan, alt sınıf, kamu yararına çalışmayan, esmer tenli, kirli sakal ve bıyık bırakan, öfkeli tipler olarak yansıtılmışlardır. İnsan tabiatı gereği birçok özelliği olmasına rağmen, dizideki göçmenin tek bir boyutu vardır; şiddeti sevmektedir, suç işlemek en ana özelliğidir. Dogs Of Berlin dizisinde göçmen karakterler olumsuz değerlerle temsil edilmiştir. Geçmiş Grek ve Roma dönemine dayanan oryantalist düşüncenin, batılı olmayan kültürler ve insanlar hakkında sahip olduğu önyargıları yeniden üretmektedir. Batılı söylemin göçmenler hakkındaki tüm önyargıları, dizinin karakterlerine işlenmiş ve sunulmuştur.

KAYNAKÇA

- Adıgüzel, Y. (2018). *Göç Sosyolojisi*. Nobel Yayınevi, Ankara.
- Adorno, T. W. (2001). *Culture Industry Reconsidered, The Culture Industry: Selected Essays on Mass Culture*. J M Bernstein (drl.). Routledge, London.
- Adorno, T. W. & Horkheimer, M. (2014). *Aydınlanmanın Diyalektiği*. (N. Ülner & E. Ö. Karadoğan), Kabalcı Yayıncılık, İstanbul.
- Althusser, L. (1989). *İdeoloji ve Devletin İdeolojik Aygıtları*. (Çev. Y. Alp & M. Özışık), İletişim Yayınları, İstanbul.
- Anders, G. (1957). *The Phantom Word Of TV, Mass Culture*. B Rosenberg & D M White (drl.). Free Press, New York.
- Ang, I. (1991). *Desperately Seeking The Audience*. Routledge, London.
- Aziz, A. (1981). *Radyo ve Televizyona Giriş*. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, Ankara.
- Barthes, R. (1977). *Image Music Text*. (Çev. S. Heath), Fontana Press, London.
- Barthes, R. (1993). *Göstergebilimsel Serüven*. (Çev. M. Rifat & S. Rifat), Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.
- Barthes, R. (2014). *Çağdaş Söylenler*. (Çev. T. Yücel), Metis Yayınları, İstanbul.
- Başçeri, E. Y. (2001). *Almanya’da Sığınmacı Sorunu ve Türkiye-Almanya İlişkileri*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Baudrillard, J. (2006). *Sessiz Yığınların Gölgesinde: Toplumsalın Sonu*. (Çev. O. Adanır), Doğu Batı, Ankara.
- Baudrillard, J. (2010). *Simülakrlar ve Simülasyon*. (Çev. O. Adanır), Doğu-Batı Yayınları, Ankara.
- Bauman, Z. (1997). *Küreselleşme: Toplumsal Sonuçları*. (Çev. A. Yılmaz), Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
- Bauman, Z. (2000). *Siyaset Arayışı*. (Çev. T. Birkan), Metis Yayınları, İstanbul.
- Bauman, Z. (2016). *Cemaatler: Güvenli Olamayan Bir Dünyada Güvenlik Arayışı*. (Çev. N. Soysal), Say Yayınları, İstanbul.
- Bauman, Z. (2017). *Kimlik*. (Çev. M. Hazır), Heretik, Ankara.
- Bauman, Z. & Raud, R. (2018). *Benlik Pratikleri*. (Çev. M. Ekinci), Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
- Bayrav, S. (1998). *Yapısal Dilbilimi*. Multilingual Yabancı Dil Yayınları, İstanbul.
- Bennett, S. C. (1972). *Christ, Icons and Mass Media, Icons of Popular Culture*. M Fishwick & R B Browne (drl.). Bowling Green University Popular Press, Bowling Green.

- Best, S. & Kellner, D. (1998). "Postmodern Politics and the Battle for the Future". *New Political Science*. Cilt(20-3):283-299.
- Bilgin, N. (1999). *Kolektif Kimlik*. Sistem Yayıncılık, İstanbul.
- Bilgin, N. (2007). *Kimlik İnşası*. Aşina Kitaplar, Ankara.
- Binay, A. (2010). "Tüketim Vasıtasıyla Oluşturulan Postmodern Kimlikler". *Global Media Journal Turkish Edition*, Cilt(1-1): 18-31.
- Bloomfield, L. (1984). *Language*. The University Of Chicago Press. Chicago.
- Bolay, S. H. & Aktan, C. C. (2003). *Moderniteden Postmodernite'ye Değişim*. Çizgi Kitabevi, Konya.
- Browne, N. (1984). "The Political Economy of the Television (Super) Text". *Quarterly Review of Film Studies*, Cilt(9-3): 174-182.
- Castells, M. (2006). *Kimliğin Gücü*. (Çev. E. Kılıç), İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Castels, M. (2002). "Local and Global: Cities in the Network Society". *Tijdschrift Voor Economische en Sociale Geografie*. Cilt(93-5):548-558.
- Ceylan, Y. (2016). "Çok Kültürlülük Avrupa Modelleri: Almanya Örneği". *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt(9-43):1207-1215.
- Chambers, I. (2005) *Göç, Kültür, Kimlik*. (Çev. İ. Türkmen & M. Beşikçi), Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
- Chomsky, N. (1957). *Syntactic Structures*. Mouton de Gruyter, Berlin.
- Connolly, W. E. (1995). *Kimlik ve Farklılık: Siyasetin Açmazlarına Dair Demokratik Çözüm Önerileri*. (Çev. F. Lekesizalın), Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
- Conrad, J. (1975). *Heart Of Darkness*. Penguin, Harmondsworth.
- Creeber, G. (2001). *The Mini Series, The Television Genre Book*. G Creeber (drl.). British Film Institute, London.
- Çelenk, S. (2005). *Televizyon Temsil Kültür*. Ütopya Yayınevi, Ankara.
- D'Hoker, E. (2004). *Vision of Alterity: Representations in the Works of John Banville*. Rodopi, Amsterdam.
- Dağtaş, B. (2013). "Dilbilimsel ve Göstergebilimsel Yaklaşımlar". E, Yüksel (Ed.). *İletişim Kuramları*. Anadolu Üniversitesi, Eskişehir, 132-155.
- De Fleur, M. (1964). "Occupational roles as portrayed on Television". *Public Opinion Quarterly*, (28): 57-74.
- Derrida, J. (1994). *Göstergebilim ve Gramatoloji*. (Çev. T. Akşin), AFA Yayınları, İstanbul.
- Dijk, T. A. (1995). *Power and The News Media*. University of Amsterdam, Amsterdam.

- Dominick, J. R. & Rauch, G. E. (1972). "The Image of Women in Network Tv Commercials". *Journal Of Broadcasting*, Cilt(16): 259-265.
- Done, J. (2010). *The Complete Poems of John Done*. R Robins (drl.). Pearson Education Limited, Edinburg Gate: Harlow.
- Dunn, R. G. (1998). *Identity Crises: A Social Critique of Postmodernity*. University of Minnesota Press, London.
- Eagleton, T. (2015). *İdeoloji*. (Çev. M. Özcan), Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
- Elkind, D. (2019). "Erik Erikson: İnsanda Gelişimin Sekiz Evresi". (Çev. A. Dönmez), *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, Cilt(12-1):27-38.
- Erdoğan, İ. (2004). "Popüler Kültürün Ne Olduğu Üzerine". *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, Cilt (5):1-18.
- Erdoğan, İ. & Alemdar K. (2005). *Öteki Kuram: Kitle İletişim Kuram ve Araştırmalarının Tarihsel ve Eleştirel Bir Değerlendirmesi*. Erk. Ankara.
- Eriksen, T. H. (2009). *Küçük Yerler Derin Mevzular*. (Çev. F. Adsay), Avesta Yayıncılık, İstanbul.
- European University Institute. (2010). *Public Debates On Integration and Immigration In Six West European Countries*. RSCAS Publications, Italy.
- Ewen, S. & Ewen, E. (1992). *Channels Of Desire Mass Images and the Shapping of American Consciousness*. Universty Of Minnesota Press, Minnesota.
- Featharstone, M. (1996). *Postmodernizm ve Tüketim Kültürü*. (Çev. M. Küçük), Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
- Feuer, J. (2005). *Genre Study and Television, A Channels of Discourse Reassembled*. R C Allen (drl.). Routledge, New York.
- Fishwick, M. (1972). *Entarence, Icons of Popular Culture*. M. Fishwick & R. B Browne (drl.). Bowling Green University Popular Press, Bowling Green.
- Fiske, J. (1999). *Television Culture*. Routledge London.
- Fiske, J. (2015). *İletişim Çalışmalarına Giriş*. (Çev. S. İrvan), Pharmakon Yayınevi, Ankara.
- Fiske, J. & Hartley, J. (2003). *Reading Television*. Routledge, London.
- Flaubert, G. (1973). *Correspondance*. Jean Bruneau Publishers, Paris.
- Foucault, M. (1970). *The Order Of Things An Archeology of The Human Sciences*. (Çev. A. S. Smith), Pantheon Books, New York.
- Foucault, M. (2001). *Kelimeler ve Şeyler: İnsan Bilimlerinin Bir Arkeolojisi*. (Çev. M. A. Kılıçbay), İmge Kitabevi, Ankara.

- Foucault, M. (2014). *Özne ve İktidar: Seçme Yazılar 2*. (Çev. I. Ergüden ve O. Akınbay), Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
- Freud, S. (2011). *Haz İlkesinin Ötesinde Ben ve İd*. (Çev. A. Babaoğlu), Metis Yayınları, İstanbul.
- Freyer, H. (2014). *Sanayi Çağı*. (Çev. B. Akarsu & H. Batuhan), M R Ayas (drl.). Doğu-Batı Yayınları, Ankara.
- Friedman, L. M. (2002). *Yatay Toplum*. (Çev. A. Fethi), İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul.
- Frye, N. (1990). *Historical Criticism: Theory Of Modes, Anatomy of Criticism*. H Bloom (drl.). Princeton University of Press, New Jersey.
- Funk, R. (2013). *Ben ve Biz: Postmodern İnsanın Psikanalizi*. (Çev. Ç. Tanyeri), Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.
- Gerbner, G. Gross, L. Signorielli, N. & Morgan, M. (1980). "Aging With Television Images on Television Drama and Conceptions of Social Reality". *Journal of Communication*, Cilt(30-1): 37-47.
- Gerbner, G. & Gross, L. (1986). "Living with Television: The Dynamics of the Cultivation Process", *Perspectives On Media Effects*. J Bryant & D Zillman (drl.). Lawrence Erlbaum Associates, Hilldale.
- Giddens, A. (1984). *The Constitution Of Society*. Polity Press, Cambridge.
- Giddens, A. (1994). *Modernliğin Sonuçları*. Çev. E. Kuşdil), Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
- Giddens, A. (2010). *Modernite ve Bireysel Kimlik: Geç Modern Çağda Benlik ve Toplum*. (Çev. Ü. Tatlıcan), Say Yayınları, İstanbul.
- Giddens, A. & Sutton, P. W.(2014). *Sosyolojide Temel Kavramlar*. (Çev. Ali Esgin), Phoenix Yayınevi, Ankara.
- Gitlin, T. (1994). "Prime-time Ideology: The Hegemonic Process in Television Entertainment", *The Critical View*. H Newcomb (drl.). Oxford University Press, New York.
- Goode, J. (2005). "Yemek". (Çev. F. Mormenekşe), *Milli Folklor Dergisi*, Cilt(67):172-177.
- Guiraud, P. (1994). *Göstergebilim*. (Çev. M. Yalçın), İmge Kitabevi, Ankara.
- Hall, S. (1999). "Kültür Medya ve İdeolojik Etki", *Medya İktidar İdeoloji*. M Küçük (drl.). Bilim ve Sanat Yayınları, Ankara.
- Hall, S. (2006). "Encoding-Decoding", *Media and Cultural Studies*. D M Kellner & M G Durham (drl.). Blackwell Publishing, Oxford.
- Hall, S. (2015). "Kültürel Kimlik ve Diaspora", *Diaspora ve Kimlik*. M A Yolcu (drl.). Kömen Yayınları, Konya.

- Hall, S. (2017). *Temsil Kültürel Temsiller ve Anlamlandırma Uygulamaları*. (Çev. İ. Dünder), Pinhan Yayıncılık, İstanbul.
- Hall, S. Lumley, B & McLennan, G. (1985). *Siyaset ve İdeoloji Gramsci*. (Çev. S. Emrealp), Birey ve Toplum Yayınları, Ankara.
- Hamady, S. (1960). *Temperament and Character of the Arabs*, Twayne Publishers, New York.
- Harley, D. (1997). *Postmodernliğin Durumu*. (Çev. S. Savran), Metis Yayınları, İstanbul.
- Hulme P. (1986). *Colonial Encounters: Europe and Native Caribbean 1492-1797*. Methuen, London.
- İnsani Yardım Vakfı. (2018). *Almanya’da Müslümanlar*. İHH İnsani & Sosyal Araştırmalar Merkezi, İstanbul.
- Jakobson, R. (2003). “The metephoric and metonymic poles”, *Metaphor and Metenomy in Comparison and Conrast*. R Dirven & R Pörings (drl.). Mouton De Gruyter, Berlin.
- Jameson, F. (2012). *A Singular Modernity*, Verso Publications, London.
- Jeanniere, A. (2000). “Modernite Nedir”, *Modernite Versus Postmodernite*. M Küçük (drl.). Vadi Yayınları, Ankara.
- Jenkins, R. (2008). *Social Identity*. Routledge, London.
- Jensen, K. B. & Rosengreen, K. E. (1990). “Five Traditions in Search of the Audience”. *European Journal Of Communication*, Cilt(5-2): 207-238.
- Kastoryano, Riva. (2009). “Çokkültürlülük Avrupa İçin Bir Kimlik mi?” *Avrupa’ya Kimlik: Çokkültürlülük Sınavı*. R Kastoryano (drl.). Bağlam Yayınları, İstanbul.
- Katzman, N. (1972). *Television Soap Operas: What’s Been Going on Anyway*. Public Opinion Quaterly, (36-2): 200-212.
- Kellner, D. (2001). “Popüler Kültür ve Postmodern Kimliklerin İnşası”. (Çev. G. Seçkin), *Doğu Batı Dergisi*, Cilt(15):187-219.
- Keyman, E. F. (2000). *Türkiye ve Radikal Demokrasi: Geç Modern Zamanlarda Siyaset ve Demokratik Yönetim*. Alfa, İstanbul.
- Kipling, R. (1954). *Verse*, N. Y. Double Day and Co, Garden City.
- Korotepe, D. (2002). “Türkiye’den Göçün 41. Yılında Bir Durum Değerlendirmesi: Almanya’daki Göçmenler Ne Durumda?”. *Gelenek Dergisi*, Cilt(74):1-14.
- Küçük, M. (2000). “Entelektüellerin Tehlikeli Oyuncağı: Postmodern”, *Modernite Versus Postmodernite*. M. Küçük (drl.). Vadi Yayınları, Ankara.
- Kymlicka, W. (1998). *Çokkültürlü Yurttaşlık: Azınlık Haklarının Liberal Teorisi*. (Çev. A. Yılmaz), Ayrıntı Yayınları İstanbul.

- Lacan, J. (1982). “Psikanaliz Deneyiminin Ortaya Koyduğu Biçimiyle “Özne-Ben”in İşlevinin Oluşturucusu Olarak Ayna Evresi”, *Felsefe Yazıları*. S Hilav (drl.). (Çev. N. Kuyaş), Yazko Yayınları, İstanbul.
- Lash, S. & Urry, J. (1995). *The End Of Organized Capitalism*. Oxford Polity Press, Oxford.
- Lauer, Q. (1982). *Hegel’s Concept of God*. State University of New York Press, Albany-New York.
- Lee, E. (1966). “A Theory of Migration”. *Demography*, Cilt(3-1):47-57.
- Levi-Strauss C. (2013). *Mit ve Anlam*. (Çev. G. Y. Demir), İthaki Yayınları, İstanbul.
- Levi-Strauss, C. (1963). *Stuructural Anthropology*. (Çev. C. Jacobson & B. Schoepf), Basic Books Inc Publishers, New York.
- Levi-Strauss, C. (1983). *Din ve Büyü*. (Çev. T. Yücel), Yol Yayınları, İstanbul.
- Levi-Strauss, C. (1994). *Yaban Düşünce*. (Çev. T. Yücel), Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.
- Loomba, A. (2000). *Kolonyalizm Postkolonyalizm*. (Çev. M. Küçük), Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
- Maalouf A. (2008). *Ölümcül Kimlikler*. (Çev. A. Bora), Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.
- Mannoni, O. (1956). *Prospero and Caliban: The Psychology of Colonisation*, (Çev. P. Powesland), Methuen, Londra.
- Marshall, G. (1999). *Sosyoloji Sözlüğü*. (Çev. O. Akınhay & D. Kömürcü), Bilim ve Sanat Yayınları, Ankara.
- Martinet, A. (1998). *İşlevsel Genel Dilbilim*. (Çev. B. Vardar), Multilingual, İstanbul.
- McLuhan, M. (1994). *Understanding Media*. MIT Press, Cambridge.
- McQuail, D. (1975). *Communications*. Logmans, London.
- McQuail, D. (1997). *Audience Analysis*. Sage Publications, London.
- McQuail, D. (2010). *Mass Communication Theory*. Sage Publications, London.
- Mead, G. H. (1932/1964). *Mind: Self and Society From The Standpoint of a Social Behaviorist*. University of Chicago Press, Chicago.
- Miles, R. (1989). *Racism*. Routledge, Londra.
- Miller, B. D. (2004). *Cultural Anthropology*. Pearson Education, Boston.
- Mills, C. W. (2000). *The Power Elite New Edition*. Oxford University Press, New York.
- Mitchell, W. J. T. (1995). “Representantion”, *Critical Terms for Literary Study*. F. Lentricchia & T. Mclaughlin (drl.). University of Chicago Press, Chicago.
- Morley, D. (1992). *Television Audiences and Cultural Studies*. Routledge, London.
- Mutlu, E. (2008). *Televizyonu Anlamak*. Ayraç Yayınları, Ankara.
- Mutlu, E. (2017). *İletişim Sözlüğü*. Ütopya Yayınevi, Ankara.

- Nandy, A. (2012). “Ah! Ne Hoş Bir Bilim”. *Postmodernizm ve Rasyonalite*. N Chomsky & M Raskin (drl.). (Çev. S. Altınçekiç & T. Doğan), BGST Yayınları, İstanbul.
- Neale, S. (1990). Questions of Genre. *Screen*, (31-1): 45-66.
- Neale, S. & Krutnik, F. (2001). *Popular Film and Television Comedy*. Routledge, New York.
- Nomer, N. (2007). “Aydınlanma ve Eleştirel Akıl: Bilgin, Deveci ve Sarıbay’ın Düşündürdükleri”. B, Toprak (Ed.). *Aydınlanma Sempozyumu*. Osmanlı Bankası Yayınları, İstanbul, 50-55.
- O’Donnell, V. (2007). *Television Criticism*. Sage Publications, London.
- Oskay, Ü. (2014). *Kitle İletişiminin Kültürel İşlevleri*. İnkılap Yayınları, İstanbul.
- Oskay, Ü. (2014). *Çağdaş Fantazya: Popüler Kültür Açısından Bilim Kurgu ve Korku Sineması*. İnkılap Kitabevi, İstanbul.
- Özsoy, A. (2011). *Televizyon ve İzleyici: Türkiye’de Dönüşen Televizyon Kültürü ve İzleyici*. Ütopya Yayınevi, Ankara.
- Parekh, Bhikhu. (2002). *Çokkültürlülüğü Yeniden Düşünmek: Kültürel Çeşitlilik ve Siyasal Teori*. (Çev. B. Tanrıseven), Phoenix Yayınları, Ankara.
- Petersen, W. (1958). “A General Typology of Migration”. *American Sociological Review*, Cilt(3-23): 256-266.
- Pierce, C. S. (1958). *Collected Papers*. Harvard University Press, Cambridge.
- Portelli, H. (1982). *Gramsci ve Tarihsel Blok*. (Çev. K. Somer), Savaş Yayınları, Ankara.
- Postman, N. (2019). *Televizyon Öldüren Eğlence: Gösteri Çağında Kamusal Söylem*. (Çev. O. Akınhay), Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
- Prendergast, C. (2000). *The Triangle of Representation*. Columbia University Press, New York.
- Propp, V. (2009). *Morphology of the Folktale*. University of Texas Press, Austin.
- Rifat, M. (1996). *Göstergebilimcinin Kitabı*. Düzlem Yayınları, İstanbul.
- Rosenau, P. M. (2004). *Postmodernizm ve Toplum Bilimleri*. (Çev. T. Birkan), Bilim ve Sanat Yayınları, Ankara.
- Rubin, A. M. (1985). “Uses of Daytime Television Soap Operas by College Students”. *Journal of Broadcasting and Electronic Media*, (29-3): 241-258.
- Rutherford, J. (1998). “Yuva Denilen Yer: Kimlik ve Farklılığın Kültürel Politikaları”, *Kimlik*. J, Rutherford (drl.). (Çev. İ. Sağlamer), Sarmal Yayınevi, İstanbul.
- Said, E. (1998). *Oryantalizm*. (Çev. N. Uzel), İrfan Yayıncılık, İstanbul.
- Salim, I. (1997). “Die “Auslanderfrage” in Deutschland”, *Fakten, Defizite und Handlungsimperative*. I Salim (drl.). VAS-Verlag Für Akademische Schrifte, Frankfurt.
- Saussure, F. (1998). *Genel Dilbilim Dersleri*. (Çev. B. Vardar), Multilingual, İstanbul.

- Schleninger, P. (1994). *Medya Devlet ve Ulus*. (Çev. M. Küçük), Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
- Segal, R. A. (1998). *The Myth and Ritual Theory: An Anthropology*. Blackwell Publishers, New Jersey.
- Sengstock, M. C. (2009). *Voices of Diversity Multi-Culturalism in America*. Springer, New York.
- Sennett, R. (2010). *Kamusal İnsanın Çöküşü*. (Çev. S. Durak & A. Yılmaz), Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
- Silverman, D. (2018). *Nitel Verileri Yorumlama*. (Çev. E. Dinç), Pegem Akademi Ankara.
- Smart, B. (2000). "Postmodern Toplum Teorisi", *Modernite Versus Postmodernite*. M. Küçük (drl.). Vadi Yayınları, Ankara.
- Smith, A. D. (1994). *Milli Kimlik*. (Çev. B. Şener), İletişim Yayıncılık, İstanbul.
- Smith, P. (2007). *Kültürel Kuram*. (Çev. S. Güzelsarı & İ. Gündoğdu), Babil Yayınları, İstanbul.
- Southern, R. W. (1962). *Western Wiews of Islam in the Middle Ages*. Harvard Univ. Press, Cambridge.
- Spinoza, B. (2008). *Tanrıbilimsel Politik İnceleme*. (Çev. B. Ertuğrul), Biblos Yayınevi, İstanbul.
- Steegmuller, F. (1973). *Flaubert In Egypt: A Sensibility on Tour*. Brov'ne and Co. Boston.
- Tajfel, H. (1982). *Social Identity and Intergroup Relations*. Cambridge University Press, New York.
- Tajfel, H. & Turner, J. C. (2004). "The Social Identity Theory of Intergroup Behavior", *Political Psychology*. J Jost & J Sidanius (drl.). Psychology Press, New York.
- Taylor, C. (2011). *Modernliğin Sıkıntıları*. (Çev. U. Canbilen), Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
- Toffler, A. (1981). *Üçüncü Dalga*. (Çev. A. Seden), Altın Kitaplar Yayınları, İstanbul.
- Toklu, O. (2011). *Dilbilimine Giriş*. Akçağ Yayınları, Ankara.
- Tomlinson, J. (2004). *Küreselleşme ve Kültür*. (Çev. A. Eker), Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
- Tönnies, F. (2000). *Gemeinschaft & Gesellschaft, Şehir ve Cemiyet*. A Aydoğan (drl.). İz Yayıncılık, İstanbul.
- Turner, B. S. (1990). "Periodization and Politics in the of Modernity and Postmodernity". B, Turner (Ed.). *Theories Of Modernity and Postmodernity*. Sage Publications, London, 1-13.
- Turner, J. C. (1984). *Social Identification and Psychological Group Information, The Social Dimension Vol 2*. H Tajfel (drl.). Cambridge University Press, New York.

- Türkoğlu, N. (2010). *İletişim Bilimlerinden Kültürel Çalışmalara Toplumsal İletişim: Tanımlar Kavramlar Tartışmalar*. Urban Kitap, İstanbul.
- Unat, N. A. (2002). *Bitmeyen Göç*. İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Van Leeuwen, T. (2001). *Semiotics and Iconography, Handbook of Visual Analysis*. T Van Leeuwen & C Jewitt (drl.). Sage Publications, London.
- Varol, S. F. (2016). *Temsil İdeoloji Kimlik*. Varlık Yayınları, İstanbul.
- Vergin, N. (2003). *Siyasetin Sosyolojisi: Kavramlar Tanımlar Yaklaşımlar*. Doğan Kitap, İstanbul.
- Webb, J. (2009). *Understanding Represantation*. Sage Publications, London.
- Weber, M. (1993). *Sosyoloji Yazıları*. (Çev. T. Parla), Hürriyet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Williams, R. (1990). *Marksizm ve Edebiyat*. (Çev. E. Tarım), Adam Yayınları, İstanbul.
- Williams, R. (1990). *Television Technology and Cultural Form*. Routledge, London.
- Wright, C. R. (1975). *Mass Communications: A Sociological Approach*. Random House, New York.
- Yavuz, S. (2013). “Göç, Entegrasyon ve Din: Avrupa’da Yaşayan Türkler Bağlamında Bir Değerlendirme”. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt(6-26): 610-623.

İnternet Kaynakları

- Almanya Federal Göç Bürosu Yıllık Raporları, <https://www.bamf.de/>, (erişim tarihi: 12.04.2020).
- Almanya Künyesi, <http://www.mfa.gov.tr/almanya%20-kunyesi.tr.mfa>, (erişim tarihi: 12.11.2019).
- Almanya Müslümanlarının Tarihi, <http://www.deutsche-islam-konferenz.de/DIK/TR/Magazin/Lebenswelten/ZahlenDatenFakten/GeschichteIslam/geschichteislam-node.html> (erişim tarihi: 25.11.2019).
- Essay: Migration History in Germany, <https://domid.org/en/service/essays/essay-migration-history-in-germany/>, (erişim tarihi: 27.11.2019).

ÖZGEÇMİŞ

Adı ve SOYADI	Savaş AYDIN
Doğum Yeri- Tarihi	Sivas – 11.07.1994
EĞİTİM DURUMU	
Mezun Olduğu Lise	Bodrum Anadolu Lisesi
Lisans Diploması	Akdeniz Üniversitesi Radyo Televizyon ve Sinema Bölümü
Tez Projesi Konusu	Dogs of Berlin Dizisinde Göçmen Temsili: Polisler ve Suçlular
Yabancı Dil Diller	İngilizce
BİLİMSEL FAALİYETLER	
İŞ DENEYİMİ	
Çalıştığı Kurumlar	Akademi Prodüksiyon, ASR Reklamcılık, Akdeniz Üniversitesi
E-Posta	elvestr@gmail.com